

povestea lui aladdin și a lămpii fermecate

o mie și una de nopți

(10)

Ilustrația copertei: *Anca Vasilescu*

cartea celor o mie și una de nopți

(10)

(NOPȚILE 732—734)

TRADUCERE DE HARALAMBIE GRĂMESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1974
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Editura Minerva (B.P.T.)
Toate drepturile rezervate pentru versiunea
românească

Le livre des Mille nuits et une nuit, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, tome sixième, Paris, Eug. Fasquelle, éditeur (f. a.).
Versiune coroborată cu traducerea în limba rusă : *Kniga tîsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo M. A. Salie (8 volume). Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959.

Iar Șeherezada spuse :

POVESTEA LUI ALADDIN ȘI A LĂMPII FERMECATE

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, o, dăruitule cu alese purtări, că a fost cîndva — ci Allah este mai știutor — în vechimea vremilor și în curgerea vîrstelor și a clipelor, într-un oraș dintre orașele Chinei, de al cărui nume nu-mi aduc aminte acuma, un om care era croitor ca meserie și sărac ca stare. Și omul acela avea un fiu pe nume Aladdin, care era un băiat întru totul zăbavnic la învățătură și care, din copilăria lui, părea să fie un derbedeu tare leneș. Or, cînd ajunse la vîrsta de zece ani, taică-său vroi mai întîi să-l dea să învețe vreo meserie cinstită ; dar, cum era foarte sărac, nu putu să facă față cheltuielilor cu învățătura și trebui să se mulțumească să-l ia pe copil cu el la prăvălie, ca să-l deprindă cu meseria lui, lucrul cu acul. Ci Aladdin, care era un copil ticălos, dedat să se joace cu copilandrii din mahala, nu se putu sili să stea barem o zi în prăvălie. Dimpotrivă ! în loc să ia seama la lucru, pîndea clipita cînd tatăl său era nevoit fie să lipsească pentru vreo treabă, fie să întoarcă spatele ca să vadă de vreun mușteriu, și numaidecît își lua tălpășița sprinten și da fuga să se înhăiteze pe ulițe și prin grădini cu haimanalele de seama și de teapa lui. Și iacă așa era purtarea lichelei aceleia

care nu vroia nici să asculte de părinții săi, nici să învețe *meseria de croitor. Încît tătîne-său, tare mîhnit și* deznădăjduit că are un fiu pornit spre toate ticăloșiile, pînă la urmă ridică mîinile de pe el și îl lăsă în seama stricăciunii lui ; și, în durerea sa, căzu la boală și muri. Ci lucrul acesta nu îl lecui nicidecum pe Aladdin de proasta lui purtare, deloc-delocuța !

Atunci, mama lui Aladdin, văzînd că omul ei s-a săvîrșit din viață și că feciorul său nu este decît o haimana cu care nu putea să facă nimic, se hotărî să vîndă prăvălia și toate sculele de croitorie, ca să poată trăi un răstimp cu ceea ce dobîndise din vînzare. Ci, cum totul se zvitui repede, fu nevoită să-și facă obiceiul de a-și petrece zilele și nopțile torcînd lînă și bumbac spre a încerca să mai cîștige ceva cu care să se hrănească și să-l hrănească și pe pușlamaua de fiu-său.

În ceea ce îl privește pe Aladdin, apoi acesta, dacă se văzu scăpat de spaima față de tătîne-său, nu mai avu nici un fel de frîu și se cufundă și mai mult în pușlamalîcuri și desmățuri. Şi își petrecea astfel toate zilele afară din casă, unde nu se întorcea decît numai la ceasurile de masă. Şi biata maică-sa, amărîta de ea, în ciuda tuturor necazurilor pe care i le făcea fiu-său și a părăsirii în care o lăsa, îi da mai departe demîncare din munca mîinilor ei și din roada veghilor sale, plîngînd singurăsingurică lacrimi tare amare. Şi așa ajunse Aladdin la vîrsta de cincisprezece ani. Și era frumos și bine făcut, într-adevăr, cu doi ochi negri și minunați, și cu un obraz de iasomie, și cu o înfățișare ispititoare întru totul.

Or, într-una din zile, pe cînd sta în mijlocul pieței de la intrarea în sukurile mahalalei, prins numai cu joaca laolaltă cu țîngăii și cu haimanalele de soiul lui, iacătă că trece pe acolo un derviș maghrebin, care se opri să-i privească stăruitor pe copii. Și, pînă la urmă, își lipi privirile pe Aladdin și începu să-l cerceteze într-un chip tare ciudat și cu o luare-aminte cu totul osebită, fără

a mai lua seama la copiii ceilalți, tovarășii lui. Și dervișul acela, care venea tocmai din străfundul străfundurilor Maghrebului, de prin părțile acelea îndepărtate, era un vrăjitor de seamă, tare iscusit în astrologie și în știința chipurilor omenești ; și, cu puterea vrăjitoriei lui, era în stare să facă să se miște și să se bată între ei pînă și munții cei mai înalți. Îl scrută, așadar, pe Aladdin mai departe cu multă stăruință, gîndind „Iacătă, într-un sfîrșit, băiatul de care am trebuință..."

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și doua noapte

Urmă :

...„Iacătă, într-un sfîrșit, băiatul de care am trebuință, acela pe care îl caut de atîta timp și pentru care am plecat din Maghreb, țara mea !" Și se apropie cu dulceață de unul dintre băieței, fără însă a-l scăpa pe Aladdin din ochi, îl luă de-o parte tainic și îl iscodi cu de-amănuntul despre tatăl și despre mama lui Aladdin, precum și cum îl cheamă și ce face. Și, dobîndind aceste lămuriri, se apropie zîmbind de Aladdin, izbuti să-l tragă într-un colț, și îi spuse :

— O, copilul meu, au nu cumva ești Aladdin, fiul croitorului *Cutare ?*

Și Alladdin răspunse :

— Ba da, sînt Aladdin. Cît despre taica, e tare multă vreme de cînd a murit !

La vorbele acestea, dervișul maghrebin se aruncă la gîtul lui Aladdin, și îl luă în brațe, și începu să-l pupe

pe obraji tare lung, plîngînd asupra lui, pînă peste poate de tulburat. Iar Aladdin, buimăcit cu totul, îl întrebă :

— Din care pricină plîngi domnia ta ? Şi de unde îl cunoşti pe răposatul taică-meu ?

Şi maghrebinul, cu un glas de jale, şi parcă spart, răspunse :

— Ah, copile al meu, cum aş putea să nu vărs lacrimi de jale şi durere, de vreme ce sînt moşul tău şi de vreme ce îmi dezvăluişi într-un chip atîta de pe neaşteptate moartea bietului meu frate, răposatul taică-tău ? O, copile al fratelui meu, află, aşadar, că am venit în ţara aceasta, părăsind ţara mea şi înfruntînd primejdiile unei lungi drumeţii, numai cu nădejdea bucuriei de a-l mai vedea pe tătîne-tău şi de a gusta cu el fericirea întoarcerii şi a întîlnirii ! Şi iacătă, of ! că tu îmi dai ştirea că a murit !

Şi se opri o clipă, parcă sugrumat de tulburare ; pe urmă, adăugă :

— De altminteri, trebuie să-ţi spun, o, copile al fratelui meu, că, de îndată ce te-am zărit, sîngele meu s-a şi îndreptat înspre sîngele tău şi m-a făcut să te cunosc degrabă, fără de şovăire, din mijlocul tuturor prietenilor tăi ! Şi măcar că în ceasul cînd ne-am despărţit de tătîne-tău tu nici nu te născusei, întrucît el nici nu se însurase pe atunci, n-am şovăit să cunosc la tine trăsăturile lui şi asemuirea cu el ! Şi tocmai lucrul acesta mă mai alină oleacă de pierderea lui ! Of, ce jale pe capul meu ! Unde eşti tu acuma, fratele meu, tu cel pe care trăgeam nădejde să-l mai îmbrăţişez barem o dată, după o despărţire atîta de lungă şi pînă ce moartea să vie şi să ne despartă pe totdeauna ? Vai, cine poate să se fălească, oare, că ştie opri să se împlinească ceea ce s-a împlinit ? Şi cine poate să fugă de soarta lui ori să ocolească ce i i-a fost scris mai dinainte de către Allah cel preaînalt ?

Pe urmă, după un răstimp de tăcere, îl luă iarăşi pe Aladdin în braţele sale, îl strînse la piept, şi îi spuse :

— Ci, o, copile al meu, slăvit fie Allah carele m-a ajutat să te întîlnesc ! Tu de-acuma înainte ai să fii alinarea mea şi ai să-i ţii locul părintelui tău în dragostea mea, întrucît eşti sîngele şi urmaşul lui ; căci spune zicala : „Acela care a lăsat un urmaş nu e mort !"

Pe urmă, maghrebinul scoase de la chimir zece dinari de aur şi îi puse în mîna lui Aladdin, pe care îl întrebă :

— O, Aladdin, fiul meu, au unde locuieşte mama ta, soaţa fratelui meu ?

Şi Aladdin, răpit cu totul de dărnicia şi de chipul zîmbitor al maghrebinului, îl luă de mînă, îl duse pînă la capătul pieţei şi îi arătă cu degetul drumul înspre casa lor, spunînd :

— Pe-acolo este casa ei !

Şi maghrebinul îi spuse :

— Cei zece dinari pe care ţi i-am dat, o, copilul meu, să-i duci soţiei răposatului frate-meu, dimpreună cu salamalekurile mele. Şi să-i dai de ştire că moşul tău a venit din călătorie, după îndelungă lipsă prin străinătăţi, şi că, în ziua de mîine, nădăjduieşte de-o vrea Allah, că are să poată să se înfăţişeze acasă la voi spre a-i aduce soţiei fratelui său urările lui de bine şi ca să vadă locurile în care răposatul şi-a petrecut viaţa, şi să meargă şi el să-i vadă mormîntul !

Cînd auzi vorbele acestea ale maghrebinului, Aladdin vru să se dovedească zornic în a-i îndeplini dorinţele şi, după ce îi sărută mîna, se grăbi, în bucuria lui, să dea fuga acasă, unde ajunse, altminterea de cum avea năravul, la un ceas care nu era ceasul de masă, şi, intrînd pe uşă, strigă :

— O, maică, am venit să-ţi dau de veste că moşul meu, după îndelungata-i şedere prin străinătăţi, tocmai s-a întors din călătorie şi îţi trimite salamalekurile lui !

Iar mama lui Aladdin, tare uluită de acest fel nou de a vorbi și de venirea cea neobișnuită acasă a fiului ei, răspunse :

— S-ar zice, fiul meu, că vrei să-ți faci rîs de maică-ta ! Cine-i, dară, moșul acela despre care îmi spui ? Și de unde și de cînd să mai ai tu vreun unchi în viață ?

Și Aladdin spuse :

— Cum de poți tu, o, maică, să spui că nu mai am nici un unchi ori vreo rudă în viață, de vreme ce omul despre care e vorba este fratele răposatului taică-meu ? Și dovada-i că m-a strîns la pieptul său, și m-a sărutat plîngînd, și m-a însărcinat să vin să-ți aduc vestea și să-ți spun cum stă treaba !

Iar mama lui Aladdin spuse :

— Păi, copile al meu, știam și eu că ai avut un unchi, ci sînt ani mulți de cînd acela-i mort. Și nu știu ca de atunci să mai fi avut vreodată alt moș !

Și se uită cu niște ochi plini de nedumerire la fiul ei Aladdin, care se și apucase de altele. Și, în ziua aceea, femeia nu-i mai pomeni nimic în privința aceasta. Iar Aladdin, la rîndu-i, nu-i mai pomeni nici el nimic despre darul maghrebinului.

Or, a doua zi dimineață, de la cel dintîi ceas, Aladdin plecă de acasă ; iar maghrebinul, care se și afla în căutarea lui, îl întîlni tot pe locurile pe unde îl întîlnise și în ajun, gata să se apuce de zgoande, după năravul pe care îl avea, cu derbedeii de seama lui. Și maghrebinul se duse repede la el, îl luă de mînă, îl strînse la inima sa și îl sărută cu drag. Pe urmă scoase doi dinari de la chimir și i-i dete, spunîndu-i :

— Du-te la maică-ta, dă-i dinarii aceștia doi și spune-i : „Moșu-meu are de gînd să vină diseară să mănînce cu noi ; drept care îți trimite banii aceștia, ca să poți să ne gătești niște bucate minunate !“ Pe urmă adăugă, plecîndu-se la urechea lui Aladdin :

— Şi-acuma, ya Aladdin, mai arată-mi o dată drumul la casa ta!

Şi Aladdin răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei, o, moşule al meu!

Şi o luă înainte, şi îi arătă drumul înspre casa lor. Şi maghrebinul se despărţi de el şi plecă în calea lui.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute treizeci şi treia noapte

Urmă:

Şi Aladdin intră în casă, povesti totul mamei lui şi îi dete cei doi dinari, spunîndu-i:

— Moşul meu are să vină diseară să mănînce cu noi!

Atunci, mama lui Aladdin, dacă văzu cei doi dinari, îşi zise: „Poate că nu i-oi şti pe toţi fraţii răposatului!" Şi se sculă şi plecă în mare grabă la suk, de unde cumpără tîrguielile cele de trebuinţă pentru o masă ca lumea, şi se întoarse ca să se apuce pe dată de gătit bucatele. Ci, întrucît săraca de ea nu avea nici un fel de lucruri de bucătărie, se duse să împrumute de pe la vecine cele ce-i trebuiau, ba cratiţe, ba farfurii, ba văsărie. Şi bucătări toată ziua, şi, pe seară, îi spuse lui Aladdin:

— Fiul meu, iacătă că masa este gata, iar moşu-tău poate că nu ştie drumul la casa noastră. Aşa că bine ai face să te duci înaintea lui, ori să-l aştepţi în drum!

Şi Aladdin răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi, pe cînd se pregătea să plece, bătu cineva la uşă. Şi el dete fuga să deschidă. Or, era maghrebinul. Şi era

însoţit de un hamal care aducea pe cap o povară de fructe, de dulciuri şi de băuturi. Şi Aladdin îi pofti înăuntru pe amîndoi. Şi hamalul, după ce îşi lăsă jos povara în casă, îşi primi plata şi plecă în treaba lui. Iar Aladdin îl duse pe maghrebin în odaia în care se afla maică-sa. Iar maghrebinul, cu un glas tare tulburat, se temeni şi spuse :

— Pacea fie cu tine, o, nevastă a fratelui meu !

Şi mama lui Aladdin îi răspunse la salamalek. Atunci maghrebinul începu să plîngă în tăcere. Pe urmă, întrebă :

— Care-i locul unde avea de obicei răposatul să stea ?

Şi mama lui Aladdin îi arătă locul acela ; şi pe dată maghrebinul se aruncă la pămînt şi se porni să sărute locul şi să ofteze, cu lacrimi în ochi, şi să spună :

— Of, ce noroc mai am şi eu ! Of, ticăloasa mea soartă de-a te fi pierdut, o, fratele meu, o, lumină a ochilor mei !

Şi-atîta plînse şi se văicări aşa mai departe, şi cu un chip atîta de mohorît şi cu atîtea zguduiri în lăuntrurile lui, că fu mai-mai să-şi piardă simţirea, iar mama lui Aladdin nu se mai îndoi o clipă că n-ar fi chiar fratele răposatului ei soţ. Şi femeia veni lîngă el, îl ridică de jos şi îi zise :

— O, frate al soţului meu, ai să te omori fără de nici un rost cu atîtea plînsete ! Uf ! ceea ce-i scris trebuie să se împlinească !

Şi îl alină mai departe cu vorbe bune, pînă ce îl înduplecă să bea oleacă de apă, ca să se liniştească, şi să şadă la masă, ca să mănînce.

Or, după ce mama lui Aladdin aşternu masa, maghrebinul începu să stea de taină cu ea. Şi îi povesti ce avea el de povestit, spunîndu-i :

— O, nevastă a fratelui meu, să nu-ţi pară lucru ciudat că încă nu ai avut prilejul să mă vezi şi că nu m-ai cunoscut nicidecum pe vremea lui frate-meu, răposatul. Iacătă-s treizeci de ani, într-adevăr, de cînd am părăsit

locurile acestea și am plecat în lume, lăsîndu-mi țara. Și de-atunci încoace n-am contenit să tot drumăresc prin olaturile Indului, și ale Sindului, și să vîntur țara arabilor, și pămînturile altor neamuri. Și-am fost și în Egipt, și am locuit în Masr, cetatea cea măreață, care-i minunea lumii ! Și, după ce am șezut acolo o lungă bucată de vreme, m-am dus în țara din inima Maghrebului, unde, într-un sfîrșit, m-am așezat vreme de douăzeci de ani. Și, după asta, o, nevastă a fratelui meu, pe cînd ședeam într-o zi ca toate zilele în casa mea, începui să mă gîndesc la țara mea de baștină și la fratele meu. Și se boboti în mine dorul să-mi văd ruda de sînge, și începui să plîng și să mă văicăresc de șederea mea în țară străină. Și, la urmă, părerile de rău din pricina plecării și a depărtării mele de făptura care îmi era scumpă se făcură atîta de amarnice încît mă hotărîi să pornesc la drum înspre locurile care au văzut ivirea capului meu de nou-născut. Și m-am cugetat în sufletul meu : „O, omule ! cîți ani s-au scurs din ziua cînd ți-ai lăsat orașul și țara și casa și singurul frate pe care îl ai pe lume ? Ridică-te, dară, și du-te să-l mai vezi o dată, pînă a nu muri ! Căci cine cunoaște, oare, loviturile soartei, năpraznele zilelor, și răsturnările vremilor ? Și n-ar fi, oare, blestemul blestemului să mori înainte de a-ți fi bucurat ochii cu chipul fratelui, mai ales acuma cînd Allah (preamărit fie el !) ți-a dăruit bogăție și cînd poate că fratele tău e tot în stare de sărăcie amarnică ? Nu uita, dar, că, dacă pleci, ai să faci două fapte minunate : ai să-ți mai vezi o dată fratele, și ai să-l ajuți !“ Or, eu, la gîndurile acestea, o, femeie a fratelui meu, mă și ridicai pe clipă și mă gătii de plecare. Și, după ce rostii rugăciunea cea de vinerea și *fatihaua* din *Coran* încălecai pe cal și pornii înspre țara mea. Și, după multe primejdii și după ostenelile cele lungi ale drumului, ajunsei, într-un sfîrșit, cu ajutorul lui Allah (preamărit și preaslăvit fie el !), în

pace la cetatea mea, aceasta de-aici. Și mă apucai numaidecît să bat ulițele și mahalalele, căutînd casa fratelui meu. Și Allah îngădui să dau în felul acesta peste acest copil pornit să se joace cu soții lui. Și eu, pe Allah cel atotputernic! o, femeie a fratelui meu, numai ce-l văzui și îmi și simții inima topindu-se de tulburare din pricina lui, și întrucît sîngele cheamă sîngele, nu pregetai să văd în el pe fiul fratelui meu. Și, tot atunci, îmi și uitai ostenelile și îngîndurările, de-mi venea să zbor de bucurie.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și patra noapte

Urmă :

...Of, Of ! de ce-o fi trebuit să și aflu îndată din gura copilului acesta că fratele meu răposase întru mila lui Allah preaînaltul ? Of, ce năprasnică știre, care era maimai să mă facă să cad lat de amar și de durere ! Ci, o, nevastă a fratelui meu, pesemne că ți-o fi povestit copilul cum a izbutit cu înfățișarea și cu asemănarea lui cu cel răposat să mă aline olecă, făcîndu-mă să-mi amintesc astfel zicătoarea care spune : „Omul care lasă un urmaș nu moare".

Așa vorbi maghrebinul. Și băgă de seamă că mama lui Aladdin, la amintirile acelea pomenite despre soțul ei, plîngea cu amar. Și, ca s-o facă să-și uite jalea, și ca să-i schimbe gîndurile cele negre, se întoarse înspre Aladdin și, ca să lege vorba, îl întrebă :

— Aladdine, copilul meu, ce meserie ai învățat și ce muncă faci, ca să-i vii în ajutor maicii tale, sărmana aceasta, și ca să vă țineți zilele amîndoi ?

Cînd auzi asta, Aladdin, cuprins de rușine, întîia oară în viața lui, lăsă capu-n jos, privind pămîntul. Și, cum nu scotea o vorbă, răspunse maică-sa în locul lui :

— Ce meserie, o, frate al soțului meu, ce meserie să aibă Aladdin ? Și cum așa ? Pe Allah, nu știe nimic, nimic ! Of, un copil mai îndărătnic ca ăsta n-am mai văzut în viața mea ! Toată ziua bate țala drumurile cu copiii din mahala, niște haimanale, niște derbedei, niște ticăloși ca și el ! Și asta în loc să se ia după pilda copiilor de treabă care stau în prăvălie cu părinții lor ! Of, că și taică-său n-a murit, o, ce căințe amarnice ! decît tot din pricina lui ! Și-apoi acuma și eu am ajuns la mare amar cu sănătatea ! Și-aproape că nici nu mai pot să văd deloc cu ochii mei uscați de lacrimi și de veghi, tot muncind fără de contenire și tot cheltuindu-mi zilele și nopțile să torc la bumbac ca să dobîndesc cu ce să cumpăr două turte de mei, taman atît cît să nu murim amîndoi. Și-asta-i starea mea ! Și mă juruiesc ție, pe viața ta, o, frate al soțului meu, că nu se întoarce acasă decît la ceasurile mesei ! Și pe urmă gata ! Încît, de cîte ori, cînd mă tot lasă așa, eu, mama lui, nu m-am gîndit să încui ușa casei și să nu i-o mai deschid, ca să-l silesc să plece să-și caute vreo muncă din care să trăiască ! Și pe urmă nu am tăria s-o fac, că inima de mamă-i iertătoare și miloasă ! Ci anii trec, și eu am ajuns o femeie tare bătrînă, o, frate al soțului meu ! Și umerii mei nu mai îndură ostenelile ca odinioară ! Și-acuma degetele mele de-abia mai izbutesc să răsucească fusul. Și nu știu cît o să mai pot să duc o trudă ca asta, și cît m-or mai ține zilele, părăsită cum sînt de fiul meu, Aladdin ăsta de colea, de dinaintea ta, o, frate al soțului meu !

Și se puse pe suspinat.

Atunci, maghrebinul se întoarse înspre Aladdin și îi zise :

— A, o, fiu al fratelui meu, cu adevărat că nu știam toate astea despre tine ! De ce umbli pe cărarea aceasta a haimanalîcului ? Ce ocară pe tine, o, Aladdin ! Asta nu-i nicidecum potrivit pentru oamenii ca tine ! Ești dăruit cu deșteptăciune, copilul meu, și ești fiu dintr-un neam de oameni de treabă ! Nu ți-e ție rușine s-o lași așa pe biata maică-ta, femeie bătrînă, să se îngrijească de mîncarea ta, cîtă vreme ești bărbat la anii cînd să-ți faci o meserie care să vă ajute pe amîndoi să vă țineți zilele ?... Și-apoi, o, copile al meu, ia uite ! slavă lui Allah, întru nimica nu este mai îmbelșugat orașul nostru decît în meșteri de la care să înveți o meserie ! Nu ai, așadar, decît să-ți alegi singur meseria care-ți place cel mai mult, și iau asupra-mi să te dau la ea ! Și, în felul acesta, cînd ai să fii mare, fiul meu, ai să fii stăpîn pe o meserie care să te ferească de loviturile soartei ! Așa că zi-i ! Iar dacă meșteșugul răposatului taică-tău, truda cu acu, nu e pe gustul tău, caută altceva, și spune-mi ! Iar eu am să te ajut cu tot ce-mi stă în putință, o, copilul meu !

Ci Aladdin, în loc să răspundă, sta mai departe cu capu-n jos și păstra tăcerea, ca să arate astfel că nu vroia nici o altă meserie decît meseria de haimana. Și maghrebinul îi pricepu sila față de meșteșugurile de mînă, și încercă să-l ia altminteri. Și zise dar :

— O, fiu al fratelui meu, stăruința mea să nu te supere, nici să nu te necăjească ! Lasă-mă numai să adaug, că, de nu te ispitesc meșteșugurile, eu, dacă firește ți-ar plăcea să ajungi un om de treabă, sînt gata să-ți deschid o prăvălie frumoasă de negutător de mătăsuri, în sukul cel mare ! Și am să-ți împodobesc prăvălia cu stofele cele mai scumpe și cu atlazurile de cel mai ales soi. Și, în felul acesta, ai să-ți faci legături temeinice cu lumea neguțătorilor cei mari ! Și ai să capeți deprinderea de-a

vinde și de-a cumpăra, de-a lua și de-a da. Iar faima ta are să fie minunată în oraș. Și ai să cinstești în felul acesta amintirea răposatului tău părinte ! Ce zici, o, Aladdin, fiul meu ?

După ce ascultă vorbele acestea ale moșului său și înțelese că avea să ajungă un mare negustor în suk, un om de vază, îmbrăcat în haine frumoase, cu un turban de mătase și cu brîu strălucit de felurite culori, Aladdin fu peste poate de bucuros. Și se uită la maghrebin zîmbind și plecîndu-și capu-ntr-o parte, ceea ce, pe limba lui, însemna limpede : „Primesc..."

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și cincea noapte

Urmă :

Și maghrebinul pricepu în felul acesta că vorbele lui fuseseră pe plac, și îi zise lui Aladdin :

— De vreme ce chiar vrei să ajungi un om de vază, un negustor într-o prăvălie, străduiește-te de aci înainte să te arăți vrednic de starea cea nouă. Și, de-acunainte, o, fiu al fratelui meu, fii om ! Iar eu, mîine, de-o vrea Allah, am să te iau la suk și am să încep cu a-ți cumpăra o mantie nouă și frumoasă, așa cum poartă negustorii cei bogați, și toate cîte mai cere negustoria. Și, după asta, avem să căutăm împreună o prăvălie frumoasă, ca să te așezi în ea !

Și-așa ! Iar mama lui Aladdin, care asculta aceste îndemnuri și vedea această mărinimie, îl binecuvînta pe Allah cel atît de bine făcător, care îi trimitea într-un

chip atîta de puțin nădăjduit o rudă care o izbăvea din sărăcie și îl punea pe calea cea dreaptă pe fiul ei Aladdin. Și aduse bucatele la masă cu o inimă atîta de ușoară de parcă ar fi întinerit cu douăzeci de ani. Și mîncară și băură, tăinuind mai departe despre același lucru, care îi învîlvora atîta pe toți ! Și maghrebinul începu să-l dăscălească pe Aladdin despre viața și despre felul de a se purta al negustorilor, și a-l stîrni cît mai mult la starea lui cea proaspătă. Pe urmă, întrucît văzu că noaptea se și scursese pe jumătate, se ridică și își luă rămas-bun de la mama lui Aladdin și îl sărută pe Aladdin. Și plecă, după ce le făgădui că are să vină iarăși a doua zi. Și, în noaptea aceea, Aladdin, în bucuria lui, nu putu să închidă un ochi și nu făcu altceva decît să se gîndească la viața cea desfătătoare care îl aștepta.

Or, a doua zi, la cel dintîi ceas, se auziră niște bătăi la ușă. Și mama lui Aladdin se duse chiar ea să deschidă, și văzu că era cu adevărat fratele soțului ei, maghrebinul, care își ținea făgăduiala din ajun. Ci nu vroi să intre nicicum în casă, în pofida stăruințelor mamei lui Aladdin, pe motiv să acela nu era un ceas de venit în musafirlîc ; și nu ceru decît să-l ia pe Aladdin cu el la suk. Și Aladdin, de mult sculat și îmbrăcat, alergă la iuțeală la moșu-său și îi ură bună-dimineața și îi sărută mîna. Iar maghrebinul îl luă de mînă și plecă la suk cu el. Și intră cu el în prăvălia negutătorului cel mai mare și ceru o mantie, care să fie cea mai frumoasă și cea mai bogată dintre mantii, pe potriva lui Aladdin. Și negustorul îi dete să vadă mai multe, care erau unele mai frumoase ca altele. Și maghrebinul îi spuse lui Aladdin :

— Alege-o chiar tu, fiul meu, pe aceea care îți place !

Și Aladdin, încîntat pînă peste poate de dărnicia lui unchiu-său, alese una făcută numai din mătasă dungată și strălucitoare. Și își alese un turban făcut din muselină de mătasă, împodobit cu fir de aur subțire,

un brîu de cașmir, și niște cizme de piele roșie-cîrmiziu. Și maghrebinul plăti totul negustorului, și îi dete tîrguielile lui Aladdin, spunîndu-i :

— Acuma să mergem la hammam, căci, pînă a te îmbrăca în hainele cele noi, se cade să fii curat !

Și îl duse la hammam, și intră cu el într-o sală aleasă, și îl scăldă cu chiar mîinile lui ; și se scăldă și el, tot așa. Pe urmă, porunci să li se aducă răcoritoarele de după scaldă ; și amîndoi băură cu desfătare și se simțiră mulțumiți. Și-atunci Aladdin se îmbrăcă în mantia aceea fałnică de mătase dungată și strălucitoare, își puse pe cap turbanul cel frumos, se încinse peste mijloc cu brîul de la Indii și se încălță cu cizmele de irmizea. Și se făcu, în felul acesta, frumos ca luna, și semăna cu un fecior de rege ori de sultan. Și, pînă peste poate de încîntat că se vedea preschimbat așa, se îndreptă înspre moșul său și îi sărută mîna și îi mulțumi îndelung pentru dărnicia lui. Și maghrebinul îl sărută și îi zise :

— Toate astea nu sînt decît începutul !

Și ieși cu el de la hammam, și îl duse pe la sukurile cele mai umblate, și îi arătă prăvăliile negustorilor cei mari. Și îl lăsă să se minuneze de stofele cele mai scumpe și de lucrurile de preț, învățîndu-l cum se numește fiecare lucru în parte ; și îi spunea :

— Se cade, întrucît ai să fii și tu negustor, să știi amănuntele vînzărilor și ale cumpărărilor !

Pe urmă, îl duse să vadă clădirile cele de seamă ale cetății, și moscheele de frunte, și hanurile la care poposeau caravanele. Și încheie preumblarea ducîndu-l să vadă saraiul sultanului și grădinile care îl înconjurau. Și, la urmă, îl duse la hanul cel mare, la care trăsese el, și îl înfățișă negustorilor cunoscuți cu el, spunîndu-le :

— Este fiul fratelui meu !

Și îi pofti pe toți la un ospăț pe care îl dete în cinstea lui Aladdin, și îi desfătă cu bucatele cele mai alese, și șezu cu ei și cu Aladdin pînă seara.

Atunci, se ridică și își luă rămas-bun de la mosafirii lui, spunîndu-le că pleacă să-l ducă îndărăt acasă pe Aladdin. Și chiar că nu voi să-l lase pe Aladdin să se întoarcă singur acasă, ci îl luă de mînă și se duse cu el pînă acasă la maică-sa. Și mama lui Aladdin, cînd îl văzu pe fiul ei îmbrăcat atîta de falnic, era mai să-i zboare mințile de bucurie, biata de ea! Și se porni să-i mulțumească lui cumnatu-său și să-l binecuvînteze, spunîndu-i :

— O, frate al soțului meu, n-am să ajung vreodată, măcar de ți-aș mulțumi toată viața mea să-ți întorc atîta facere de bine !

Și maghrebinul răspunse :

— O, femeie a fratelui meu, într-adevăr nu am de ce mă mîndri că m-am purtat așa, cu adevărat nu am de ce mă mîndri, întrucît Aladdin este fiul meu, și este datoria mea să-i slujesc de tată în locul răposatului ! Nu-ți mai face așadar nici o grijă în privința lui și fii fericită !

Și mama lui Aladdin spuse, ridicînd mîinile înspre cer :

— Mă rog lui Allah, întru slava sfinților celor de demult și a celor de mai încoace, să te ție și să te apere, o, frate al soțului meu, și să-ți alungească zilele pentru noi, ca să fii aripa care să-l ocrotească pururea la umbra ei pe copilul acesta fără de tată ! Și fii încredințat că el, la rîndu-i, are să fie pururea supus la poruncile tale și nu are să facă decît ce ai să-l înveți tu !

Și maghrebinul spuse :

— O, femeie a fratelui meu, Aladdin s-a făcut om cuminte, întrucît este un băiat minunat, fecior de oameni de treabă. Și am toată nădejdea că are să fie urmaș vrednic al părintelui său și că are să-ți însenineze ochii !

Pe urmă, adăugă :

— Să mă ierți, o, femeie a fratelui meu, că nu pot mîine, vineri, să-i deschid prăvălia făgăduită ; căci știi că vinerea sukurile sînt închise și că nu se pot încheia

neguțătorii. Da poimîine, sîmbătă, treaba are să fie făcută, de-o vrea Allah ! Ci mîine tot am să vin să-l iau pe Aladdin, ca să-i dau învățătură mai departe, și să-l duc să cunoască locurile de seamă din oraș și grădinile care se află afară din oraș, pe unde se duc negustorii cei bogați să se preumble, pentru ca în felul acesta să se poată deprinde și el cu vederea bogățiilor și a lumii bune. Căci pînă astăzi el nu a umblat decît cu copiii, și se cuvine să cunoască într-un sfîrșit și bărbați, iar aceștia să-l cunoască și ei !

Și își luă rămas-bun de la mama lui Aladdin, îl sărută pe Aladdin și ieși.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și șasea noapte

Urmă :

Și Aladdin visă cît ținu noaptea la toate lucrurile frumoase pe care le văzuse și la bucuriile pe care le trăise ; și era încredințat că alte desfătări îl așteptau pe-a doua zi. Încît, de cu zori, se sculă, fără a fi putut să dea geană în geană, și se îmbrăcă în hainele cele frumoase, și începu să se preumble în lung și-n lat, tot încurcîndu-și picioarele în mantia cea lungă cu care nu era dedat. Pe urmă, întrucît în nerăbdarea lui gîndea că maghrebinul prea zăbovea să vină, ieși să-l aștepte în fața porții, și, într-un sfîrșit, îl văzu ivindu-se. Și alergă în calea lui ca un armăsar tînăr, și îi sărută mîna. Și maghrebinul îl sărută și îl alintă îndelung, și îi spuse să se ducă la maică-sa să-i dea de știre că îl ia cu el.

Pe urmă, îl luă de mînă și plecară împreună. Și merseră amîndoi tăifăsuind despre una și alta ; și trecură dincolo de porțile cetății, pe unde Aladdin nu mai fusese niciodată. Și în calea lor începură să se arate conacele cele frumoase și sarafurile cele mărețe, împrejmuite de grădini ; și Aladdin se uita la ele minunîndu-se și i se părea că fiecare este mai frumos decît cel de mai înainte. Și așa se afundară tare afund în cîmpuri, apropiindu-se pas cu pas de ținta pe care și-o hotărîse maghrebinul. Ci, la o vreme, Aladdin începu să obosească și îi spuse maghrebinului :

— O, unchiule al meu, mai avem de umblat ? Iacătă că am trecut de mult grădinile, și nu se mai află în fața noastră decît muntele ! Or, tare-s ostenit și aș vrea să mănînc oleacă !

Iar maghrebinul scoase de la brîu o legătură în care avea niște poame și niște turte, și îi zise lui Aladdin :

— Iacătă, o, fiul meu, pentru foamea și pentru setea ta. Ci trebuie să mai mergem o bucățică de drum, ca să ajungem într-un loc minunat pe care vreau să ți-l arăt și care nu-și are seamăn pe lume ! Adună-ți așadar puterile și fă-ți curaj, Aladdin, acuma cînd ești un bărbat !

Și îl îmbărbătă mai departe, tot dîndu-i sfaturi cum să se poarte pe viitor și îndemnîndu-l să se dezbare de hăndrălăiala cu copiii, ca să se apropie mai degrabă de oamenii înțelepți și cuminți. Și se pricepu să-l învăluiască în așa chip, încît izbuti să ajungă cu el la poalele muntelui, în fundul unei văi goale, unde nu se afla nimic alta decît numai sufletul lui Allah !

Or, chiar că acolo era capătul călătoriei maghrebinului ! Și anume spre a ajunge în valea aceea plecase el din fundul Maghrebului și venise la marginile Chinei !

Se întoarse, așadar, înspre Aladdin cel sleit de osteneală și îi spuse zîmbind :

— Am ajuns la țel, Aladdin, fiul meu !

Și șezu jos pe o stîncă, și îi pofti și pe Aladdin să șadă lîngă el, și îl înconjură cu brațele tare duios, și îi spuse :

— Odihnește-te oleacă, Aladdin. Întrucît am să pot într-un sfîrșit să-ți arăt ceea ce ochii oamenilor n-au mai văzut niciodată. Așa-i Aladdin, tu ai să vezi numaidecît, chiar aici, o grădină mai frumoasă decît toate grădinile de pe pămînt. Și numai după ce ai sa te minunezi de minunile acestei grădini, vei avea temei să-mi mulțumești și ai să uiți ostenelile drumului, și ai să binecuvintezi ziua cînd m-ai întîlnit întîia oară.

Și îl lăsă să se odihnească o clipă, cu ochii mari de uimire la gîndul de-a vedea o grădină într-un loc unde nu erau decît stînci răsturnate și spinării. Pe urmă, maghrebinul îi spuse :

— Ridică-te, acuma, Aladdin, și strînge de printre tufărișurile astea vreascurile și surcelele mai uscate pe care ai să le găsești, și adu-le la mine ! Și ai să vezi atunci priveliștea cea fără de plată la care te-am poftit.

Și Aladdin se ridică și plecă degrabă să strîngă de printre tufișuri și mărăcini o mulțime de surcele și de vreascuri, și le aduse maghrebinului, care îi spuse :

— Asta-i tot ce-mi trebuie. Acum dă-te îndărăt și treci de stai în spatele meu !

Și Aladdin îl ascultă pe moșu-său, și trecu de se așeză la oarecare depărtare în spatele lui.

Atunci, maghrebinul trase din chimir un amnar pe care îl ciocni și aprinse focul în grămada de crengi și de vreascuri uscate, care se învolburară pîrîind. Și îndată scoase din buzunar o cutie de baga, o deschise și luă din ea o pișcătură de tămîie, pe care o aruncă în vîlvoarea focului. Și se ridică un fum tare gros, pe care începu să-l vînture încolo și încoace între mîini, mormăind niște vrăji într-o limbă cu totul necunoscută de Aladdin. Și, tot atunci, locul se cutremură, iar stîncile se mișcară din temeliile lor, și pămîntul se întredeschise pe o

lățime de vreo zece coți. Și, în afundul afundului acelei crăpături, se ivi o lespede de marmură pusă de-a latul, mare de cinci coți, avînd la mijloc un belciug de bronz.

Cînd văzu așa, Aladdin scoase un țipăt și, luîndu-și poalele mantiei în dinți, dete dosul și o rupse la fugă, aruncîndu-și picioarele în vînt. Ci maghrebinul, dintr-o săritură, îl și ajunse și îl înhăță. Și se uită la el cu niște ochi înfricoșători, îl zgîlții ținîndu-l de ureche, ridică mîna și îi altoi o palmă atîta de grea încît era mai-mai să-i rupă dinții din gură, năucindu-l cu totul pe Aladdin, care se lăsă pe prag, moale.

Or, maghrebinul nu se purtase cu el în felul acela decît ca să-l înfricoșeze o dată pentru totdeauna, fapt de mare trebuință pentru lucrarea lui și dat fiind că, fără de el, n-ar fi putut să încerce a săvîrși treaba care îl adusese acolo. Încît, dacă îl văzu cum zace năucit pe jos, îl ridică și îi spuse cu un glas pe care se sili a-l face dulce :

— Află, Aladdine, că dacă m-am purtat cu tine în felul acesta, am făcut-o ca să te învăț să fii om ! Căci sînt unchiul tău, fratele părintelui tău, și îmi datorezi ascultare !

Pe urmă, adăugă cu un glas dulce de tot :

— Hai, Aladdine, ascultă colea ceea ce am să-ți spun, și să nu pierzi o vorbă ! Căci, la urmă, ai să dobîndești mari foloase, și ai să uiți degrabă necazurile cele grele care te așteaptă !

Și îl sărută și, de-aci înainte potolindu-l și stăpînindu-l întru totul, îi spuse :

— Ai văzut adineaori, copile al meu, cum s-a deschis pămîntul la puterea afumăturilor și a vrăjilor pe care le-am rostit ! Or, se cade să știi că n-am făcut așa decît spre binele tău ; căci dedesubtul lespedei acelea de marmură, pe care o vezi în fundul crăpăturii, cu un belciug de bronz, se află o comoară care-i scrisă și menită pe numele tău, și care nu poate să fie descuiată decît sub

privirea ta! Şi comoara aceea, care îţi este hărăzită, are să te facă mai bogat decît toţi regii! Şi, ca să-ţi dovedesc pe deplin că acea comoară îţi este menită, anume ţie şi nu altuia, află că nu este cu putinţă decît numai tu pe lume să atingi lespedea de marmură şi s-o ridici; căci pînă şi eu, în ciuda puterii mele, care-i destul de mare, tot n-aş putea să duc mîna la belciugul de bronz, şi nici să ridic lespedea, de-aş fi şi de o mie de ori mai puternic şi mai voinic decît sînt. Şi, odată placa ridicată, nu mi-ar fi îngăduit nici barem să intru în tainiţa comorii sau să cobor măcar o treaptă! Şi, de-aceea, nu ai decît să îndeplineşti întocmai cele ce am să-ţi spun! Şi-aşa, ai să fii stăpîn pe comoara pe care avem s-o împărţim, după toată dreptatea, în două părţi la fel, una pentru tine şi una pentru mine!

La vorbele acestea ale maghrebinului...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute treizeci şi şaptea noapte

Urmă:

La aceste vorbe ale maghrebinului, Aladdin, sărmanul de el, uită şi de osteneală, şi de scatoalca agonisită, şi răspunse:

— O, unchiule, al meu, porunceşte-mi orice vrei, iar eu am să mă supun!

Şi maghrebinul îl luă în braţe şi îl sărută de mai multe ori pe obraji şi îi spuse:

— O, Aladdine, tu îmi eşti ca un fiu al meu, ba şi mai scump! căci nu mai am pe pămînt alte rude afară

de tine; și numai tu ai să fii moștenitorul și urmașul meu, o, copile al meu! Și, într-un sfîrșit, pentru tine, la urma-urmei, mă trudesc eu în clipa de-acum, și pentru tine am venit de-atîta de departe. Și dacă te-am bruftuluit oleacă, pricepi acuma că am făcut-o numai ca să te hotărăsc să nu care cumva să-ți lași ursita cea minunată să te aștepte degeaba. Ia uite, așadar, ce ai de făcut! Dintr-untîi, începe a coborî cu mine în afundul crăpăturii, și acolo apucă belciugul de bronz și ridică lespedea de marmură!

Și, după ce vorbi în felul acesta, sări el cel dintîi în crăpătură și îi întinse mîna lui Aladdin, ca să-l ajute să coboare. Și Aladdin, odată coborît, îi spuse:

— Da cum o să fac eu, o, moșule al meu, ca să ridic o lespede atîta de grea, cîtă vreme nu-s decît un băiețel? Măcar dacă ai vrea să mă ajuți, m-aș sili bucuros!

Maghrebinul răspunse:

— A, nu! a, nu! Dacă, din nenorocire, aș pune mîna pe ea, nu ai mai putea să faci nimic, iar numele tău ar fi șters pe veci de pe comoară! Încearcă numai tu și ai să vezi cum ai să dai la o parte lespedea, atîta de lesne de parcă ai ridica o pană de pasăre de pe jos! Nu vei avea decît să rostești, atunci cînd apuci belciugul, numele tău și numele tatălui tău și numele bunicului tău!

Atunci, Aladdin se aplecă și apucă belciugul și trase de el, zicînd:

— Eu sînt Aladdin, fiul croitorului Mustafa, fiul croitorului Ali!

Și cu mare ușurință ridică lespedea de marmură și o dete îndată de-o parte. Și zări o groapă care cobora cu douăsprezece trepte de marmură înspre o ușă cu două canaturi de aramă roșie și cu niște zăvoare mari. Și maghrebinul îi spuse:

— Aladdine, fiul meu, coboară acuma în groapa aceasta. Și, cînd ai să ajungi dincolo de cea de a douăsprezecea treaptă, ai să intri pe ușa de aramă, care are să se

deschidă singură dinaintea ta. Și ai să ajungi sub o boltă largă, împărțită în trei săli, care dau din una în alta. Or, ai să găsești în sala dintîi patru căzi mari de bronz pline cu aur topit, iar în cea de a doua sală patru căzi mari de argint pline cu pulbere de aur, iar în cea de a treia sală patru căzi mari de aur pline cu dinari de aur. Ci tu să mergi înainte, fără să te oprești ! Și să-ți ridici cît mai sus mantia și s-o strîngi bine în jurul mijlocului, cu grijă ca nu carecumva să se atingă de pereții căzilor : căci, de-ai avea nenorocul să atingi cu degetele ori măcar să vînturi cu hainele de pe tine vreuna dintre căzi, sau ceea ce se află în ele, ai fi preschimbat pe dată într-o stană de piatră neagră. Să intri, dară, în sala dintîi, și să treci cît mai iute în cea de a doua, de unde, fără să te oprești o clipită, să intri în cea de a treia, unde ai să găsești o ușă ferecată, asemenea cu cea de la intrare, care are să se deschidă numaidecît dinaintea ta. Și să intri pe ușa aceea, și ai să te afli deodată într-o grădină falnică, plină de pomi gîrboviți sub povara lor de roade. Ci nici acolo să nu carecumva să te oprești ! Să străbați grădina, mergînd drept înainte, și ai să ajungi la o scară cu niște stîlpi și cu treizeci de trepte, pe care să o urci ca să ajungi la o terasă. Or, cînd ai să te afli pe terasa aceea, Aladdine, ia bine aminte ! ai să vezi, chiar înaintea ta, un fel de firidă fără de tavan ; și în firida aceea ai să găsești, pe o laviță de bronz, o lămpiță de aramă. Și lampa aceea are să fie aprinsă. Or, ia bine aminte, Aladdine ! tu să iei lampa aceea, s-o stingi, să verși pe jos uleiul din ea, și s-o ascunzi degrabă în sîn ! Și să nu-ți fie teamă că ți-ai murdări cumva mantia, întrucît uleiul acela pe care ai să-l arunci nu este ulei ca toate uleiurile, ci-i un ulei care nu lasă nici un fel de urmă pe haine. Și să te întorci apoi la mine, pe calea pe care te-ai dus ! Și, la întoarcere, vei putea să te oprești oleacă în grădină, dacă are să-ți placă, și să cu-

legi cîte poame vei vrea din grădina aceea. Şi, odată ajuns lîngă mine, ai să-mi dai lampa — ținta și rostul călătoriei noastre, și temeiul bogăției și al faimei noastre de mîine, o, copilul meu !

După ce vorbi în felul acesta, maghrebinul scoase un inel pe care îl avea pe deget, îl puse pe degetul cel mare al lui Aladdin, și spuse :

— Inelul acesta, fiule, are să te scape din toate primejdiile și are să te ferească de orice rău. Întărește-ți, dar, sufletul și umple-ți pieptul de bărbăție, căci nu mai ești copil, ci om întreg ! Şi, cu ajutorul lui Allah, nu are să ți se întîmple decît bine ! Iar noi, mulțumită lămpii, avem să ajungem la bogății și la vrednicii pe toată viața !

Pe urmă, adăugă :

— Numai că, încă o dată, Aladdine, ia seama bine să-ți salți cît mai sus mantia și s-o strîngi mereu pe lîngă tine ! de nu, ești pierdut, și odată cu tine și comoara !

Pe urmă, îl sărută, bătîndu-l ușor de mai multe ori cu palma pe obraji, și îi spuse :

— Mergi cu bine !

Atunci Aladdin, îmbărbătat pînă peste poate, coborî în fugă treptele de marmură și, ridicîndu-și mantia pînă peste brîu, și ținînd-o cît mai strîns în jurul lui, trecu pe poarta de aramă, care își deschise singură cele două canaturi la ivirea lui. Şi fără a uita nici una dintre povețele maghrebinului, străbătu cu mare grijă sala dintîi, sala de-a doua, și sala de-a treia, ocolind căzile cele pline cu aur, ajunse dinaintea ușii celei din urmă, trecu dincolo, străbătu grădina, fără să se oprească deloc, urcă treptele scării cu stîlpi, se sui pe terasă, și merse drept la firida ce se afla înaintea lui.

Cînd povestea ajunse aici, Seherezada văzu zorii mijind și sfioasă tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și noua noapte

Urmă :

Și văzu pe podina de bronz lampa aprinsă. Și întinse mîna și o luă. Și vărsă pe jos uleiul din ea și, văzînd că pereții lămpii se și uscară numaidecît, o ascunse grabnic în sîn, fără a se teme că și-ar păta mantia. Și coborî de pe terasă, și ajunse iarăși în grădină.

Atunci, slobozit de grijile lui, se opri o clipită pe treapta din urmă a scării, ca să privească grădina. Și începu să se minuneze de pomii aceia plini de roade, pe care nu avusese răgaz să-i vadă la venirea lui acolo. Și văzu, într-adevăr, că pomii din grădina aceea se frîngeau sub povara roadelor, care erau nemaipomenit de frumoase, de mari și de colorate. Și văzu că, altminteri decît la pomii de prin livezi, fiecare ram din fiecare pom avea poame de culori felurite. Erau unele ramuri care aveau poame albe, de o albeață străvezie cumu-i cleștarul, ori de o albeață tulbure cumu-i camfora, ori de o albeață întunecată cumu-i ceara cea albă ! Și erau altele care aveau poame roșii, de un roșu cumu-s boabele de granate, ori de un roșu cumu-i portocala cea sîngerie. Și erau altele care aveau poame verzi, de un verde închis și de un verde dulce ; și altele care erau albastre și vinete și galbene ; și altele care aveau niște culori și niște străluciri fără de socoteală. Și Aladdin, bietul de el, habar nu avea că poamele cele albe erau diamante, mărgăritare, sidefuri și pietre de lună : că poamele cele roșii erau rubine, bălașe, hiacinte, coraliuri și cornaline ; că poamele cele verzi erau smaralde, beriluri, jaduri, zaramfuri și acvemarine ; că poamele cele albastre erau safire, peruzele, lapisuri și lazulite ; că poamele cele vinete erau ametiste, matostate și sardiuri ; că poamele cele galbene erau topaze, chihlimbare și agate ; și că

poamele celelalte, de culori neștiute, erau opale, beici, crisolite, cimofane, granate, turmaline, peridoturi, gagate și crisopraze ! Și soarele cădea cu toate razele lui peste grădină ! Și copacii ardeau din toate roadele lor fără să se mistuie.

Atunci Aladdin, pînă peste poate de fermecat, se apropie de unul dintre acei pomi și dete să culeagă cîteva fructe ca să le mănînce. Și băgă de seamă atunci că nu erau în nici un fel bune de luat în gură, și că nu se asemuiau decît ca înfățișare cu portocalele, cu smochinele, cu bananele, cu strugurii, cu pepenii, cu merele și cu toate celelalte poame minunate din țara Chinei. Și rămase tare dezamăgit cînd le atinse ; și nu le găsi nicidecum pe gustul său. Și gîndi că nu erau decît niște gogoloaie de sticlă colorată, întrucît în viața lui nu avusese prilejul să vadă pietre nestemate. Ci, măcar că tare înciudat, gîndi să culeagă cîteva ca să le dăruiască băieților, soții lui de mai înainte, precum și mamei sale, sărmana de ea ! Și luă mai multe din fiecare culoare, și își umplu cu ele chimirul, buzunarele și dosul mantiei, și sînul mantiei, și sînul cămășii ; și-atîta sumedenie de poame înghesui în felul acesta, de ajunse să se asemuie cu un asin împovărat pe amîndouă laturile. Și, burdușit cu toată prada aceea, își suflecă frumușel mantia, adunînd-o strîns pe lîngă mijloc, și, cu multă sfială și cu multă grijă, străbătu ușurel cele trei săli cu căzi, și ajunse iarăși la scara borței, unde, la intrare, îl aștepta maghrebinul, arzînd de gînduri.

Or, de îndată ce Aladdin ieși pe ușa de aramă și sui treapta cea dintîi a scării, maghrebinul, care ședea deasupra crăpăturii, chiar lîngă intrarea în hrubă, nu mai avu răbdare să aștepte ca el să ajungă în vîrful scării și să iasă de-a binelea din groapă, și îi zise :

— Hei, Aladdine, unde-i lampa ?

Și Aladdin răspunse :

— Este colea în sîn !

El spuse :

— Scoate-o degrabă și dă-mi-o numaidecît !

Ci Aladdin îi spuse :

— Cum vrei să ți-o dau numaidecît, o, unchiule, de vreme ce-i amestecată în sumedenia asta de gogoloaie de sticlă cu care mi-am ticsit hainele pe toate părțile ! Mai bine lasă-mă să urc scara și ajută-mă să ies din groapă ; și-atunci, am să mă descarc de toate gogoloaiele acestea, pe un loc tihnit, și nu pe treptele de aici unde ar fi primejdie să se rostogolească și să se spargă ! Și, în felul acesta, slobozit de greutatea cea de nebiruit, am să pot să scot lampa din sîn și să ți-o dau ! De altminteri, mi-a și cam alunecat înspre spinare, și mă zgîrie amarnic ! și tare ușurat m-aș mai simți să scap de ea !

Ci maghrebinul, mînios pe tărăgăneala lui Aladdin și încredințat că Aladdin nu născocea acele zăbovnicii decît din pricină că vroia să păstreze el lampa, răcni cu un glas înfricoșător ca de dimon :

— O, fecior de cîine, vrei să-mi dai numaidecît lampa aceea, ori vrei să mori ?

Și Aladdin, care nu știa neam de unde să se tragă schimbarea aceea din purtarea unchiului său, și înspăimîntat că-l vede cuprins de-o asemenea mînie, și temîndu-se să nu mai dobîndească a doua scatoalcă, mai amarnică decît cea dintîi, își zise : „Pe Allah ! este mai bine să nu dau acum ochii cu el. Și am să mă întorc îndărăt în bortă, să aștept pînă s-o potoli !“ Și dete dosul și, sumețindu-și mantia, se întoarse cu mare grijă în hrubă.

Maghrebinul, dacă văzu așa, scoase un răget de turbare și pînă peste poate de mînios, tropăi din picioare și se schimonosi, smulgîndu-și barba, în deznădejdea și în neputința lui de a alerga după Aladdin în tainița aceea, care lui îi era popriță de puterile cele magice. Și răcni :

— A ! alimănitule de Aladdin, ai să fii pedepsit după cum ți se cade !

Şi dete fuga la focul care încă nu se stinsese, şi aruncă în jar oleacă de praf din tămîia pe care o avea la el, mormăind nişte descîntece vrăjitoreşti. Şi pe dată lespedea de marmură care slujea ca să închidă intrarea în bortă se mişcă singură şi se aşeză la locul ei dintîi, astupînd cu totul gura scării ; şi pămîntul se cutremură şi se închise iarăşi ; şi locul se făcu neted, întocmai ca înainte de a se fi deschis. Şi Aladdin se pomeni în felul acesta încuiat în hrubă.

Or, maghrebinul, aşa cum s-a mai spus, era un vrăjitor de seamă venit, din creierii Maghrebului, şi nu-i era nicidecum tînărului Aladdin nici moş, nici rubedenie, nici mai de aproape, nici mai de departe. Şi de fapt se născuse pe tărîmurile Africii...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute patruzecea noapte

Urmă :

...Şi de fapt se născuse pe tărîmurile Africii, ţara şi cuibarul magilor şi al vrăjitorilor de soiul cel mai păcătos. Şi, din tinereţele lui, se străduise cu dîrzenie să înveţe vrăjitoria şi farmecele, şi meşteşugul geomanţiei, al alchimiei, al astrologiei, al afumăturilor, şi al descîntecelor. Şi, în treizeci de ani de cazne farmazoniceşti, izbutise, cu puterea vrăjitoriei, să afle că, într-un loc tainic de pe pămînt, se găsea o lampă fermecată cum nu-i alta şi a cărei virtute era de a-l face mai puternic decît toţi regii şi decît toţi sultanii pe insul cel atîta de norocit încît să ajungă stăpînul ei. Atunci, îşi sporise

fumegările și vrăjitoriile și, cu încă o lucrare geomanticească, izbutise să afle că lampa cu pricina se găsea într-o hrubă așezată prin împrejurimile cetății Kolo-ka-tse, în țara Chinei. (Și locul acela era tocmai locul pe care l-am văzut noi adineaori în toate amănuntele lui.) Și magul, fără a mai zăbovi, pornise la drum și, după o călătorie lungă, ajunsese la Kolo-ka-tse, unde pe dată și începuse să cerceteze împrejurimile și, pînă la urmă, să dibuiască întocmai așezarea hrubei, cu tot ce se afla în ea. Și cu tabla lui de ghicitor, dibăcise că acea comoară și lampa cea magică fuseseră scrise, de către puterile subpămîntene, pe numele lui Aladdin, fiul lui Mustafa, croitorul, și că numai el putea izbîndi să facă a se deschide hruba și să ia lampa, pe cînd oricare alt ins și-ar pierde fără de abatere viața dacă ar face vreo încercare cît de cît în privința aceasta ! Și pentru aceea pornise el în căutarea lui Aladdin și se slujise, după ce îl găsise, de toate șiretlicurile și vicleșugurile ca să și-l apropie și să-l ducă în acel loc pustiu, fără să stîrnească bănuielile nici ale lui, nici pe ale maică-si. Și, odată ce Aladdin izbîndise în încercarea sa, nu-i ceruse cu atîta zor lampa decît pentru că vroia să i-o șterpelească și să-l zidească pe veci în hrubă. Ci am văzut cum Aladdin, de frică să nu se mai căpătuiască cu încă o scatoalcă, fugise în lăuntrul hrubei, unde vrăjitorul nu putea să calce, și cum magul, ca să se răzbune, îl închisese numaidecît acolo în lăuntru, ca să moară de foame și de sete !

Or, de cum săvîrși lucrul acesta, magicianul, spumegînd și scrîșnind, se duse-n calea sa, pesemne în Africa, țara lui. Și-așa cu el ! Ci de bună seamă că avem să-l mai întîlnim.

Însă în ce îl privește pe Aladdin, iacătă !

De îndată ce se întoarse în hrubă, auzi cutremurul de pămînt stîrnit de magia maghrebinului și, înfricoșat, și temîndu-se să nu-i cadă bolta în cap, se repezi îndărăt spre ieșire. Ci, cînd ajunse la scară, văzu că ieșirea

era astupată de lespedea cea grea de marmură ; și rămase tulburat și înspăimîntat cum nu se mai poate. Căci, pe de o parte nu putea să-l bănuiască de răutate pe un om pe care îl credea a fi unchiu-său și care atîta îl alintase și îl giugiulise, iar pe de altă parte nici măcar nu avea cum să-i treacă prin minte să dea la o parte lespedea de marmură, întrucît nici nu putea să ajungă pînă la ea. În atare împrejurări, deznădăjduitul de Aladdin începu să scoată țipete amarnice, strigîndu-l pe moșu-său și făgăduindu-i, cu tot soiul de jurăminte, că e gata să-i dea numaidecît lampa. Ci e limpede că țipetele și suspinele lui nu mai fură auzite de vrăjitor, care de mult era departe foarte. Și Aladdin, dacă văzu că unchiu-său nu-i răspunde, începu să fie cuprins de unele bănuieli în privința lui, mai ales cînd își aminti că îl făcuse fecior de cîine, ocară tare grea și pe care un unchi adevărat nu i-o face niciodată fiului fratelui său. Oricum ar fi fost, Aladdin hotărî atunci să se ducă în grădină, unde era lumină, și să caute acolo vreo cale de scăpare din locurile acelea întunecate. Ci, cînd ajunse la ușa care da înspre grădină, văzu că era închisă și că nu se mai deschidea dinaintea lui. Atunci, pierzîndu-și mințile, dete iarăși fuga la ușa hrubei și se aruncă plîngînd pe treptele scării. Și se și vedea îngropat de viu între cei patru pereți ai acelui mormînt plin de bezne și de groază, în ciuda aurului care se afla în el. Și suspină îndelung, cufundat în durerea lui. Și, pentru întîia oară în viață, începu să se gîndească la toată bunătatea mamei lui și la toate jertfele ei neostoite, în ciuda purtării lui rele și a nerecunoștinței pe care o dovedea. Și moartea în hruba aceea i se păru încă și mai amară, dat fiind că nu știuse, cît trăise, să răcorească inima maică-si cu vreo schimbare în bine a firii lui și cu vreo dovadă de recunoștință. Și plînse sughițînd îndelung la gîndurile acestea, și începu să-și frîngă mîinile și să-și încleșteze degetele, așa cum de obicei fac cei deznădăjduiți, spunînd în chip de lepădare

de viață: „Nu este ajutor și putere decît întru Allah!" Or, făcînd atunci o mișcare, fără să vrea Aladdin își frecă inelul pe care îl avea pe degetul cel gros și pe care i-l pusese vrăjitorul spre a-i fi de apărare împotriva primejdiilor de sub pămînt. Și habar nu avea maghrebinul acela blestemat că inelul urma tocmai să-i mîntuie viața lui Aladdin, că de-ar fi știut de bună seamă că nu i l-ar fi dăruit, ori s-ar fi repezit să i-l smulgă, ori nici nu ar fi închis hruba decît după ce i l-ar fi luat îndărăt. Ci vrăjitorii toți, chiar din firea lor, sînt asemenea cu maghrebinul acesta, fratele lor: în ciuda puterii lor vrăjitorești și a științei lor blestemate, nu știu să cugete la urmările faptelor cele mai obișnuite, și nu se gîndesc niciodată să se apere din timp împotriva primejdiilor pe care un om de rînd le vede. Întrucît, în mîndria și încrederea pe care o au în ei, nu l-au chemat niciodată în ajutor pe stăpînul tuturor făpturilor, și mintea lor rămîne pururea înnegurată de un fum mai gros decît fumul de la fumegăriile lor, și ochii le sînt acoperiți de o basma, și bîjbîie prin neguri!

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și una noapte

Urmă:

Așadar, după ce deznădăjduitul de Aladdin, fără să vrea, frecă inelul pe care îl purta la degetul cel mare și despre care nici cu gîndul nu gîndea ce fel de putere are, văzu dintr-odată răsărind dinainte-i, ca ieșit din pămînt, o matahală de efrit uriesesc, semănînd cu un

harap negru, avînd un cap cît o căldare, și un chip înfricoșător, și niște ochi roșii, mari și scînteietori, care se temeni înaintea lui și, cu un glas ce răsuna ca un bubuit de tunet, îi spuse :

Iată-l aci, dinainte,
Pe robul tău cel cu luare-aminte.
Spune : ce vrei ? Eu sînt
Slujitorul acestui inel
Și al celui care-i împodobit cu el,
Și în văzduh, și în apă, și pe pămînt !

La toate astea, Aladdin, care nu prea era viteaz, rămase înmărmurit ; și, de-ar fi fost în alt loc ori în altă împrejurare, ar fi căzut jos leșinat ori și-ar fi luat călcîiele la spinare. Ci, în gropnița aceea în care se și vedea mort de foame și de sete, ivirea efritului i se păru o mare mîntuire, mai ales cînd mai auzi și întrebarea pe care acela i-o punea. Și izbuti să-și miște limba și să răspundă :

— O, cap al șeicilor de efriți din văzduh, de pe pămînt și din ape, scoate-mă repede din hruba aceasta !

Or, de-abia rosti Aladdin vorbele acestea că pămîntul se și mișcă și se deschise deasupra capului său și, cît ai clipi din ochi, băiatul se și văzu dus afară din hrubă, chiar în locul în care maghrebinul aprinsese focul. Iar efritul se și mistuise.

Atunci Aladdin, încă mai tremurînd de spaimă, dar tare bucuros că se întorsese afară sub cer, îi mulțumi lui Allah cel făcător de bine, carele îl izbăvise de la moartea neîndoielnică și îl mîntuise din vicleniile maghrebinului. Și se uită de jur-împrejur și văzu, în depărtare, cetatea înconjurată de grădinile ei. Și porni degrabă îndărăt pe drumul pe care îl adusese vrăjitorul, fără a întoarce capul nici măcar o dată în urmă, spre vale. Și, pe la dricul nopții, istovit și aproape fără de răsuflet ajunse acasă, unde maică-sa, tare îngrijorată de zăboveala lui, îl aștepta văicărindu-se. Și femeia dete fuga să-i

deschidă, și nu mai avu decît răgazul cît să-l prindă în brațe, căci, nemaiputînd de-atîta zbucium, Aladdin căzu fără de simțire.

Cînd, după multe îngrijiri, își veni iarăși în fire, maică-sa îi dete să mai bea oleacă de apă de trandafiri. Pe urmă, tare speriată, îl întrebă ce pățise. Și Aladdin răspunse :

— O, maică a mea, tare mi-e foame ! Mă rog, dar, ție, să-mi dai să mănînc, căci de azi-dimineață nu am luat nimic în gură !

Și mama lui Aladdin dete fuga să-i aducă tot ce avea prin casă. Și Aladdin începu să mănînce atîta de zorit încît maică-sa, de spaimă să nu se înece, îi zise :

— Nu te zori așa, fiul meu, că-ți rupi beregleјul ! Iar dacă mănînci așa de repede numai ca să-mi povestești cît mai degrabă ce ai de povestit, află că avem răgaz destul ! Acuma, că te-am văzut acasă, m-am potolit ! ci știe Allah cîtă spaimă am tras cînd am văzut că se face noapte și tu nu mai vii !

Pe urmă, se opri ca să-i spună

— Ah, fiul meu, stăpînește-te, mă rog ție ! mănîncă dumicații mai mici !

Și Aladdin, izbutind degrabă să înfulece tot ce se afla dinaintea lui, ceru de băut, luă urciorul cu apă și îl dete pe gît fără să se oprească. După care fu mulțumit, și îi spuse maică-si :

— Am să pot acuma, o, maică, să-ți povestesc tot ce mi s-a întîmplat cu omul pe care îl credeai a fi moșul meu și care m-a făcut să văd moartea la două degete de ochi ! Of, nu știai că nu îmi era întru nimic unchi, frate cu taica, amăgitorul acela care mă giugiulea atîta și mă săruta așa de drăgăstos, blestematul ăla, maghrebinul ăla, farmazonul ăla, mincinosul ăla, vicleanul ăla, pezevenghiul ăla, ticălosul, cîinele ăla, mîrșăvenie ăla, diavolul ăla, care nu-și are seamăn printre diavoli, pe fața pămîntului ! Izgonit fie Cel-rău !

Pe urmă, adăugă :

— Mai bine ia ascultă, o, maică a mea, ce mi-a făcut !

Și mai spuse :

— A, ce bine-mi pare că am scăpat din mîinile lui !

Pe urmă, se opri o clipă, răsuflă de mai multe ori și, deodată, dintr-o răsuflare, începu să povestească tot ce i se întîmplase, de la început pînă la sfîrșit, precum și scatoalca, și înjurăturile și totul, de șart. Ci nu ar fi de nici un folos să le mai spunem și noi încă o dată.

Și, cînd își sfîrși istorisirea, își desfăcu brîul și lăsă să cadă pe salteaua întinsă pe jos zahereaua cea minunată de poame străvezii și colorate pe care le culesese din grădină. Și lampa se afla și ea în grămada aceea, în mijlocul gogoloaielor de nestemate.

Și adăugă, ca să isprăvească :

— Iacătă, o, maică, pățania mea cu vrăjitorul acela blestemat, și iacătă tot ce am dobîndit din călătoria mea în tainița de sub pămînt !

Și, spunînd acestea, îi arătă maică-si gogoloaicle cele minunate, ci cu o strîmbătură tare scîrbită, care părea a spune : „Nu mai sînt copil să mă joc cu gogoloaie de sticlă !“

Or, tot răstimpul cît fiul său Aladdin vorbise, bătrîna îl ascultase aruncînd, în clipele mai uluitoare ori mai înfricoșătoare ale istorisirii, niște strigăte de mînie față de vrăjitor, ori de milă față de Aladdin. Și, de îndată ce băiatul sfîrși de povestit acea pățanie ciudată, nu mai putu să se stăpînească și izbucni în blesteme împotriva maghrebinului, ocărîndu-l cu toate ocările pe care supărarea și mînia unei mame ce era să-și piardă copilul le poate găsi spre a blestema purtarea celui ticălos. Și, după ce se mai ușură oleacă, îl strînse pe fiul ei Aladdin la piept și îl sărută plîngînd și spuse :

— Să-i mulțumim lui Allah, o, fiul meu, carele te-a scos viu și teafăr din mîinile vrăjitorului acela maghrebin ! A, ticălosul și blestematul ! Ți-a vrut moartea, fără

de nici o îndoială, ca să pună stăpînire pe afurisita asta de lampă de aramă, care nu prețuiește nici o jumătate de drahmă! Tare-mi mai e silă de el! Tare nu-l mai pot suferi! Bietul meu copil, fiul meu Aladdin, bine că te-ai întors! Da în ce primejdie ai intrat numai din vina mea, că cu oricum eram datoare să ghicesc, după ochii cei ponciși ai maghrebinului ăla, că nu-ți era nici moș, nici nimic apropiat, ci un vrăjitor afurisit și un necredincios!

Și, vorbind așa, bătrîna îl luase pe fiul ei Aladdin strîns lîngă ea, pe saltea, și îl săruta și îl legăna cu duioșie. Iar Aladdin, care nu mai dormise de trei zile, prins cum fusese de întîmplările cu maghrebinul, nu zăbovi mult, legănat în felul acela, să închidă ochii și să adoarmă în poalele maică-si. Iar ea îl culcă cu multă grijă pe saltea, și nu zăbovi mult, nici ea, pînă să se întindă lîngă el și să adoarmă.

Or, a doua zi, la sculare...

Cînd povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și doua noapte

Urmă:

Or, a doua zi, la sculare, începură să se sărute îndelung, și Aladdin îi spuse mamei lui că pățania aceea îl lecuise pe totdeauna de pozne și de haimanalîc, și că de aci înainte avea să-și caute de lucru, ca un bărbat. Pe urmă, cum tot îi mai era foame, îi ceru maică-si de mîncare, iar maică-sa îi spuse:

— Vai, fiul meu, tot ce-a fost prin casă ți-am dat aseară, și nu mai am nici o coajă de pîine. Da ai un pic de răbdare, pînă oi putea să mă duc să vînd bruma de bumbac pe care am tors-o zilele acestea din urmă și să-ți cumpăr ceva cu banii pe care i-oi căpăta !

Ci Aladdin răspunse :

— Lasă bumbacul pe altă dată, o, maică, și acuma ia lampa aceasta veche pe care am adus-o din hrubă, și du-te de-o vinde în sukul negutătorilor de aramă. Și pesemne că ai să dobîndești ceva bani care să ne îngăduie să avem ce mînca toată ziua aceasta !

Și mama lui Aladdin răspunse :

— Adevărat vorbești, fiul meu ! Iar mîine, am să iau gogoloaiele de sticlă pe care tot așa le-ai adus din locul acela blestemat, și am să mă duc să le vînd în mahalaua harapilor, care au să mi le cumpere la un preț mai bun decît negustorii noștri !

Mama lui Aladdin luă așadar lampa, ca să se ducă s-o vîndă ; ci i se păru cam murdară, și îi spuse lui Aladdin :

— Mai întîi, fiul meu, am să curăț lampa aceasta, care-i cam murdară, și am s-o fac sclipitoare, ca să pot să scot un preț cît mai bun pe ea !

Și se duse în bucătărie, luă în mînă oleacă de cenușă pe care o amestecă cu apă, și începu să curețe lampa. Or, nici nu începu ea s-o frece bine, că și răsări deodată, ieșit cine știe de unde, un efrit înfricoșător, hotărît că mai urît decît cel din hrubă, și atîta de uriaș, încît capul lui ajungea pînă la tavan. Și se temeni dinaintea ei și spuse cu un glas asurzitor :

Iacătă-l aci, dinainte,
Pe robul tău cel plin de luare-aminte.
Spune : ce vrei ? Eu sînt al lămpii slujitor,
Fie că prin văzduhuri zbor,

Fie că umblu străbătînd
În lung și-n lat acest pămînt.

Cînd mama lui Aladdin văzu ivirea aceea, la care nici cu gîndul nu gîndise, și, cum nu era deprinsă cu asemenea treburi, rămase țintuită locului, de spaimă ; și limba i se înnodă, și gura i se deschise ; și, înnebunită de frică și de groază, nu putu să îndure mai mult a avea sub ochii ei un chip atît de hîd și de înfricoșător ca acela, și se prăbuși fără de simțire.

Atunci Aladdin, care se afla și el în bucătărie, și care se mai deprinsese oleacă cu chipuri de soiul acela, de cînd cu efritul, poate că mai urît și mai pocit, pe care îl văzuse în hrubă, nu se dovedi atîta de tulburat ca maică-sa. Și pricepu că lampa aceea era pricina ivirii efritului ; și se repezi de luă lampa din mîinile maică-si, care zăcea leșinată ; și, ținînd-o cu strășnicie între cele zece degete ale lui, îi spuse efritului :

— O, slujitor al lămpii, îmi e cam foame și doresc să-mi aduci, ca să mănînc, niște lucruri cît se poate de bune !

Și ginnul pieri numaidecît, ci ca să se ivească iarăși, peste o clipită, purtînd pe creștet o tabla mare de argint greu, pe care erau rînduite douăsprezece farfurii de aur, pline cu bucate mirositoare și alese ca gust și ca înfățișare, cu șase pîini proaspete și calde și albe ca zăpada și rumenite la mijloc, cu două șipuri dintr-un vin bătrîn și limpede și minunat, și aducînd în mîini o sofra de fildeș învrîstată cu sidef și cu argint, și două cești de argint. Și puse tablaua pe sofra, rîndui repede ce era de rînduit, și pieri pe nesimțite.

Atunci Aladdin, văzînd că maică-sa zace mai departe leșinată, îi turnă niște apă de trandafiri pe față, iar răcoreala aceea, dimpreună cu mireasma plăcută a bucatelor aburinde, nu zăbovi mult pînă ce să-i adune la loc

mințile care se împrăștiaseră și s-o facă pe biata femeie să-și vină în fire. Și Aladdin se grăbi să-i spună :

— Hei, o, maică a mea, asta nu-i nimic ! Scoală-te și vino să mîncăm ! Mulțumită lui Allah, iacătă avem cu ce să ne întremăm cît de cît inima și sufletul, și cu ce să ne ostoim foamea ! Fă bine și hai, ca să nu lăsăm să se răcească bucatele acestea minunate !

Cînd mama lui Aladdin văzu tablaua de argint așezată pe sofraua aceea frumoasă, și cele douăsprezece farfurii de aur cu tot ce se afla pe ele, și cele șase pite minunate, și cele două șipuri, și cele două cești, și cînd nasul îi fu atins de olmul acela ceresc care se revărsa din toate acele bucate alese, uită de pricina leșinului ei și îi zise lui Aladdin :

— O, fiul meu, Allah să ocrotească viața sultanului nostru ! De bună seamă că măria-sa a auzit de sărăcia noastră și ne-a trimis tablaua aceasta cu vreun bucătar de-al lui ?

Ci Aladdin răspunse :

— O, maică a mea, nu-i acuma vremea de prepusuri ori de întrebări ! Pînă una alta, ia să începem a mînca, și am să-ți povestesc pe urmă ce s-a întîmplat.

Atunci, mama lui Aladdin veni de șezu lîngă el, căscînd ochii plini de uluire și de mirare dinaintea acelor minunății nemaivăzute de ea pînă atunci ; și amîndoi începură să mănînce cu mare poftă. Și atîta de mult le plăcu mîncarea, încît rămaseră în jurul tablalei vreme lungă, nemaisăturîndu-se să tot guste din cele bucate așa de bine gătite, și haida-hai, haida-hai, pînă ce izbutiră să întindă masa de amiază pînă la masa de cină. Și, cînd isprăviră, într-un sfîrșit, puseră de-o parte rămășițele de la masă, pentru ziua de mîine. Iar mama lui Aladdin se duse să așeze în dulapul din bucătărie toată văsăria și ce mai rămăsese, ci numaidecît se întoarse la Aladdin, ca să asculte ce avea să-i povestească în privința darului acela

măreț. Și Aladdin îi dezvălui atunci tot ce se petrecuse, și cum ginnul cel slujitor al lămpii îi îndeplinise porunca, fără de șovăire.

Atunci, mama lui Aladdin, care ascultase istorisirea fiului ei cu o spaimă tot mai mare, fu cuprinsă de un zbucium amarnic și strigă :

— Of, fiul meu, te juruiesc, pe laptele cu care te-am alăptat în pruncia ta, să arunci cît mai departe de tine lampa aceasta vrăjitorească și să te dezbari de inelul acela, dăruit de efriții cei păcătoși ! că eu n-aș mai fi în stare să mai îndur o dată vederea unor chipuri atîta de balhîze și de înfricoșătoare, și aș muri, fără doar și poate. De altminteri, simt că bucatele pe care le-am mîncat mi se suie în gît și au să mă înnăbușe. Și-apoi, profetul nostru Mahomed (binecuvîntat fie el !) ne-a povățuit stăruitor să fim cu grijă față de ginni și de efriți, și niciodată să nu căutăm tovărășia lor !

Aladdin răspunse :

— Vorbele tale, maică, sînt asupra capului și asupra ochilor mei ! Ci chiar că nu pot să mă dezbar nici de lampă, nici de inel ! Întrucît inelul mi-a fost de mare ajutor, izbăvindu-mă de la o moarte neîndoielnică în hrubă ; și-apoi iacătă că ai fost martoră chiar tu la folosul pe care ni l-a adus lampa aceasta de colea, și care-i atîta de scumpă încît procletul acela de maghrebin n-a pregetat să vină atîta de departe după ea. Ci, maică, spre a-ți îndeplini dorința, și din cinstire față de tine, am să ascund lampa, ca nu cumva vederea ei să-ți supere ochii, și să nu fie pentru tine o pricină de spaimă în zilele ce vin !

Și mama lui Aladdin răspunse :

— Fă cum vrei, fiul meu. Da din parte-mi îți mărturisesc că nu vreau să mai am treabă cu efriții, nici cu slujitorul inelului, nici cu slujitorul lămpii ! Și-aș

vrea să nu-mi mai pomenești nimica despre ei, orice-ar fi să se mai întîmple !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și treia noapte

Urmă :

Or, a doua zi, cînd merindele cele minunate se sfîrșiră, Aladdin, ca s-o ferească pe maică-sa de alte spaime, nemaivroind să se slujească numaidecît de lampă, luă una dintre tăvile de aur, o ascunse sub mantie, și plecă cu gîndul s-o vîndă în suk și, cu banii din vînzare, să facă rost de cele de trebuință pentru casă. Și se duse la prăvălia unui ovrei, care era mai viclean decît Șeitan. Și își scoase de sub mantie farfuria de aur și i-o dete ovreiului, care o luă, o cercetă, o zgîrie și, cu un chip nepăsător, îl întrebă pe Aladdin :

— Cît ceri pe asta ?

Și Aladdin, care în viața lui nu mai văzuse tipsii de aur și habar nu avea de prețul unor mărfuri ca acelea, răspunse :

— Pe Allah, o, stăpîne al meu, tu știi mai bine decît mine cît poate să prețuiască ; și mă las, în privința aceasta, la prețuirea ta și la buna ta credință !

Și ovreiul, care văzuse limpede că talgerul era din aurul cel mai curat, își zise : „Iacătă un copilandru care habar nu are de prețul bunului său. E un chilipir strașnic, pe care mi-l trimite binecuvîntarea lui Abraham !" Și deschise un sertar ascuns în peretele prăvăliei, și scoase din el numai un galben, pe care i-l întinse lui

Aladdin, și care nu făcea nici baremi a mia parte din prețul farfuriei, și îi zise :

— Ține, fiul meu, iacătă pentru tipsia ta ! Pe Moise și pe Aaron ! niciodată nu am mai dat un preț ca ăsta altcuiva în afară de tine ! Da n-am făcut-o decît ca să te capăt de mușteriu pe viitor !

Iar Aladdin luă dinarul de aur, grăbindu-se de zor și, fără ca măcar să mai întoarcă privirile îndărăt, atîta de mulțumit era, nu mai zăbovi să-și arunce picioarele în vînt. Și ovreiul, văzînd bucuria lui Aladdin și graba lui de a se duce, se căi amarnic că nu-i dedese un preț încă și mai prăpădit, și era cît pe-aci s-o ia la fugă după el, ca să încerce să mai capete îndărăt o parte din galben ; ci se răzgîndi, dacă văzu că nu mai are cum să-l ajungă.

Iar Aladdin, fără a mai zăbovi, dete fuga la brutar, cumpără pîine, schimbă în mărunțiș dinarul de aur, și se întoarse acasă, ca să-i dea maică-si și pîinea și mărunțișul, spunîndu-i :

— Maică, acuma du-te de ne cumpără, cu banii aceștia, merindele cele de trebuință ; întrucît eu nu mă pricep la treaba asta !

Și bătrîna se sculă și plecă la suk să cumpere tot ce le lipsea. Și, în ziua aceea, mîncară și fură mulțumiți. Și Aladdin începu atunci, de fiecare dată cînd nu mai avea bani, să se ducă la suk, ca să-i vîndă o farfurie de aur ovreiului acela ; care îi da tot cîte un dinar, necutezînd, după ce îi dedese întîia oară prețul acesta, să-i dea acuma mai puțin, de frică să nu-l vadă că se duce să-și arate marfa la alt ovrei, care așa ar dobîndi în locul lui cîștigul cel nemăsurat al acelei negutătorii. Încît Aladdin, care tot nu avea habar de prețul bunului său, îi vîndu în felul acesta cele douăsprezece tăvi de aur. Și se gîndi atunci să-i ducă și tablaua cea mare de argint greu ; ci, văzînd că e tare grea, se duse de-l chemă pe ovrei, care veni acasă, cercetă tablaua cea scumpă, și îi spuse lui Aladdin :

— Asta face vreo doi galbeni.

Și Aladdin, bucuros, se învoi s-o vîndă, și luă banii pe care ovreiul nu vru să-i dea decît după ce mai dobîndi, pe deasupra prețului, și un samsarlîc, alcătuit din cele două cești de argint.

În felul acesta, Aladdin și cu maică-sa mai avură cu ce să trăiască încă vreo cîteva zile. Iar Aladdin se deprinsese să se ducă prin sukuri și să stea de vorbă cum se cuvine cu negustorii și cu oamenii de vază; căci, de cînd se întorsese acasă, se înfrînase cu grijă să se mai înhăiteze cu soții lui de mai înainte, copilandrii din mahala! și se străduia acuma să se lumineze la minte, ascultînd spusele celor vîrstnici; și dobîndi, în scurtă vreme, dat fiind că era plin de deșteptăciune, tot felul de învățăminte de preț, pe care prea puțini de seama lui erau în stare să le dobîndească.

Estimp, iarăși începură să nu se mai ajungă banii în casă, și Aladdin, neputînd face altfel, fu nevoit, cu toată spaima maică-si, să ceară ajutor de la lampa cea magică. Maică-sa însă, prevestită de planul lui Aladdin, se grăbi să plece de acasă, neputînd să îndure gîndul de a se afla acolo în clipa ivirii efritului. Și Aladdin, slobod atunci să facă după cum îl tăia capul, luă lampa în mînă și căută locul anume pe care trebuia să-l atingă, și care putea să fie lesne dibuit după urma pe care o lăsase cea dintîi curățire cu cenușă; și îl frecă, fără grabă, și binișor-binișor. Și pe dată ginnul se și ivi, se temeni și, cu glas foarte liniștit, tocmai din pricina frecării celei ușoare, îi spuse lui Aladdin:

Iată-l aci, dinainte,
Pe robul tău cel plin de luare-aminte!
Spune: ce vrei? Eu sînt al lămpii slujitor,
Fie că străbat văzduhurile în zbor,
Fie că sînt,
Jos pe pămînt!

Și Aladdin se grăbi să răspundă :

— O, slujitorule al lămpii, mi-e cam foame, și doresc o tabla cu bucate, întru totul asemenea cu aceea pe care mi-ai adus-o întîia dată !

Și ginnul pieri, ci numai ca să se ivească iar, în mai puțin de o clipită, încărcat cu tablaua cu pricina, pe care o așeză pe sofra ; și plecă, cine știe unde...

Or, în scurtă vreme, mama lui Aladdin se întoarse ; și văzu tablaua, și aburul ei, și încărcătura cea atîta de plăcută ; și nu fu întru nimic mai minunată decît întîia oară. Și șezu jos lîngă fiul ei, și gustă din bucatele pe care le găsi încă și mai bune decît cele de pe tablaua dintîi. Și, în ciuda spaimei pe care i-o stîrnea ginnul slujitor al lămpii, se înfruptă cu mare poftă ; și nu putu nici ea, la fel ca și Aladdin, să se mai smulgă de dinaintea tablalei, pînă să se fi săturat de tot ; ci, întrucît bucatele acelea ațîțau pofta de mîncare pe măsură ce le mîncai, bătrîna nu se mai sculă de la masa decît la căderea nopții, împreunînd în felul acesta masa de dimineață cu cea de la prînz și cu cea de seară. Și Aladdin la fel.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și patra noapte

Urmă :

După ce merindele de pe tabla se sfîrșiră, ca și întîia oară, Aladdin nu pregetă să ia unul dintre talgerele de aur și să se ducă la suk, după obiceiul lui, ca să-l vîndă ovreiului, cum mai făcuse și cu celelalte farfurii. Și, pe

cînd trecea pe dinaintea prăvăliei unui preacinstit șeic musulman, argintar foarte prețuit pentru cinstea și pentru buna lui credință, se auzi strigat pe nume, și se opri. Iar preacinstitul argintar îi făcu semn cu mîna și îl pofti să intre o clipă în prăvălie. Și îi zise :

— Fiul meu, am mai avut de cîteva ori prilejul să te văd trecînd prin sûk, și am băgat de seamă că de fiecare dată duceai sub mantie un lucru pe care cereai să-l ascunzi ; și intrai în prăvălia ovreiului vecin cu mine, ca să ieși pe urmă fără lucrul pe care îl ascundeai. Or, sînt dator să te prevestesc, fiul meu, despre un lucru de care tu poate că nici habar nu ai, din pricina vîrstei tale fragede ! Află, dar, că ovreiul la care mergi tu este cel mai păcătos, cel mai viclean, cel mai ticălos și cel mai plin de vrăjmășie negustor. Dacă, dar, o, copile al meu, ai vreun lucru de vîndut, arată-mi-l mie mai întîi, iar eu, pe adevărul lui Allah cel preaînalt ! am să ți-l cîntăresc după dreptate cît prețuiește, ca, dacă-l dai cumva, să știi întocmai ce faci ! Arată-mi, așadar, fără de teamă ori sfială, ce ascunzi tu sub mantie ! și Allah să-i bată pe ticăloși și să-l prăpădească pe Cel-rău ! Izgonit fie el pe veci !

Dacă auzi vorbele acestea ale bătrînului argintar, Aladdin, plin de încredere, nu șovăi să scoată talerul de aur de sub mantie și să i-l arate. Iar șeicul cîntări de la cea dintîi aruncătură de ochi prețul farfuriei și îl întrebă pe Aladdin :

— Poți tu să-mi spui acum, fiul meu, cîte talere de soiul acesta i-ai vîndut ovreiului, și la ce preț i le-ai dat ?

Iar Aladdin răspunse :

— Pe Allah, o, moșule, i-am și dat douăsprezece farfurii la fel cu aceasta, pe un dinar fiecare.

Și bătrînul aurar, la vorbele acestea, fu pînă peste poate de mîniat și strigă :

— A, afurisitul de ovrei, puiul de cîine, ploditura lui Eblis !

Şi, totodată, puse talerul pe o terezie, îl cîntări, şi spuse :

— Află, fiul meu, că farfuria aceasta este făcută din aurul cel mai ales, şi că preţuieşte nu un dinar, ci taman două sute de dinari ! Ceea ce vrea să însemne că ovreiul te-a furat, singur-singurel, de atîta cît fură, într-o zi, în ponosul musulmanilor, toţi ovreii din suk la un loc !

Pe urmă adăugă :

— Vai, fiul meu, ceea ce s-a petrecut s-a petrecut, şi nu putem, din lipsă de martori, să cerem a fi tras în ţeapă ovreiul acela păcătos ! Oricum, pe viitor, ştii cît trebuie să ceri ! Şi, dacă vrei, îţi număr aci pe loc două sute de dinari pentru farfuria ta. Ba chiar mi-ar plăcea, pînă a ţi-o cumpăra, să o duci spre cercare, şi ca să ţi-o preţuiască, şi pe la negustorii ceilalţi ; iar dacă ei au să-ţi dea mai mult, eu mă îndatorez să-ţi plătesc atîta cît ţi-or da ei, şi încă şi ceva mai mult peste preţul lor !

Ci Aladdin, care nu avea nici o pricină să se îndoiască de cinstea preaştiută a argintarului cel bătrîn, fu bucuros foarte să-i dea lui farfuria la un preţ atît de frumos. Şi luă cei două sute de dinari. Şi, pe urmă, ca să vîndă celelalte unsprezece farfurii şi tablaua, nu pregetă să se ducă tot la acel preacinstit giuvaergiu musulman.

Or, ajungînd în felul acesta bogat, Aladdin şi mama lui nu-şi pierdură măsura de pe urma facerilor de bine ale Atoatedătătorului. Ci duseră mai departe o viaţă cumpătată, împărţind celor săraci şi celor nevoiaşi ceea ce le prisosea peste nevoile lor. Iar Aladdin, în acest răstimp, nu pierdea nici un prilej să-şi lumineze mintea şi să-şi şlefuiască duhul, împrietenindu-se cu oamenii din suk, negustorii de seamă şi inşii de gust ales care veneau prin sukuri. Şi, în acest chip, nu peste multă vreme căpătă felul de a se purta al lumii bune, şi legă prietenii statornice cu argintarii şi cu giuvaiergiii pe la care se

ducea cît mai des. Și luă seama, în acest chip, deprinzîndu-se cu vederea giuvaerurilor și a nestematelor, că poamele pe care le adusese din grădină, și care își închipuise că ar fi niscai gogoloaie de sticlă colorată, erau niște minuni fără de preț, ce nu-și aveau seamăn nici la regii și la sultanii cei mai mari și mai bogați ! Și, cum se făcuse tare cuminte și înțelept, avu iscusința de a nu spune nimic nimănuia, nici măcar maică-si. Doar că, în loc să mai lase acele poame de nestemate să zacă pe sub pernele de pe divan și prin toate ungherele, le strînse cu multă grijă și le încuie într-un sipet pe care îl cumpărase anume. Or, avea să vadă în curînd foloasele înțelepciunii lui, în chipul cel mai strălucit și cel mai minunat.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și cincea noapte

Urmă :

Într-adevăr, într-una din zile, pe cînd sta la taifas dinaintea unei prăvălii, cu niște negustori prieteni de-ai lui, văzu cum se roteau prin sukuri doi pristavi ai sultanului, împodobiți cu niște bîte lungi, și îi auzi cum strigau laolaltă, cu glas mare :

— Hei, voi toți, negutători și locuitori ! din porunca preamăritului nostru stăpîn, regele vremilor și domnul veacurilor și al clipelor, aflați că trebuie să vă închideți prăvăliile numaidecît și să vă ferecați în casele voastre, cu toate ușile încuiate pe dinăuntru și pe dinafară !

întrucît mărgăritarul cel fără de seamăn, minunata, binefăcătoarea, stăpîna noastră Badru'l-Budur, luna plină a tuturor lunilor pline, fiica slăvitului nostru sultan, are să treacă pe aici, ca să meargă să-și facă scalda la hamman! Fie-i scalda desfătătoare! Iar cei ce ar cuteza să încalce porunca și să se uite pe uși ori pe ferestre, au să fie pedepsiți cu spada, cu țeapa și cu ștreangul! Se dă, dară, de știre acelora care țin să-și păstreze sîngele în beregată!

Dacă auzi strigarea pristavilor, Aladdin fu cuprins de imboldul neînfrînt de-a o vedea în trecere pe fata sultanului, minunea aceea de Badru'l-Budur, despre care vorbea tot orașul, lăudîndu-i frumusețea de lună și desăvîrșirile. Încît, în loc să facă și el ca toată lumea și să dea fuga să se închidă în casă, îi trecu prin gînd să se ducă în mare grabă la hammam și să se pitească pe după poarta cea mare, în așa chip încît să poată, fără a fi văzut, s-o privească prin crăpătură și să se minuneze după plac de fata sultanului, atunci cînd are să intre în hammam.

Or, Aladdin nu se afla acolo decît de cîteva clipite cînd și văzu cum vine alaiul domniței, cu mulțimea de eunuci înainte. Și o văzu și pe ea, între însoțitoarele ei, ca luna între stele, acoperită de vălurile-i de mătase. Ci, de cum ajunse pe pragul hammamului, nu mai zăbovi să-și dezvelească chipul; și se arătă în toată strălucirea ei de soare, într-o frumusețe care întrecea tot ce s-ar mai putea spune. Era, într-adevăr, o codană de vreo cincisprezece ani, mai degrabă mai puțin decît mai mult, dreaptă ca litera alef, cu un mijlocel care făcea de ocară pînă și ramura cea fragedă a arborelui ban, cu o frunte vrăjită ca răsăritul de lună la vremea Ramadanului, cu niște sprîncene subțirele și desăvîrșit încondeiate peste ochii negri, mari și galeși ca ochii de gazelă însetată, cu niște pleoape lăsate sfios în jos și ca două foi de tran-

dafir, cu un nas fără de cusur ca o spadă de preț, cu un obraz de o albeață spălată cu apele din izvorul Salsabil, cu o bărbiță zîmbitoare, cu niște dinți ca niște boabe de grindină tăiate pe-o măsură, cu un gît de turturea, și în totului tot, care nu se vedea, croită după același tipar. Și chiar că despre ea a zis poetul :

Vrăjitoreștii-i ochi, cei luminați
De kholul negru, ei, de bună seamă,
Străpung, tîlharii, inimi de bărbați
Cu agerele lor săgeți ce cheamă !
Iar de la trandafirii-i fără seamăn
Din fragezii-i obraji sînt colorați
Și trandafirii roșii din grădină !
Iar părul ei e-o noapte-ntunecată
Ce se aprinde toată, dintr-odată,
De fruntea ei cea plină de lumină !

Cînd ajunse în ușa hammamului, și întrucît nu avea de ce să se teamă de nici un ochi străin, domnița își ridică iașmacul de pe obraz, și se ivi atunci în toată frumusețea ei. Și Aladdin o văzu și, dintr-odată, își simți sîngele cum i se învîrtește de trei ori mai repede prin cap, și numai atunci pricepu și el, cel care nu avusese prilejul vreodată să vadă un chip de femeie descoperit, că puteau fi pe lume femei frumoase și femei urîte, și că nu toate erau bătrîne și asemenea maică-si. Și priceperea aceasta, dimpreună cu frumusețea cea fără de seamăn a domniței, îl năuci și îl țintui în minunare dindărătul ușii. Iar domnița intrase demult în hammam, pe cînd el încă mai sta acolo înmărmurit și tremurînd tot de tulburare. Și, cînd izbuti să-și mai vină oleacă în fire, se hotărî să se strecoare afară din ascunzișul lui și să se întoarcă acasă, dă cît de schimbat și de răscolit ! Și gîndea : „Pe Allah ! cine și-ar fi putut închipui vreodată pe pămînt o făptură atît de frumoasă ! Binecuvîntat fie acela carele a ză-

mislit-o și a dăruit-o cu desăvîrșiri!“ Și, cuprins de-a binelea de un vuiet de gînduri, intră în casă și, cu spinarea frîntă de tulburare și cu inima întru totul pătrunsă de iubire, se lăsă să cadă pe divan și nu se mai clinti.

Or, maică-sa băgă de seamă numaidecît, cînd îl văzu în starea aceea atîta de neîndătinată, și se duse la el, și începu să-l descoase îngrijorată. Ci el nu vroi să dea nici un fel de răspuns. Ea atunci îi aduse tava cu bucate, ca să mănînce; da el nu vroi să mănînce nimic. Iar ea îl întrebă :

— Ce ai, o copile al meu ? Te doare ceva ? Spune-mi ! ce ai ?

Iar el îi răspunse, într-un sfîrșit :

— Lasă-mă !

Ci ea stărui să-l facă să mănînce, și atîta îl îndemnă, încît el se îndură să se atingă de bucate ; da mîncă tare puțin față de cît mînca el de obicei ; și ținea ochii coborîți, și sta tăcut, și nu vroia să răspundă la întrebările îngrijorate ale mamei lui. Și rămase în starea aceasta de visătoreală, de serbezie și de mohoreală pînă a doua zi.

Atunci, mama lui Aladdin, peste samă de speriată, se duse lîngă el, cu lacrimi în ochi, și îi zise :

— O, fiul meu, Allah fie asupra ta ! spune-mi ce te doboară, și nu-mi mai chinui inima cu tăcerea aceasta ! Dacă ai vreo boală, nu mi-o tăinui ! că mă duc numaidecît să-ți caut vraciul. Că tocmai astăzi s-a nimerit în trecere prin cetatea noastră un doftor vestit din țara arabilor, pe care sultanul nostru l-a chemat anume ca să-l caute și pe măria-sa de sănătate. Și toată lumea nu mai vorbește decît de priceperea și de leacurile lui cele minunate ! Au vrei să mă duc să ți-l chem ?...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și șasea noapte

Urmă :

...Au vrei să mă duc să ți-l chem ?

Aladdin atunci săltă capul și, cu un glas tare trist, răspunse :

— Află, o, maică a mea, că nu mi-e rău de nimic și că nu sufăr de nici o boală ! Și dacă mă vezi în starea aceasta de mohorală, este din pricină că pînă acuma eu mi-am închipuit că toate femeile se asemuie cu tine ! Și numai ieri am văzut și eu că sînt cu totul altfel !

Și mama lui Aladdin ridică mîinile și spuse :

— Izgonit fie Cel-rău ! ce tot îndrugi tu, Aladdine ?

El răspunse :

— Știu eu bine ce spun, fii liniștită ! Într-adevăr, am văzut-o, cînd a intrat la hammam, pe domnița Badru'l-Budur, fata sultanului ! și numai vederea ei mi-a dezvăluit ce frumusețe se află pe lume ! Și nu mai sînt bun de nimic ! Și din pricina aceasta nu o să mai am tihnă și nu o să-mi mai vin în fire decît atunci cînd am s-o capăt de soție de la tătîne-său, sultanul !

Dacă auzi vorbele acestea, mama lui Aladdin gîndi că fiul ei își pieduse mințile, și îi spuse :

— Numele lui Allah fie asupra ta, copile al meu ! vino-ți în minți ! ah, sărmane Aladdine, cugetă la starea ta, și scutură-te de smintelile astea !

Aladdin răspunse :

— O, maică a mea, nu am nicidecum să-mi vin în minți, întrucît nu sînt din tagma celor smintiți. Și vorbele tale nu au să mă facă în nici un fel să mă leapăd de gîndul meu de însurătoare cu El Sett Badru'l-Budur, fata sultanului cea atîta de frumoasă ! Și gîndul meu este mai mult decît oricînd de-a o cere la tătîne-său !

Ea zise :

— O, fiul meu, pe viața mea și a ta ! nu rosti asemenea vorbe, și ia bine seama să nu carecumva să se audă prin vecini, și vorbele tale să-i fie duse sultanului care are să poruncească să fii spînzurat fără de izbăvire. Și-apoi, dacă chiar ai luat o hotărîre atîta de smintită, crezi că ai să găsești pe cineva pe care să-l poți trimite cu o solie ca aceea ?

El răspunse :

— Și pe cine aș putea să-l încarc cu o solie atîta de gingașă, cîtă vreme te am aici pe tine, o, maică ? și în cine aș putea eu să am mai multă credință decît în tine ? Da, hotărît ! tu ai să te duci să-i faci sultanului, pentru mine, cererea de însurătoare !

Ea strigă :

— Ferească-mă Allah de o cerere cumu-i aceasta, o, fiul meu ! Eu nu am ajuns, ca tine, la marginile smintelii ! Of, văd bine acuma cum că tu uiți că ești băiatul unui croitor dintre cei mai sărmani și dintre cei mai nevolnici din oraș și că nici eu, mama ta, nu sînt din vreun neam mai de soi și mai răsărit ! Cum de cutezi, dară, să gîndești la o domniță pe care părintele ei nu ar da-o nici măcar unor feciori de regi ori de sultani de-ai mari ?

Și Aladdin rămase tăcut un răstimp, pe urmă răspunse :

— Află, o, maică a mea, că m-am și gîndit și că am cugetat mult la toate cîte mi le spui tu ; da asta nu m-a oprit să iau hotărîrea despre care ți-am vorbit, ba dimpotrivă ! Mă rog, așadar, ție, dacă chiar îți sînt fiu și dacă ții la mine, să-mi faci binele pe care ți-l cer ! De nu, moartea are să mi se pară mai de dorit decît viața ; și m-ai pierde repede, fără de nici o îndoială ! Încă o dată, o, măicuță a mea, nu uita că eu sînt tot fiul tău Aladdin !

Cînd auzi vorbele acestea ale fiului ei, bătrîna izbucni în suspinuri și spuse printre lacrimi :

— O, fiul meu, așa-i, hotărît ! sînt mama ta, și tu ești singurul meu copil, sîmburul inimii mele ! Și dorul meu cel mai scump este să te văd însurat într-o zi și să mă bucur de fericirea ta, înainte de a mă duce din lume ! Încît, dară, dacă chiar vrei să te însori, am să mă duc degrabă să-ți caut o femeie printre oamenii de teapa noastră ! Ba încă ar trebui să știu și ce am a le răspunde atunci cînd mi-or cere seama despre tine, despre meseria pe care o ai, despre cîștigul pe care îl agonisești și despre bunurile și pămînturile pe care le stăpînești ! Și lucrul acesta mă tulbură rău ! Da ce-aș păți cînd ar fi vorba să mă duc, nu la niște oameni de rînd și de teapa noastră, ci s-o cer pentru tine de la sultanul Chinei pe singura lui fată, pe El Sett Badru'l-Budur ! Ia să vedem, o, fiul meu ! cugetă mai cu măsură o clipită ! Știu prea bine că sultanul nostru este plin de bunăvoință și că nu-l alungă niciodată pe vreun supus de-al său fără a-i face dreptatea pe care o cere necazul aceluia ! Și tot așa știu că e darnic pînă peste poate și că niciodată nu pregetă a-l dărui cu de toate pe acela care și-a dobîndit pe dreptate milele sale pentru vreo treabă strălucită, pentru vreo faptă de vitejie ori pentru vreo slujbă, mai mare ori mai mică ! Ci poți tu să spui cu ce te-ai dovedit de vreo ispravă pînă acuma, și ce volnicii vei fi avînd care să te poată învrednici pentru hatîrul cel fără asemuire pe care i-l ceri ? Și-apoi ! unde-s plocoanele ce se cuvin, asemenea oricărui ins care cere niște huzururi, a le trimite în dar regelui, drept semn de cinstire din partea unui preasupus credincios față de domnul și stăpînul său ?

El răspunse :

— Tocmai ! Dacă nu e vorba decît de dat un plocon falnic spre a dobîndi ceea ce sufletul meu își dorește atîta, păi atunci socot că nici un om de pe pămînt nu

se poate măsura cu mine într-o treabă cumu-i aceasta ! Află dar, o, maică a mea, că poamele cele de toate culorile, pe care le-am adus din grădina de sub pămînt și pe care le-am socotit a fi numai niște gogoloaie de sticlă fără de nici un preț și bune numai să slujească de joacă țîncilor, sînt niște pietre nestemate cum nici un sultan de pe pămînt nu are unele asemenea. Și, de altminteri, ai să le poți prețălui și tu, oricît de puțin te-ai pricepe la lucruri de soiul acesta ! Pentru aceasta, nu ai decît să-mi aduci de la bucătărie o tavă de porțelan îndeajuns de mare ca să pot să le pun în ea, și ai să vezi atunci urmarea cea de minunare.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zodii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și șaptea noapte

Urmă :

Și mama lui Aladdin, măcar că tare uluită de toate cîte auzea, se duse în bucătărie să caute o tavă mare de porțelan alb, curată, și i-o aduse fiului ei. Iar Aladdin, care și strînsese toate poamele cu pricina, începu să le orînduiască cu multă dibăcie pe tavă, ținînd seama de felurítele lor culori, de înfățișările și de soiurile lor. Și, cînd isprăvi, le puse sub ochii mamei sale, care rămase uluită de-a binelea, atît din pricina strălucirii cît și a frumuseții lor. Și nu se putu opri, măcar că nu fusese deprinsă vreodată cu vederea nestematelor, să se minuneze :

— Ya Allah ! ce minunăție !

Și fu nevoită, peste o clipă, să închidă ochii, de sclipirile acelea. Și, într-un sfîrșit, spuse :

— Văd acuma și eu, o, fiul meu, că peșcheșul tău ar putea să-i fie pe plac sultanului. Ci necazul nu mai stă în asta ! ci în drumul pe care l-aș avea de făcut ; întrucît bag de seamă că n-aș putea să înfrunt nicicum fălosia *sultanului și că aș rămîne înmărmurită și cu limba înnodată*, ori poate că mi-aș pierde firea de sfială și de tulburare ! Da chiar de-am presupune că, silindu-mă asupră-mi, ca să-ți mulțumesc sufletul cel plin de dor, aș izbuti să ajung a înfățișa cererea ta sultanului în ce privește pe fata sa Badru'l-Budur, ce are să se întîmple ? Chiar, ce are să se întîmple ? Păi atunci, fiul meu, ori are să se socoată că sînt o zărghită, și au să mă izgonească de la palat, ori sultanul, mîniat de o cerere ca aceea, are să ne pedepsească pe amîndoi cu o osîndă amarnică ! Da dacă tu socoți dimpotrivă, și dacă sultanul ar fi să dea urmare cererii tale, tot o să mă întrebe despre starea și despre cinurile tale. Și are să-mi zică : „Da ! darul este tare frumos, o, femeie ! Da cine ești tu ? Și cine este fiul tău Aladdin ? Și ce face el ? Și cine-i tatăl lui ? Și ce pricopseală are ?“ Și eu, atunci, am să fiu nevoită oricum să-i spun că nu ai nici o meserie și că tatăl tău nu era decît un biet croitor dintre croitorii din suk !

Ci Aladdin răspunse :

— O, maică, fii liniștită ! este peste putință ca sultanul să-ți pună niște întrebări ca acelea atunci cînd are să vadă minunățiile de nestemate orînduite ca niște poame pe tava de porțelan ! Fii, dar, fără de teamă, și nu te mai îngrija de ce are să se întîmple. Dimpotrivă, ridică-te numai și du-te să-i dăruiești tava cu ce se află pe ea, și cere-o pentru mine de soție pe fiica sa Badru'l-Budur ! Și nu te mai apuca să-ți împovărezi gîndurile într-o treabă atîta de ușoară și de limpede ! Și, la urma urmei, nu uita, dacă te mai încearcă vreo îndoială în

privința izbînzii, că am în stăpînirea mea o lampă care pentru mine are să țină locul la toate meseriile și la toate agoniselile !

Și îi vorbi tot așa mai departe mamei sale, cu atîta căldură, și cu atîta încredințare, încît pînă la urmă o încredință și pe ea pe deplin. Și o îndemnă să-și pună hainele ei cele mai frumoase ; și îi dete tava de porțelan, pe care bătrîna o înveli degrabă într-o basma pe care o legă în patru colțuri, ca s-o ducă în mînă. Și plecă de acasă, și se îndreptă spre saraiul sultanului. Și intră în sala de primire, dimpreună cu mulțimea de jelbași. Și se așeză chiar în rîndul dintîi, ci cu o înfățișare tare sfioasă, în mijlocul tuturor celor de față, care ședeau cu mîinile încrucișate și cu ochii în jos, plini de cel mai adînc respect. Și sala divanului se deschise, cînd sultanul își făcu intrarea, urmat de vizirii, de emirii și de străjile sale ! Și căpetenia calemgiilor sultanului începu să-i strige, unul după altul, pe împricinați, după rînduiala jalbelor. Și pricinile fură judecate pe dată. Iar pricinașii plecară, unii mulțumiți de cîștigarea pricinei lor, alții cu nasurile tare alungite, iar ceilalți rămînînd nechemați, din lipsă de timp. Și mama lui Aladdin fu chiar din mulțimea acestora de pe urmă.

Încît, dacă văzu că divanul se sfîrși și că sultanul pleacă, urmat de vizirii lui, pricepu că nu mai avea ce să facă, decît să plece și ea. Și ieși din palat și se întoarse acasă. Și Aladdin, care în nerăbdarea lui o aștepta la poartă, o văzu cum se întoarce ținînd în mînă tava de porțelan ; și tare tulburat mai fu ; și tare nedumerit, și, speriat, de vreo nenorocire ce s-ar fi întîmplat ori de vreo știre proastă, nu vroi să-i pună nici un fel de întrebare în uliță, ci grăbi s-o tragă în casă, unde, îngălbenit de tot la chip, o iscodi prin semne și din ochi, dat fiind că nu putea să deschidă gura, de tulburare. Și biata femeie îi povesti ce se întîmplase, adăugînd :

— Se cade s-o ierți pe maica ta de data aceasta, fiul meu, întrucît nu am fost dedată cu palatele ; iar vederea sultanului m-a tulburat pînă într-atîta de nici n-am putut să mă duc la el ca să-i spun cererea ta. Ci mîine, de-o vrea Allah, am să mă duc iarăși la palat și o să am mai multă virtute decît de data asta !

Și Aladdin, cu toată nerăbdarea lui, fu oricum bucuros să afle că nu din vreo pricină prea amarnică se afla tava de porțelan în mîinile mamei lui, la întoarcere. Ba chiar fu mulțumit că încercarea cea mai anevoioasă fusese făcută fără de nici un necaz și fără de urmări rele pentru mama lui și pentru el. Și se mîngîie cu gîndul că zăboveala are să fie repede îndreptată. Într-adevăr, a doua zi, bătrîna plecă iar la palat, ținînd în mînă cele patru colțuri ale basmalei în care era legat ploconul de nestemate.

Cînd povesița ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și opta noapte

Urmă :

Și bătrîna era tare hotărîtă să-și biruiască sfiala și să-i înfățișeze sultanului cererea. Și intră la divan, și se așeză în rîndul dintîi, dinaintea sultanului. Ci, ca și întîia oară, nu izbuti să facă nici un pas și nici o mișcare care să abată asupra ei luarea-aminte a căpeteniei de dieci. Și judecata fu ridicată, fără de nici o urmare ; și se întoarse iarăși acasă, cu capul plecat, să-l vestească pe Aladdin de neizbînda încercării ei, ci făgăduindu-i

biruința de data următoare. Și Aladdin fu nevoit iar să-și mai rostuiască un tain de răbdare, mustrînd-o însă pe maică-sa pentru lipsa ei de cutezanță și de tărie. Da asta nu prea sluji la mare lucru, întrucît biata femeie șase zile în șir se tot duse la palat, cu tava de porțelan, și se așeză mereu tot dinaintea sultanului, da tot fără de mai multă cutezanță ori fără de mai multă izbîndă ca întîia oară. Și de bună seamă că s-ar fi întors și de-o sută de ori tot așa, și Aladdin ar fi murit de deznădejde și de nerăbdare înăbușită, dacă pe însuși sultanul, care pînă la urmă o băgase de seamă, întrucît se afla în rîndul dintîi la fiecare județ al divanului, nu l-ar fi cuprins dorința să întrebe de ea și despre pricina care o aducea acolo. În adevăr, în cea de a șaptea zi, după încheierea divanului, sultanul se întoarse înspre vizirul său cel mare și îi zise :

— Ia uită-te la femeia aceea bătrînă care ține în mînă o legătură făcută dintr-o basma. De mai multe zile vine neabătut la divan și stă țeapănă fără să ceară nimic. Poți cumva să-mi spui ce caută aici, sau ce vrea ?

Și vizirul cel mare, care nu o cunoștea nicidecum pe mama lui Aladdin, nu vroi să rămînă cumva sărac la răspunsuri, ci îi spuse sultanului :

— O, stăpîne al meu, e și ea o bătrînă dintre multele bătrîne care nu vin la divan decît pentru niște fleacuri. Și aceasta de-aici, fără de nici o îndoială, trebuie să aibă a se plînge, de pildă, că i-a vîndut vreun neguțător niscaiva orz stricat, sau că vecina i-a spus vorbe de ocară, sau că a bătut-o bărbatu-său !

Ci sultanul nu vroi să se mulțumească deloc cu lămurirea aceea, și îi spuse vizirului :

— Eu, cu toate astea, doresc s-o cercetez pe biata femeie. Spune-i să se apropie, pînă a nu pleca împreună cu ceilalți !

Şi vizirul răspunse că ascultă şi că se supune, ducîndu-şi mîna la frunte. Şi făcu cîţiva paşi înspre mama lui Aladdin şi îi făcu semn cu mîna să se apropie. Şi biata femeie, tremurînd toată, veni pînă la piciorul scaunului împărătesc şi se prăbuşi, mai degrabă decît se temeni, şi sărută pămîntul dintre mîinile sultanului, cum văzuse că făcuseră şi ceilalţi pricinaşi. Şi rămase în starea aceea, pînă ce vizirul cel mare veni şi o bătu pe umăr şi o ajută să se ridice. Iar ea se ridică în picioare, plină de sfială ; şi sultanul îi spuse :

— O, femeie, iacătă-s mai multe zile de cînd te tot văd că vii la divan şi stai nemişcată fără să ceri nimic. Spune-mi, dar, ce te aduce aici şi ce doreşti, ca să pot să-ţi fac dreptate ?

Şi mama lui Aladdin, mai prinzînd oleacă de inimă la glasul binevoitor al sultanului, răspunse :

— Allah coboare-şi facerile sale de bine asupra capului sultanului nostru ! Roaba ta, o, rege al vremilor, te roagă, înainte de a-ţi înfăţişa cererea ei, să te înduri să-i dărui făgăduiala ocrotirii tale, altminteri tare mi-ar fi spaimă să supăr urechile sultanului, întrucît cererea mea ar putea să pară ciudată sau anapoda !

Or, sultanul, care era om bun şi mărinimos, nu pregetă să-i făgăduiască ocrotirea ; ba chiar dete şi poruncă să fie golită sala cu totul, spre a-i îngădui femeii să-şi spună păsul în toată slobozenia. Şi nu îl opri pe lîngă sine decît pe vizirul cel mare. Şi se întoarse înspre bătrînă şi îi zise :

— Poţi să vorbeşti ! Ocrotirea lui Allah este asupra ta, o femeie !

Ci mama lui Aladdin, care îşi căpătase tot sufletul, în urma primirii celei pline de bunătate a sultanului, răspunse :

— Mai cer iertare sultanului nostru, tot aşa, dintru început, pentru tot ce ar putea să i se pară necuviincios

în jalba mea, și pentru cutezanța cea neasemuită a vorbelor mele !

Și sultanul, tot mai zădărit, spuse :

— Grăbește-te și vorbește fără de sfială, o, femeie ! Iertarea lui Allah este asupra ta, precum și mila lui, pentru orice ai putea să-mi spui și să ceri !

Atunci mama lui Aladdin, după ce se mai ploconi o dată înaintea scaunului împărătesc, și după ce chemă asupra sultanului toate binecuvîntările și huzururile Celui preaînalt, începu să-i povestească tot ce i se întîmplase fiului ei, din ziua cînd îi auzise pe pristavii împărătești crăinicind tîrgoveților porunca de a se ascunde prin casele lor ca să deschidă calea alaiului măritei Sett Badru'l-Budur. Și nu uită să-i spună starea în care se află acum Aladdin, care se juruise că se omoară dacă nu o capătă pe domniță de soție. Și povesti pe de șart toată povestea, de la început pînă la sfîrșit. Ci nu are nici un rost s-o mai luăm de la capăt. Pe urmă, dacă sfîrși de spus tot, pradă unei tulburări mari, adăugă :

— Și nu îmi mai rămîne, o, rege al vremilor, decît să mă rog luminăției tale să nu carecumva să mă certi de sminteala fiului meu, și să mă ierți dacă dragostea de mamă m-a îndemnat să vin și să-ți înfățișez o cerere atît de nemaipomenită !

Sultanul, care îi ascultase vorbele cu multă luare-aminte, dat fiind că era drept și bun, dacă văzu că mama lui Aladdin tăcuse, departe de a se arăta mîniat de cererea ei, începu să rîdă cu duioșie și îi spuse :

— O, sărmano, și ce-i fi avînd în basmaua aceea pe care o ții legată în patru colțuri ?

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute patruzeci şi noua noapte

Urmă :

Atunci, mama lui Aladdin deznodă basmaua, în tăcere, şi, fără a mai adăuga vreo vorbă, îi înfăţişă sultanului tava de porţelan pe care se aflau rînduite fructele de nestemate. Şi pe dată divanul fu luminat de sclipirea lor, mai abitir decît de o strălucire de policandre şi de făclii. Iar sultanul fu uluit de lucirea lor şi rămase năucit de frumuseţea ce-o vedea. Pe urmă luă tava din mîinile bătrînei şi cercetă pietrele cele minunate rînd pe rînd ţinîndu-le între degete. Şi şezu multă vreme să le privească şi să le pipăie, minunîndu-se pînă peste poate. Şi, într-un sfîrşit, întorcîndu-se înspre vizirul cel mare, grăi :

— Pe viaţa capului meu ! o, vizirule, ce frumoase sînt toate astea, şi ce poame minunate ! Ai mai văzut tu vreodată ceva asemenea ori barem ai auzit vreodată să se pomenească a fi pe faţa pămîntului nişte lucruri atîta de mîndre ? Ce socoţi ? Ia spune-mi ?

Şi vizirul răspunse :

— Cu adevărat, o, rege al vremilor, nu am văzut niciodată şi nu am auzit pomenindu-se vreodată despre nişte lucruri atîta de de-a mirărilea ! Hotărît, nestematele acestea sînt fără de seamăn în soiul lor ! Şi nici giuvaierurile cele mai scumpe din sipeturile regelui nostru nu preţuiesc, toate la un loc, cît poama cea mai măruntă de aici ! nu, nu cred !

Iar regele zise :

— Şi nu-i aşa, o, vizire al meu, că tînărului Aladdin, cel care îmi trimite cu mama sa un peşcheş atîta de frumos, i se cuvine, fără de nici o îndoială, şi mult mai mult decît oricărui fecior de rege, să-şi vadă primită cererea de însurătoare cu fata mea Badru'l-Budur ?

La întrebarea aceasta a regelui, la care nici cu gîndul nu gîndea, vizirul se schimbă la față de-a binelea, și limba i se înnodă de-a binelea, și se mohorî de-a binelea ! Întrucît sultanul îi făgăduise, de tare multă vreme, că n-are s-o dea de soție pe domniță altcuiva decît unui fiu de-al lui, care se mistuia de dragoste după ea încă din pruncie. Așa că, după un lung răstimp de uluială, de tulburare și de tăcere, răspunse, pînă la urmă, cu un glas tare trist :

— Da, o, rege al vremilor ! Ci luminăția ta uită că i-a făgăduit-o pe domniță fiului robului tău ! Cer, dară, de la mila ta, dacă ploconul acesta de la un om neștiut te bucură într-adevăr, să-mi îngădui numai un răgaz de trei luni, în care mă îndatorez să-ți găsesc chiar cu un dar încă și mai frumos decît acesta, ca să-l aduc ca zestre, pentru fiul meu, regelui nostru !

Or, regele, care știa prea bine, dată fiind priceperea pe care o avea el în privința giuvaierurilor și a nestematelor, că nici un om de pe pămînt, de-ar fi fost el chiar fecior de rege ori de sultan, nu ar fi fost în stare să găsească un dar care să se asemuie, mai de aproape ori mai pe departe, cu acele minunății fără de pereche în soiul lor, nu vroi să-l supere nicidecum pe bătrînul său vizir și să nu-i facă hatîrul pe care acela i-l cerea, orișicît de zadarnic s-ar fi dovedit ; și, în buna lui vrere, îi răspunse :

— Bine ! O, vizire al meu, îți dau răgazul pe care-mi-l ceri. Ci să știi limpede că, la trecerea celor trei luni, dacă nu ai să izbîndești a găsi pentru fiul tău o zestre de dăruit fetei mele, și care să întreacă sau măcar să se asemuie cu zestrea pe care mi-o aduce, în numele fiului ei Aladdin, femeia aceasta de treabă, eu am făcut pentru fiul tău tot ce era cu putință, datorită slujbelor tale vrednice și credincioase !

Pe urmă, se întoarse înspre mama lui Aladdin și îi spuse, cu multă dragoste :

— O, mamă a lui Aladdin, poți să te duci în toată bucuria și liniștea îndărăt la fiul tău și să-i spui că cererea lui a fost primită și că fata mea este de aci înainte pe numele lui ! Ci spune-i că nunta nu are să se poată face decît numai peste trei luni, spre a ne da vreme să punem să se lucreze hainele de măritiș ale fetei și toate lucrurile ce se cuvin la casa unei domnițe de stepena ei !

Și mama lui Aladdin, tulburată pînă peste poate, își ridică mîinile înspre cer și se rugă pentru îmbelșugarea și lungirea vieții sultanului, își luă rămas-bun și, numaidecît, odată ieșită din palat, apucă de bucurie zborul înspre casă. Și, de cum intră în casă, Aladdin îi văzu obrazul luminat de fericire, și dete fuga la ea și, tare tulburat, o întrebă :

— Ei, o, maică, trebuie să trăiesc ori trebuie să mor ?

Și biata femeie, sleită de osteneală, șezu mai întîi pe divan și își scoase iașmacul de pe față, și spuse :

— Îți aduc vestea cea bună, o, Aladdin ! Fata sultanului este de acuma înainte pe numele tău ! Iar darul tău, precum vezi, a fost primit cu bucurie și cu mulțumire ! Numai că nunta cu Badru'l-Budur nu are să se poată face decît peste trei luni ! Iar zăboveala se datorează vizirului cel mare, barba aceea a năpastelor, care i-a șoptit în taină nu știu ce regelui și l-a îndemnat să mai tărăgăneze însurătoarea, nu știu pentru care pricină ! Ci, inșallah ! nu are să se întîmple decît de bine ! Iar dorul tău are să-ți fie împlinit pînă peste toate așteptările, o, fiul meu !

Pe urmă adăugă :

— Iar pe vizirul cel mare, o, fiul meu, Allah să-l bată și să-l aducă la starea cea mai păcătoasă ! Căci tare sînt îngrijorată de ce-o fi putut să spună la urechea regelui ! Fără de el, nunta s-ar fi săvîrșit, pe cît părea, astăzi ori mîine, așa de răpit era regele de poamele cele nestemate de pe tablaua de porțelan !

Pe urmă, fără să se oprească și fără să răsufle, îi povesti fiului ei tot ce se întîmplase de la intrarea ei în divan pînă ce plecase, și sfîrși spunînd :

— Allah să ocrotească viața sultanului nostru cel slăvit, și pe tine să te apere, pentru fericirea care te așteaptă, o, Aladdin, fiul meu !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizecea noapte

Urmă :

Și Aladdin, dacă auzi cele ce îi vestea maică-sa, se cutremură de drag și de mulțumire, și strigă :

— Preaslăvit să fie Allah, o, maică a mea, cel carele a făcut să coboare milele sale asupra casei noastre și să-ți dea ca fiică o domniță din sîngele regilor celor mai mari !

Și sărută mîna maică-si, și îi mulțumi îndelung pentru toate ostenelile pe care și le dedese spre aducerea la îndeplinire a celei trebi atîta de gingașe. Iar maică-sa îl sărută cu dragoste, și îi ură tot felul de huzururi, și plînse gîndind că soțul ei, croitorul, părintele lui Aladdin, nu mai era, ca să vadă și el norocul și roadele cele minunate ale ursitei fiului lor, pușlamaua de mai înainte !

Și, din ziua aceea, Aladdin și maică-sa, cu o nerăbdare pînă peste poate, începură să socotească ceasurile care îi despărțeau de fericirea pe care o așteptau, după ce aveau să treacă acele trei luni. Și nu mai conteneau să tot tăinuiască despre planurile și despre ospețele și despre pomenile pe care socoteau să le dea celor săr-

mani, aducîndu-și aminte că și ei, încă ieri, se aflau în ticăloșie, și că, fără de nici o îndoială, lucrul cel mai vrednic în ochii Atoatedătătorului era dărnicia.

Or, două luni se scurseră în felul acesta. Și mama lui Aladdin, care pleca de acasă în fiecare zi spre a face tîrguielile îndătinate de dinainte de nuntă, se duse la suk într-o dimineață și porni să bată prăvăliile făcînd o grămadă de cumpărături, și mai mari și mai mici, cînd deodată băgă de seamă un lucru pe care nu îl văzuse atunci cînd venise. Văzu, în adevăr, că toate prăvăliile erau dichisite și împodobite cu frunzare, cu felinare și cu panglici colorate, de la un cap al uliței pînă la celălalt, și că toți prăvăliașii, toți meșterii și toți oamenii din suk, fie bogați, fie săraci, făceau o mare zarvă de bucurie, și toate ulițele erau ințesate de slujbași de la sarai, îmbrăcați falnic în atlazurile lor de sărbătoare și călări pe cai înfotăzați minunat, și toată lumea se vînzolea încolo și încoace într-o forfotă neobișnuită. Încît se încumetă să-l întrebe pe un negutător de ulei, de la care își făcea cumpărăturile, ce fel de sărbătoare, despre care ea habar nu avea, sărbătorea mulțimea aceea voioasă, și ce însemnau toate acele vînzoleli. Și negutătorul de ulei, nedumerit pînă peste poate de o întrebare ca aceea, o privi închiondorat și răspunse :

— Pe Allah ! s-ar zice că-ți faci bătaie de joc ! Ori ești vreo străină, de nu știi așa, nimica, despre însurătoarea feciorului vizirului cel mare cu domnița Badru'l-Budur, fata sultanului ? Și-acuma-i taman ceasul cînd iese ea de la hammam ! Și toți călăreții aceștia, îmbrăcați falnic cu haine de zarafir, sînt străjile care au să-i alcătuiască paza pînă la sarai !

Cînd auzi vorbele negutătorului de ulei, mama lui Aladdin nu vroi să afle nimica mai mult și, înnebunită și zdrobită, o luă la fugă, de-a curmezișul sukurilor, uitîndu-și tîrguielile la negutător, și ajunse acasă, unde intră și, cu răsuflarea tăiată, se aruncă pe divan și rămase

așa un răstimp, fără a putea să vorbească nici un cuvînt. Iar cînd izbuti să vorbească, îi spuse lui Aladdin, care venise în fugă :

— Ah, copilul meu ! ursitoarea a întors împotriva ta foaia cea rea a cărții sale ! și iacătă că totul este pierdut, și că fericirea înspre care pășeai s-a mistuit pînă a nu se fi împlinit !

Iar Aladdin, tare speriat de starea în care o vedea pe maică-sa și de vorbele pe care le auzea, o întrebă :

— Au ce s-a întîmplat atît de rău, o, maică a mea ? Grăbește de-mi spune !

Ea zise :

— Vai, fiul meu ! sultanul și-a uitat de făgăduiala pe care ne-a făcut-o ! Și chiar astăzi o mărită pe fiică-sa Badru'l-Budur cu feciorul vizirului cel mare, fața aia de catran, năpastă ăla de care mi-era mie atîta de spaimă ! Și cetatea toată e împodobită, ca la sărbătorile cele mari, pentru nunta din seara aceasta !

Și Aladdin, dacă auzi vestea, simți cum fierbințeala îi năpădește mințile și cum îi face sîngele să zvîcîie năprasnic. Și un răstimp rămase uluit și năucit, de parcă sta să cadă și să moară pe loc. Ci nu zăbovi să se îmbărbăteze, aducîndu-și aminte de lampa cea fermecată pe care o avea la mîna lui și care, mai mult decît oricînd, avea să-i fie de mare ajutor. Și se întoarse înspre maică-sa și îi spuse, cu un glas tare liniștit :

— Pe viața ta, o, maică, eu mă cam socotesc că feciorul vizirului nu prea are să se bucure în noaptea aceasta de desfătările pe care le nădăjduiește în locul meu ! Fii, dar, fără de nici o teamă în privința aceasta, și, fără a mai zăbovi, scoală-te și pregătește-ne ceva de mîncare. Și avem să vedem noi pe urmă ce ne mai rămîne de făcut, cu ajutorul Celui preaînalt !

Atunci mama lui Aladdin se ridică și pregăti demîncarea, pe care Aladdin, cu mare poftă, o mîncă, și, îndată ce sfîrși, se duse în odaia lui, spunînd :

— Vreau să rămîn singur și să nu fiu supărat de nimenea !

Și zăvorî ușa după el cu cheia, și scoase lampa cea fermecată din ungherul unde o ținea ascunsă. Și o luă și o frecă la locul pe care îl știa. Și, tot atunci, efritul rob lămpii se ivi dinainte-i și spuse :

Iată aci dinainte
Stă robul tău cu luare-aminte !
Spune : ce vrei ? Eu sînt al lămpii slujitor.
Fie că-n văzduhuri zbor,
Fie că umblu de-a rînd
Aici pe pămînt !

Și Aladdin îi spuse :

— Ascultă-mă bine, o slujitor al lămpii ! căci nu mai este vorba acuma să-mi aduci de mîncat și de băut, ci să mă slujești într-o daravelă cu mult mai însemnată ! Află, dar, că sultanul mi-a făgăduit-o de soție pe fata lui cea minunată, pe Badru'l-Budur, primind de la mine un plocon de poame nestemate. Și mi-a cerut un răgaz de trei luni pînă să sărbătorim nunta. Și acuma și-a uitat făgăduiala și, fără măcar să-i treacă prin minte să-mi trimită îndărăt darul pe care i l-am dat, o mărită pe fiică-sa cu feciorul vizirului cel mare ! Or, lucrurile nu trebuie să se petreacă nicidecum în felul acesta ! Și îți cer să mă slujești ca să-mi duc la îndeplinire un plan al meu !

Și efritul răspunse :

— Spune, o, Aladdin, stăpîne al meu ! Și nu e nici o trebuință să-mi dai atîtea lămuriri ! Poruncește, și am să mă supun !

Și Aladdin răspunse :

— În seara aceasta, deci, de îndată ce însurățeii s-or culca în patul lor de nuntă, și pînă ce să aibă ei vreme nici măcar să se atingă, să-i ridici cu pat cu tot și

să-i aduci chiar aici, unde am să văd cu ce îmi mai rămîne de făcut !

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute cincizeci şi una noapte

Urmă :

Iar efritul lămpii îşi duse mîna la frunte şi răspunse :

— Ascult şi mă supun !

Şi pieri.

Iar Aladdin se duse la maică-sa şi şezu jos lîngă ea, şi începu să tăifăsuiască liniştit, ba de una, ba de alta, fără să se mai îngrijeze de măritişul domniţei, de parcă nimic din toate acelea nu s-ar fi întîmplat. Şi, la culcare, şi intră în odaia lui unde iarăşi se zăvorî cu cheia şi aşteptă întoarcerea efritului. Şi-aşa cu el !

În ce priveşte nunta feciorului vizirului cel mare, iacătă ! Cînd ospeţele şi zaifeturile şi chilomanele şi veselirile ajunseră la capăt, proaspătul însurăţel, cu căpetenia eunucilor înainte, intră în odaia de nuntă. Şi căpetenia eunucilor dete zor să plece şi să închidă uşa în urma lui. Şi ginerele, după ce se dezbrăcă, dete la o parte pologul de mătase de la pat şi se băgă acolo, ca să aştepte venirea domniţei. Or, domniţa nu zăbovi mult pînă să se arate, însoţită de mama sa şi de femeile din alaiul ei, care o dezbrăcară, o înveşmîntară cu o cămăşuţă de mătase şi îi despletiră părul. Pe urmă o suiră în pat ca parcă silind-o, în vreme ce, cumu-i datina mireselor în astfel de împrejurări, domniţa se pre-

făcea că se împotrivește, și se smucea în toate părțile, dînd să le scape din mîini. Și, după ce o suiră în pat, fără a se ispiti să se uite la feciorul vizirului, care se afla de mult în pat, femeile plecară toate împreună, făcînd urări pentru îndeplinire.

Iar mama domniței, care plecă la urmă de tot, închise ușa odăii, scoțînd cum-i datina, un oftat adînc.

Or, de îndată ce tinerii însurăței se văzură singuri, și pînă să aibă răgazul să-și facă vreo mîngîiere cît de mică, se simțiră deodată ridicați cu pat cu tot, fără a putea să-și dea seama ce li se întîmplă. Și, cît ai clipi din ochi, se văzură scoși din palat și puși jos într-un loc pe care nu-l cunoșteau, și care nu era altul decît odaia lui Aladdin. Și, pe cînd ei se cufundau în spaimă, efritul se duse de se temeni dinaintea lui Aladdin, și îi zise :

— Porunca ta, o stăpîne al meu, a fost îndeplinită. Și iată-mă-s gata să te ascult, la tot ce mai ai a mă pune să-ți fac !

Și Aladdin îi răspunse :

— Mai am să-ți cer a-l înșfăca pe pezevenghiul acesta tinerel și a-l duce să-l încui, pe toată noaptea, în umblătoare ! Și mîine dimineață să te întorci aici, ca să capeți poruncile mele !

Și ginul lămpii răspunse că aude și că se supune, și dete zor să îndeplinească porunca. Îl înșfăcă, așadar, cu asprime, pe feciorul vizirului și îl duse de-l încuie la privăți, înfundîndu-l cu capul într-o gaură. Și vărsă asupră-i o suflare rece și împuțită, care îl țintui ca pe o bucată de lemn în starea în care se afla. Și-așa cu el !

Ci în ceea ce îl privește pe Aladdin, apoi acesta, dacă rămase singur cu domnița Badru'l-Budur, nu se gîndi o clipită măcar, în ciuda dragostei amarnice pe care o simțea pentru ea, să se prilejească de împrejurare. Și, dintru început, se temeni dinaintea domniței, ținîndu-și mîna pe inimă, și, cu un glas plin de patimă, îi spuse :

— O, domniță, află că aici ești mai la adăpost decît în saraiul sultanului, părintele tău ! Dacă te afli în locul acesta pe care nu îl cunoști, este numai ca să nu înduri mîngîierile acelui copilandru nătăleg, feciorul vizirului tatălui tău ! Iar eu, măcar că sînt acela căruia i-ai fost făgăduită de soție, am să mă feresc cu grijă să mă ating de tine, mai înainte de a fi venit vremea și mai înainte ca tu să fi ajuns soția mea, după pravila Cărții celei sfinte și după *sunnà !*

Ci din vorbele acestea ale lui Aladdin domnița nu putu să priceapă nimic, mai întîi din pricină că era tare tulburată, și-apoi pentru că ea habar nu avea nici de făgăduiala dată de tătîne-său și nici de toate dedesubturile acelei trebi. Și, neștiind ce să spună, se mulțumi să plîngă cu amar. Și Aladdin, ca să-i dovedească și mai apriat că nu avea nici un gînd rău în privința ei, și ca s-o liniștească, se aruncă în pat îndărăt, chiar pe locul pe care șezuse feciorul vizirului, și avu grijă să așeze o sabie între fată și el, ca să-i arate și mai limpede prin aceasta că înțelegea să-și facă mai degrabă moarte decît să se atingă de domniță, nici măcar cu vîrfurile degetelor. Ba chiar se și întoarse cu spatele înspre ea, ca nu carecumva s-o stînjenească în vreun fel. Și adormi în deplină liniște, fără a se mai îngrija că se afla acolo Badru'l-Budur cea atîta de dorită, de parcă ar fi fost singur-singurel în patul lui de flăcău.

Pe domniță însă tulburarea pe care i-o pricinuia întîmplarea aceasta atît de ciudată, și starea cea nouă în care se vedea, și gîndurile învălmășite care o chinuiau, ba de spaimă, ba de uluire, nu o lăsară să dea geană în geană toată noaptea. Ci fără de îndoială că ea era cu mult mai puțin de plîns decît fiul vizirului, care se afla la umblători, cu capul vîrît într-o gaură, și care nu putea să facă nici o mișcare, din pricina suflării celei înfricoșătoare pe care o aruncase efritul peste el spre a-l înțepeni. Oricum, soarta celor doi însurăței, în cea

dintîi noapte a lor de nuntă, nu avea nimic alta decît lucruri tare mîhnitoare și tare păcătoase.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și doua noapte

Urmă :

A doua zi dimineața, fără ca Aladdin să mai trebuiască să frece iarăși lampa, efritul — după porunca dată de cu seară — veni singur să aștepte trezirea stăpînului lămpii. Și, întrucît acesta zăbovea, scoase un șir de strigăte, înspăimîntînd-o pe domniță, care nu avea putința să-l zărească. Și Aladdin deschise ochii ; și, de îndată ce îl văzu pe efrit, se ridică de lîngă domniță și se dete oleacă mai de-o parte, ca să nu fie auzit decît de efrit, căruia îi spuse :

— Dă fuga de-l scoate de la umblători pe feciorul vizirului, și întoarce-te de-l pune în pat, pe locul unde se afla. Pe urmă, însfacă-i și du-i pe amîndoi în palatul sultanului, chiar acolo de unde i-ai luat. Și, mai cu seamă, veghează-i cu luare-aminte ca nu cumva să-i lași să se sărute ori măcar să se atingă !

Și efritul lămpii răspunse că aude și că se supune, și dete zor să se ducă mai întîi să-l scoată pe tinerelul cel năpăstuit de la umblători și să-l așeze pe pat, lîngă domniță și-apoi, numaidecît, în mai puțină vreme de cît ar fi de trebuință ca să bați o dată din pleoape, îi mută pe amîndoi în odaia de nuntă din palatul sultanului, fără ca ei să poată vedea ori să poată pricepe nici ce se întîmplă cu ei, nici pe ce cale își schimbau așa de

iute locuința. Şi, de altminteri, asta era tot ce li se putea întîmpla mai bine, întrucît numai dacă l-ar fi văzut o dată pe ginnul cel înfricoșător, slujitorul lămpii, fără de îndoială că s-ar fi speriat de moarte.

Or, nici nu-i așeză bine efritul pe cei doi însurăței în odaia lor din sarai, că sultanul și soția lui, arzînd să afle cum își petrecuse domnița, fata lor, cea dintîi noapte a ei de nuntă, și dornici s-o firitisească și să fie cei dintîi care s-o vadă spre a-i ura fericire și huzur statornic, își făcură intrarea de dimineață, și se apropiară tulburați foarte de patul fetei lor, și o sărutară cu duioșie între cei doi ochi, spunîndu-i :

— Binecuvîntată să-ți fie însoțirea, o, fiică a inimii noastre ! Şi deie Allah să vezi zămislindu-se din rodnicia ta un șir lung de urmași frumoși și vestiți, care să ducă din neam în neam fala și mîndria spiței noastre ! Ah, spune-ne cum ți-ai petrecut noaptea aceasta dintîi, și cum s-a purtat soțul tău față de tine !

Şi, după ce vorbiră așa, tăcură, așteptînd răspunsul. Şi iacătă că deodată domnița, în loc să arate un chip proaspăt și zîmbitor, o văzură cum izbucnește în suspine și cum îi privește cu niște ochi triști și plini de lacrimi.

Ei, atunci, deteră să-l întrebe și pe soțul ei, și se uitară la locul din pat unde credeau că încă se mai afla culcat ; dar el taman ieșise din odaie, chiar în clipa intrării lor, ca să se ducă să se spele de toate spurcăciunile care îl mînjiseră pe față. Şi gîndiră că s-o fi dus la hammamul din serai, ca să se scalde după împreunare. Şi-așa că se întoarseră iar înspre fata lor și o iscodiră îngrijorați, din semne, din priviri și din grai, despre pricina lacrimilor și a mîhnirii ei. Şi, întrucît ea tăcea mai departe, socotiră că numai rușinea de după cea dintîi noapte de nuntă o oprea să vorbească, și că lacrimile ei erau lacrimi ca pentru asemenea împrejurări ; și steteră un răstimp liniștiți, nevroind să mai stăruiască, dintru început. Cum însă starea aceea amenința să dăinuiască

prea lungă vreme, și cum lacrimile nu făceau decît să sporească, regina nu putu să îndure mai mult; și, cu un glas plin de haz, îi spuse într-un sfîrșit domniței:

— Hai, fata mea, vrei pînă la urmă să-mi răspunzi, și să-i răspunzi și tatălui tău? Și mult ai să mai faci cu noi nazurile astea, care chiar că țin de cam prea multă vreme! Și eu, fata mea, am fost mireasă, ca tine, și înainte de tine! da eu am știut să pun o măsură și să nu prea întind mofturile astea de găină plouată. Și, pe deasupra, tu uiți că te dovedești acuma lipsită de cinstirea pe care ne-o datorezi, dacă te încăpățînezi așa mai departe să nu răspunzi la întrebările noastre!

La vorbele acestea supărate ale mamei sale, biata domniță, copleșită din toate părțile deodată, se văzu silită să se rupă din tăcerea pe care o păstra și, scoțînd un suspin adînc și tare jalnic, răspunse:

— Allah să mă ierte dacă m-am dovedit lipsită de cinstirea pe care o datorez tatălui meu și mamei mele! ci pricina este că sînt tulburată pînă peste poate și tare speriată, și tare tristă, și tare năucită, de tot ce mi s-a întîmplat în noaptea aceasta!

Și începu să povestească tot ce i se întîmplase, nicidecum așa cum se petrecură lucrurile aievea, ci așa cum putuse ea să le priceapă numai cu ochii. Spuse cum, de îndată ce se culcase în patul ei, lîngă soțul ei, feciorul vizirului, simțise că patul se mișcă sub ea, cum se văzuse mutată într-o clipită din odaia de nuntă într-o casă în care nu mai fusese niciodată pînă atunci, cum soțul ei fusese dus de acolo, fără ca ei să poată ști în ce fel fusese el luat și dus, cum locul lui, cît ținuse noaptea toată, fusese luat de un flăcău frumos, tare cuviincios și pînă peste poate de îndatoritor care, ca nu cumva să se vadă ispitit a se bucura de ea, își pusese sabia goală între ei și adormise, cu fața întoarsă la perete, și cum, într-un sfîrșit, dimineața, de îndată ce soțul ei se întorsese în pat, fusese mutată iarăși, dimpreună cu el,

în odaia lor de miri, din palat, de unde el atunci se grăbise să se scoale spre a da fuga la hammam, ca să se curețe de un strat de lucruri amarnice care îi copereau chipul ! Și adăugă :

— Și tocmai atunci v-am văzut pe amîndoi că intrați pe ușă, ca să-mi urați ziua-bună și să-mi cereți vești ! Vai de mine și de mine ! Nu-mi mai rămîne decît să mor !

Și, după ce spuse astea, își ascunse capu-n perne, pradă unor suspine grele.

Dacă auziră vorbele acestea ale domniței Badru'l-Budur, fiica lor, sultanul și soția lui rămaseră cu gura căscată și se priviră cu niște ochi albi și cu niște chipuri lungi, și nu mai avură nici o îndoială că fata lor nu și-ar fi pierdut mințile din pricina nopții aceleia, cînd fecioria ei fusese berbecită întîia oară. Și nu vroiră să dea nici un fel de crezare vorbelor ei...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și treia noapte

Urmă :

...Iar maică-sa îi spuse cu glas șoptit :

— Așa se petrec lucrurile întotdeauna, fata mea ! Ci să te ferești să nu carecumva să mai spui și altcuiva, căci lucrurile astea nu se povestesc niciodată ! Și cine te-ar auzi te-ar lua de zmintită ! Scoală-te, dar, și nu te mai îngrijora în privința aceasta, și fă în așa fel ca să nu tulburi, cu chipul tău mohorît, ospețele care se dau astăzi la sarai, în cinstea ta, și care au să țină patruzeci de zile și patruzeci de nopți, nu numai în cetatea noastră,

ci și în toată împărăția! Hai, fata mea, fii mulțumită și uită degrabă pățaniile din noaptea aceasta!

Pe urmă, regina chemă femeile sale și le dete în seamă s-o dichisească pe mireasă; iar ea, împreună cu sultanul, care era tare nedumerit, ieși să-l caute pe ginerele său, feciorul vizirului. Și regina, ca să se dumirească de cele ce-i spusese fiică-sa, începu să-l iscodească pe amărîtul de flăcău despre cele ce se întîmplaseră. Ci el nu vroi să-i mărturisească nimic din cîte îndurase. Și, tăinuindu-le toată pățania, de teamă să nu fie luat în rîs și alungat de părinții soției sale, se mulțumi să răspundă:

— Pe Allah! da ce să se fi întîmplat de aveți, cînd mă întrebați, un chip atîta de ciudat?

Și sultana, atunci, și mai încredințată că tot ce-i povestise fiică-sa era urmarea vreunui vis urît, socoti că face bine să nu mai stăruiască deloc pe lîngă ginere-său, și îi spuse:

— Preamărit să fie Allah că totul s-a petrecut fără de vătămare și fără de durere! Te sfătuiesc, fiul meu, să te porți cu multă gingășie față de soția ta, întrucît ea-i tare firavă!

Și îl lăsă cu vorbele acestea, și se duse în iatacurile ei, să vegheze zaiafeturile și zamparlîcurile din ziua aceea. Și-atîta cu ea și cu tinerii însurăței!

Estimp, Aladdin, care cam bănuia el ce se petrecea la palat, își petrecu ziua veselindu-se la gîndul renghiului cel iscusit pe care i-l jucase feciorului vizirului. Ci nu se ținu de mulțumit, și vroi să deguste pînă la capăt umilirea potrivnicului său. Încît, socoti potrivit să nu-i lase o clipită de tihnă, și, de cum căzu noaptea, luă lampa și o frecă. Iar ginnul se și ivi dinaintea lui, rostind cele ce rostise și de dățile celelalte. Și Aladdin îi spuse:

— O, slujitor al lămpii, du-te la saraiul sultanului! Și, de îndată ce ai să-i vezi pe tinerii însurăței culcîndu-se

laolaltă, ia-i cu pat cu tot și adu-mi-i aici, cum ai făcut și asnoapte !

Și ginnul plecă de zor să îndeplinească porunca, și nu zăbovi mult pînă ce să se întoarcă cu povara pe care o puse jos în odaia lui Aladdin, ca apoi să-l înșface pe feciorul vizirului și să-l înfunde cu capu-nainte, în usna umblătoarei. Și Aladdin nu pregetă să ia locul cel gol și să se culce lîngă domniță ; ci cu tot atîta cuviință ca și întîia oară. Și, după ce așeză sabia între ei, se întoarse cu fața la perete și adormi liniștit. Și, a doua zi, lucrurile se petrecură întocmai ca în ajun, carevasăzică efritul, urmînd poruncile lui Aladdin, îl aduse pe pătimitul de ginerel îndărăt lîngă Badru'l-Budur, și îi purtă pe amîndoi, cu patul, în odaia de nuntă din palatul sultanului.

Or, sultanul, mai nerăbdător ca oricînd să afle știri de la fiica lui, după cea de a doua noapte, ajunse taman în clipita aceea în odaia de noapte, numai el singur de data aceasta ; căci, mai presus de toate, sultanul se temea de bosumflările sultanei, soția lui, și mai degrabă vroia să-o descoase el însuși pe domniță. Și, de îndată ce fiul vizirului, ugilit pînă peste poate, auzi pașii sultanului, sări din pat și o zbughi afară din odaie, ca să dea fuga la hammam să se curețe pe față. Iar sultanul intră și se duse lîngă patul fiicei sale, și ridică pologul de zarafir : și, după ce o sărută pe domniță, îi zise :

— Spune-mi, fata mea ! nădăjduiesc că în noaptea aceasta nu ai mai avut visele acelea atîta de amarnice, din care ne-ai povestit, ieri, acele pățanii nemaipomenite ! Hai, poți să-mi spui cum ți-ai trecut noaptea aceasta ?

Ci domnița, în loc să răspundă, izbucni în suspine și își ascunse fața în mîini, ca să nu vadă ochii înroșiți ai tatălui ei, care nu mai pricepea nimic din toate astea. Și așteptă o bună bucată de vreme, ca să-i dea răgaz să se liniștească ; ci, întrucît ea tot plîngea și sughița mai

departe, sultanul, pînă la urmă, chiar că se înfurie și își trase sabia și strigă :

— Pe viața mea, dacă nu vrei să-mi spui numaidecît adevărul, are să-ți zboare capul de pe umeri !

Atunci, biata domniță de două ori înfricoșată, fu nevoită să-și curme pe dată lacrimile și, cu glas sfîșiat, spuse :

— O, tată al meu preaiubit, fie-ți milă ! nu te mînia pe mine ! Căci, dacă ai binevoi să mă asculți, acuma, cînd mama nu mai este aici ca să te stîrnească împotriva mea, m-ai ierta, fără de nici o îndoială, și m-ai plînge, și ai avea grijă cum se cuvine ca să nu mă lași să mor de tulburare și de spaimă ! Întrucît, de bună seamă, dacă m-ar mai încerca o dată întîmplările cele atîta de amarnice pe care le-am încercat în noaptea aceasta din urmă, m-ai găsi mîine dimineață moartă în pat ! Fie-ți, dar, milă de mine, o părinte ale meu, și fă așa ca urechea și inima ta să se îndure de necazurile și de spaima mea !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și patra noapte

Urmă :

Și sultanul, care avea o inimă blajină, și care nu mai simțea în preajma lui duhul asmuțitor al soției sale, se plecă înspre fiică-sa, și o sărută, și o mîngîie, și îi alină inima scumpă. Pe urmă îi spuse :

— Și acuma, fata mea, potolește-ți sufletul și însenineează-ți ochii ! Și povestește-i cu toată încrederea părintelui tău, în toate de-amănuntele, întîmplările care te-au

adus noaptea aceasta într-o stare de tulburare și de spaimă atîta de amarnice !

Și domnița, cu capul pe pieptul tatălui ei, povesti, fără să uite nimic, toate năpraznele cîte i se întîmplaseră în acele două nopți trecute, și își sfîrși istorisirea adăugînd :

— Și-apoi, o tată al meu mult-iubit, ar fi mult mai bine să-l întrebi și pe fiul vizirului, ca să-ți poată adeveri și el spusele mele !

Și sultanul, după ce ascultă întîmplarea aceea nemaipomenită, rămase năucit pînă peste marginile năucirii și împărtăși necazul fiicei lui, și își simți ochii cum i se înmoaie de lacrimi, așa de tare o iubea. Și îi spuse :

— Holărît, fata mea, numai și numai eu sînt pricina la toate năpastele cîte ți s-au întîmplat, întrucît te-am măritat cu un amărît care nu știe cum să te apere și să te ferească de asemenea năprazne ciudate. Căci, cu adevărat, eu ți-am vroit fericirea, cu căsătoria aceasta, și nicidecum jalea și pieirea ta ! Or, pe Allah, am să poruncesc numaidecît să vină vizirul și fiul lui, năvlegul, și să le cer samă despre toate lucrurile astea ! Ci, orice-ar fi, tu poți să fii liniștită, fata mea ! căci necazurile acestea nu au să se mai întîmple, mă jur ție pe viața capului meu !

Pe urmă o lăsă, dînd-o în grija femeilor, și se duse în iatacurile sale, clocotind de mînie.

Și pe dată porunci să vină la el vizirul său cel mare ; și, de cum vizirul i se înfățișă dinainte, sultanul îi strigă :

— Unde-i pramatia de fiu-tău ? Și ce ți-a spus în privința celor cîte s-au întîmplat în aceste două nopți din urmă ?

Vizirul el mare, înmărmurit, răspunse :

— Habar nu am, o, rege al vremilor, despre ce este vorba ! Fiul meu nu mi-a spus nimic care să poată să-mi

lămurească mînia regelui nostru ! Ci, dacă îmi îngădui, dau fuga numaidecît să-l caut și să-l întreb :

Și sultanul zise :

— Du-te ! Și întoarce-te de grabă să-mi dai răspunsul !

Și vizirul cel mare, cu nasul tare alungit, ieși îndoindu-și spinarea, și se duse să-l caute pe fiu-său, pe care îl găsi la hammam, pregătindu-se să se spele de scîrnele care îl acopereau. Și îi strigă :

— O, pui de cățea, pentru ce mi-ai tăinuit adevărul ? Dacă nu-mi dai sama numaidecît despre aceste două nopți, ziua de astăzi are să fie ziua ta cea de pe urmă !

Și fiu-său lăsă capu-n jos și răspunse :

— Vai, o, părinte al meu, numai rușinea m-a oprit pînă acuma să-ți dezvăluiesc amarnicele întîmplări din aceste două nopți, și năpastele cele de nespus pe care le-am îndurat, fără a avea putință să mă apăr, ori baremi să știu cum și din blestemul căror puteri vrăjmașe am pățit amîndoi tot ce am pățit, în patul nostru !

Și îi povesti lui tătîne-său toată tărășenia, de șart, fără a uita nimic ! Ci nu are nici un rost s-o mai spunem o dată. Și adăugă :

— În ce mă privește, o, părinte ale meu, mai degrabă îmi vreau moartea decît o asemenea viață ! Și, dinaintea ta, fac jurămîntul cel întreit de despărțenie pe totdeauna de fata sultanului ! Mă închin, dar, ție, să te duci la sultan și să-l faci să primească, mărturisirea despărțeniei mele de fata sa Badru'l-Budur ! Întrucît aceasta este singura cale de a vedea sfîrșindu-se năpastele mele și de a-mi dobîndi liniștea ! Și am să pot și eu atunci să dorm.în patul meu, în loc să-mi petrec nopțile prin umblători !

Cînd auzi vorbele fiului său, vizirul cel mare rămase mohorît. Căci dorul vieții lui fusese de a-l vedea pe feciorul-său însurat cu fata sultanului, și greu îi mai venea să se lepede de o cinste atîta de mare. Încît, măcar că era încredințat de nevoința despărțirii în atare împrejurări, îi spuse fiului său :

— Hotărît, o, fiul meu, nu este cu putinţă să înduri mai mult nişte năprazne ca acelea. Cugetă însă la ce pierzi odată cu despărţenia aceasta! Au nu ar fi mai bine să-ţi îmbărbătezi inima încă o noapte, în care noi avem să veghem în preajma odăii de nuntă, cu hadîmbii înarmaţi cu săbii şi cu toroipane? Ce zici, fiul meu?

El răspunse:

— Fă ce vrei, o părinte al meu, vizirule! Din parte-mi, eu sînt bine hotărît să nu mai intru în odaia aceea de nuntă!

Atunci vizirul îl lăsă pe fiu-său şi se întoarse la rege. Şi şezu smirnă dinaintea lui, cu capu-n pămînt. Şi regele îl întrebă:

— Ce ai a-mi spune?

El răspunse:

— Pe viaţa stăpînului nostru, ceea ce a povestit domniţa Badru'l-Budur este chiar adevărat! Ci vina nu-i nicidecum a feciorului meu! Oricum, o, rege al vremilor, nu trebuie ca domniţa să rămînă iarăşi în primejdia altor necazuri din pricina fiului meu. Şi, dacă îngăduieşti, mai bine ar fi ca de acuma aceşti doi soţi să se lase unul de altul, după datina despărţeniii!

Şi regele spuse:

— Pe Allah, ai dreptate! Da dacă soţul fiicei mele nu ar fi fost fiu-tău, cu moartea l-aş fi despărţit de fata mea! Să fie, dară, despărţiţi!

Şi tot atunci sultanul dete poruncile de trebuinţă ca să se curme toate zaiafeturile, atît în sarai precum şi în cetate şi în toată împărăţia Chinei; şi porunci să se strige despărţenia fiicei sale Badru'-Budur de feciorul vizirului cel mare, dînd de înţeles limpede că nimica nu fusese săvîrşit şi că mărgăritarul rămăsese neprihănit şi nevătămat.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și cincea noapte

Urmă :

Iar pe feciorul vizirului cel mare, din prețuire față de tătînele lui, sultanul îl căftăni valiu peste un meleag îndepărtat de-al Chinei, și îi dete poruncă să plece fără de zăbavă. Lucru care și fu îndeplinit.

Cînd Aladdin află, odată cu locuitorii cetății, din strigătele pristavilor domnești, despre despărțenia domniței Badru'l-Budur, fără de săvîrșirea nuntișului, și despre plecarea ponositului, își simți pieptul umflîndu-se pînă peste poate și își zise : „Binecuvîntată fie lampa aceasta făcătoare de minuni, izvorul cel dintîi al tuturor huzururilor mele ! Ba chiar că-i mai bine dacă despărțenia s-a săvîrșit fără nici un amestec mai de-a dreptul al ginnului lămpii, care, fără de nici o îndoială, l-ar fi nimicit fără de scăpare pe nătîngul ăla !“ Și tot așa se mai bucură și că răzbunarea lui ajunsese la izbînda aceea fără ca nimenea, nici regele, nici vizirul cel mare, nici măcar maică-sa, să fi priceput ce parte avusese el în toată povestea. Și, fără să-și mai bată capul, de parcă nimica peste fire nu s-ar fi întîmplat de cînd o ceruse el pe domniță de soție, așteptă, în toată liniștea, să se scurgă cele trei luni de răgaz cerute de sultan și, chiar de cu zori, după cea mai din urmă zi, o trimise la palat pe maică-sa, înveșmîntată cu hainele ei cele mai frumoase, să-i aducă aminte sultanului de făgăduială.

Or, de îndată ce mama lui Aladdin intră la divan, sultanul, care după obiceiul său era pe cale să înceapă a orîndui treburile domniei, își aruncă ochii înspre ea și o cunoscu numaidecît. Și nu fu de trebuință să vorbească ea, întrucît sultanul își aminti singur de făgăduiala pe care i-o făcuse, și îi spuse :

— O, vizirule, iacăt-o pe mama lui Aladdin ! Ea este aceea care acum trei luni ne-a adus tablaua cea minunată de porțelan, plină cu nestemate. Și tare mă socotesc că vine, la trecerea sorocului, să-mi ceară îndeplinirea făgăduielii pe care i-am făcut-o în privința fetei mele ! Binecuvîntat fie Allah, carele nu a îngăduit căsătoria cu fiul tău, ca să nu mă facă să-mi aduc aminte de vorba dată, pe cînd eu mi-am uitat legămintele, din pricina ta !

Și vizirul, care în inima lui rămăsese tare cătrănit de toate cîte se întîmplaseră, răspunse :

— De bună seamă, o, stăpîne al meu, regii nu se cade niciodată să-și uite făgăduielile ! Ci, cu adevărat, cînd cineva își mărită fata, se cuvine să cerceteze cine este soțul ! Iar stăpînul nostru regele nu a făcut nici un fel de cercetare despre Aladdin și despre obîrșia lui ! Or, eu am aflat că acesta-i fiul unui croitor sărman, mort în sărăcie, și dintr-o stare de jos ! De unde, dară, poate să-i vină bogăția unui fecior de croitor ?

Regele spuse :

— Bogăția vine de la Allah, o, vizirule !

El spuse :

— Așa-i, o, măria ta ! Da noi nu știm dacă Aladdin acesta este într-adevăr așa de bogat pe cît ne-a dat de presupus ploconul lui ! Ca să ne încredințăm, regele nu ar avea decît să ceară, ca preț pentru domniță, o zestre atîta de mare cît să n-o poată plăti decît un fiu de rege ori de sultan. Și, în chipu-acesta, regele nu și-ar mărita fata decît după o bună cercetare, fără a se primejdui a-i mai da o dată un soț nevrednic de harurile ei !

Și regele spuse :

— Limba ta mustește miere, o, vizirule ! Poftește-o, dar, pe femeie-să vină mai aproape ca să-i vorbesc !

Iar vizirul făcu semn căpeteniei străjerilor, care o pofti pe mama lui Aladdin să înainteze pînă la piciorul tronului.

Atunci, mama lui Aladdin se temeni și sărută pămîntul de trei ori, dinaintea regelui, care îi zise :

— Află, o, mătușă, că nu mi-am uitat deloc făgăduiala ! Ci pînă acuma încă nu ți-am spus nimic despre zestrea cerută ca preț pentru fata mea, ale cărei haruri sînt mari foarte ! Să-i spui, dar, fiului tău că însurătoarea lui cu fata mea, El Sett Badru'l-Budur, are să se săvîrșească de îndată ce are să-mi trimită ceea ce îi cer ca zestre pentru fata mea, adicătelea : patruzeci de tablale mari de aur greu, pline pînă-n buză cu soiurile acelea de nestemate, în chip de poame de toate culorile și de toate mărimile, din care mi-a mai trimis în tava de porțelan ; și tablalele acelea de aur să fie aduse la palat de patruzeci de copile roabe, frumoase ca niște lune, care să fie însoțite de patruzeci de robi negri, tineri și voinici, și toți să meargă în alai, îmbrăcați cît mai falnic, și să vină să pună jos dinaintea mea acele patruzeci de tablale cu nestemate ! Și iacătă, aceasta-i toată cerința mea, tușa mea cea bună ! Căci nu vroi a pretinde mai mult de la fiul tău, ținînd seama de peșcheșul pe care mi l-a și trimis !

Iar mama lui Aladdin, doborîtă de-a binelea de cererea aceea fără de asemuire, se mulțumi să se mai temenească o dată dinaintea jețului împărătesc, și se trase îndărăt, spre a se duce să-i dea samă lui feciorusău despre solia ei. Și îi spuse :

— Ah, fiul meu, te sfătuisem cu bine, dintru început, să nu te gîndești la însurătoarea aceasta cu domnița Badru'l-Budur !

Și, cu un potop de suspine, îi povesti fiului ei felul, de altminteri binevoitor, cum o primise regele, și pretențiile pe care le ridică pînă a se învoi cu totul la însurătoare !

Și adăugă :

— Ce nebunie și pe tine, o, copilul meu ! Că nu mă gîndesc la tablalele de aur și la nestematele cerute ! În-

trucît mintea mea îmi spune că ai să fii atîta de smintit și să te duci în tainița de sub pămînt ca să despoi toți pomii de poamele lor cele vrăjite ! Da-n ceea ce privește pe cele patruzeci de fetișcane roabe și pe cei patruzeci de flăcăiași negri, cum ai să faci, ia spune-mi ? Ah, fiul meu, și cererea aceasta atît de nemăsurată este tot un pocinog de-al afurisitului acela de vizir ; că l-am văzut, cînd am intrat, cum s-a aplecat la urechea regelui și i-a spus ceva în taină ! Crede-mă, Aladdine, leapădă-te de gîndul acesta care are să te mîie la pieirea ta, fără de izbavă !

Ci Aladdin se mulțumi să zîmbească, și îi răspunse maică-si :

— Pe Allah ! o, maică a mea, cînd te-am văzut că vii cu obrazul cătrănit, am gîndit că o să-mi vestești vreo știre tare rea ! Da văd bine acuma că tu totdeauna te îngrijorezi pentru niște lucruri care chiar că nici nu merită osteneala ! Află, dar, că tot ce îmi cere regele ca preț pentru fata lui nu este nimic pe lîngă ce aș putea eu să-i dau într-adevăr ! Însenineează-ți, așadar, ochii, și potolește-ți sufletul ! Și, din parte-ți, nu te mai gîndi decît să ne gătești ceva de mîncare, întrucît tare mi-e foame. Și lasă în seama mea grija de a-l mulțumi pe măria sa.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și șasea noapte

Urmă :

Or, de îndată ce bătrîna ieși ca să se ducă la suk să cumpere merindele de trebuință, Aladdin dete fuga și se încuie în odaia lui. Și luă lampa, și o frecă în locul pe

care îl știa. Și numaidecît se și ivi ginnul care, după ce i se ploconi dinainte, spuse :

Iacătă-l aci dinainte
Pe robul tău cel cu luare-aminte !
Spune : ce vrei ? Eu sînt
Al acestei lămpi slujitor,
Fie că-n văzduhuri zbor,
Fie că alerg pe pămînt !

Și Aladdin îi spuse :

— Află, o efritule, că sultanul binevoiește să mi-o dea pe fata lui, minunata Badru'l-Budur, pe care o știi, da numai dacă îi trimit cît mai degrabă patruzeci de tablale de aur greu, din cel mai curat soi, pline ochi cu poame de nestemate asemenea cu cele de pe tava de porțelan, pe care le-am cules chiar din pomii din grădina în care am găsit lampa pe care o slujești tu. Da asta nu-i tot ! Regele îmi mai cere, pe deasupra, spre a-i duce tablalele acelea de aur greu, pline cu nestemate, patruzeci de fetișcane roabe, frumoase ca niște lune, care să fie însoțite de patruzeci de flăcăi negri, frumoși, voinici și falnic îmbrăcați. Iacătă, dar, ce îți cer eu, la rîndu-mi ! Grăbește, așadar, să mă mulțumești, în temeiul puterii pe care o am asupra ta, ca stăpîn ce mă aflu al lămpii !

Iar ginnul răspunse :

— Ascult și mă supun :

Și pieri, ci numai spre a se și întoarce peste o clipită.

Și era însoțit de cei optzeci de robi cu pricina, atît bărbați cît și femei, pe care îi rîndui în curte, de-a lungul zidului casei. Iar roabele femei purtau pe cap, fiecare, cîte un lighean mare de aur greu, plin pînă în buză cu mărgăritare, cu diamante, cu pietre de rubin, cu smaralde, cu peruzele și cu alte sumedenii de soiuri de nestemate, în chip de poame de toate culorile și de toate mărimile. Și fiecare lighean era acoperit cu un văl

străveziu de borangic, țesut cu alesături de zarafir. Și chiar că nestematele erau mai minunate, și încă cu mult, decît cele înfățișate întîia dată sultanului, pe tablaua de porțelan. Și ginnul, după ce sfîrși de orînduit lîngă zid pe cei optzeci de robi, veni de se temeni dinaintea lui Aladdin, și îl întrebă :

— O, stăpîne al meu, mai ai de cerut ceva de la slujitorul lămpii ?

Și Aladdin îi spuse :

— Nu, nimic altceva, deocamdată.

Și numaidecît efritul pieri.

Or, tot atunci, mama lui Aladdin se întoarse încărcată cu merindele pe care le cumpărase din suk. Și rămase tare uluită cînd văzu casa năpădită de atîta lume ; și gîndi, în clipa dintîi, că sultanul o fi trimis după Aladdin să-l priponească, spre a-l pedepsi pentru neobrăzarea cererii lui. Ci Aladdin nu o lăsă mai mult în greșala ei, întrucît, pînă să aibă ea răgazul a-și scoate iașmacul de pe față, îi spuse :

— Nu pierde vremea să-ți mai scoți iașmacul, o, maică, dat fiind că ești nevoită să pleci iarăși, fără de zăbavă, spre a însoți la palat pe robii pe care îi vezi rînduiți în curtea noastră ! Cele patruzeci de roabe, așa precum bagi de seamă, poartă zestrea cerută de sultan ca preț pentru fata lui ! Te rog, dar, mai înainte chiar de a găti masa, să-mi faci binele de a însoți alaiul, spre a i-l înfățișa sultanului !

Numaidecît, mama lui Aladdin îi puse pe cei optzeci de robi să iasă în bună rînduială din casa ei, așezîndu-i unul după altul, în perechi : cîte o fetișcană roabă avînd înainte-i cîte un flăcău negru, și tot așa pînă la perechea cea mai de pe urmă. Și fiecare pereche era despărțită de cea de dinainte-i la o depărtare de zece pași. Și, cînd perechea cea mai de pe urmă ieși pe poartă, mama lui Aladdin porni și ea după alai. Și Aladdin, tare liniștit

în privința izbînzii, închise poarta și se duse în odaia lui, să aștepte în tihnă întoarcerea maică-si.

Or, de îndată ce perechea cea dintîi ajunse în uliță, trecătorii și începură să se adune împrejur ; și, cînd alaiul se ivi în întregime, ulița se umplu de o mulțime nenumărată, plină de larmă și de strigăte de uimire. Și sukul tot dete fuga împrejurul alaiului, ca să se minuneze de o priveliște atîta de falnică și de nemaipomenită. Căci fiecare pereche, în parte, era o minunăție întreagă ! întrucît hainele-i desăvîrșite ca gust și ca strălucire, frumusețea-i alcătuită dintr-o frumusețe albă de femeie și dintr-o frumusețe neagră de harap, înfățișarea-i aleasă, ținuta-i mîndră, umbletu-i încet și rînduit la depărtare măsurată, strălucirea ligheanului cu nestemate pe care îl purta pe cap fiecare fetișcană, sclipirile aruncate de giuvaierurile învîrstate din brîurile de aur ale harapilor, scînteierile care țișneau din tichiile lor de zarafir, la care fluturau penele cele albe, toate astea închipuiau o priveliște vrăjită, fără de asemuire, care făceau norodul să se îndoiască o clipită că n-ar fi vorba de sosirea la palat a vreunui strălucit fecior de crai ori de sultan.

Şi alaiul, în mijlocul uimirii întregului norod, ajunse, într-un sfîrșit, la palat. Și, de îndată ce străjerii și portarii zăriră perechea cea dintîi rămaseră atîta de uluiți încît, cuprinși de sfială și de minunare, se înșiruiră singuri pe două rînduri la trecerea lui. Şi căpetenia lor, la vederea celui dintîi harap, gîndind că însuși sultanul harapilor venea în ospeție la măria-sa regele, îi ieși înainte și se temeni și dete să-i sărute poala hainei ; ci o văzu atunci pe fata cea minunată care venea în urma aceluia. Și, totodată, harapul dintîi, zîmbind îi spuse, după cum îi detese efritul sfaturile de trebuință :

— Eu nu sînt, și noi toți nu sîntem decît robii aceluia care va să vină, atunci cînd va sosi ceasul !

Şi, după ce rosti acestea, intră pe poartă, urmat de fetișcana care purta ligheanul de aur, și de întreg șirul

cel mîndru de perechi. Şi cei optzeci de robi trecură prin curtea dintîi și se duseră de se rînduiră frumos în cea de a doua curte, care da de-a dreptul spre divanul împărătesc.

Or, de îndată ce sultanul, care la ceasul acela judeca treburile împărăției, văzu în curte acel alai falnic care adumbrea cu măreția lui toată strălucirea cîtă se afla în palat, puse să fie golit pe dată divanul și dete poruncă să fie primiți noii veniți. Iar ei intrară falnici, doi cîte doi, și se rînduiră încet, alcătuind un corn de lună dinaintea scaunului împărătesc. Şi fetișcanele roabe, ajutate de însoțitorii lor cei negri, puseră fiecare jos pe covor ligheanul pe care îl aduseseră. Pe urmă, cei optzeci, toți laolaltă, se ploconiră și sărutară pămîntul dinaintea sultanului, ca să se ridice numaidecît și, toți odată, să dezvelească dintr-o mișcare sprintenă ligheanele preveștite cu poamele lor cele minunate. Şi, cu brațele încrucișate pe piept, rămaseră smirnă, cu chipurile pătrunse de cuviința cea mai adîncă.

Numai atunci mama lui Aladdin, care venea la urmă de tot, păși pînă la mijlocul cornului de lună alcătuit de cele patruzeci de perechi și, după temenelile și salamalekurile îndătinate, îi spuse regelui, care rămăsese mut de-a binelea dinaintea acelei priveliști fără de seamăn :

— O, rege al vremilor, fiul meu Aladdin, robul tău, mă trimite cu zestrea pe care ai cerut-o ca preț pentru Sett Badru'l-Budur, preacinstita-ți fată ! Şi mă însărcinează să-ți spun că ai greșit în ce privește prețul domniței, și că toate astea sînt cu mult mai prejos de harurile ei ! Ci nădăjduiește că ai să-l ierți pentru puținătatea darului, și că ai să primești acest peșcheș mărunt, așteptînd cele ce are să mai facă el pe viitor !

Aşa vorbi mama lui Aladdin. Ci regele, care nu era în stare să priceapă prea bine ce-i spunea ea, sta mai departe năuc și cu ochii holbați dinaintea priveliștii ce

se înfățișa privirii sale. Și se uita pe rînd cînd la cele patruzeci de lighene, cînd la fetișcanele roabe care aduseseră lighenele, și cînd la harapii cei tineri care le însoțiseră pe aducătoarele lighenelor. Și nu știa de ce să se minuneze mai mult : de giuvaierurile acelea care erau cele mai strălucite din cîte s-au văzut vreodată pe lume, ori de fetișcanele roabe care erau ca niște lune, ori de robii cei negri care erau fiecare ca un rege ! Și șezu așa un ceas de vreme, fără a putea să rostească o vorbă și nici să-și desprindă privirile de la minunile pe care le avea dinaintea lui. Și, în loc să se întoarcă înspre mama lui Aladdin ca să-i mărturisească simțămintele sale în privința celor ce-i aducea, izbuti, într-un sfîrșit, să se întoarcă înspre vizirul său cel mare, și îi spuse :

— Pe viața mea ! ce mai sînt bogățiile pe care le avem, noi, și ce mai este palatul meu, față de o strălucire cumu-i aceasta ? Și ce mai avem să gîndim noi despre omul care, în mai puțină vreme de cît îți trebuie ca să le dorești, poate să dobîndească asemenea minuni și să ni le trimită ? Și ce mai sînt harurile fetei mele, față de un potop de frumusețe ca acesta ?

Și vizirul, cu toată ciuda și pica pe care le simțea după toate cîte i se întîmplaseră lui fecioru-său, nu putu a se opri să nu spună :

— Așa-i, pe Allah ! toate-s frumoase ; ci tot nu prețuiesc cît comoara cea fără de pereche care-i domnița Badru'l-Budur !

Iar regele zise :

— Pe Allah ! ba prețuiesc și o întrec cu mult ! Drept care, nu mai socot că fac un tîrg prost dînd-o de soție unui ins atîta de bogat, atîta de darnic și atîta de falnic cumu-i stăpînul Aladdin, fiul nostru !

Și se întoarse înspre ceilalți viziri și înspre emirii și mai-marii care îl înconjurau, și îi întrebă din ochi. Și

toți răspunseră ploconindu-se adînc pînă la pămînt, de trei ori, ca să-și arate limpede deplina învoială cu vorbele regelui lor.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și opta noapte

Urmă :

Atunci regele nu mai șovăi. Și, fără a se mai îngrija să afle dacă Aladdin avea toate însușirile ce se cuvin din partea cuiva menit să ajungă soțul unei fete de rege, se întoarse înspre mama lui Aladdin și îi zise :

— O, preacinstită mamă a lui Aladdin, mă rog ție să te duci să-i spui fiului tău că, din ceasul acesta, a intrat în casa mea și în neamul meu, și nu mai aștept decît să-l văd, ca să-l sărut așa cum un tată își sărută copilul, și ca să-l împreun, după sfînta *Carte* și după *sunna*, cu fiica mea Badru'l-Budur !

Și mama lui Aladdin, după salamalekurile de cuviință dintr-o parte și din cealaltă, grăbi să plece, ca numaidecît, sfruntînd iuțeala vîntului, să zboare către casa ei și să-i dea de știre lui fiu-său despre cele ce se petrecuseră. Și îl îndemnă să dea zor a merge să se înfățișeze regelui, care era cum nu se poate mai nerăbdător să-l vadă. Și Aladdin, pe care vestea aceasta îl mulțumea întru toate dorințele sale, după o așteptare atîta de lungă, nu vroi deloc să lase a se vedea cît de beat era de bucurie. Ci, cu o înfățișare tare liniștită și cu un glas măsurat, răspunse :

— Toată fericirea aceasta îmi vine de la Allah și de la binecuvîntarea ta, o, maică, și de la osîrdia ta neostoită !

Și îi sărută mîinile, și îi mulțumi îndelung, și îi ceru îngăduința să intre în odaia lui spre a se găti de plecare la sultan.

Or, de cum se văzu singur, Aladdin luă lampa cea fermecată, care îi fusese pînă atunci de un ajutor atîta de mare, și o frecă ușor, ca de obicei. Și pe dată se și ivi efritul care, după ce se temeni dinainte-i, îl întrebă, cu vorbele obișnuite, ce slujbă putea să-i împlinească. Și Aladdin răspunse :

— O, efritule al lămpii, doresc să fac o baie ! Și, după scaldă, vreau să-mi aduci o mantie fără de asemuire ca bogăție nici la sultanii cei mai mari de pe pămînt, și atîta de frumoasă încît cei care se pricep să o poată prețui la peste o mie de mii de dinari de aur, pe puțin ! Și-atîta tot, deocamdată !

Atunci efritul lămpii, după ce se plecă în semn de supunere, își îndoi spinarea întru totul și îi spuse lui Aladdin :

— O, stăpîne al lămpii, suie-te pe umerii mei !

Și Aladdin se sui pe umerii efritului, lăsîndu-și picioarele să spînzure peste pieptul acestuia ; și efritul îl ridică în văzduhuri, făcîndu-l nevăzut ca și pe el, și îl duse într-un hammam atîta de frumos, de nu i s-ar fi putut găsi fratele nici pe la regi ori pe la chezari. Și hammamul era numai de jad și de alabastru străveziu, cu havuzuri de cornalină trandafirie și de corai alb, și cu niște înflorituri din piatră de smarald de o gingășie vrăjită. Și ochii și simțurile puteau cu adevărat, acolo, în lăuntru, să se bucure după plac, întrucît nimic nu putea acolo să supere privirea, fie în mare, fie în mic ! Iar reveneala de acolo era desfătătoare, iar căldura era peste tot la fel, iar fierbințeala era măsurată și potrivită.

Şi nici un băieş nu se afla acolo, ca să tulbure cu făptura ori cu glasul lui pacea boltelor albe. Dar, de îndată ce ginnul îl lăsă pe Aladdin jos pe podina din sala de intrare, un efrit tinerel, de toată mîndreţea, semănînd, da mult mai ispititor, cu o fetişcană, se ivi dinainte-i şi îl ajută să se dezbrace, şi îi aruncă pe umeri un ştergar mare, şi îl sprijini cu multă grijă şi dulceaţă, şi îl duse în sala cea mai frumoasă, care era podită toată cu nestemate de felurite culori. Şi numaidecît alţi tineri efriţi, nu mai puţin frumoşi şi nu mai puţin ispititori, veniră să-l ia din mîinile tovarăşului lor, şi îl aşezară dulce pe o laviţă de marmură, şi începură să-l frece şi să-l spele cu mai multe feluri de ape înmiresmate; şi îl frămîntară cu o pricepere minunată, şi iar îl scăldară cu apă de trandafir, îmbălsămată cu mosc. Şi ingrijirile lor măiestrite îi deteră o culoare la fel de luminoasă ca a unei foi de trandafir, şi albă şi rumenă, după plac. Iar el simţi că se face uşor, de ar fi putut să zboare ca păsările. Şi efritul cel tînăr şi frumos, care îl adusese acolo, veni să-l ia iarăşi şi să-l ducă îndărăt pe podina din sala de intrare, unde îi dete, spre înviorare, un sorbet desfătător de ambră gălbuie. Şi îl găsi pe ginnul lămpii ţinînd în mîini nişte haine de o bogăţie fără de asemuire. Şi, ajutat de efritul cel tinerel şi cu mîini atîta de dulci, se îmbrăcă în podoabele acelea, şi se făcu asemenea, da şi mai plin de măreţie, cu un fiu de rege dintre regii cei mari! Şi efritul lămpii îl luă iarăşi pe umeri şi îl duse îndărăt în odaia din casa lui, fără de nici o zguduire.

Atunci Aladdin se întoarse înspre efritul lămpii şi îi spuse:

— *Şi-acuma, ştii ce-ţi mai rămîne de făcut?*

El răspunse:

— Nu, o, stăpîne al lămpii! Da porunceşte şi am să mă supun, fie că prin văzduhuri zbor, fie că pe pămînt dau zor!

Şi Aladdin zise:

— Doresc să-mi aduci un cal de soi ales, care să nu aibă frate, ca frumusețe, nici în grajdurile sultanului și nici la cei mai puternici crai de pe lume. Și trebuie ca tacîmul lui, numai el, să prețuiască pe puțin o mie de mii de dinari de aur. Totodată, ai să-mi mai aduci patruzeci și opt de robi tineri, frumoși la făptură, potriviți la stat și plini de farmec, îmbrăcați cu multă fală și risipă și bogăție, pentru ca douăzeci și patru dintre ei, rînduiți în două șiruri de cîte doisprezece, să poată deschide calea înaintea calului meu, în vreme ce alți douăzeci și patru să vină în urma mea, în două șiruri de cîte doisprezece, la fel. Pe deasupra, să nu uiți mai ales să găsești, spre a o sluji pe maică-mea, douăsprezece fete tinere, ca niște lune, fără de seamăn în soiul lor, îmbrăcate cu multă pricepere și măreție, și purtînd fiecare pe brațe cîte o rochie de țesături și de culori felurite, cu care să se poată îmbrăca, în toată încrederea, o fată de rege! Într-un sfîrșit, ai să dai la fiecare dintre cei patruzeci și opt de robi ai mei, ca să și-o agațe la gît, cîte o pungă cu cinci mii de dinari de aur, cu care să pot să fac ce mi-o plăcea. Și iacătă tot ce doresc de la tine, pe ziua de astăzi.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și noua noapte

Urmă :

Or, nici nu sfîrși Aladdin bine de vorbit, că ginnul, după răspunsul de ascultare și de supunere, zori numaidecît să piară, ci spre a se întoarce peste o clipită cu

calul, cu cei patruzeci și opt de robi tineri, cu cele douăsprezece fete, cu cele patruzeci și opt de pungi de cîte cinci mii de dinari fiecare, și cu cele douăsprezece rochii de țesături și de culori osebite. Și totul era cu desăvîrșire din soiul cerut, de nu încă și mai frumos. Și Aladdin luă în primire tot și îl slobozi pe ginn, spunîndu-i :

— Am să te chem cînd o să am trebuință de tine!

Și, fără a mai tărăgăni, își luă ziua-bună de la maică-sa, mai sărutîndu-i încă o dată mîinile și dîndu-i în slujbă pe cele douăsprezece fetișcane roabe, pe care le dăscăli să nu precupețească nimic spre a o mulțumi pe stăpîna lor și spre a o învăța felul cum să se îmbrace cu hainele cele frumoase pe care i le aduseseră.

După care, Aladdin grăbi să încalece pe cal și să iese din curtea casei lui. Și, măcar că atunci se afla pentru întîia oară pe spinarea unui cal, știu să se țină călare cu o gingășie și cu o îndemînare de pînă și călăreții cei mai desăvîrșiți l-ar fi pizmuit. Și porni la drum, după întocmirea alaiului așa cum îl închipuise el, avînd înainte pe cei douăzeci și patru de robi, rînduiți pe două șire de cîte doisprezece, însoțit pe de laturi de patru robi care țineau panglicile de la harșaua calului, și urmat de ceilalți, care încheiau rîndurile.

Or, de îndată ce alaiul se înșirui pe ulițe, o gloată fără de număr, cu mult mai mare decît cea care dedese fuga în calea alaiului dintîi, se strînse din toate părțile, și prin sukuri, și pe la geamuri, și pe terase. Iar cei patruzeci și opt de robi, urmînd poruncile ce le fuseseră date de Aladdin, începură atunci să scoată galbenii din pungi, și să-i arunce cu pumnii, ba la dreapta, ba la stînga, înspre norodul care se înghesuia pe urmele lor. Și uralele răsunau în tot orașul, atît pentru dărnicia împărătească a aceluia care făcea acele danii, cît și pentru frumusețea călărețului și a robilor lui cei sclipitori. Întrucît Aladdin, pe calul său, chiar că era tare plăcut de văzut, cu obrazu-i făcut încă și mai mîndru de puterea lămpii cea

fermecate, cu înfățișarea lui crăiască și cu surguciu-i de adamante care i se legăna deasupra turbanului. Și-așa, în toiul uralelor și al minunării întregului norod, ajunse Aladdin la saraiul împărătesc, unde zvonul venirii lui i-o luase înainte, și unde totul fusese pregătit spre a-l întîmpina cu toate cinstirile datorate soțului domniței Badru'l-Budur.

Or, sultanul îl aștepta chiar în capul scării celei mari, care cobora spre cea de a doua curte. Și de îndată ce Aladdin, ajutat de însuși vizirul cel mare, care îi ținu scara șeii, puse piciorul la pămînt, sultanul coborî vreo două-trei trepte, în cinstea lui. Și Aladdin urcă scara pînă la el și dete să i se temenească dinainte; ci nu fu lăsat de sultan, care, minunat de fălnicia, de înfățișarea frumoasă și de bogăția hainelor lui, îl primi în brațe și îl sărută de parcă ar fi fost chiar copilul său. Și, tot atunci, văzduhul răsună de uralele scoase de toți emirii și vizirii, și străjerii, și de sunetele goarnelor, ale trîmbițelor, ale fligoarnelor și ale dairalelor. Și sultanul, cu brațul petrecut pe după gîtul lui Aladdin, îl duse în sala de primire cea mare, și îl pofti să șadă alături de el pe lavița jețului împărătesc, și îl mai sărută o dată, și îi spuse :

— Pe Allah ! o, Aladdine, fiul meu, tare îmi pare rău că ursitoarea nu mi-a hărăzit să te întîlnesc pînă astăzi, și, în felul acesta, să nu mai fi zăbovit vreme de trei luni însurătoarea ta cu fiica mea Badru'l-Budur, roaba ta !

Și Aladdin se pricepu să-i răspundă într-un chip atît de plăcut, încît sultanul simți cum îi sporește dragostea pentru el, și îi spuse :

— Hotărît ! o, Aladdin, ce rege ar putea să nu te dorească de soț al fetei lui ?

Și se porni la taclale cu el, și îl iscodi cu multă dragoste, și se minună de deșteptăciunea răspunsurilor și

de frumusețea graiului și de agerimea vorbelor lui. Şi puse să se rînduiască, chiar în sala împărătească, un ospăț măreț, și mîncă numai el și cu Aladdin, poruncind să fie slujiți chiar de vizirul cel mare, cu nasul alungit de ciudă pînă peste marginile alungirii, și de emirii și de ceilalți curteni de frunte.

Şi, cînd masa se sfîrși, sultanul, care nu vroia să-și mai tărăgănească întru nimic făgăduiala, ceru să vină cadiul și martorii, și le porunci să scrie pe loc senetul de căsătorie al lui Aladdin cu fiica sa, domnița Badru' l-Budur. Şi cadiul, de față cu martorii, zori să îndeplinească porunca și să scrie senetul după toate pravilele cerute de *Sfînta Carte* și de *sunna*. Și, cînd isprăvi, sultanul îl sărută pe Aladdin și îi spuse :

— O, fiul meu, vrei chiar în noaptea aceasta să intri în odaia de nuntă pentru împlinire ?

Și Aladdin răspunse :

— O, rege al vremilor, hotărît că, de n-aș asculta decît de dragostea cea mare pe care o port soției mele, chiar în seara aceasta aș intra pentru împlinire ! Ci doresc ca lucrul să se facă într-un palat vrednic de domniță, și care să fie numai al ei. Îngăduie-mi, dar, să amîn deplina izbîndă a fericirii mele, pînă ce am să pun să se zidească palatul pe care i-l doresc. Şi, pentru aceasta, mă rog ție să-mi dai spre folosință locul cel larg ce se află chiar peste drum de palatul tău, așa ca soția mea să nu fie prea departe de părintele ei, și ca și eu să pot să fiu totdeauna în preajma ta, spre a te sluji ! Iar eu, din parte-mi, mă leg să pun a se zidi palatul acesta în cel mai scurt timp !

Şi sultanul răspunse :

— Ah, fiul meu, nu ai de ce să-mi ceri îngăduință ! Ia de peste drum de palatul meu oricît loc îți trebuie. Ci zorește, mă rog ție, ca palatul să fie gata cît mai de-

grabă, căci tare vreau să mă bucur, pînă a nu-mi da obștescul sfîrșit, de urmașii neamului meu !

Iar Aladdin zîmbi a rîde și zise :

— Măria sa să-și liniștească sufletul în privința aceasta ! Palatul are să fie zidit cu o sîrguință cum nici nu și-ar putea dori !

Și își luă rămas-bun de la sultan, care îl sărută cu drag, și se întoarse acasă la el, tot cu alaiul care îl însoțise, în vîlvora de chiote ale norodului și a urărilor de fericire și de noroc.

Or, de îndată ce se văzu în casa lui, Aladdin îi povesti maică-si tot ce se petrecuse, și nu mai zăbovi să se ducă, singur-singurel, în odaie, la el. Și luă lampa cea fermecată, și o frecă încet, ca de obicei...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizecea noapte

Urmă :

...Și luă lampa cea fermecată, și o frecă încet, ca de obicei. Iar efritul nu zăbovi să se arate și să se pună la poruncile lui. Și Aladdin îi spuse :

— O, efrite al lămpii, mai întîi am a te lăuda pentru sîrgul pe care l-ai pus ca să mă slujești. Și, pe urmă, am a-ți cere un lucru, socotesc eu, ceva mai anevoios de îndeplinit decît tot ce ai făcut pentru mine pînă astăzi, în temeiul puterii pe care o au asupra-ți virtuțile stăpînei tale, lampa aceasta, pe care o am în stăpînirea mea. Or, iacătă ! vreau ca în cel mai scurt răstimp cu putință

să-mi zidești, chiar peste drum de palatul sultanului, un sarai care să fie vrednic de soția mea El Sett Badru'l-Budur ! Și, pentru aceasta, las în seama ta, cum ți-o plăcea ție și după priceperile tale, pe deplin dovedite, grija pentru toate amănuntele împodobirii și pentru lucrurile scumpe trebuitoare zidirii, cumu-s pietrele de jad, de porfiră, de alabastru, de agat, de lazulită, de jasp, de marmură și de granit. Ia numai seama să-mi ridici în mijlocul palatului o boltă mare de cleștar, întocmită pe niște stîlpi de aur greu și de argint, puși perechi, cîte un stîlp de aur și unul de argint — și cu nouăzeci și nouă de ferestre împodobite cu diamante și rubine și smaralde și alte nestemate ; ci să veghezi ca fereastra cea de-a nouăzeci și noua să rămînă neterminată, nu ca zidire, ci ca podoabe. Întrucît am eu un gînd în privința ei. Și nu uita să întocmești și o grădină frumoasă, cu niște havuzuri, și cu niște ape, și niște crînguri largi. Și, mai cu seamă, o, efritule, orînduiește-mi într-o hrubă, și să-mi arăți unde, o tainiță mare foarte, plină cu dinari de aur. Iar pentru tot ceea ce mai este de trebuință, cum ar fi bucătăriile, grajdurile și slugile, îți las deplină slobozenie și mă încredințez iscusinței și bunăvoinței tale !

Și adăugă :

— De îndată ce totul are să fie gata, să vii să-mi dai de știre !

Iar ginnul răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și pieri.

Or, a doua zi, în revărsat de zori, Aladdin se mai afla în patul lui cînd văzu ivindu-se dinainte-i efritul lămpii care, după salamalekurile de cuviință, îi spuse :

— O, stăpîne al lămpii, poruncile tale au fost îndeplinite și te poftesc să vii să cercetezi lucrarea !

Iar Aladdin se învoi cu aceasta, și efritul îi duse pe dată la locul știut și îi arătă, peste drum de saraiul sultanului, în mijlocul unei grădini falnice, și avînd în față două curți urieșești de marmură, un palat cu mult mai frumos decît acela pe care îl aștepta Aladdin. Și ginnul, după ce îl lăsă să se minuneze de felul zidirii și de înfățișarea palatului, îl pofti să cerceteze cu deamănuntul totul. Și Aladdin găsi că lucrurile fuseseră făcute cu o măreție, cu o strălucire și cu o bogăție de neînchipuit, și găsi, într-o hrubă urieșească, o tainiță plină pînă în tavan cu saci puși unul peste altul și ghiftuiți cu dinari de aur. Și cercetă la fel și bucătăriile, și cămările, și magaziile cu zahereaua, și grajdurile — pe care le găsi întocmite întru totul pe gustul său, și în mare curățenie ; și se minună de caii și de iepele care mîncau din ieslele de argint, în vreme ce grăjdarii îngrijeau de bidivii și îi țesălau. Și prefiră cu privirile pe toți robii și pe toate roabele și pe toți eunucii, înșirați în bună rînduială, după însemnătatea slujbelor lor. Și, după ce văzu tot și cercetă tot, se întoarse înspre efritul lămpii, pe care nu-l vedea decît el, și care îl însoțea pretutindeni, și îl firitisi pentru rîvna, pentru priceperea și pentru dibăcia de care dedese dovadă la acea lucrare desăvîrșită. Pe urmă, adăugă :

— Nu ai uitat, o, efritule, decît să așterni de la poarta palatului meu pînă la palatul sultanului un covor moale care să-i îngăduie soției mele să nu-și ostenească picioarele cînd are să străbată acest drum !

Și ginnul răspunse :

— O, stăpîne al lămpii, ai dreptate ! Ci într-o clipită lucrul are să fie făcut !

Și, cu adevărat, cît ai clipi din ochi, un chilim falnic de urșinic fu așternut pe întinderea care despărțea cele două palate, cu niște culori care se potriveau de minune cu smălțuiala pajiștilor și a straturilor de flori.

Atunci Aladdin, pînă peste poate de mulțumit, îi spuse efritului :

— Acuma totu-i desăvîrșit ! Du-mă îndărăt acasă !

Și efritul îl luă și îl duse în odaia lui, în vreme ce în palatul sultanului slujitorii începeau să deschidă ușile spre a se apuca de treburile lor.

Or, de cum deschiseră ușile, robii și portarii rămaseră năuci pînă peste poate cînd văzură că peste drum de palat, unde în ajun încă se mai vedea un meidan nesfîrșit, de întreceri la trînte și la jocuri și la călărie, locul era acuma astupat privirii. Și văzură mai întîi covorul cel falnic de urșinic, care se așternea printre pajiștile cele proaspete, și care își logodea culorile cu smălțătura florilor și a pomilor. Și zăriră atunci, urmînd cu privirea covorul acela de-a lungul pajiștilor din grădina cea minunată, palatul cel măreț, clădit din pietre scumpe, și cu bolta lui de cleștar strălucind ca soarele. Și, neștiind ce să mai creadă. socotiră cuminte să dea fuga și să-i spună vizirului cel mare cum stă treaba ; și vizirul cel mare, la rîndu-i, după ce se uită înspre palatul cel nou, se duse să-l prevestească pe sultan cumu-i treaba spunîndu-i :

— Nu mai încape nici o îndoială, o, rege al vremilor ! Soțul domniței Badru'l-Budur este un vrăjitor răzvedit !

Ci sultanul îi răspunse :

— Tare mă mai minunezi, o, vizirule, cînd dai să-mi bagi în minte gîndul că palatul despre care spui ar fi o lucrare vrăjitorească ! Ci tu știi prea bine că omul care mi-a și trimis un peșcheș cu atîtea daruri minunate este foarte în stare, date fiind bogățiile pe care de bună seamă că le stăpînește, și dată fiind mulțimea nenumărată a zidarilor pe care trebuie să-i fi folosit pe potriva averii lui, să pună a se clădi un palat întreg numai într-o noapte ! Pentru ce, dar, șovăiești a crede că a dobîndit acest lucru pe calea puterilor firești ? Și au

nu carecumva este mai degrabă zavistia ta care te orbește și te face să judeci urît faptele, și te împinge să-l vorbești de rău pe ginerele meu Aladdin ?

Și vizirul, pricepînd din vorbele acestea că sultanul îl are drag pe Aladdin, nu mai cuteză să stăruiască, de frică să nu-și facă belea singur, și amuți cu băgare de seamă. Și-atîta cu el !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și una noapte

Urmă :

Estimp, Aladdin, de îndată ce efritul lămpii îl aduse îndărăt în casa lui cea veche, îi spuse uneia dintre cele douăsprezece fetișcane roabe să se ducă s-o scoale pe maică-sa, și le porunci tuturora s-o îmbrace cu una dintre rochiile cele frumoase pe care le aduseseră, și s-o împodobească pe cît puteau mai bine. Și, cînd maică-sa fu îmbrăcată așa cum dorea el, îi spuse că venise ceasul să se ducă la palatul sultanului, ca s-o ia pe mireasă și s-o poftească la palatul pe care i-l clădise. Și mama lui Aladdin, după ce primi toate povețele de trebuință în privința aceasta, plecă de la casa ei, însoțită de cele douăsprezece roabe ale sale, și fu urmată numaidecît de Aladdin călare în mijlocul alaiului lui. Ci, cînd ajunseră mai pe-aproape de palat, se despărțiră, spre a se duce Aladdin la palatul lui cel nou, iar maică-sa la sultan.

Or, de îndată ce străjile sultanului o zăriră pe mama lui Aladdin, în mijlocul celor douăsprezece fete care

alcătuiau alaiul ei, deteră fuga să-l vestească pe sultan, care zori să-i vină în întîmpinare. Și o primi cu toate semnele de cinstire și de prețuire datorate cinului ei cel nou. Și dete porunci căpeteniei hadîmbilor s-o ducă în harem la Sett Badru'l-Budur. Și, de îndată ce El Sett Badru'l-Budur o văzu și află că era mama soțului său Aladdin, se și ridică în cinstea ei și se duse s-o sărute. Pe urmă, o pofti să șadă lîngă ea, și o îmbie cu fel de fel de dulciuri și de bunătățuri, în vreme ce femeile o îmbrăcau pe domniță și o împodobeau cu giuvaierurile cele scumpe care îi fuseseră dăruite de Aladdin, soțul ei. Și nu mult după aceea veni și sultanul, care putu, pentru întîia oară, dată fiind proaspăta încuscrire, să vadă obrazul dezvelit al mamei lui Aladdin. Și băgă de seamă, după gingășia trăsăturilor ei, că trebuie să fi fost tare plăcută în tinerețele sale, și că acuma, îmbrăcată cum era într-o rochie frumoasă și dichisită cu pricepere, avea o înfățișare mai arătoasă decît multe domnițe și soții de viziri și de emiri. Și îi aduse multe laude în privința aceasta : lucru care bucură și tulbură adînc inima bietei neveste a răposatului croitor Mustafa, cea atîta amar de vreme necăjită, și îi umplu ochii de lacrimi.

După care, tustrei se așezară la taifas, plini de bunăvoință, cunoscîndu-se, în felul acesta, mai pe larg, pînă ce sosi și sultana, mama domniței Badru'l-Budur. Or, sultana cea bătrînă era departe de a vedea cu ochi buni măritișul fiică-si cu fiul unor oameni oarecari, și ținea partea vizirului cel mare, care, în taină, era tot mai cătrănit de întorsătura cea bună pe care o luau lucrurile în paguba lui. Însă sultana nu cuteza, în pofida dorinței ce-o avea, să strîmbe din nas dinaintea mamei lui Aladdin ; și, după salamalekurile de cuviință dintr-o parte și din cealaltă, șezu alături de ceilalți, ci fără să ia aminte la ce vorbeau ei.

Or, cînd veni vremea bun-rămasurilor de plecare la saraiul cel nou, domnița Badru'l-Budur se ridică și

sărută cu mult drag pe tătîne-său și pe maică-sa, amestecîndu-și sărutările cu multe lacrimi, de ochii lumii. Pe urmă, sprijinită de mama lui Aladdin, care mergea de-a stînga ei, și avînd înainte zece eunuci îmbrăcați în hainele lor de sărbătoare, și urmată de o sută de fete roabe îmbrăcate cu o strălucire de libelule, luă drumul înspre saraiul cel nou, între două rînduri de cîte patru sute de robi albi și negri, puși perechi-perechi, înșirați de la un palat pînă la celălalt, și fiecare ținînd cîte un sfeșnic de aur în care ardea o lumînare mare de ambră și de camforă albă. Și, domol-domol, domnița porni înconjurată de alaiul acesta, călcînd pe preșul de catifea, în vreme ce, la trecerea ei, un zvon minunat de lăute răsuna și pe cărările din grădină și sus pe terasele palatului lui Aladdin. Și, în depărtare, se auzeau uralele scoase de întreg norodul care venise fuga în preajma celor două saraiuri, îmbinînd larma de veselie cu slava aceea toată. Iar domnița, într-un sfîrșit, ajunse la intrarea palatului cel nou, unde o aștepta Aladdin.

Și Aladdin veni zîmbind în întîmpinarea ei ; iar ea, dacă il văzu așa de frumos și de strălucitor, rămase vrăjită. Și intră cu el în sala de ospețe, sub bolta cea mare cu ferestre de nestemate. Și se așezară tustrei dinaintea tablalelor de aur orînduite cu grijă de efritul lămpii ; iar Aladdin ședea la mijloc, cu soția lui de-a dreapta și cu maică-sa de-a stînga. Și începură să mănînce, în sunetele unor cîntece pe care le cîntau un taraf nevăzut de efriți și de efrite. Și Badru'l-Budur, vrăjită de toate cîte vedea și auzea, își zicea în sine : „În viața mea nu mi-am închipuit lucruri atîta de frumoase !“ Și chiar că se și opri din mîncat, ca să asculte mai bine cîntecele efriților. Iar Aladdin și maică-sa nu mai conteneau s-o îmbie și să-i toarne de băut băuturi, de care altminteri domnița putea să se și lipsească, atîta era de îmbătată de uimire. Și ziua aceea fu pentru ei o zi minunată, care

nu şi-a avut seamăn nici pe vremile lui Iscandar ori ale lui Soleiman.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaizeci şi doua noapte

Urmă :

Şi, cînd se lăsă noaptea, masa fu strînsă, şi pe dată o ceată de dănţuitoare intră în sala cea boltită. Şi ceata era alcătuită din patru sute de fetişcane, fiice de marezi şi de efriţi, îmbrăcate ca florile şi uşoare ca păsările. Şi, la sunetele unui taraf din văzduhuri, începură să dănţuiască fel de fel de hore şi de danţuri, cum nu se pot vedea decît pe tărîmurile raiului. Şi numai atunci Aladdin se ridică şi, luîndu-o pe soţia sa de mînă, porni cu ea, în pas de joc, înspre odaia de nuntă. Şi fetişcanele roabe, cu mama lui Aladdin în frunte, îi urmară în bună rînduială. Şi Badru'l-Budur fu dezbrăcată ; şi nu i se mai puse pe trup decît taman atita cit îi era de trebuinţă pentru noapte. Şi domniţa, în felul acesta, se făcu întocmai ca o zarnacadea cînd iese din bobocul ei. Şi, după ce li se urară plăceri şi bucurie, fură lăsaţi singuri în odaia de nuntă. Şi Aladdin, pînă peste poate de fericit, putu într-un sfîrşit să se vadă la un loc cu Badru'l-Budur, fata regelui. Şi noaptea lor, întocmai ca şi ziua aceea, nu şi-a avut seamăn nici pe vremile lui Iscandar ori ale lui Soleiman.

Or, a doua zi, după o noapte întreagă de desfătări, Aladdin se ridică din braţele domniţei Badru'l-Budur, soţia sa, ca să se îmbrace pe dată într-o mantie încă şi

mai făloasă decît cea din ajun, și se pregăti să meargă la sultan. Și puse să i se aducă un cal minunat din grajdurile întocmite de efritul lămpii, și încălecă pe el și se îndreptă înspre palatul tatălui soției sale, înconjurat de un alai falnic. Și sultanul îl privi cu semnele de bucurie cele mai alese, și îl sărută și, cu multă nerăbdare, îi ceru știri despre el și despre Badru'l-Budur. Și Aladdin îi dete în privința aceasta răspunsurile de cuviință, și îi spuse :

— Vin fără de zăbavă, o, rege al vremilor, ca să te poftesc să-mi luminezi cu chipul tău casa astăzi, și să împarți cu noi masa cea dintîi de după nuntă ! Și mă rog ție, să aduci cu măria ta, spre a vedea palatul fiicei tale, pe vizirul cel mare, și pe emiri !

Și sultanul, ca să-i dovedească și mai bine prețuirea și dragostea sa, nu ridică nici o împotrivire, ci primi poftirea și se sculă pe clipă pe dată, și, urmat de vizirul cel mare și de emiri, plecă împreună cu Aladdin.

Or, pe măsură ce sultanul se apropia de palatul fiicei sale, uimirea îi sporea tot mai tare, iar strigătele lui de minunare se făceau tot mai aprinse, tot mai mari și tot mai dese. Și toate astea pe cînd se afla încă în afara palatului. Da cînd intră înlăuntru, ce mai minunări ! Nu vedea peste tot decît frumuseți, belșug, bogăție, podoabe, chindiseli și fală ! Dar lucrul care îl uimi de-a binelea fu sala cu bolta de cleștar, în care nu se mai sătura să privească liniile zvelte ale zidirii și podoabele. Și ținu să numere ferestrele cele înflorite cu nestemate, și văzu că în adevăr erau în număr de nouăzeci și nouă, nici una mai mult, nici una mai puțin. Și se minună grozav. Ci băgă de seamă numaidecît că fereastra cea de a nouăzeci și noua rămăsese neterminată și că nu avea nici un fel de podoabă ; și, tare nedumerit, se întoarse înspre Aladdin și îi spuse :

— O, fiul meu, Aladdine, iacătă de bună seamă palatul cel mai minunat din cîte s-au aflat vreodată pe

fața pămîntului! Și sînt uimit de tot ce văd! Ci poți tu să-mi spui pricina care te-a împiedicat să sfîrșești lucrarea la fereastra aceasta, care sluțește așa, cu nedesăvîrșirea ei, frumusețea celorlalte surori ale sale?

Iar Aladdin zîmbi a rîde și răspunse:

— O, rege al vremilor, mă rog ție să nu carecumva să crezi că din pricina uitării ori a zgîrceniei ori din vreo nebăgare de seamă aș fi lăsat fereastra aceasta în starea neterminată în care o vezi; întrucît am avut eu un anume gînd cînd am vrut-o așa. Iar gîndul acela a fost să las măriei tale grija de-a pune să se desăvîrșească lucrarea aceasta, spre a pecetlui astfel, în piatra acestui palat, numele tău slăvit, și pomenirea domniei tale. Pentru aceea te rog fierbinte să sfințești cu învoirea ta zidirea acestei case, care, oricît de mulțumitoare ar fi, tot rămîne nevrednică față de harurile fiicei tale, soția mea!

Iar regele, măgulit cum nu se mai poate de gingășia gîndului lui Aladdin, îi mulțumi și dori ca pe dată să și înceapă lucrul. Și, pentru aceasta, dete poruncă străjerilor lui să cheme la palat, fără de zăbavă, pe giuvaergiii cei mai dibaci și cei mai bogați în nestemate, ca să sfîrșească încrustarea ferestrei. Și, în așteptarea venirii lor, se duse s-o vadă pe fiică-sa și îi ceru știri despre cea dintîi noapte a ei de nuntă. Și, numai din zîmbetul pe care i-l aruncă domnița și din înfățișarea ei mulțumită, sultanul pricepu că era fără de rost să mai stăruiască. Și îl sărută pe Aladdin, firitisindu-l îndelung, și se duse cu el în sala în care era pregătită masa cu toată strălucirea cuvenită. Și mîncă de toate, și găsi că bucatele erau cele mai minunate pe care le gustase el vreodată, și că slujitorii erau cu mult mai presus decît slujitorii de la palatul său, și că argintăria și tacîmurile erau întru totul uimitoare.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și treia noapte

Urmă :

Estimp, sosiră giuvaergiii și argintarii, pe care se duseseră străjerii să-i strîngă de prin toată cetatea de scaun a împărăției ; și i se dete de știre regelui, care numaidecît se duse sub bolta cea cu nouăzeci și nouă de ferestre. Și le arătă meșterilor giuvaergii fereastra neterminată, spunîndu-le :

— Trebuie ca, în cel mai scurt răstimp, să isprăviți lucrarea pe care o cere fereastra aceasta, adică s-o incrustați cu mărgăritare și cu nestemate de toate culorile !

Și aurarii și giuvaergiii răspunseră că ascultă și că se supun, și începură să cerceteze cu multă luare-aminte lucrarea și incrustările de la celelalte ferestre, privindu-se între ei cu niște ochi tare holbați de uimire. Și, după ce se sfătuiră între ei, se întoarseră lîngă sultan și, ploconindu-se, îi spuseră :

— O, rege al vremilor, noi, cu toate grămezile noastre de nestemate, nu avem în prăvăliile noastre cu ce să împodobim nici măcar a suta parte din fereastra aceasta !

Iar regele zise :

— Am să vă dau eu tot ce trebuiește !

Și porunci să fie aduse poamele de pietre scumpe pe care i le dedese Aladdin în dar, și le spuse :

— Să vă slujiți de atîtea cîte-s de trebuință, și să-mi dați îndărăt ceea ce o să mai rămînă !

Iar giuvaergiii măsurară și socotiră, de mai multe ori, și răspunseră :

— O, rege al vremurilor, tot ceea ce ne dai tu și tot ceea ce avem noi nu ajunge să împodobim decît a douăzecea parte a ferestrei !

Atunci regele se întoarse înspre străjile lui și le spuse :

— Duceți-vă de scotociți casele vizirilor mei, și mari și mici, ale emirilor mei și ale tuturor bogătașilor din împărăția mea, și cereți-le să vă dea, cu voie ori fără de voie, toate pietrele scumpe pe care le au !

Și străjile plecară zornic să îndeplinească porunca. Or, așteptînd întoarcerea lor, Aladdin, care vedea limpede că regele începea să fie îngrijorat în privința izbînzii lucrării lui, și care, în sufletul său, se bucura pînă peste poate de treaba aceasta, vru să-l înveselească numaidecît cu niște cîntece. Și făcu semn unuia dintre tinerii efriți, robi ai lui, care numaidecît aduse în sală o ceată de cîntărețe atîta de frumoase încît fiecare dintre ele ar fi putut să-i spună lunii : „Ridică-te tu, ca să șed eu în locul tău !" și dăruite cu un glas vrăjitor care ar fi putut să-i spună filomelei : „Taci tu, ca să mă asculți cum cînt !" Și chiar că fetele acelea izbutiră, cu cîntecul lor, să-l facă pe rege să mai capete oleacă de răbdare.

Ci, de îndată ce străjerii sosiră, sultanul dete numaidecît giuvaergiilor și meșterilor nestematele strînse din jefuirea celor avuți, și le spuse :

— Ei bine, acuma ce mai ziceți ?

Ei răspunseră :

— Pe Allah, o, stăpîne al nostru, sîntem încă tare departe de socoteală ! Și ne-ar mai trebui giuvaeruri de opt ori pe-atîta cît avem acuma ! Ba, ca să ducem treaba cu bine la cap, ne trebuie pe puțin un răstimp de trei luni, dacă stăm să lucrăm zi și noapte !

La vorbele acestea, regele rămase peste măsură de dezamăgit și de năucit, și își simți nasul cum i se alungește pînă la picioare, de rușinea pe care o simțea de-a se vedea în niște împrejurări atîta de amarnice pentru mîndria lui. Atunci Aladdin, nevrînd să lungească mai mult încercarea la care îl supunea, și socotindu-se mulțumit, se întoarse înspre meșteri și înspre giuvaergii și le spuse :

— Luați-vă îndărăt ceea ce este al vostru și plecați !

Şi le spuse străjerilor :

— Duceţi nestematele îndărăt stăpînilor lor !

Şi îi spuse regelui :

— O, rege al vremilor, nu se cade nicicum să-ţi iau ceea ce ţi-am dat dintîia oară ! Te rog, dar, să binevoieşti a primi să-ţi dau îndărăt aceste poame de nestemate, şi să fac eu în locu-ţi ceea ce a mai rămas de făcut spre a duce cu bine la capăt împodobirea ferestrei acesteia ! Şi te rog numai să mă aştepţi în iatacul soţiei mele Badru'l-Budur, întrucît nu pot nici să lucrez, nici să dau vreo poruncă în vreme ce ştiu că mă priveşte cineva !

Şi regele se duse la fiică-sa Badru'l-Budur, ca să nu-l stînjenească pe Aladdin.

Atunci, Aladdin scoase din fundul unui sipet de sidef lampa cea fermecată, pe care avusese grijă să nu o uite cînd se mutase din casa lui bătrînească la palatul împărătesc, şi o frecă aşa cum îşi luase obiceiul să facă. Şi efritul se ivi pe dată şi se temeni dinaintea lui Aladdin, aşteptîndu-i poruncile. Şi Aladdin îi spuse :

— O, efritule al lămpii, te-am chemat să vii ca să faci şi cea de a nouăzeci şi noua fereastră întru totul aidoma cu surorile ei !

Şi nici nu sfîrşi el bine de rostit cererea aceasta, că efritul şi pieri. Şi Aladdin auzi parcă un potop de lovituri de ciocane şi de hîrşcăituri de pile la fereastra cu pricina, şi, în mai puţină vreme de cît ar trebui să-l umpli, spre a-l bea, un pahar cu apă rece, văzu cum se iveşte şi se desăvîrşeşte împodobeala cea fermecată de nestemate a ferestrei. Şi nu putu în nici un fel s-o deosebească de celelalte. Şi se duse să-l caute pe sultan şi îl rugă să-l însoţească în sala boltită.

Cînd sultanul ajunse dinaintea ferestrei, pe care o văzuse atîta de nedesăvîrşită cu cîteva clipite mai înainte, gîndi că s-o fi înşelat şi că s-o fi uitînd la alta, nemaicunoscînd-o. Ci, după ce privi roată de mai multe

ori turnul boltei, dacă văzu că lucrarea fusese făcută într-un răstimp atîta de scurt, în vreme ce toți giuvaergiii și meșterii strînși laolaltă îi ceruseră trei luni întregi ca s-o isprăvească, rămase pînă peste poate de minunat, și îl sărută pe Aladdin între amîndoi ochii.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și patra noapte

Urmă :

...îl sărută pe Aladdin între amîndoi ochii și îi spuse :

— Ah, Aladdine, fiul meu, cu cît te cunosc, cu atît îmi pari mai minunat !

Și trimise să fie chemat vizirul cel mare, și îi arătă cu degetul minunăția care îl fermeca, și îi spuse cu un glas zefliu :

— Ei, vizire, de asta ce mai socoți ?

Și vizirul, care nu-și uitase vechea lui pică, fu și mai încredințat, văzînd lucrarea aceea, că Aladdin era un vrăjitor, un eretic și un filozof alchimist. Da se feri cu mare grijă să lase a-i scăpa vreun gînd față cu sultanul, pe care îl știa tare legat de ginerele lui cel proaspăt și, fără a intra în cîră cu el, îl lăsă în minunarea sa și se mulțumi să-i răspundă :

— Allah este cel mai mare !

Or, din ziua aceea, sultanul începu să vină neabătut, după ce încheia treburile la divan, să petreacă în fiecare seară cîteva ceasuri în tovărășia ginerelui său Aladdin și a fiicei sale Badru'l-Budur, spre a privi îndelung minunățiile palatului în care, de fiecare dată, găsea tot alte

lucruri noi, mai strălucite decît cele de dinainte, și care îl uimeau și îl fermecau.

Iar Aladdin, departe de a se înfumura ori a se lăsa moleșit de viața lui cea nouă, avu grijă să se îndeletnicească, în răstimpul ceasurilor pe care nu le petrecea lîngă soția sa Badru'l-Budur, cu facerile de bine în preajma lui și să cerceteze care-s oamenii săraci, spre a le ușura nevoile. Căci nu-și uitase starea sa de odinioară și de lipsurile în care trăise, cu maică-sa, pe vremea anilor copilăriei lui. Şi, pe deasupra, de fiecare dată cînd ieșea în cetate, călare, punea să fie însoțit de cîțiva robi care, după poruncile sale, nu pregetau, pe toate drumurile străbătute, să arunce pumni întregi de dinari de aur gloatei care da fuga din toate părțile. Şi, în fiecare zi, după masa de prînz și după cea de seară, punea să se împartă săracilor rămășițele de la masa lui, care ajungeau să hrănească mai bine de cinci mii de inși. Încît purtarea lui darnică și bunătatea lui și neîngîmfarea lui îi dobîndiră dragostea întregului norod și traseră asupra-i binecuvîntările tuturor locuitorilor. Şi nu era nimenea care să nu i se juruie cu numele și cu viața lui.

Dar ceea ce îi aduse de-a binelea toate inimile și puse vîrf faimei sale fu o biruință mare pe care o dobîndi asupra unor neamuri răzvrătite împotriva sultanului, și cînd dete dovadă de o vitejie uluitoare și de haruri războinice care lăsau departe în urmă toate isprăvile vitejilor cei mai vestiți. Iar Badru'l-Budur nu făcea decît să-l îndrăgească și mai tare, și să se firitisească tot mai mult de ursita ei cea norocoasă care îi dăruise de soț tocmai pe bărbatul căruia chiar că i se potrivea. Şi Aladdin trăi în felul acesta un șir de ani de fericire desăvîrșită, între soția și maica sa, înconjurat de dragostea și de credința celor mari și a celor mici, și mai iubit și mai prețuit decît însuși sultanul care, de altminteri, îl

ţinea mai departe la mare cinste şi avea faţă de el o dragoste nemărginită ! Şi-aşa cu Aladdin !

Estimp, vrăjitorul de la Maghreb, acela care s-a aflat la obîrşia tuturor acestor întîmplări şi care, fără voia lui, fusese pricina dintîi a huzurului lui Aladdin, iacătă !

După ce îl părăsise pe Aladdin în tainiţa de sub pămînt, ca să-l lase să moară acolo de sete şi de foame, se întorsese în ţara lui, în afundul Maghrebului cel îndepărtat. Şi îşi trecu toată vremea mohorîndu-se de întorsătura cea proastă a călătoriei lui, şi căindu-se de necazurile şi de truda pe care şi le zădărîse fără de nici un folos spre a dobîndi lampa cea fermecată. Şi cugeta la nenorocul care îi smulsese dintre buze îmbucătura cu care se canonise atîta pînă s-o întocmească. Şi o zi nu se scurgea fără ca amintirea cea plină de amărăciune a acelor lucruri să nu-i vină în minte şi să-l facă a-l blestema pe Aladdin şi ceasul cînd îl întîlnise.

Şi, la urmă, într-o zi, pe cînd era mai plin ca de obicei de ciuda aceea statornică, fu cuprins de dorinţa să afle de şart cum murise Aladdin. Şi, întru aceasta, cum era tare dibaci în geomanţie, îşi luă tava cu nisipul de ghicit, pe care o scoase dintr-un fund de sipet, şezu jos pe o rogojină pătrată, în mijlocul unui cerc tras cu tibişir roşu, netezi nisipul, orîndui punctele bărbăteşti şi punctele femeieşti, mumînele şi copiii, mormăi descîntecele geomanticeşti, şi zise : „Ia să vedem, o, nisipule, ia să vedem ! Ce mai este cu lampa cea fermecată ? Şi cum a murit puiul acela de lele, puşlamaua aceea care se chema Aladdin ?“ Şi, rostind vorbele acestea, scutură nisipul, cumu-i datina vrăjitorească. Şi iacătă că liniile se întocmiră şi că horoscopul se închipui. Şi maghrebinului, pînă peste poate de nedumerit, i se dezvălui, fără a se mai îndoi o clipită, după o cercetare cu de amănuntul a chipurilor din horoscop, că Aladdin nu era mort deloc, ba viu de-a binelea, că era stăpîn pe lampa cea fermecată, şi că se afla în falã, bogăţii şi cinstiri, însurat cu dom-

nița Badru'l-Budur fata regelui de la Chitai, pe care o îndrăgea și care și ea îl îndrăgea, și că, într-un sfîrșit, nimenea nu-i mai spunea în toată împărăția Chinei, și pînă la hotarele lumii, decît pe numele de emirul Aladdin !

După ce magul află în felul acesta, cu lucrările geomanției și ale păgîniei lui, asemenea treburi de care era departe a se aștepta, începu să spumege de mînie și să stupească în sus și pe jos, zicînd : „Scuip pe chipul tău, o, pui de lele și de fleanduri ! Mă ud pe capul tău, o, Aladdin, codoșule, o, cîine, plod de cîine, o, cobe afurisită, o, chip de smoală și de păcură !"

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și cincea noapte

Urmă :

Și se porni, vreme de un ceas, să tot scuipe și în sus și pe jos, să-l calce sub picioare pe un Aladdin închipuit, și să-l spurce cu înjurături amarnice și cu ocări de toate soiurile, pînă ce se mai potoli oleacă. Da atunci se hotărî, fie ce-o fi, să se răzbune pe Aladdin și să-l facă a-și ispăși huzururile de care se bucura în dauna lui, ca urmare a stăpînirii acelei lămpi fermecate pentru care irosise el, magicianul, atîtea strădanii și atîtea cazne zadarnice. Și, fără a mai șovăi o clipită, porni la drum spre țara Chitaiului. Și, cum furia și dorul de răzbunare îi dedeau aripi, călători fără de popas, cugetînd îndelung la mijloacele cele mai bune de folosit ca să-i dea de hac lui Aladdin ; și nu peste mult sosi în capitala împărăției

Chinei. Şi trase la un han, unde luă cu chirie o odaie. Şi, a doua zi de la sosire, începu să bată pieţele şi locurile cele mai umblate ; şi, peste tot, nu auzea vorbindu-se decît despre emirul Aladdin, despre frumuseţea emirului Aladdin, despre filotimia emirului Aladdin şi despre strălucirea emirului Aladdin. Şi îşi zise : „Pe foc şi pe lumină ! în curînd numele acesta nu are să mai fie rostit decît la judeţul de moarte !" Şi aşa ajunse dinaintea palatului lui Aladdin, şi se minună cînd văzu ce falnic arăta : „Ah ! Ah ! aci sălăşluieşte acum plodul croitorului Mustafa, cel care nu avea de mîncare nici o coajă de pîine la sfîrşitul unei zile ! Ah ! Ah ! Aladdine, ai să vezi tu în curînd dacă ursita mea nu are s-o biruiască pe a ta şi dacă nu am s-o silesc pe maică-ta să toarcă lînă, cum făcea odinioară, ca să nu moară de foame, şi dacă nu am să sap cu chiar mîinile mele groapa la care să vină să te plîngă !"

Pe urmă, se apropie de poarta cea mare a palatului şi, după ce înnădi vorbă cu portarul, izbuti să afle de la el că Aladdin plecase la vînătoare pe mai multe zile. Şi cugetă : „Iacătă că a şi început căderea lui Aladdin ! Am să pot lucra slobod aici, cîtă vreme are să lipsească el ! Ci trebuie să ştiu, înainte de orice, dacă Aladdin a luat lampa cu el la vînătoare, ori dacă a lăsat-o în palat !" Şi zori să se întoarcă în odaia lui de la han, unde luă tabla geomanticească şi o cercetă. Şi horoscopul îi dezvălui că Aladdin lăsase lampa la palat.

Atunci maghrebinul, beat de bucurie, se duse la sukul tinichigiilor şi intră în dugheana unui neguţător de felinare şi de lămpi de aramă, şi zise :

— O, stăpîne al meu, îmi trebuie vreo douăsprezece lămpi de aramă, nou-nouţe şi bine lustruite !

Şi neguţătorul răspunse :

— Am ce îţi trebuie !

Şi îi înşiră dinainte douăsprezece lămpi tare strălucitoare, şi îi ceru un preţ pe care magicianul i-l plăti fără de

tocmeală. Și le luă și le puse într-un coș pe care îl cumpărase de la împletitorul de coșuri. Și plecă din suk.

Și porni atunci să bată ulițele, cu coșul cu lămpi pe braț, și strigînd :

— Lămpi noi ! Lămpi noi ! Schimb lămpi noi pe lămpi vechi ! Cine vrea să schimbe, să vină să ia lampa nouă !

Și se îndreptă în felul acesta înspre palatul lui Aladdin.

Or, de îndată ce țîncii care hăimănăleau pe ulițe auziră strigarea aceea ciudată și văzură turbanul cel lat al maghrebinului, se opriră din joacă și deteră fuga de-a valma înspre el. Și porniră să țopăie laolaltă :

— Huo ! nebunul ! huo ! nebunul !

Ci el, fără a lua seama cîtuși de puțin la poznele țîncilor, își vedea mai departe de strigările lui, care întreceau huiduielile lor :

— Lămpi noi ! Lămpi noi ! Schimb lămpi noi pe lămpi vechi ! Cine vrea să schimbe, să vină să ia lampa nouă !

Și ajunse în felul acesta, urmat de leandra urlătoare de copii, în piața în care se întindea dinaintea porții palatului, și începu s-o străbată de la un capăt la altul, ca iar să se întoarcă și s-o ia de la cap, strigîndu-și strigarea tot mai tare, neostoit. Și izbuti atîta de bine, încît domnița Badru'l-Budur, care se afla la ceasul acela în sala cea cu nouăzeci și nouă de ferestre, auzi ghilaiul cel neobișnuit și deschise una dintre ferestre și privi înspre piață. Și văzu gloata cea zbînțuită și urlătoare a pușlamalelor, și auzi strigarea aceea ciudată a maghrebinului. Și începu să rîdă. Iar slujnicele ei auziră și ele strigarea, și la fel începură să rîdă, laolaltă cu domnița. Și una dintre ele îi spuse :

— O, stăpînă a mea, tocmai am băgat de seamă astăzi, pe o sofra, cînd dereticam odaia stăpînului nostru Aladdin, o lampă veche de aramă ! Îngăduie-mi, dară, să mă duc s-o iau și să i-o arăt maghrebinului acesta bătrîn, spre a vedea dacă e chiar atîta de smintit pe cît

ne dă de bănuit strigarea lui, și dacă ar primi să ne-o schimbe cu o lampă nouă !

Or, lampa cea veche despre care vorbea roaba noastră era tocmai lampa cea fermecată a lui Aladdin. Și, dintr-o osîndă scrisă de ursitoare, Aladdin, înainte de a pleca, uitase s-o închidă în sipetul de sidef unde o ținea de obicei ascunsă, și o lăsase pe sofra ! Da cine poate oare să lupte împotriva hotărîrilor soartei ?

Or, domnița Badru'l-Budur habar nu avea nici de lampa aceea, nici de puterile ei cele fermecate. Încît nu văzu nici o piedică în calea schimbului despre care îi vorbea roaba sa, și răspunse :

— Păi de bună seamă ! Ia lampa aceea și dă-i-o agăi eunucilor, ca să se ducă să o schimbe pe o lampă nouă și ca să putem rîde pe seama smintitului acela !

Atunci, roaba cea tînără se duse în odaia lui Aladdin, luă lampa fermecată de pe sofra și i-o dete lui aga al eunucilor. Și aga coborî numaidecît în fața casei, îl chemă pe maghrebin, îi arătă lampa pe care o aducea și îi zise :

— Stăpîna mea dorește să schimbe lampa aceasta pe una dintre lămpile cele noi pe care le ai în coș !

Cînd maghrebinul văzu lampa, o cunoscu de la cea dintîi aruncătură de ochi și începu să tremure de tulburare. Și eunucul îi spuse :

— Ce ai ? Poate că lampa asta ți s-o fi părînd prea veche spre a o schimba ?

Ci farmazonul, care își și domolise zbuciumul, întinse mîna cu iuțeala unui vultur care se repede pe o turturea, înșfăcă lampa pe care i-o întindea eunucul și o și făcu pierită în sîn. Pe urmă, îi înfățișă hadîmbului coșul, spunînd :

— Ia-o pe care ți-o plăcea cel mai mult !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Iar eunucul alese o lampă bine lustruită și sclipind de nouă, și dete fuga să i-o ducă stăpîne-si Badru'l-Budur, ienind de haz și rîzîndu-și de sminteala maghrebinului. Și-așa cu aga al eunucilor și cu schimbul lămpii fermecate, în vremea lipsei lui Aladdin de acasă !

În ce îl privește pe maghrebin, apoi acesta numaidecît o și luă la picior, aruncîndu-și coșul în capul haimanalelor, care îl huiduiau necontenit, cu tot ce se afla în el, spre a-i împiedica să se mai țină pe urmele lui. Și, descotorosindu-se în felul acesta de ei, ieși dintre zidurile palatelor și ale grădinilor și se afundă pe ulițele cetății, făcînd o sumedenie de ocolișuri, ca să-i piardă urma acei care ar fi vrut să se ia după el mai departe. Și, cînd ajunse într-o mahala pustie de tot, scoase lampa din sîn și o frecă. Iar efritul lămpii răspunse la chemarea aceea, ivindu-se numaidecît dinainte-i și rostind :

Iacătă-l aci dinainte
Pe robul tău cel cu luare-aminte !
Spune : ce vrei ? Eu rămîn al lămpii slujitor,
Fie că-n văzduhuri zbor,
Fie că-mi fac rînd
Aici pe pămînt.

Întrucît efritul se supunea fără de nici o osebire oricui era stăpînul lămpii aceleia, măcar de-ar fi umblat el, așa cum umbla magicianul, și pe calea ticăloșiei și-a pierzării.

Atunci maghrebinul îi spuse :

— O, efrite al lămpii, îți poruncesc să iei palatul pe care l-ai durat pentru Aladdin și să-l muți, cu toate făp-

turile și cu toate lucrurile ce se află în el, în țara mea, pe care o știi, în afundul Maghrebului, între grădini. Și, tot așa, să mă duci și pe mine odată cu palatul!

Și maredul, rob al lămpii, răspunse :

— Ascult și mă supun ! Închide un ochi și-apoi deschide un ochi, și ai să te și afli în țara ta, în palatul lui Aladdin !

Și chiar că, într-o clipită, lucrul se și făcu. Și maghrebinul se văzu mutat, cu palatul lui Aladdin, în inima țării sale, în Maghrebul din Africa. Și iacă-așa cu el !

Dar, în ceea ce îl privește pe sultan, părintele domniței Badru'l-Budur, apoi acesta, a doua zi, la sculare, ieși din palatul său, ca să se ducă, așa cum își făcuse obiceiul, pe la fiică-sa cea dragă. Și nu văzu, pe locul în care se înălța palatul cel minunat, decît un maidan mare, brăzdat de șanțurile goale ale temeliilor. Și, peste măsură de nedumerit, nu știu de nu cumva și-a pierdut mințile ; și începu să se frece la ochi, ca să-și dea mai bine seama de ceea ce vedea. Și se dumeri că, în strălucirea răsăritului de soare și în limpezimea dimineții, nu avea nici o putință să se înșele și că palatul nu mai era acolo ! Și vru să se încredințeze și mai bine de faptul acesta, care îl scotea din minți, și se întoarse în palatul său la catul de sus și deschise fereastra ce da înspre fiică-sa. Și nu văzu nici palat și nici urmă de palat, nici grădini și nici urmă de grădini, nimic, decît un maidan întins pe care călăreții, de n-ar fi fost șanțurile, ar fi putut să se întreacă în bună voia lor.

Atunci, părintele cel nefericit, sfîșiat de spaimă, începu să-și bată mîinile una de alta și să-și smulgă barba plîngînd, măcar că nu putea să-și dea bine seama de tîlcul și de întinderea nenorocirii lui. Și, pe cînd sta prăbușit așa pe divan, vizirul lui cel mare intră ca să-i dea de știre, după obiceiul său, că a fost deschis divanul judecăților. Și îl văzu pe sultan în ce stare era, și nu știu ce să creadă. Și sultanul îi zise :

— Vino încoace !
Iar vizirul se duse, și sultanul îi zise :
— Ce s-a făcut cu palatul fetei mele ?
El zise :
— Allah să-l ocrotească pe sultan ! Ci nu pricep ce vrea să spună !
El zise :
— S-ar părea, o, vizirule, că tu habar nu ai de întîmplarea cea jalnică !
El răspunse :
— Deloc, o, stăpîne al meu, pe Allah ! nu știu nimic, chiar nimic-nimic !
El spuse :
— Înseamnă că nu te-ai uitat înspre palatul lui Aladdin !
El spuse :
— M-am plimbat aseară prin grădinile din jurul palatului, da nu am băgat de seamă nimic ciudat anume ! afară doar că poarta cea mare era închisă, din pricina lipsei de acasă a emirului Aladdin !
El spuse :
— Dacă-i așa, o, vizirule, apoi ia te uită pe fereastra asta, și spune-mi dacă nu bagi de seamă nimica ciudat anume, la palatul acela, la care ai văzut ieri poarta cea mare închisă !
Și vizirul își scoase capul pe fereastră și se uită, ci numai că să ridice mîinile spre cer strigînd :
— Izgonit fie Cel-rău ! Palatul a pierit !
Pe urmă, se întoarse înspre sultan și îi spuse :
— Și-acuma, o, doamne al meu, mai șovăiești a crede că palatul acela, de care atîta te minunai ce linii frumoase avea și ce împodobit era, ar fi fost altceva decît o lucrare de cea mai desăvîrșită vrăjitorie ?
Iar sultanul lăsă capu-n jos și cugetă vreme de un ceas. După care, ridică fruntea, iar chipul său era coperit de mînie. Și strigă :

— Unde-i nelegiuitul acela, și zburdaticul, și farmazonul, și calpul, și plodul acela dintr-o haită de cățele, care se cheamă Aladdin ?

Și vizirul, cu inima umflată de biruință, răspunse :

— Este plecat, este la vînătoare ! Da a trimis veste că are să se întoarcă astăzi, înainte de rugăciuneà de la amiază ! Și, dacă vrei, mă îndatorez să mă duc chiar eu și să-l cercetez ce s-a făcut cu palatul și cu tot ce se afla în el !

Și sultanul răcni iarăși, spunînd :

— Nu, pe Allah ! Se cade să fie luat ca hoții și ca amăgitorii ! Să meargă străjile și să mi-l aducă ferecat în fiare !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și șaptea noapte

Urmă :

Numaidecît, vizirul cel mare ieși să spună căpeteniei străjilor porunca sultanului, povățuindu-l în ce chip să se poarte, ca nu carecumva Aladdin să izbutească să le scape ! Și căpetenia străjilor, însoțit de o sută de călăreți, ieși din cetate pe drumul pe care urma să se întoarcă Aladdin, și îl întîlni la o depărtare de cinci parasanje de la porți. Și îl împresură numaidecît cu călărașii lui, și îi zise :

— Emire Aladdin, o, stăpîne al nostru, mă rog ție de iertăciune ! ci sultanul, iar noi toți sîntem robii lui, ne-a dat poruncă să te poprim și să te ducem dinaintea lui, ferecat în fiare, ca pe tîlhari ! Și nu putem să nu ne su-

punem poruncii domnești ! Ci, încă o dată, iartă-ne că ne purtăm cu tine așa, după ce pe toți ne-ai îndopat cu dărnicia ta !

La vorbele acestea ale căpeteniei străjilor, lui Aladdin i se înnodă limba de uluială și de tulburare. Ci, pînă la urmă, izbuti să vorbească și spuse :

— O, preacinstiților, da știți baremi pentru care pricină v-a dat sultanul asemenea poruncă, pe cînd eu nu mă cunosc vinovat cu nici o vină față de el ori față de împărăție ?

Și capul străjilor răspunse :

— Pe Allah ! habar nu avem !

Atunci Aladdin descălecă de pe cal și spuse :

— Faceți cu mine ce v-a poruncit sultanul ! Întrucît poruncile sultanului sînt asupra capului și-a ochiului nostru !

Și străjerii îl zeberiră pe Aladdin, da cu mare căință, îi priponiră mîinile, îi petrecură pe după gît un lanț tare gros și tare greu, pe care i-l legară tot așa și peste brîu, și îl tîrîră înspre oraș, la capătul lanțului acela, silindu-l să meargă pe jos în urma lor, pe cînd ei își urmară drumul călări.

Și, cînd străjile ajunseră la mahalaua cea mai de la margine a cetății, trecătorii care îl văzură pe Aladdin tîrît în felul acela nu mai avură nici o îndoială că sultanul, din vreo pricină de care ei habar nu aveau, nu s-ar pregăti să poruncească a i se tăia capul. Și, întrucît Aladdin, cu filotimia și cu bunătatea lui, dobîndise dragostea tuturor supușilor împărăției, toți cei ce-l văzură deteră fuga după el, înarmîndu-se care cu săbii, care cu măciuci, care cu pietroaie și cu reteveie. Și numărul lor sporea pe măsură ce alaiul se apropia de palat, încît atunci cînd ajunse pe locul maidanului se adunaseră mii și mii. Și toți strigau și se răzvrăteau, vînturîndu-și armele și amenințîndu-i pe străjerii care numai cu mare caznă izbutiră să-i dovedească și să intre la palat fără a fi ciomăgiți. Și,

în vreme ce ei țipau și urlau mai departe pe maidan, cerînd să li se dea îndărăt, viu și nevătămat, stăpînul lor, Aladdin, străjerii îl aduseră pe Aladdin, tot împovărat de lanțuri, în sala în care, cufundat în mînie și în mohorală, îl aștepta sultanul.

Or, de îndată ce Aladdin îi fu înfățișat, sultanul, cuprins de o turbare de neînchipuit, nu-și făcu nici măcar timp să-l întrebe ce se întîmplase cu palatul în care se afla Badru'l-Budur, fiica sa, ci îi strigă gîdelui :

— Retează numaidecît capul hainului acesta blestemat !

Și nu vroi nici să-l mai asculte, nici să-l mai vadă o clipă barem. Și gîdea îl duse pe Aladdin pe terasa care da înspre maidanul unde era strînsă gloata cea vuitoare, îl puse pe Aladdin să îngenuncheze pe pielea cea roșie a osîndiților, după ce îl legase la ochi, îi scoase lanțul pe care îl avea la gît și la brîu, și îi spuse :

— Fă-ți mărturisirea de credință de dinaintea morții !

Și se găti să-i dea lovitura de moarte, învîrtindu-se de trei ori împrejurul lui și făcîndu-și sabia să sclipească de trei ori prin văzduh. Ci, taman în clipita aceea, mulțimea, văzînd că gîdele urma să-l omoare pe Aladdin, se pregăti, scoțînd răgnete amarnice, să sară peste zidurile palatului și să spargă porțile. Iar sultanul, văzînd zulumul acela și temîndu-se de vreun bucluc năprasnic, fu cuprins de o spaimă mare. Și se întoarse înspre călău și îi spuse :

— Pînă una alta, nu-i mai tăia capul ticălosului ăstuia !

Și îi spuse căpeteniei străjilor :

— Strigă norodului că îi dăruiesc iertarea sîngelui acestui blestemat !

Și porunca, strigată pe dată de sus de pe terasă, potoli zulumul și mînia gloatelor, și îi făcu să se oprească din năvala lor pe cei care se buluceau la porți și pe cei care săreau peste zidurile palatului.

Atunci, Aladdin, pe care cineva, fără a se sfii, avusese grijă să-l dezlege la ochi și să-i desfacă legăturile care îi priponeau mîinile la spate, se sculă de pe pielea osîndelor pe care șezuse îngenuncheat și își ridică fruntea înspre sultan și, cu ochii plini de lacrimi, îl întrebă :

— O, rege al vremilor, mă rog înălțimii tale să-mi spună numai ce nelegiuire am săvîrșit de-am stîrnit mînia ta și năpăstuirea aceasta !

Și sultanul, tare șofrănit la chip și cu un glas plin de mînie clocotită, îi spuse :

— Nelegiuirea ta, ticălosule ? Te prefaci, așadară, că n-ai ști-o ? Da n-ai să te mai prefaci, cînd am să te pun s-o vezi cu chiar ochii tăi !

Și îi strigă :

— Vino după mine !

Și o luă înaintea lui, și îl duse la capătul celălalt al palatului, înspre cel de al doilea maidan, unde se ridica pînă atunci palatul domniței Badru'l-Budur, înconjurat de grădini, și îi zise :

— Ia uită-te pe fereastra asta și spune-mi, că trebuie să știi prea bine, ce s-a întîmplat cu palatul în care se afla fata mea ?

Și Aladdin scoase capul pe fereastră și se uită. Și nu văzu nici palat, nici grădină, și nici urmă de palat ori de grădină, ci numai maidanul cel nesfîrșit și gol, așa cum era în ziua în care dase el poruncă efritului lămpii să zidească acolo casa cea minunată. Și fu cuprins de o uluire și de o durere și de o tulburare așa de mari încît fu mai-mai să se prăbușească fără de simțire. Și nu putu să rostească nici o vorbă. Iar sultanul țipă la el :

— Ei, hain alimănit, unde este palatul și unde este fata mea, rodul inimii mele, singurul meu copil ?

Și Aladdin scoase un oftat adînc și izbucni în plîns ; pe urmă, zise :

— O, rege al vremilor, nu știu !

Iar sultanul îi zise :

— Ascultă la mine ! N-am să-ți cer a pune la loc palatul tău cel blestemat, da îți poruncesc să-mi dai îndărăt fata. Și, dacă nu faci lucrul acesta numaidecît, ori dacă nu vrei să-mi spui ce este cu ea, pe capul meu ! am să-ți zbor căpățîna !

Și Aladdin, pînă peste poate de urgisit, lăsă ochii în jos și cugetă vreme de un ceas. Pe urmă, ridică fruntea și spuse :

— O, rege al vremilor, nimenea nu scapă de ce-i e ursit ! Și dacă ursita mea este să mi se taie capul pentru o nelegiuire pe care nu am săvîrșit-o, nici o putere nu are să poată să mă izbăvească ! Îți cer numai, pînă a nu muri, un răgaz de patruzeci de zile spre a face cercetările de trebuință în privința soției mele preaiubite, care a pierit odată cu palatul, pe cînd mă aflam la vînătoare și fără ca eu să-mi pot da cu gîndul în ce chip s-a abătut asupra noastră năpasta aceasta, mă juruiesc ție pe adevărul dreptei noastre credințe și pe harurile domnului nostru Mahomed (cu el fie rugăciunea și pacea !)

Și sultanul răspunse :

— Fie, binevoiesc a-ți îngădui cele ce îmi ceri. Da să știi că, la trecerea răstimpului, nimica nu are să poată a te izbăvi din mîinile mele, dacă nu mi-o aduci îndărăt pe fata mea ! Întrucît, în orice loc de pe pămînt ai putea să te ascunzi, am să te ajung și am să te pedepsesc !

Și Aladdin, cu vorbele acestea, plecă de dinaintea sultanului și, cu capul tare plecat, străbătu palatul, printre dregătorii care se mohorau de mila lui cînd îl vedeau, așa de tare se schimbase dintr-o dată, de tulburare și de jale. Și ajunse în mijlocul mulțimii de oameni și începu să întrebe, cu ochii rătăciți : „Unde este palatul meu ? Unde este soția mea ?“ Și toți cei care îl vedeau și îl auzeau își ziceau : „Bietul de el ! și-a pierdut mințile ! Năpăstuirea din partea sultanului și vederea morții l-au smintit !“ Și Aladdin, văzîndu-se că pentru toată lumea nu mai era decît un lucru care stîrnea mila, plecă grabnic,

fără să aibă cineva inimă să se ia după el. Şi ieşi din cetate şi, fără a şti ce face, începu să rătăcească pe cîmpuri...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaizeci şi opta noapte

Urmă :

Şi-aşa, ajunse pe malul unei ape mari, curgătoare, cuprins de deznădejde şi zicîndu-şi : „Unde să-ţi cauţi palatul, Aladdine, şi unde s-o cauţi pe soţia ta Badru'l-Budur, o, săracul de tine ? Prin ce ţară străină ai s-o mai găseşti, dacă o mai trăi ? Şi ştii tu măcar în ce chip a pierit ea de-aici ?" Şi, cu sufletul mohorît de gîndurile acestea şi nemaivăzînd decît neguri şi jale dinaintea ochilor, vru să se arunce în apă şi să-şi înece în ea viaţa şi durerea. Ci, în clipa aceea, îşi aduse aminte că este musulman, dreptcredincios, un suflet curat. Şi rosti mărturisirea de credinţă întru unul Allah şi întru mîntuirea adusă de trimisul său. Şi, întărit de mărturisirea sa de credinţă şi de lăsarea lui întru voia celui Preaînalt, în loc de a se arunca în apă, se pregăti să-şi facă spălările cele îndătinate pentru rugăciunea de seară. Şi se lăsă pe vine, acolo, pe malul apei, şi luă apă în căuşul mîinilor, şi începu să-şi frece degetele şi palmele. Or, făcînd mişcările acestea, frecă şi inelul pe care i-l dase maghrebinul, cînd cu intrarea în hrubă. Şi, în clipita aceea, se şi ivi efritul inelului, care se temeni dinainte-i, rostind :

Iată-l aci, dinainte,
Pe robul tău cel cu luare-aminte.
Spune : ce vrei ? Eu sînt
Slujitorul acestui inel

Şi al celui care este împodobit cu el ;
Şi în văzduh, şi în apă, şi pe pămînt !

Iar Aladdin îl cunoscu numaidecît, după înfăţişarea-i hîdă şi după glasu-i înfricoşător, pe efritul care îl slobozise odinioară din tainiţa de sub pămînt. Şi, bucuros uimit de ivirea aceea, la care nici cu gîndul nu gîndea, în starea jalnică în care se afla, puse capăt spălărilor şi se ridică în picioare, şi îi spuse efritului :

— O, efrit al inelului, o, izbăvitorule, o minunatule ! Allah să te binecuvînteze şi să te aibă întru dulce mila lui ! Da zoreşte de-mi adu îndărăt palatul meu şi pe soţia mea Badru'l-Budur !

Ci efritul inelului îi răspunse :

— O, stăpîne al inelului, ce îmi ceri tu acuma nu stă nicidecum în puterea mea, întrucît pe pămînt, în văzduhuri şi pe apă eu nu sînt decît slujitorul inelului ! Şi-s tare mîhnit că nu pot să te mulţumesc în privinţa aceasta de-acum, care-i de rostul slujitorului lămpii ! Şi nu ai decît a-l chema pe efritul acela ; iar el are să te mulţumească !

Atunci Aladdin, tare uluit, îi spuse .

— Dacă-i aşa, o efrite al inelului, şi de vreme ce nu poţi să te bagi în lucruri care nu te privesc aducîndu-mi aici palatul soţiei mele, îţi poruncesc, întru puterile inelului pe care îl slujeşti, să mă duci pe mine la locul de pe pămînt unde se află palatul meu, şi să mă laşi fără de vătămare sub ferestrele domniţei Badru'l-Budur, soţia mea !

Or, nici nu sfîrşi bine Aladdin de rostit dorinţa aceasta, că efritul inelului şi răspunse că ascultă şi că se supune şi, într-un răstimp de numai cît să închizi un ochi şi să-l deschizi pe celălalt, îl duse în inima Maghrebului, în mijlocul unei grădini falnice, unde se înălţa

cu liniile frumuseții lui palatul domniței Badru'l-Budur. Și îl puse ușor-ușurel sub ferestrele domniței, și pieri.

Atunci Aladdin, văzîndu-și saraiul, simți inima cum i se umflă și sufletul cum i se liniștește, și ochii cum i se răcoresc. Și nădejdea se întoarse iarăși în el, cu mare bucurie. Și întocmai cum stă îngrijorat și nu poate să doarmă acela care încredințează o căpățînă de oaie vînzătorului de căpățîni rumenite la cuptor, tot așa și Aladdin, cu toate caznele și necazurile lui, nu vroi să se odihnească deloc. Își înălță numai sufletul înspre zămislitorul său, ca să-i mulțumească pentru bunătatea lui și să mărturisească supus că drumurile Domnului sînt de nepătruns pentru mintea cea mărginită a omului. După care, se ridică și se arătă de-a binelea sub ferestrele soției sale Badru'l-Budur.

Or, de cînd fusese răpită cu palatul ei cu tot de către maghrebinul farmazon, domnița, în durerea-i de a fi fost despărțită de părintele său și de soțul său multiubit, și ca urmare a atîtor năprazne cîte îndurase din partea blestematului de maghrebin, ci fără a se da supusă, își făcuse obiceiul de a se scula din pat în fiecare zi, de la revărsat de zori, și să-și treacă vremea plîngînd, iar nopțile să vegheze năpădită de gîndurile ei negre. Și nici nu dormea, nici nu mînca, nici nu bea nimic. Or, în seara aceea, dintr-o orîndă a soartei, slujnica sa venise la ea ca să încerce s-o mai veselească. Și deschise ferestrele de la sala de cleștar, și se uită afară, spunînd :

— O, stăpînă a mea, ia vino să vezi ce frumoși sînt pomii în seara aceasta și ce boare plăcută adie !

Pe urmă, deodată, dete un țipăt ascuțit, strigînd :

— Ya setti, ya setti ! Ia uite-l pe stăpînul meu Aladdin ! E colea sub ferestrele palatului !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și noua noapte

Urmă :

La vorbele acestea ale slujnicei sale, Badru'l-Budur se repezi la fereastră și îl văzu pe Aladdin, care și el o văzu pe ea. Și la amîndoi le venea să zboare de bucurie. Și Badru'l-Budur izbuti cea dintîi să deschidă gura și să-l strige pe Aladdin :

— O, dragule, vino iute, vino iute ! Slujnica mea coboară să-ți deschidă ușa cea tainică ! Poți să urci aici fără de teamă. Blestematul de vrăjitor nu este acasă deocamdată !

Și, după ce slujnica îi deschise ușa cea tainică, Aladdin se sui la iatacul soției sale și o cuprinse la pieptul lui. Și se sărutară, beți de bucurie, plîngînd și rîzînd. Și, cînd se mai ostoiră oleacă, șezură jos unul lîngă altul, iar Aladdin îi spuse soției sale :

— O, Badru'l-Budur, doresc, înainte de orice altceva, să te întreb ce s-a făcut cu lampa de aramă pe care o lăsasem în odaia mea, pe o sofra, pînă a fi plecat la vînătoare !

Și domnița strigă :

— Ah, dragul meu, tocmai lampa aceea este pricina nenorocirii noastre ! Ci eu și numai eu sînt vinovată de tot ce s-a întîmplat !

Și îi povesti lui Aladdin tot ce se întîmplase la palat în lipsa lui și cum, cu gîndul de a rîde de sminteala vînzătorului de lămpi, schimbase lampa de pe sofra pe o lampă nouă, și tot ce urmase după aceea, fără a uita nici un amănunt. Ci nu-i de nici un folos să le mai înșiruim și noi încă o dată. Iar domnița încheie, spunînd :

— Și numai după mutarea noastră aici, cu palat cu tot, a venit afurisitul de maghrebin să-mi dezvăluiască anume cum izbutise el, cu ajutorul puterilor lui vrăji-

torești și cu harul lămpii schimbate, să mă rupă de la dragostea ta, ca să mă aibă a lui. Și mi-a spus că este maghrebin și că aici sîntem în Maghreb, țara lui !

Atunci Aladdin, fără a-i aduce nici cea mai mică dojană, o întrebă :

— Și ce vrea să facă blestematul acela cu tine ?

Ea spuse :

— În fiecare zi, o dată, nu mai mult, vine să mă vadă și încearcă pe toate căile să mă ispitească. Și, cum e plin de hainie, n-a contenit, spre a-mi birui dîrzia, să-mi tot spună că sultanul a poruncit să ți se taie capul ca unui viclean și că, la urma urmei, nu erai decît fiul unor sărăcani, al unui prăpădit de croitor pe nume Mustafa, și că numai lui, vrăjitorului, îi datorezi averea și huzururile la care ajunseseși ! Da pînă acuma n-a căpătat de la mine, drept orice răspuns, decît tăcerea scîrbei și întoarcerea capului. Și e nevoit, de fiecare dată, să plece cu urechile pleoștite și cu nasul pînă-n pămînt ! Și mi-era frică, de fiecare dată, să nu încerce a mă lua cu sila ! Ci iacătă-te aici, preamărit fie Allah !

Iar Aladdin îi spuse :

— Ia să-mi spui acuma, o, Badru'l-Budur, în ce loc din palat se află ascunsă, dacă știi, lampa pe care a izbutit să mi-o răpească afurisitul de maghrebin !

Ea spuse :

— Nu o lasă în palat niciodată ; ci o poartă necontenit la sîn. De cîte ori nu l-am văzut eu cum o scotea dinaintea mea, ca să mi-o arate ca pe o cunună !

Atunci Aladdin îi spuse :

— Bine !... Da pe viața ta ! nu are s-o mai arate multă vreme !

Pe urmă adăugă :

— Știu în ce fel am să-l pedepsesc pe vrăjmașul nostru cel hain ! Drept aceea, nu am să-ți cer decît să mă lași o clipă singur în odaia aceasta ! Și am să te chem eu, cînd are să fie vremea !

Şi Badru'l-Budur ieşi din sală şi se duse să stea cu slujitoarele ei.

Atunci Aladdin frecă inelul cel fermecat pe care îl avea la deget, şi spuse către efritul care se înfăţişă :

— O, efrite al inelului, au te pricepi la felurite soiuri de prafuri adormitoare ?

El răspunse :

— Asta-i treaba la care mă pricep cel mai bine !

El spuse :

— Apoi dacă-i aşa, îţi poruncesc să-mi aduci o uncie de bang cretan, din care numai cu o tuţie poate fi adormit un elefant !

Şi efritul pieri, ci spre a se întoarce într-o clipită, ţinînd cu degetele o cutiuţă pe care i-o dete lui Aladdin, spunînd :

— Iacătă, o, stăpîne al inelului, nişte bang cretan de soiul cel mai ales !

Şi se duse. Iar Aladdin o chemă pe soţia sa Badru'l-Budur, şi îi zise :

— O, stăpînă a mea Badru'l-Budur, dacă vrei să-l birui pe blestematul de maghrebin, nu ai decît a urma sfatul pe care ţi-l dau. Iar vremea ne cam dă ghes, întrucît mi-ai spus că maghrebinul ar fi pe cale să vină încoace, spre-a încerca să te dobîndească ! Iacătă, dar ce ai să fii nevoită a face !

Şi o lămuri :

— Ai să faci cutare şi cutare lucru, şi ai să-i spui cutare şi cutare lucru !

Şi o povăţui îndelung despre felul în care urma să se poarte faţă cu magicianul. Şi adăugă :

— Estimp, eu am să mă ascund colea în dulap. Şi am să ies cînd o veni vremea !

Şi îi dete bisacteaua cu bang, spunînd :

— Să nu uiţi ce te-am învăţat să faci !

Şi o lăsă, şi se duse să se închidă în dulap.

Atunci, domnița Badru'l-Budur, cu toată sila pe care o avea de-a îndeplini un rost ca acela, nu vroi să piardă prilejul de a-și răzbuna pe vrăjitor, și se pregăti a urma cele ce-o învățase soțul ei Aladdin. Și se sculă, așadar, și le puse pe însoțitoarele ei s-o pieptene și să-i dichisească părul, așa ca să-i stea cît mai bine cu obrazul ei de lună, și puse să fie îmbrăcată cu cea mai frumoasă rochie din dulapurile sale. Pe urmă, se încinse peste mijloc cu un brîu de aur bătut cu diamante, și își împodobi gîtul cu o salbă de mărgăritare scumpe, toate pe-o potrivă de mari, afară de mărgăritarul de la mijloc, care era mare cît o nucă ; și își petrecu la încheieturile mîinilor și la glezne niște brățări de aur bătute cu nestemate care se potriveau de minune cu culorile celorlalte podoabe. Și, parfumată și semănînd cu o hurie aleasă, și mai strălucită decît cele mai strălucite crăițe și sultănițe, se privi cu înduioșare în oglindă, pe cînd slujnicele se holbau la frumusețea sa și se liliau de minunare. Iar ea se întinse galeș pe perne, așteptînd să vină magicianul.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezecea noapte

Urmă :

Or, magicianul nu zăbovi să vină la ceasul știut. Iar domnița, împotriva obiceiurilor ei, se ridică în cinstea lui și îl pofti cu un zîmbet să șadă lîngă ea pe divan. Iar magicianul, tare tulburat de primirea aceea și amețit

de strălucirea ochilor cei frumoși care îl priveau și de mîndrețea vrăjitoare a acelei domnițe atîta de rîvnite, ca dovadă de bună cuviință și de prețuire, nu vroi să șadă decît pe marginea divanului. Și domnița, zîmbind mereu, îi spuse :

— O, stăpîne al meu, să nu te minunezi deloc dacă mă vezi astăzi în starea aceasta schimbată, întrucît inima mea, care-i din firea ei cu totul neprielnică tristeții, a izbutit pînă la urmă să biruiască mîhnirea și grija. Și-apoi, am cugetat la vorbele tale în privința soțului meu Aladdin, și sînt acuma încredințată că este mort de pe urma mîniei celei cumplite a regelui, tatăl meu. Or, ceea ce este scris trebuia să se împlinească ! Și nici lacrimile, nici părerile mele de rău nu au să-i dea viață îndărăt unui mort. Pentru aceea, m-am lepădat de tristețea și de jalea mea și m-am hotărît să nu mai fug de îmbierile și de gingășiile tale. Și iacătă pricina schimbării sufletului meu !

Pe urmă, adăugă :

— Ci eu încă nu te-am poftit să guști din răcoritoarele prieteniei !

Și se ridică, în frumusețea-i amețitoare, și se duse la sofraua cea mare pe care era așezată tablaua cu vinuri și cu sorbeturi și, pe cînd o chema pe una dintre însoțitoarele ei spre a ridica tablaua, aruncă o pișcătură de bang cretan în cupa de aur de pe ea. Și maghrebinul nu știa cum să-i mai mulțumească pentru bunăvoința ei. Și, cînd însoțitoarea cea tînără veni cu tablaua de sorbeturi, el luă cupa și îi spuse domniței Badru'l-Budur :

— O, domniță, băutura aceasta, oricît de desfătătoare ar fi, nu ar putea să mă răcorească atîta cît zîmbetul ochilor tăi !

Și, rostind acestea, duse cupa la gură și o goli dintr-o sorbitură, fără a se mai opri să răsufle. Ci asta fu spre

a se rostogoli pe dată jos pe chilim, la picioarele domniței Badru'l-Budur, cu capu-naintea picioarelor !

Or, la zgomotul căderii lui, Aladdin scoase un strigăt mare de izbîndă, ieși din dulap și dete fuga numaidecît la trupul cel nemișcat al vrăjmașului său. Și se repezi asupra lui, îi deschise mantia la piept și îi scoase de la sîn lampa care era ascunsă acolo. Și se întoarse înspre Badru'l-Budur care, bucuroasă pînă peste poate, sări să-l ia în brațe. Iar Aladdin îi spuse :

— Mă rog ție să mă mai lași o dată singur ! Căci totul trebuie să se sfîrșească astăzi !

Și, după ce Badru'l-Budur ieși din odaie, Aladdin frecă lampa la locul pe care îl știa bine, și îl văzu numaidecît pe efritul lămpii, care se ivi rostind vorbele lui obișnuite și așteptînd porunca. Și Aladdin îi spuse :

— O, efrite al lămpii, îți poruncesc, întru harurile lămpii, stăpîna ta, să muți palatul acesta, cu tot ce cuprinde el, în cetatea de scaun a împărăției Chinei, chiar pe locul de unde l-ai ridicat spre a-l aduce aici ! Și fă așa fel încît mutarea aceasta să se petreacă fără de vătămătură, fără de necazuri și fără de zguduituri !

Iar ginnul răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și pieri. Și tot atunci, într-un răstimp de cît să închizi un ochi și să-l deschizi pe celălalt, mutarea se și săvîrși, fără ca să-și fi dat seama cineva de asta ; întrucît totul nu se simți decît de-abia prin două clătinături ușoare, una la plecare și alta la oprire.

Atunci Aladdin, după ce se încredință că într-adevăr palatul ajunsese și fusese bine așezat peste drum de palatul sultanului, pe locul pe care se aflase mai înainte, se duse la soția sa Badru'l-Budur și o sărută îndelung și îi spuse :

— Iacătă-ne ajunși în orașul tatălui tău! Ci, întrucît s-a și făcut noapte, ar fi mai bine să așteptăm pînă mîine dimineață spre a ne duce să-l vestim pe sultan de întoarcerea noastră! Iar pînă una alta, că nu ne mai gîndim decît a ne bucura de izbînda noastră și de fericirea că ne-am găsit iarăși, o, Badru'l-Budur!

Și, întrucît Aladdin nu mai mîncase nimic încă din ajun, șezură amîndoi jos și poruncîră roabelor să le aducă o cină bogată, în sala cea cu nouăzeci și nouă de geamuri. Pe urmă, își petrecură laolaltă noaptea aceea, în desfăt și fericire.

Or, a doua zi, sultanul ieși din palatul lui spre a se duce, ca de obicei, s-o plîngă pe fiică-sa, în locul unde nu gîndea să găsească decît șanțurile temeliilor. Și, tare trist și tare îndurerat, își aruncă ochii înspre partea aceea, și rămase înmărmurit cînd văzu cîmpul maidanului acoperit iarăși de palatul cel falnic, și nicidecum gol, așa cum își închipuise. Și, dintru-ntîi, socoti că totul nu era decît vreo plăsmuire de pîcle ori vreo nălucire a minții lui zbuciumate, și se frecă la ochi de mai multe ori. Ci, întrucît priveliștea dăinuia mai departe, nu mai putu să se îndoiască de adevăr și, fără a-i mai păsa de făloșenia lui de sultan, o luă la fugă rotindu-și mîinile și scoțînd strigăte de bucurie și, dînd buzna printre străjile și printre paznicii palatului, sui scara cea de alabastru, fără a-și mai trage sufeltul, în ciuda vîrstei lui înaintate, și intră sub bolta de cleștar, în sala cu nouăzeci și nouă de ferestre, unde Aladdin și Badru'l-Budur, zîmbind, tocmai așteptau venirea lui. Și amîndoi se ridicară cînd îl văzură și se repeziră să-l întîmpine.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Și o sărută pe fiică-sa, vărsînd lacrimi de bucurie, pînă peste poate de înduioșat ; și ea la fel. Și, cînd putu să deschidă gura și să dobîndească iar grai, spuse :

— O, fata mea, mă uit cu nedumerire că fața ta, după atîtea năpaste cîte ți s-au întîmplat, nu este deloc mai schimbată ori mai galbenă decît în ziua cînd te-am văzut cea din urmă dată ! Ci, o, copila inimii mele, trebuie să fi îndurat multe în răstimpul lipsei tale de lîngă noi, că doar nu fără de necazuri mari și fără de spaime amarnice trebuie să te fi văzut mutată dintr-un loc în altul, cu palat cu tot ! Întrucît iată, eu numai cînd mă gîndesc la asta mă și simt năpădit de un fior de spaimă ! Grăbește-te, dar, o fata mea, de-mi spune care-i pricina de nu te-ai schimbat decît atîta de puțin la față, și povestește-mi, fără a-mi ascunde nimic, tot ce s-a întîmplat, de la început pînă la sfîrșit !

Și Badru'l-Budur răspunse :

— O, părinte al meu, află că, dacă sînt atîta de puțin schimbată la față și atîta de puțin îngălbenită, este pentru că mi-am găsit iar ceea ce pierdusem cînd am fost dusă de lîngă tine și de lîngă soțul meu Aladdin. Căci bucuria de a vă găsi iar pe amîndoi îmi dă îndărăt prospețimea și culoarea de mai înainte a chipului. Ci am suferit mult, și mult am plîns, atît că fusesem răpită de la dragostea ta și a soțului meu multiubit, cît și că picasem în puterea unui blestemat de magician maghrebin, care-i pricina a toate cîte s-au întîmplat și care îmi tot moșmondea niște vorbe care nu-mi plăceau, și tot vroia să mă ispitească, după ce mă răpise. Da toate astea nu se datoresc decît nechibzuinței mele, care m-a împins să schimb cu altul ceea ce nu era al meu !

Şi îi povesti tatălui ei, fără să se oprească, toată povestea, pînă în cele mai mici amănunte, fără a uita nimic. Ci nu are nici un rost să o mai spunem şi noi încă o dată. Şi, cînd isprăvi de povestit, Aladdin, care pînă atunci nu deschisese gura, se întoarse înspre sultanul uluit pînă peste marginile uluielii, şi îi arătă, în dosul unei perdele, trupul fără de simţire al magicianului, cu chipul tot înnegrit de puterea bangului, şi îi spuse :

— Iacătă-l pe viclean, pricina necazului îndurat de noi şi pricina năpăstuirii mele ! Ci Allah l-a pedepsit !

La priveliştea aceea, sultanul, pe deplin încredinţat de nevinovăţia lui Aladdin, îl sărută tare drăgăstos, strîngîndu-l la pieptul său, şi îi spuse :

— O, Aladdine, fiul meu, nu mă osîndi prea greu din pricina felului cum m-am purtat faţă de tine, şi iartă-mă pentru mijloacele de care m-am slujit împotriva ta ! Întrucît mi se cade oleacă de iertăciune, pentru iubirea pe care i-o port singurei mele copile Badru'l-Budur, şi întrucît tu ştii prea bine că inima unui părinte este plină de dragoste şi că eu, din parte-mi, aş fi vrut mai degrabă să-mi pierd împărăţia toată decît un fir de păr de pe capul fiicei mele multiubite !

Şi Aladdin răspunse :

— Dreptu-i, o, părinte al domniţei Badru'l-Budur ! Eşti vrednic de iertare, întrucît numai dragostea ce o ai pentru copila ta, pe care o credeai pierdută din vina mea, te-a făcut să te foloseşti de nişte mijloace aspre faţă de mine. Şi nu mi se cade mie să te osîndesc nicidecum ! Întrucît eu eram dator, într-adevăr, să cuget la gîndurile viclene ale ticălosului acela de magician, şi să mă pregătesc împotriva lui. Şi tu nu vei putea să înţelegi cu adevărat cît de hain este, decît atuncea cînd oi avea răgazul să-ţi istorisesc toată povestea mea cu el !

Iar sultanul îl mai sărută o dată pe Aladdin şi îi spuse :

— Hotărît, o, Aladdine, trebuie numaidecît să-ţi găseşti cît mai curînd răgazul de a-mi povesti toate astea. Ci-i cu mult mai grabnic, la ceasul de-acum, să ne izbăveşti de priveliştea hoitului acesta blestemat, care zace fără de suflare la picioarele noastre, şi să ne bucurăm laolaltă de biruinţa ta !

Şi Aladdin dete poruncă efriţilor săi cei tineri să ia leşul maghrebinului şi să-l ardă în mijlocul ariei meidanului, pe un pat de bălegar, şi cenuşa să i-o arunce într-o hazna cu scîrne. Lucru care fu îndeplinit întocmai, de faţă cu tot oraşul, care se bucură de osînda aceea şi de întoarcerea emirului Aladdin la nazarul sultanului.

După care, sultanul puse pristavii să crăinicească, împresuraţi de cîntăreţii din trîmbiţe, din tîmpine şi din dairale, că dă slobozie celor întemniţaţi, în semn de bucurie a tuturora ; şi puse să se împartă danii mari săracilor şi nevoiaşilor. Şi, seara, puse să fie luminată cetatea toată, precum şi palatul său şi cel al lui Aladdin şi al domniţei Badru'l-Budur. Şi aşa Aladdin, datorită binecuvîntării lui Allah, pe care o purta asupra lui, scăpă a doua oară din primejdia morţii. Şi tocmai binecuvîntarea aceea avea să-l scape şi a treia oară, aşa cum aveţi să auziţi numaidecît, o, ascultătorii mei !

Într-adevăr, se împliniseră cîteva luni de cînd Aladdin se întorsese şi de cînd, sub ochiul înduioşat şi treaz al maicii sale, ajunsă acuma o preacinstită femeie din lumea de vază, cu o înfăţişare tare măreaţă, ci neîntinată de ingîmfare şi de fumuri, ducea o viaţă plină de desfătări, cînd soţia sa, într-o zi, intră cu un chip cam mohorît şi cam apăsat în sala cea cu bolta de cleştar, în care sta el de obicei spre a se bucura de priveliştea grădinilor, şi se apropie de el şi spuse :

— O, Aladdin, stăpîne al meu, Allah cel carele ne-a coperit pe amîndoi de hatîrurile lui, nu a vrut să-mi

dea pînă acuma mîngîierea de a avea un copil. Întrucît a și trecut destulă vreme de cînd ne-am luat amîndoi, și nu-mi simt lăuntrurile zămislite de viață...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și doua noapte

Urmă :

Or, vin acuma să te rog a-mi îngădui să aduc în palat o sfîntă bătrînă, pe nume Fatmah, venită de vreo cîteva zile în cetatea noastră, și pe care toată lumea o cinstește pentru tămăduirile și pentru leacurile cele făcătoare de minuni pe care le face și pentru rodnicia pe care o dă femeilor sterpe numai punîndu-și mîinile pe ele.

Și Aladdin, care nu vroia s-o supere cumva pe soția sa Badru'l-Budur, nu pregetă să se învoiască la dorința ei, și porunci la patru hadîmbi să meargă în cetate ca s-o caute pe prea cuvioasă și s-o ia la sarai.

Și eunucii îndepliniră porunca și nu zăboviră mult pînă s-o aducă pe bătrîna cea sfîntă, care avea obrazul acoperit cu un iașmac tare des, și gîtul înfășurat cu un șirag de mătănii tare lung, răsucit de trei ori, care-i atîrna pînă dedesubtul pieptului. Și ținea în mînă o cîrjă mare, pe care își sprijinea umbletul măcinat de ani și de canoanele schivniciei. Și domnița, de cum o văzu, se duse grăbită în calea ei și îi sărută mîna cu evlavie, și îi ceru binecuvîntarea. Și bătrîna, cu un glas tare cucernic, chemă asupra ei binecuvîntările lui Allah, și milele lui, și făcu pentru ea o rugăciune lungă spre a

se ruga lui Allah să dureze și să sporească în ea belșugul și fericirea și să-i împlinească pînă și cele mai mărunte dorinți. Și Badru'l-Budur o rugă să stea jos, la locul de cinste de pe divan, și îi spuse :

— O, sfîntă a lui Allah, îți mulțumesc pentru urările tale cele bune și pentru rugăciunile tale. Și, întrucît știu că Allah are să-ți împlinească tot ce ai să-i ceri, trag nădejde că am să dobîndesc de la bunătatea lui, cu mijlocirea ta, lucrul pe care îl dorește cel mai aprins sufletul meu !

Și sfînta răspunse :

— Eu sînt cea mai smerită dintre făpturile lui Allah, ci el este atotputernic și minunat ! nu te sfii, dară, o, Badru'l-Budur, stăpînă a mea, să rostești ce-ți dorește sufletul !

Și Badru'l-Budur se făcu la chip roșie de tot și, scăzîndu-și glasul și cu un val de mare înflăcărare, zise :

— O, sfîntă a lui Allah, doresc să am de la mila lui Allah un copil ! Spune-mi ce trebuie să îndeplinesc pentru aceasta, și ce faceri de bine și ce fapte bune trebuie să săvîrșesc, ca să mi se binecuvină un atare har ! Sînt gata de orice — spre a dobîndi binele acesta, care îmi este mai scump decît chiar viața mea ! Iar eu, în schimb, ca să-ți dovedesc mulțumita mea, am să-ți dau tot ce ți-ai putea rîvni ori dori, nu numai pentru tine care știu, o, maică a noastră a tuturora, ești la adăpost de nevoile unor biete făpturi, ci pentru ușurarea celor năpăstuiți și sărmani ai lui Allah !

La vorbele acestea ale domniței Badru'l-Budur, ochii sfintei, care pînă atunci rămăseseră coborîți, se deschiseră sub iașmac și se luminară de o sclipire fără de asemuire, iar fața îi străluci ca de un pojar din lăuntru, și toate trăsăturile chipului ei mărturisiră căldura unei bucurii pline de încîntare. Și o privi pe domniță vreme de o clipită, fără a grăi o vorbă ; pe urmă, întinse mîinile înspre ea și își puse palmele pe capul său, mișcîndu-și

buzele într-o rugăciune parcă lăuntrică și, într-un sfîrșit, rosti :

— O, fata mea, o, stăpîna mea Badru'l-Budur, sfinții lui Allah vin să-mi șoptească de care cale fără de greș se cade să te slujești spre-a vedea rodnicia sălășuindu-se în lăuntrurile tale ! Ci, o, fata mea, socot că această cale este tare anevoioasă, de nu peste putință de folosit, întrucît este trebuință de o putere mai presus de oameni spre-a făptui un lucru care cere tărie și voinicie !

Iar domnița Badru'l-Budur, dacă auzi vorbele acelea, nu putu să-și stăpînească mai mult tulburarea, și se aruncă la genunchii sfintei, cuprinzîndu-i cu brațele, și spuse :

— Fă-ți milă, o, maică a noastră, arată-mi mijlocul acela, oricare ar fi ! căci nimica nu este cu neputință de îndeplinit pentru soțul meu preaiubit, emirul Aladin ! Ah, spune-mi, sau am să mor la picioarele tale, din pricina dorinței neîmplinite !

Atunci sfînta ridică un deget în sus și spuse :

— Fata mea, pentru ca rodnicia să pătrundă în tine, se cere să ai agățat de bolta sălii acesteia un ou de-al păsării rokh, cea care trăiește pe piscul cel mai înalt din muntele Caucaz. Și vederea oului, la care să te uiți cît de multă vreme vei putea, de-a lungul zilelor, are să schimbe alcătuirea ta lăuntrică și are să răscolească adîncul cel nemișcat al plodirii tale ! Și asta-i ce aveam să-ți spun, fata mea !

Și Badru'l-Budur strigă :

— Pe viața mea, o, maică a noastră, eu nu știu ce este pasărea rokh și nu am văzut niciodată ouăle ei, da nu mă îndoiesc că Aladdin n-ar fi în stare, într-o clipită, să-mi rostuiască un ou prăsitor ca acela, de s-ar afla el chiar și în cuibarul de pe piscul cel mai înalt al muntelui Caucaz !

Pe urmă, domnița vroi s-o mai țină la ea pe sfînta care se și ridicase să plece, ci sfînta îi spuse :

— Nu, fata mea, lasă-mă acuma să mă duc să ușurez și pe alți necăjiți, și alte dureri, încă și mai mari decît durerea ta. Ci mîine, inșallah, am să vin eu singură să te văd și să aflu de la tine vești pentru care pun mare preț !

Și, cu toate stăruințele și rugămințile domniței Badru'l-Budur cea plină de îndatorință, care vroia să-i dea în dar o grămadă de salbe și de giuvaieruri de un preț nemăsurat, sfînta nu vroi să mai stea nici o clipită în palat și plecă, așa cum venise, neprimind nici un fel de dar.

Or, la puține clipe după plecarea sfintei, Aladdin se întoarse lîngă soția lui și o sărută drăgăstos cum făcea de fiecare dată cînd lipsea de acasă, măcar și numai pe-o clipită...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și treia noapte

Urmă :

...Ci i se păru limpede că domnița Badru'l-Budur avea o înfățișare tare dusă și îngîndurată ; și, cu multă tulburare, o întrebă care-i pricina. Atunci Sett Badru'l-Budur, dintr-o răsuflare, îi spuse :

— Hotărît că am să mor, dacă nu voi avea cît mai curînd un ou de al păsării rokh, cea care trăiește pe piscul cel mai înalt al muntelui Caucaz !

Și Aladdin, la vorbele acelea, începu să rîdă și zise :

— Pe Allah, o, stăpînă a mea Badru'l-Budur, dacă nu este vorba decît de-a avea oul acela ca să nu mai

mori, răcorește-ți ochii! Ci spune-mi numai, ca să știu, ce nădăjduiești să faci cu oul de la pasărea aceea?

Și Badru'l-Budur răspunse:

— A fost aici bătrîna cea sfîntă, și mi-a spus că vederea acelui ou este leacul fără de greș pentru tămăduirea sterpiciuni femeilor. Și vreau să-l am, ca să-l agăț în mijlocul bolții de cleștar a sălii cu nouăzeci și nouă de ferestre!

Și Aladdin răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei, o, stăpînă a mea Badru'l-Budur! Vei avea pe dată oul de rokh!

Numaidecît, o lăsă pe soția sa și se duse să se încuie în odaia lui. Și își scoase din sîn lampa cea fermecată pe care o purta mereu la el, de cînd cu primejdia amarnică prin care trecuse din vina lui, și o frecă. Și, tot atunci, se și ivi dinaintea lui efritul lămpii, gata să-i îndeplinească poruncile. Și Aladdin îi spuse:

— O, preabunule efrit, care mi te supui datorită puterilor lămpii, stăpîna ta, îți cer să-mi aduci pe dată, spre a-l agăța la mijlocul bolții de cleștar, un ou de-al păsării celei uriețești rokh, care trăiește pe vîrful cel mai înalt din creierii muntelui Caucaz!

Or, nici nu rosti Aladdin bine vorbele acestea, că efritul se și schimonosi într-un chip înfricoșător, și ochii i se aprinseră, și-i aruncă în obraz lui Aladdin un răgnet atîta de înspăimîntător, de tot palatul se zgudui din temeliile lui, iar Aladdin fu aruncat, ca o piatră dintr-o praștie, drept în peretele sălii, și atîta de năpraznic încît lungimea lui era mai-mai să i se mestece cu lățimea. Și efritul, cu glasul plin de tunete, îi strigă:

— Adamit ticălos, ce-ai cutezat să-mi ceri? O, nerecunoscătorule, cel mai nerecunoscător dintre toți inșii de teapa ta, iacătă că acuma, după toate slujbele pe care ți le-am slujit cu toată ascultarea și supunerea, ai neobrăzarea să-mi poruncești a mă duce să ți-l aduc pe fiul stăpînului meu cel mai de sus, rokhul, ca să-l spîn-

zuri de bolta palatului tău! Au tu nu știi, smintitule, că și eu, și lampa, și toți slujitorii lămpii sîntem robii rokhului cel mare, tatăl acelor ouă? O, ai noroc că te afli sub ocrotirea stăpînei mele, lampa, și că porți la deget inelul acela plin de haruri mîntuitoare! Că de nu, lungimea ta ți s-ar fi și mestecat cu lățimea!

Și Aladdin, năuc și lipit de perete, bîigui:

— O, *efrite al lămpii, pe Allah! nu de la mine vine* cererea asta, ci i-a fost șoptită soției mele Badru'l-Budur de către bătrîna cea sfîntă, maica zămislirilor și tămăduitoarea sterpiei!

Atunci efritul se liniști dintr-odată și luă glasul lui obișnuit față de Aladdin, și îi spuse:

— Habar n-am avut de asta! A, care va să zică așa! care va să zică de la tîlharul acela vine nelegiuirea! Ai mare noroc, Aladdine, că nu vine de la tine povestea asta! Află, dar, că pe calea aceasta a vroit să aducă pieirea și a ta, și a soției tale, și-a palatului tău! Aceea pe care tu o numești bătrîna cea sfîntă nu e nici un fel de sfîntă și nici un fel de bătrînă, ci este un ins străvestit în femeie. Și insul acela nu este altul decît însuși fratele maghrebinului, vrăjmașul tău cel nimicit. Și seamănă *cu frate-său așa cum o jumătate de păstaie seamănă* cu sora ei. Și-i adevărat zicala care spune: „Cățelandrul cel tînăr este mai ticălos decît fratele lui mai mare“, întrucît spița unui cîine se ticăloșește din plodire în plodire! Și vrăjmașul acesta cel nou, despre care tu habar nu aveai, este însăși mai iscusit la vrăjitorii și la vicleniii decît fratele lui mai mare. Și, cînd a aflat, cu lucrările lui geometricești, că fratele său a fost nimicit de tine și a fost ars din porunca sultanului, tatăl soției tale Badru'l-Budur, a hotărît să se răzbune pe voi, și a venit aici din Maghreb, străvestit într-o sfîntă bătrînă, ca să ajungă pînă la palatul acesta. Și a izbutit să intre în lăuntru și să-i bage în cap soției tale cererea aceea aducătoare de năpaste, care-i nelegiuirea cea mai grea

împotriva stăpînului meu cel mare, rokhul! Te prevestesc, dar, ce gînduri ticăloase are, ca să poţi să te ferești! Uassalam!

Şi efritul pieri, după ce îi spuse toate astea lui Aladdin.

Atunci Aladdin, pînă peste poate de mînios, dete fuga în sala cea cu nouăzeci și nouă de ferestre s-o caute pe soţia sa Badru'l-Budur. Şi, fără a-i dezvălui nimic din cele cîte aflase de la efrit, îi spuse:

— O, Badru'l-Budur, ochi al meu! este de mare trebuinţă, înainte de a-ţi aduce oul păsării rokh, s-o aud și eu, cu urechile mele, pe sfînta care ţi-a spus de leacul acesta. Aşa că mă rog ţie să trimiţi după ea cît mai degrabă și, pe cînd eu am să stau pitit pe după perdea, s-o faci să-ţi mai spună o dată leacul, pe motiv că nu ţi-ai mai aduce aminte întocmai cum să-l ţii!

Şi Badru'l-Budur răspunse:

— Pe capul și pe ochiul meu!

Şi trimise numaidecît după bătrîna cea sfîntă.

Or, de îndată ce bătrîna intră în sala cea cu bolta de cleștar și de îndată ce, tot coperită cu iașmacul cel gros de pe faţa ei, se apropie de Badru'l-Budur...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci şi patra noapte

Urmă:

...Aladdin se și repezi pe ea, sărind din ascunzătoarea lui, cu paloșul în mînă și, pînă ce ea să poate zice: „Cîrc!“ dintr-o fulgerătură îi reteză capul de pe umeri!

Cînd văzu toate astea, Badru'l-Budur, înmărmurită, strigă :

— O, stăpîne al meu, Aladdin, ce păcat !

Aladdin însă se mulțumi să zîmbească și, drept orice răspuns, se apleacă, înșfăcă de moțul din creștet capul tăiat și i-l arătă domniței Badru'l-Budur. Și domnița, pînă peste poate de uluită și de scîrbită, văzu că acea căpățînă era rasă ca a unui bărbat, afară se smocul din creștet, și că obrazul era amarnic de bărbos. Și Aladdin, nevroind s-o sperie mai mult, îi povesti cumu-i adevărul cu acea haină de Fatmah, sfînta cea prefăcută și bătrîna cea prefăcută, și sfîrși astfel :

— O, Badru'l-Budur, să dăm mulțumire lui Allah, carele ne-a scăpat pe totdeauna de vrăjmașii noștri !

Și amîndoi se aruncară unul în brațele celuilalt, mulțumindu-i lui Allah pentru multe milele lui.

Și de-atunci au trăit o viață tare fericită, laolaltă cu maica cea bătrînă a lui Aladdin, și cu sultanul, părintele domniței Badru'l-Budur. Și au avut niște copii frumoși ca luna. Și Aladdin, la moartea sultanului, a domnit peste împărăția Chinei. Și nimica nu a mai lipsit huzurului lor, pînă ce a venit și neabătuta Sfărmătoare a desfătărilor și Despărțitoarea celor ce se au dragi.

Iar Șeherezada, după ce povesti astfel povestea aceasta, spuse :

— Și iacătă, o norocitule rege, tot ce știu despre Aladdin și despre Lampa cea fermecată. Ci Allah este cel mai știutor !...

Iar regele Șahriar spuse :

— Povestea aceasta, Șeherezada, este tare frumoasă. Ci mult mă minunează buna ei cuviință.

Iar Șeherezada spuse :

— Dacă-i așa, o, măria ta, îngăduie roabei tale Șeherezada să-ți povestească *Povestea lui Kamar și a multpriceputei Halima.*

Și regele Șahriar strigă :

— De bună seamă, Șeherezada !

Și ea zîmbi a rîde și răspunse :

— Da, măria ta ! Ci, mai înainte, spre a-ți dezvălui prețul virtuții de-a avea răbdare, și ca să te fac să asculți, fără mînie împotriva slujitoarei tale, felul plin de fericire pe care i-l menește Allah spiței neamului tău prin mijlocirea mea, am să-ți povestesc îndată ceea ce ne-au lăsat de moștenire părinții noștri cei de demult despre căile de a dobîndi adevărata știință a vieții...

Iar regele spuse :

— O, fiică a vizirului meu, dă zor de-mi arată calea dobîndirii unei agoniseli ca aceea. Ci, o, Șeherezada care-u ursita pe care Allah, prin mijlocirea ta, o menește neamului meu, de vreme ce eu nu am nici un urmaș ?

Iar Șeherezada spuse :

— Îngăduie slujnicei tale, o, măria ta, să nu-ți spună încă nimic despre lucrurile tainice care s-au petrecut în cele douăzeci de nopți de tăcere, pe care bunătatea ta i le-a dăruit spre a se zvidui de o suferință, și în care slujnicei tale i s-a dezvăluit strălucirea ursitei tale !

Și, fără a mai adăuga nimic în privința aceasta, Șeherezada, fata vizirului, spuse :

PARABOLA ADEVĂRATEI ŞTIINŢE A VIEŢII

Se povesteşte că într-un anume oraş, în care se învăţau toate ştiinţele, trăia un tînăr frumos şi plin de sîrg la învăţătură. Şi, măcar că nimic nu lipsea fericirii vieţii sale, era chinuit de dorinţa de a şti tot mai mult. Or, i se dezvălui, într-o zi, din povestirea unui negustor călător, că se afla într-o ţară tare îndepărtată un învăţat care era omul cel mai sfînt din Islam şi care el singur avea atîta ştiinţă de carte, atîta înţelepciune şi atîta har cît toţi învăţaţii veacului la un loc. Şi află că învăţatul acela, cu toată faima lui, avea meseria de fierar, meserie pe care, înaintea lui, o avuseseră şi tătîne-său şi bunicu-său.

Şi, dacă auzi vorbele acestea, tînărul se întoarse la el acasă, îşi luă papucii şi traista şi băţul, şi plecă pe dată din oraşul şi dintre prietenii săi. Şi porni înspre ţara cea îndepărtată în care trăia dascălul cel sfînt, cu gîndul de a se pune sub îndrumarea lui şi de a dobîndi oleacă de ştiinţă şi de înţelepciune. Şi merse vreme de patruzeci de zile şi de patruzeci de nopţi şi, după multe primejdii şi osteneli, ajunse, din mila lui Allah, care îi menise bună tihnă, în oraşul fierarului. Şi se duse drept

în sukul fierarilor, și se înfățișă dinaintea aceluia a cărui fierărie toți trecătorii i-o arătau. Și, după ce îi sărută poala cămășii, șezu înaintea lui, cu o înfățișare plină de sfială. Iar fierarul, care era un om în vîrstă și cu fața pecetluită de binecuvîntare, îl întrebă :

— Ce dorești, fiul meu ?

El răspunse :

— Doresc să învăț știința !

Și covaliul, drept răspuns, îi puse în mînă funia de la foalele covăliei și îi spuse să tragă. Și învățăcelul cel nou răspunse că ascultă și că se supune, și începu numaidecît să întindă și iar să slăbească funia foalelor, fără a se opri, din ceasul cînd ajunsese acolo pînă la asfințitul soarelui. Și a doua zi îndeplini aceeași muncă, la fel ca și în zilele următoare, vreme de săptămîni, de luni și de un an întreg, fără ca nimeni din fierărie, nici dascălul, nici ucenicii lui cei mulți, care fiecare aveau cîte o sarcină tot atîta de aspră ca și a lui, să-i fi spus măcar o dată vreun cuvînt, și fără ca nimeni să se plîngă ori baremi să murmure din pricina acelei munci grele și tăcute. Și învățăcelul, într-o zi, tare sfios, îndrăzni să deschidă gura și să spună :

— Învățătorule !

Iar fierarul se opri din munca lui. Și toți învățăceii, pînă peste măsură de tulburați, făcură la fel. Și, în tăcerea din fierărie, covaliul se întoarse înspre tînăr și îl întrebă :

— Ce vrei ?

El spuse :

— Știința !

Iar fierarul spuse :

— Trage de funie !

Și fără nici un cuvînt mai mult, tînărul își luă iarăși de la capăt munca de făurar. Și alți cinci ani se scurseră, în care, de dimineața pînă seara, învățăcelul trăgea de funia foalelor, fără de răgaz și fără ca nimeni să-i spună

măcar o dată vreo vorbă. Iar dacă vreunul dintre ucenici avea trebuință să fie lămurit în vreo pricină, de orice fel ar fi fost ea, îi era îngăduit să scrie o întrebare și să dea țidula dascălului, dimineața, cînd intra în fierărie. Și meșterul, fără a dezvălui vreodată cele scrise, arunca hîrtia în jarul din vatră ori, mai adesea, o punea în cuta de la turbanul său. Dacă arunca hîrtia în foc, o făcea, fără de îndoială, din pricină că nu i se cădea nici un fel de răspuns. Dar dacă hîrtia era pusă la turban, ucenicul care o dedese găsea, seara răspunsul meșterului, scris cu slove daurite, pe peretele chiliei sale.

Și, cînd se scurseră zece ani așa, bătrînul fierar veni la tînărul învățăcel și îl bătu pe umeri. Și tînărul, pentru întîia oară, după acei zece ani, dete drumul funiei covăliei. Și o bucurie mare pogorî în el. Iar dascălul îi vorbi, zicînd :

— Fiul meu ! poți să te întorci în țara ta și la casa ta, cu știința toată a lumii și a vieții în inima ta. Căci pe toată ai dobîndit-o, dobîndind virtutea răbdării !

Și îi dete sărutul păcii. Iar învățăcelul se întoarse luminat în țara sa, între prietenii lui ; și își trăi limpede viața.

Și regele Șahriar strigă :

— O, Șeherezada, ce minunată este pilda aceasta. Și cît îmi mai dă de cugetat !

Și rămase cufundat un răstimp în gîndurile lui. Pe urmă, adăugă :

— Grăbește-te, acuma, o, Șeherezada, de-mi povestește povestea lui Kamar și a preapriceputei Halima.

Ci Șeherezada spuse :

— Îngăduie-mi, o măria ta, să mai amîn oleacă istorisirea acestei povești ; întrucît sufletul meu, în seara aceasta, nu se simte îndemnat înspre ea ; și îngăduie-mi mai degrabă să-ți încep povestea cea mai dulce, cea mai luminoasă și cea mai curată din cîte știu !

Şi regele spuse :

— Hotărît, o, Şeherezada, sînt gata să te ascult, căci şi eu îmi simt sufletul pornit în seara aceasta înspre lucruri voioase. Şi-apoi, zăboveala are să-mi îngăduie a trage un folos pentru mine din pilda despre răbdare !

Atunci Şeherezada spuse :

FARIZADA SAU ZÎMBET DE TRANDAFIR

Mi s-a povestit, o, preafericitulle rege, o, dăruitule cu purtări alese, că a fost odată, în zilele de odinioară, e tare mult de atunci — ci numai unul Allah e atoateștiutor! — un rege al Persiei, pe nume Khosru Șah, pe care Atoatedătătorul îl dăruise cu putere, cu tinerețe și cu frumusețe, și îi pusese în inimă atîta dor de dreptate încît, sub domnia lui, tigrul și iedul umblau grumaz la grumaz și se adăpau laolaltă dintr-un pîrîu. Și regele acela, căruia îi plăcea să-și dea seamă singur, cu chiar ochii lui, de toate cîte se petreceau în cetatea sa de scaun, avea obiceiul să se preumble noaptea, străvestit în negustor străin, întovărășit de vizirul său ori de vreunul dintre mai-marii de la palatul lui.

Or, într-o noapte, pe cînd da o raită printr-o mahala de oameni săraci, trecînd pe o uliță auzi niște glasuri tinerești care răzbăteau limpede pînă la el. Și se apropie, împreună cu soțul său, de căsuța cea umilă din care ieșeau glasurile acelea și, lipindu-și ochiul de o crăpătură a ușii, se uită înlăuntru. Și zări, împrejurul unei lumini, jos, pe o rogojină, trei fete care, sfîrșindu-și masa, ședeau de taină. Și cele trei fete, care semănau

între ele așa cum seamănă niște surori, erau desăvîrșit de frumoase. Iar cea mai mică era vădit, și cu mult, cea mai frumoasă dintre ele.

Și cea dintîi spunea :

— Eu, surorile mele, mi-aș dori, dacă-i vorba să-mi spun o dorință, să ajungă soția plăcintarului sultanului. Că știți și voi cît de mult îmi plac mie plăcintele, mai cu seamă cele de foi, care se cheamă „plăcintele sultanului". Și numai baș-plăcintarul sultanului poate să le izbutească așa ! Ah, surorile mele, ce m-ați mai pizmui în inima voastră, cînd ați vedea hrana aceea de cofeturi alese cum îmi rotunjește șoldurile cu grăsimea lor cea albă, și cum m-ar face frumoasă, și cum mi-ar subția obrazul !

Iar cea de a doua dintre fete spunea :

— Eu, surorile mele, nu rîvnesc atîta de sus : Eu m-aș mulțumi să ajung nevasta bucătarului sultanului. Ah, ce-aș mai vrea ! Că lucrul acesta mi-ar îngădui să-mi satur poftele cele înăbușite de-atîta timp de cînd tot jinduiesc să gust și eu din cele bucate minunate din care nu se mănîncă decît la palat ! mai cu seamă mi-ar plăcea, printre altele multe, tăvile alea cu castraveți umpluți și copți la cuptor, care, numai cînd le văd cum trec purtate pe cap de slujitori, în zilele ospețelor date de sultan, îmi și simt inima plină cu totul de tulburare ! Of, ce le-aș mai mînca ! Și n-aș uita să vă poftesc și pe voi, din cînd în cînd, dacă soțul meu, bucătarul, mi-ar îngădui ; da nu cred că mi-ar îngădui !

Și, după ce surorile cele două își mărturisiră astfel dorințele, se întoarseră înspre sora lor cea mezină, care sta tăcută, și o întrebară, rîzîndu-și de ea :

— Da tu, o, prîsleo, ce-ți dorești ? Și pentru ce îți lași ochii în jos și nu spui nimic ? Ci fii pe pace ! îți făgăduim că, atunci cînd o să fim soțiile celor pe care ni i-am ales, avem să ne străduim să te măritâm și pe tine fie cu vreun rîndaș de-al sultanului, fie cu vreun alt

slujbaș de cinul lui, ca să fii și tu totdeauna pe lîngă noi ! Spune, tu ce-ți dorești ?

Și copila, tulburată și înroșindu-se, răspunse cu un glas dulce ca o apă de izvor :

— O, surorile mele !

Și nu putu să grăiască mai departe. Iar cele două fete, rîzînd de sfiala ei, atîta îi deteră ghes cu întrebările și cu zeflemelile, pînă ce o hotărîră să vorbească. Iar ea, fără a-și ridica ochii, spuse :

— O, surorile mele, eu mi-aș dori să ajung soția stăpînului nostru, sultanul ! Și i-aș dărui niște moșteni blagosloviți ! Iar feciorii pe care Allah i-ar face să se nască din legătura noastră ar fi vrednici de părintele lor. Iar fata, pe care mi-ar plăcea s-o am dinaintea ochilor mei, ar fi chiar zîmbetul cerului ; firele de păr de pe capul său ar fi de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă ; lacrimile ei, dacă ar plînge, ar fi ca niște mărgăritare curgătoare ; rîsul ei, cînd ar rîde, ar fi ca un zuruit de dinari de aur ; iar zîmbetele ei, numai cînd ar surîde oleacă, ar fi toate ca niște bumbi de trandafiri care i s-ar deschise pe buze !

Și-așa !

Iar sultanul Khosru Șah și vizirul său vedeau și ascultau. Ci, temîndu-se să nu fie băgați de seamă, se hotărîră să plece fără a asculta mai multe. Și Khosru Șah, veselit pînă peste poate, simți cum i se stîrnește în suflet ispita de a împlini cele trei dorințe ; și, fără a-i împărtăși nimica din gîndurile sale tovarășului de drum, îi dete poruncă să ia bine seama la casa aceea, ca să se întoarcă acolo a doua zi, să le ia pe cele trei surori și să i le aducă la palat. Și vizirul răspunse că ascultă și că se supune, iar a doua zi dete zor să îndeplinească porunca sultanului, aducîndu-le pe cele trei surori dinaintea lui.

Și sultanul, care ședea în jețul său, le făcu din cap și din ochi un semn care vroia să zică : „Veniți încoace !"

Iar ele se duseră, tremurînd toate și împiedicîndu-se în săracele lor rochii de pînză ; și sultanul le spuse, cu un zîmbet binevoitor :

— Pacea să fie asupra voastră, o, fetelor ! Astăzi este ziua ursitei voastre, adică ziua în care au să vi se împlinească dorințele ! Iar dorințele acestea, o, fetelor, eu le știu ; căci regilor nimica nu le rămîne ascuns ! Și, mai întîi tu, cea mai mare, ai să-ți vezi dorința cu ochii, și căpetenia plăcintarilor, astăzi chiar, are să fie soțul tău. Iar tu, cea mijlocie, ai să-l capeți de soț pe baș-bucătarul meu !

Și regele, după ce vorbi astfel, se opri și se întoarse înspre cea mai mică dintre fete care, tulburată pînă peste poate, își simți inima că-i stă-n loc, și păru gata să se prăbușească pe covor. Iar sultanul se ridică în picioare și, luînd-o de mînă, o pofti să șadă lîngă el, pe lavița jețului, spunîndu-i :

— Ești regină ! Iar palatul acesta este palatul tău, și eu sînt soțul tău !

Și, cu adevărat, nunțile celor trei surori avură loc chiar în ziua aceea — nunta sultăniței cu o strălucire cum nu s-a mai pomenit, iar nunta soției bucătarului și cea a soției plăcintarului după datinile de rînd ale nunților. Încît zavistia și ciuda pătrunseră în inimile celor două surori mai mari ; și, din ceasul acela, începură să urzească pieirea surorii lor mai mici. Ci se feriră cu grijă să-și dea pe față cele ce simțeau, și primiră cu mulțumire prefăcută dovezile de dragoste pe care sultana, sora lor, nu se precupețea să li le arate, îngăduindu-le, împotriva obiceiurilor împărătești, să stea în preajma ei, măcar că aveau niște cinuri atîta de mărunte. Iar ele, departe de a fi mulțumite cu fericirea pe care le-o hărăzise Allah, simțeau față de norocul surorii lor mai mici chinurile cele amarnice ale urii și ale pizmei.

Și nouă luni trecură așa, după care sultana, cu ajutorul lui Allah, născu un făt domnesc, frumos ca un crai

nou de lună. Iar cele două surori mai mari, care, după dorința sultanei, o vegheau la naștere și țineau locul moașelor, departe de a fi înduioșate față de bunătatea surorii lor mai mici și față de frumusețea pruncului, găsiră într-un sfîrșit prilejul pe care îl căutau de-a zdrobi inima tinerei mame. Luară, așadar, copilul, pe cînd mama se mai afla încă în durerile facerii, îl puseră într-un coșuleț de răchită pe care îl ascunseră pentru o clipită, și în locu-i, așezară un cățeluș mort, pe care îl înfățișară dinaintea tuturor femeilor din palat, dîndu-l drept rod al pîntecului sultanei. Iar sultanul Khosru Șah, la vestea aceea, se duse și se încuie în iatacurile lui, nemaivroind să se îngrijească de treburile domniei. Iar sultănița se cufundă în jale, și sufletul i se cerni, și inima i se zdrobi.

Cît despre noul-născut, apoi pe acesta mătușile lui îl duseră cu coșul și îl lăsară pe apa din șanțul ce curgea în jurul palatului. Și ursitoarea vroi ca paznicul grădinilor sultanului, preumblîndu-se de-a lungul malului acelui șanț, să zărească acel coș ce se legăna pe firul apei. Și trase cu o cazma coșul înspre malul pîrîului, îl cercetă și dete de pruncul cel frumos. Și rămase la fel de uluit ca și fata faraonului cînd a dat de Moise în păpuriș.

Or, erau ani mulți de cînd paznicul grădinilor era însurat și de cînd își tot dorea să aibă un copil, ori chiar doi sau trei, care să-l binecuvînteze pe zămislitorul lor. Ci dorurile sale și ale soției sale nu fuseseră deloc luate în seamă pînă acuma de Cel preaînalt. Și amîndoi erau apăsați de singurătatea cea stearpă în care trăiau. Încît, atunci cînd paznicul grădinilor dete de copilul acela, care era frumos fără de seamăn, îl scoase din coș și, bucuros pînă peste poate, o luă la fugă înspre capătul grădinii unde se afla casa lui, și intră în odaia nevestii-si și, cu glas tulburat, spuse :

— Pacea fie asupra ta, o, fată a moșului meu ! Ia uite darul din ziua aceasta binecuvîntată, pe care ni-l tri-

mite Cel preamărinimos ! Copilul acesta, pe care ți-l aduc, să ne fie ca un copil al nostru, așa cum este copilul ursitoarei !

Și îi povesti cum îl găsise în coș, plutind pe pîrîul din șanțuri ; și îi spuse că însuși Allah li-l trimitea, răsplătind, într-un sfîrșit, în felul acesta, statornicia rugăciunilor lor.

Or, slavă lui Allah cel carele a pus simțirea de mamă în sînul femeilor sterpe, așa cum a sădit în inima găinilor alungate din cuibarul lor pornirea de a cloci pietrele !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și cincea noapte

Urmă :

Or, în anul următor, biata mamă, cea atîta de crunt jefuită de fructul rodniciei ei, născu din îngăduința Atoatedătătorului alt băiat, și mai frumos decît cel dintîi. Însă cele două surori vegheau nașterea, cu niște ochi plini de luare-aminte în afară și plini de ură în lăuntru ; și, fără a avea mai multă milă decît întîia oară față de sora lor și față de pruncul ei, luară pe furiș copilul și îl deteră, cum făcuseră și cu cel dintîi, într-un coș pe pîrîu. Și înfățișară dinaintea palatului întreg un pisicuț, spunînd tuturor că îl născuse sultana. Și uluirea și mihnirea intră în inimile toate. Iar sultanul, pînă peste poate de umilit, fără de nici o îndoială că s-ar fi lăsat dus de supărare și de mînie dacă nu ar fi nutrit în sufletul

său virtutea supunerii față de orîndele județului cel ne nepătruns. Iar sultana se cufundă în amărăciune și în deznădejde, și inima ei plînse toate lacrimile durerii.

Ci cît despre copil, Allah, carele veghează asupra soartei celor prunci, îl duse sub ochii paznicului grădinilor, care se preumbla de-a lungul pîrîului. Și, ca și întîia oară, acesta îl mîntui din ape și îl duse soției lui, care îl îndrăgi ca pe chiar copilul ei, și îl crescu la fel de cu grijă ca și pe cel dintîi.

Or, pentru ca dorurile dreptcredincioșilor lui să nu rămînă niciodată neîmplinite, Allah sădi sămînța rodniciei în pîntecele sultăniței, care născu și a treia oară. Ci acuma născu o domniță. Iar cele două surori, pe care ura, departe de a se potoli, le îndemna să urzească pieirea fără de mîntuire a mezinei lor, făcură și cu fetița ceea ce făcuseră cu frățiorii ei. Ci și ea fu găsită de grădinarul cel cu inimă miloasă, ca și cei doi frați împărătești ai ei, laolaltă cu care fu crescută, nutrită și îndrăgită tare.

Ci, de data aceasta, cînd cele două surori, după ce săvîrșiră ticăloșia, arătară lumii, în locul copilei nou-născute, un șoricuț orb, sultanul, cu toată bunătatea lui, nu se putu stăpîni mai mult și strigă :

— Allah îmi blestemă neamul, din pricina femeii cu care m-am însurat ! Este o pocitanie pe care am luat-o ca mamă a urmașilor mei ! Și numai moartea poate să-mi curețe casa de ea !

Și rosti osînda de moarte asupra domniței, și îl puse pe gîdea al lui să-și îndeplinească slujba. Ci, cînd o văzu dinainte-i, topită în lacrimi și în jale fără de margini, pe aceea pe care inima sa o iubise, sultanul simți cum coboară în el o milă mare. Și, întorcînd capul, porunci să fie dusă și închisă, pe toate zilele ei, într-un turn *din afundul palatului. Și, din ceasul acela, lăsînd-o lacri*milor, nu mai voi s-o vadă. Iar biata mamă cunoscu toate durerile de pe pămînt.

Iar cele două surori cunoscură toate bucuriile urii împlinite, și putură să guste, fără vreo umbră de aici înainte, bucatele și plăcintele pe care le găteau soții lor.

Și trecură zile și ani, la fel de repede peste capul celor nevinovați ca și peste capul celor ticăloși, aducînd și unora și altora curgerea ursitei lor.

Or, cînd cei trei copii de suflet ai paznicului grădinilor ajunseră mari, se făcură o minunăție pentru ochi. Și îi chema așa : pe cel mare Farid, pe mijlociu Faruz, iar pe fată Farizada.

Și Farizada era chiar zîmbetul cerului. Părul ei era de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă parte ; lacrimile ei, cînd plîngea, erau mărgăritare topite ; rîsul ei, cînd rîdea, era zurnet de dinari de aur ; iar zîmbetele-i era bumbi de trandafiri deschiși pe buzele-i rumene.

Lucru pentru care toți cei din preajma ei, și tătîne-său, și maică-sa, și frații săi, nu se puteau opri, atunci cînd o strigau pe nume, spunînd : „Farizada !" să nu adauge și : „cea cu zîmbet de trandafir", însă cel mai adesea o strigau numai așa : „Zîmbet de trandafir".

Și toți se minunau de frumusețea, de înțelepciunea, de dulceața, de îndemînarea ei la întreceri, cînd încăleca pe cal spre a-i însoți pe frații săi la vînătoare, cînd trăgea cu arcul, ori cînd arunca jungherul sau sulița ; de gingășia purtării ei, de priceperea ei la stihuri și la științele cele tainice, și de strălucirea părului ei care era de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă. Și, cînd o vedeau așa de frumoasă și de desăvîrșită totodată, prietenele mamei sale plîngeau de tulburare.

Și iacă așa se făcură mari copiii crescuți de chehaia sultanului. Și el însuși, înconjurat de dragostea și de ascultarea lor, și cu ochii răcoriți de frumusețea lor, ajunse nezăbavnic la bătrînțele adînci. Iar soția lui, trăindu-și sorocul de viață, i-o luă în curînd înainte, întru mila Atoatedătătorului. Și moartea ei fu pentru toți pricină de atîtea păreri de rău și de atîta mîhnire, încît

chehaia grădinilor nu putu să îndure a mai locui multă vreme în casa în care răposata fusese izvorul seninătății și al fericirii lor. Și se duse de se aruncă la picioarele sultanului, și i se rugă a-i îngădui să-și lase dinaintea măriei sale slujbele pe care le îndeplinea de atîta amar de ani. Iar sultanul, tare întristat de despărțirea de un slujitor atîta de credincios, nu se învoi cu jalba ce i se făcea, decît cu multă părere de rău. Și nu îl lăsă pe grădinar să plece decît după ce îi dărui o moșie falnică, în preajma cetății, cu niște delnițe de pămînturi bune pentru plugărie, și cu niște livezi și pășuni, și cu un sarai cu de toate, cu o grădină desăvîrșit de măestru trasă de chiar chehaia, și cu o pădure întinsă foarte, închisă cu ziduri înalte și plină cu păsări de toate culorile, și cu tot felul de jivine sălbatice ori dumesnice.

Și acolo se duse omul acela de treabă să trăiască în tihnă, cu copiii lui de suflet. Și acolo înconjurat de grija lor drăgăstoasă, se săvîrși și el în pacea Stăpînului său. Aibă-l Allah întru mila sa! Și fu plîns de copiii lui fiaștri, așa cum niciodată n-a fost plîns un tată adevărat. Și duse cu el, sub lespedea care nu se mai dă la o parte în veci, taina nașterii lor, pe care, de altminteri, nici el nu o știuse prea bine pe cînd trăia.

Și acolo, la conacul acela minunat, trăiră mai departe cei doi băieți, în tovărășia surorii lor mezine. Și, cum fuseseră crescuți în înțelepciune și curăție, nu aveau nici un alt vis și nici o altă dorință decît să trăiască la fel mai departe, toată viața lor, în acea tihnă desăvîrșită și în acea fericire dulce.

Or, Farid și Faruz plecau adesea la vînătoare prin pădurile și prin coclaurile care înconjurau conacul. Iar Farizadei cea cu zîmbet de trandafiri îi plăcea mai cu seamă să colinde grădinile. Și, într-o zi, pe cînd se pregătea ca de obicei să plece, roabele veniră să-i spună că o bătrînă de treabă, cu un obraz luminat de binecuvîntare, cerea îngăduința de a se odihni un ceas două la

umbra acelor grădini frumoase. Și Farizada, care avea o inimă tot pe atît de miloasă pe cît îi era de bun sufletul și pe cît de frumos îi era chipul, vru s-o primească ea însăși pe biata bătrînă. Și îi dete să mănînce și să bea, și pe urmă îi puse dinainte o tabla de farfurii împodobită cu poame frumoase, cu plăcinte, cu scovergi și cu prăjituri zemoase. După care o duse în grădinile ei, știind că este oricînd folositor să ții tovărășie celor care au trăit multe, și să asculți vorbele înțelepciunii.

Și se preumblară împreună prin grădini. Și Farizada cea cu zîmbet de trandafir sprijinea mersul bunei bătrîne. Și, cînd ajunseră amîndouă sub pomul cel mai frumos din grădină, Farizada o pofti să șadă la umbra acelui copac frumos. Și, din vorbă în vorbă, o întrebă, într-un sfîrșit, pe bătrînă, ce zice de locul în care se afla, și dacă îi era pe plac.

Atunci bătrîna, după ce cugetă vreme de un ceas, ridică fruntea și răspunse :

— De bună seamă, o, stăpîna mea, eu mi-am petrecut viața umblînd pămînturile lui Allah în lung și-n lat, și niciodată nu m-am hodinit într-un loc mai plăcut. Ci, o, stăpîna mea, așa precum tu ești fără de seamăn pe pămînt, precum sînt pe cer soarele și luna, la fel aș vrea să ai în grădina aceasta frumoasă, ca să fie și ea tot așa fără de seamăn în felul ei, cele trei lucruri fără de asemuire care îi lipsesc !

Iar Farizada cea cu zîmbet de lună fu pînă peste poate de uimită aflînd că grădinii ei îi lipseau trei lucruri fără de asemuire ; și îi spuse bătrînei :

— Mă rog ție, maica mea cea bună, grăbește de-mi spune, ca să aflu, care sînt cele trei lucruri fără de asemuire pe care eu nu le știu ?

Și bătrîna răspunse :

— O, stăpîna mea, ca să-ți mulțumesc de găzduirea ce ai dovedit-o cu o inimă atîta de miloasă față de o

bătrînă străină, am să-ți dezvălui care sînt acele trei podoabe.

Și mai tăcu un răstimp ; pe urmă, spuse :

— Află, dar, că podoaba cea dintîi dintre aceste trei podoabe fără de asemuire, o, stăpîna mea, dacă s-ar afla în grădina aceasta, toate păsările de prin grădini ar veni s-o vadă și, văzînd-o, ar începe să cînte laolaltă. Întrucît și filomelele și turturelele, și ciocîrliile și silviile, și cintezoii și sticleții, o, stăpîna mea, și toate neamurile cele fără de sfîrșit ale păsăreturilor mărturisesc că minunea aceea este mai presus de ele ca frumusețe. Iar aceea, o, stăpîna mea, este Biulbul el-Hazar, Pasărea-Vorbitoare ! A doua dintre acele podoabe fără de asemuire, o, stăpîna mea, dacă s-ar afla în grădina ta, pînă și adierea care face să cînte toți pomii din aceste grădini s-ar opri s-o asculte ; iar lăutele și harfele și țimbalele dintre aceste ziduri și-ar vedea strunele rupte. Întrucît adierea care face să cînte toți pomii de prin grădini, ca și lăutele și harfele și țimbalele, o, stăpîna mea, mărturisesc că ea este mai presus decît ele în frumusețe. Și minunea aceea este Pomul-Cîntător ! Și nici adierea vîntului printre ramuri, o, stăpîna mea, nici alăutele, nici harfele, nici țimbalele nu scot un cîntec care să se asemuie cu dulceața acelor guri fără de număr din frunzele Pomului-Cîntător ! Iar cea de a treia podoabă fără de asemuire, o stăpîna mea, dacă s-ar afla în grădinile acestea, toate apele din aceste grădini s-ar opri din susurul undelor lor și ar privi-o. Întrucît toate apele, și cele de pe pămînt, și cele din mări, și cele din izvoare ori din rîuri, și cele din orașe ori din grădini mărturisesc că ea este mai presus de ele ca frumusețe. Și minunea aceea este Apa-ca-de-Aur ! Și, o, stăpîna mea, dacă numai o picătură din apa aceea s-ar pune într-un havuz gol, ea s-ar umfla și s-ar ridica fremătînd în șuvoaie de aur, și n-ar mai conteni să țîșnească în sus și să cadă iarăși, fără ca să se verse vreodată peste marginile havuzului.

Şi cu apa aceea de aur, toată străvezie ca peruzeaua cea străvezie, îi place să-şi stîmpere setea şi lui Biulbiul el-Hazar, Pasărea-Vorbitoare ; şi cu apa aceea de aur toată, şi limpede ca peruzeaua cea limpede, le place să-şi stîmpere setea şi gurilor cele fără de număr din pomul cu frunze cîntăreţe.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaptezeci şi şasea noapte

Urmă :

O, stăpînă a mea, dacă minunăţiile acelea s-ar afla în aceste grădini, ce preaslăvită ţi-ar fi frumuseţea, o, tu cea dăruită cu pletele strălucirii !

Dacă auzi vorbele acestea ale bătrînei, Farizada cea cu zîmbet de trandafir strigă :

— O, chip binecuvîntat, măicuţă a mea, toate-s minunate ! Dar nu mi-ai spus unde se află acele trei minunăţii fără de asemuire !

Şi bătrîna răspunse, sculîndu-se să-şi ia drumul :

— O, stăpînă a mea, acele trei minunăţii vrednice de ochii tăi se găsesc într-un loc dinspre hotarele Indului. Iar calea care duce acolo trece chiar prin spatele palatului în care stai tu. Dacă, dar, vrei să trimiţi pe cineva să ţi le aducă, nu ai decît a-i spune să urmeze drumul acela vreme de douăzeci de zile şi, în cea de a douăzecea zi, să-l întrebe pe cel dintîi om pe care l-o vedea în cale : „Unde-s Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cîntător şi Apa-ca-de-Aur ?“ Şi drumeţul acela nu are să pregete a-l lămuri în această privinţă. Şi Allah răsplătească-ţi su-

fletul cel bun cu darul acelor minunății zămislite pentru frumusețea ta ! Uassalam, o, binefăcătoareo, o, blagoslovito !

Și bătrîna, după ce spuse toate astea, își strînse frumușel năframele pe lîngă ea și plecă murmurîndu-și binecuvîntările.

Or, bătrîna și pierise atunci cînd Farizada, trezindu-se din visarea în care o cufundaseră vorbele despre acele trei lucruri atîta de minunate, se gîndi s-o cheme îndărăt sau să dea fuga după ea, ca să-i ceară amănunte mai multe despre locul unde se află ele și despre căile de-a ajunge la ele. Ci dacă văzu că era prea departe, începu să-și prefire prin minte vorbă cu vorbă puținele îndrumări pe care le auzise, ca să nu uite nimic. Și simți astfel cum sporea în sufletul ei dorința de neînfrînt de-a avea ori numai de-a vedea acele minunății, măcar că se silea să nu se mai gîndească la ele. Și porni atunci să străbată cărările din grădinile sale, și ungherele știute care îi erau atîta de dragi ; ci toate i se părură fără de nici un farmec și pline de urît ; și tare sîcîitoare i se dovediră glasurile păsărelelor care îi dedeau bineţe în cale.

Și Farizada cea cu zîmbetul de trandafir se întristă de tot și începu să plîngă pe cărările grădinii. Și, umblînd așa, cu lacrimile șiroind, lăsa în urma ei, pe nisip, închegate în mărgăritar, picăturile din ochii săi.

Estimp, Farid și Faruz, frații ei, se întoarseră de la vînătoare. Și, negăsind-o pe sora lor sub umbrarul de iasomie, unde aștepta de obicei întoarcerea lor, rămaseră nedumeriți de nepăsarea ei și porniră s-o caute. Și văzură pe cărări mărgăritarele căzute din ochii ei, și își ziseră :

— O, ce tristă este sora noastră ! Și oare ce pricină de mîhnire să fi intrat în sufletul ei, de-a făcut-o să plîngă așa ?

Și merseră pe urmele ei, după mărgăritarele de pe cărări, și o găsiră scăldată de lacrimi în afundul tufi-

șurilor. Și deteră fuga la ea și o sărutară și o mîngîiară, ca să-i aline sufletul iubit. Și îi spuseră :

— O, Farizadă, surioara noastră, unde îți sînt trandafirii bucuriei și unde-i aurul voioșiei tale ? O, surioara noastră, răspunde !

Și Farizada le zîmbi, întrucît îi iubea ; și un bobocel de trandafir se ivi pe buzele ei ; și le spuse :

— O, frații mei !

Și nu cuteză, rușinată toată de cea dintîi dorință a ei, să mai zică nimic.

Iar ei spuseră :

— O, Farizada cea cu zîmbet de trandafir, o, sora noastră, ce dor tainic îți tulbură așa sufletul ? Ci povestește-ne mîhnirile tale, dacă te încrezi în dragostea noastră !

Și Farizada, hotărîndu-se să vorbească, într-un sfîrșit le spuse :

— O, frații mei, nu-mi mai plac grădinile mele !

Și o năpădi plînsul, iar mărgăritarele șiroiră din ochii ei.

Și, întrucît ei tăceau, îngrijorați și întristați de o știre atîta de grea, le spuse :

— Oh, nu-mi mai plac grădinile mele ! Nu se află în ele nici Pasărea-Vorbitoare, nici Pomul-Cîntător, nici Apa-ca-de-Aur !

Și Farizada, lăsîndu-se furată deodată de focul dorințelor sale, le povesti dintr-o răsuflare fraților ei cum o găzduise pe bătrîna cea bună, și îi lămuri, cu un glas ațîțat pînă peste poate, ce minunății sînt Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cîntător și Apa-ca-de-Aur.

Iar frații săi, după ce o ascultară, rămaseră pînă peste poate de uimiți și îi spuseră :

— O, sora noastră, potolește-ți sufletul și înseninează-ți ochii. Căci lucrurile acestea, de-ar fi și pe piscul cel mai de neajuns al muntelui Kaj, noi tot ne-am

duce să le dobîndim. Ci, spre a ne ușura căutările, poți tu să ne spui numai în ce loc pot fi găsite ?

Și Farizada, înroșindu-se toată că-și mărturisise dorința ei cea dintîi, îi lămuri cu ce știa despre locul unde ar fi fost să se găsească lucrurile acelea. Și adăugă :

— Asta-i tot ce știu, și nimic mai mult !

Iar ei strigară amîndoi deodată :

— O, sora noastră, ne ducem să le căutăm !

Ci ea țipă speriată :

— O, nu ! o, nu ! Să nu vă duceți !

Și Farid, fratele cel mai mare, spuse :

— Dorința ta este asupra capului și asupra ochilor noștri, o, Farizada ! Ci mie, ca mai mare, mi se cade s-o îndeplinesc. Calul meu este încă înșeuat, și are să mă ducă neslăbit înspre hotarele Indiei, acolo unde se află acele trei minunății, pe care am să ți le aduc, de-o vrea Allah !

Și se întoarse înspre fratele său Faruz și îi spuse :

— Tu, fratele meu, rămîi aici, ca s-o veghezi, cît oi lipsi eu, pe sora noastră. Căci nu este bine s-o lăsăm singură de tot în casă !

Și dete fuga tot atunci la calul său, sări în spinarea lui și, aplecîndu-se, sărută pe fratele său Faruz și pe sora sa Farizada, care îi spuse, plîngînd de zor :

— O, naică al nostru, mă rog ție, lasă pustiei drumul acesta plin de primejdii, și descalecă. Decît să îndur lipsa ta, mai bine nici să nu văd, nici să nu am vreodată Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cîntător și Apa-ca-de-Aur !

Ci Farid îi spuse, sărutînd-o iar :

— O, surioara mea, lasă-ți pustiei spaimele, întrucît lipsa mea nu are să fie prea lungă și, cu ajutorul lui Allah, nu are să mi se întîmple nici un necaz și nici o supărare la drumul acesta. Și-apoi, ca să nu te mai chinuiască grijile, cît am să lipsesc, iacătă un jungher pe care ți-l las !

Şi scoase de la brîu un jungher, *cu mînerul bătut cu* mărgăritarele dintîi căzute din ochii Farizadei pe cînd era copilă, și i-l dete spunîndu-i :

— Jungherul acesta, o, Farizada, are să-ți arate în ce stare mă aflu. Din vreme în vreme, să-l scoți din teacă și să-i cercetezi limba. De-ai să-l vezi tot așa de curat și de lucitor cum e acuma, are să însemne că sînt tot viu și plin de sănătate ; ci de-ai să-l vezi întunecat ori ruginit, vei ști că mi s-a întîmplat vreo năprazină, sau *că mă aflu robit undeva ; și de-ai să-l vezi picurînd de* sînge, să fii încredințată că eu nu mai sînt printre cei vii ! Şi, de-o fi așa, tu și cu fratele meu să chemați asupra mea mila Celui preaînalt !

Spuse și, fără a vroi să asculte nimic, plecă în galopul calului pe drumul ce ducea înspre țara Indului.

Şi merse el așa vreme de douăzeci de zile și de douăzeci de nopți, prin pustietăți în care nu se afla nimic altceva decît iarba verde și Allah. Şi în cea de a douăzecea zi de mers ajunse într-o cîmpie, la poalele unui munte. Şi în cîmpia aceea era un copac. Şi sub copac ședea un șeic tare bătrîn. Şi fața acelui prea bătrîn șeic se pierdea cu totul sub pletele lungi, sub tufele sprîncenelor și sub fuiorul unei bărbi cumplite și albe ca lîna proaspăt dărăcită. Iar mîinile și picioarele îi erau peste poate de slabe. Iar brîncile și tălpile i se sfîrșeau cu niște unghii amarnic de lungi. Şi depăna cu mîna stîngă un șirag de mătănii, pe cînd mîna dreaptă o ținea nemișcată în dreptul frunții, cu degetul arătător ridicat în sus, așa cumu-i sfînta datină, spre a adeveri că Unul singur este Cel preaînalt. Şi nu încape îndoială că moșneagul acela era un schivnic bătrîn, care părăsise lumea cine mai știe din ce vremuri uitate.

Şi, întrucît chiar el era întîiul ins pe care, în acea zi a douăzecea de drum, îl întîlnea în cale, crăișorul Farid

descălecă și, ținîndu-și calul de dîrlogi, se duse pînă la șeic și îi spuse :

— Salamalekul fie asupra ta, o, preacuviosule !

Și bătrînul îi răspunse la salamalek, ci cu un glas atîta de înăbușit sub desetul mustăților și al bărbii, că prințul Farid nu putu să audă decît niște murmure de neînțeles.

Atunci crăișorul Farid, care nu se oprise acolo decît spre a căpăta lămuriri despre ceea ce venise să caute atîta de departe de țara sa, își zise : „Trebuie numaidecît să aud ce spune !“ Și scoase din desaga de drum niște foarfeci, și îi spuse șeicului :

— O, preacinstite uncheșule, îngăduie-mi să-ți dau cele cîteva îngrijiri de care nu ai vreme să vezi tu însuți, cufundat cum ești, fără de contenire, în cugetările cuviosiei !

Și, întrucît șeicul cel bătrîn nu ridică nici o împotrivire și nu arătă nici o supărare, Farid începu să taie, să reteze și să potrivească și barba și mustățile și sprîncenele și pletele și unghiile, cîte-un pic, cîte-un pic, pînă ce șeicul ieși întinerit cu douăzeci de ani, pe puțin. Și, dacă îi făcu binele acesta moșneagului, îi spuse după datina bărbierilor :

— Să-ți fie cu priință și cu desfătare !

Iar șeicul cel bătrîn, dacă se simți ușurat astfel de tot ce îi împovărase trupul, se arătă mulțumit pînă peste poate și zîmbi înspre drumeț. Pe urmă, cu un glas care se făcuse mai limpede ca al unui copil, îi spuse :

— Allah coboare-și asupra ta binecuvîntările sale, o, fiul meu, pentru binele pe care ți-l datorează moșneagul de mine. Ci, oricine-ai fi, o, drumețule de treabă, sînt gata și eu să te ajut cu sfaturile și cu priceperea mea !

Și Farid nu pregetă să-i răspundă :

— Vin tare de departe, să caut Pasărea-Vorbitoare, Pomul Cîntător și Apa-ca-de-Aur. Poți oare să-mi spui

unde pot să le găsesc ? Or nu știi chiar nimic despre ele ?

Cînd auzi vorbele acestea ale călătorului acela tinerel, șeicul se opri deodată din depănatul mătăniilor, atîta de tulburat fu. Și nu răspunse nimic. Iar Farid îl întrebă :

— Uncheșule taică, pentru ce nu grăiești nimic ? Nu zăbovi să-mi spui, ca să-nu-mi las calul să înghețe aici, dacă știi ceva ori dacă nu știi despre ce te întreb !

Iar șeicul, pînă la urmă, îi spuse :

— De bună seamă, o, fiul meu, știu și locul unde se află acele trei lucruri, și drumul care duce la ele. Da binele pe care mi l-ai făcut este atîta de mare în ochii mei, că nu îndur, în schimbul lui, să te îndrum înspre năpraznele cele amarnice ale unei încercări ca aceea !

Pe urmă, adăugă :

— Of, fiul meu, mai bine zorește de te-ntoarce pe unde ai venit și du-te îndărăt în țara ta ! Cîți flăcăi, înaintea ta, au trecut pe aici, și nu i-am mai văzut să se fi întors vreodată !

Iar Farid, plin de bărbăție, spuse :

— Uncheșule taică, arată-mi numai calea pe care să merg, și nu te îngrija mai mult. Întrucît Allah m-a dăruit cu niște brațe care se pricep să-l apere pe cel care le are !

Iar șeicul îl întrebă domol :

— Păi cum să-l apere de niște Navede, o, copilul meu, mai ales cînd acei Navede sînt mii și mii ?

Iar Farid scutură din cap și răspunse :

— Nu este putere și tărie decît întru Allah preaslăvitul, o, preacinstitule șeic ! Ursita mea se află la gîtul meu, și oricît aș fugi, ea tot are să mă urmeze ! Spune-mi, dar, de vreme ce știi, spune-mi ce-mi rămîne de făcut ! Și, în felul acesta, ai să mă îndatorezi !

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Dacă văzu că nu poate dovedi să-l întoarcă pe drumețul cel tinerel din rostul lui, Bătrînul-Copacului băgă mîna la chimirul cu care era încins și scoase un gogoloi de cremene roșie. Și îi întinse drumețului gogoloiul acela, spunînd :

— Piatra aceasta are să te ducă acolo unde are să te ducă. Tu încalecă pe cal și azvîrle-o înaintea ta. Și ea are să se rostogolească, iar tu să mergi pe urma ei pînă unde s-o opri. Atunci să descaleci și să legi calul cu frîul de piatra aceasta, iar ea are să stea acolo pe loc pînă ce te-i întoarce. Iar tu să te cațeri pe muntele acela, pînă la piscul pe care îl zărești de aici. Și peste tot pe unde au să te ducă pașii, ai să vezi niște pietre mari, negre, și ai să auzi niște glasuri care nu sînt nici glasurile apelor în gherdapuri, nici ale vînturilor în genuni ; ci sînt glasurile miilor de Navede. Și au să-ți urle niște vorbe care îngheață sîngele în om. Ci tu să nu le iei în seamă, întrucît dacă, speriat, vei întoarce capul ca să te uiți îndărăt, pe cînd ele au să te strige ba de aproape, ba de departe, vei fi preschimbat, pe clipă pe dată, într-o stană neagră asemenea cu stîncile negre din acel munte ; ci dacă, împotrivindu-te acelor chemări, ai să ajungi în pisc, vei găsi acolo o colivie, iar în colivie vei găsi Pasărea-vorbitoare. Și să-i spui : „Salamalekul fie asupra ta, o, Biulbiul-El Hazar ! Unde este Pomul-Cîntător ? Unde este Apa-ca-de-Aur ?“ Și Pasărea-vorbitoare are să-ți spună tot. Uassalam !

Iar șeicul cel bătrîn, după ce spuse toate astea, scoase un oftat adînc. Și nimic mai mult.

Atunci Farid sări zornic pe cal ; și zvîrli piatra înainte din toate puterile lui. Și gogoloiul cel de cremene roșie se duse, se duse de-a rostogolul. Și calul lui Farid, un fulger printre bidivii, de-abia putea să se țină după el printre tufărișurile pe care le străbătea, peste văiugile pe care le sărea și peste piedicile pe care le trecea în zbor. Și se rostogoli așa mai departe, cu o iuțeală nedomolită, pînă ce se izbi de cea dintîi stîncă din munte. Atunci se opri.

Iar crăișorul Farid se dete jos de pe cal și răsuci frîul pe după piatra de cremene. Și calul împietri pe cele patru picioare ale lui, și nu se mai clinti, de parcă ar fi fost pironit în pămînt.

Și pe dată prințul Farid începu să se cațere pe munte. Și nu auzi dintru-ntîi nimic. Ci, pe măsură ce urca, vedea pămîntul cum se acoperă cu stane de piatră neagră, care închipuiau oameni împietriți. Și el nu știa că acelea erau trupurile feciorilor de crai care călcaseră înaintea lui pe acele locuri ale deznădejdii. Și deodată, dintre stînci, se auzi un țipăt cum nu mai auzise el în viața lui, și care fu urmat numaidecît, și din dreapta și din stînga, de alte țipete care nu aveau nimica omenesc. Și nu erau nici urletele vînturilor turbate de prin pustietăți, nici mugetele piraielor umflate de prin munți, nici vuietul vînturișurilor de ape cînd se prăbușesc în genuni, întrucît erau glasurile acelor Navede. Și unele ziceau : „Ce vrei ? Ce vrei ?“ Iar altele ziceau : „Opriți-l ! Opriți-l !“ Iar altele ziceau : „Dați-i brînci ! Prăvăliți-l îndărăt !“ Iar altele îl batjocoreau, strigînd : „Ho ! Ho ! Prăpăditule ! Prăpăditule ! Ho ! Ho ! Haida-hai ! Haida-Hai !“

Ci crăișorul Farid, fără a se lăsa amăgit de acele glasuri, sui pieptiș muntele mai departe, cu sîrguință și dîrzenie. Iar glasurile se făcură în curînd atîta de multe și atîta de amarnice și, adesеori, răsuflarea lor îi trecea atîta de aproape de obraz, și atîta de înfricoșătoare ajunse zarva lor, și de-a dreapta și de-a stînga, și înainte și în-

dărăt, și atîta erau de năpraznice, și atîta de chinuitoare se făcea strigarea lor, încît prințul Farid, fără de voia lui, fu cuprins de tremur și, uitînd sfatul Bătrînului-de-la-Copac, întoarse capul sub răsuflarea mai tare a unuia dintre glasurile acelea. Și, tot atunci, un urlet spăimîntător scos de sodomul de glasuri fu urmat de o tăcere mare. Și crăișorul Farid fu preschimbat într-o stană de piatră neagră.

Și, la poalele muntelui, la fel păți și calul, care fu prefăcut într-o stîncă fără chip. Iar gogoloiul de piatră roșie, rostogolindu-se, își luă drumul îndărăt înspre Bătrînul-Copacului.

Or, în ziua aceea, domnița Farizada, după obiceiul ei, scoase jungherul din tesacul pe care îl purta nesmintit la brîu. Și se gălbeni și începu să tremure, cînd văzu că fierul, cel încă în ajun atîta de curat și atîta de strălucitor, se încețoșase acuma și ruginise de tot. Și, prăbușindu-se în brațele prințului Faruz, care venise fuga la chemarea ei, strigă :

— Ah, fratele meu, unde ești ? De ce te-oi fi lăsat eu să pleci ? Ce-ai pățit tu în acele țări străine ? Vai de păcatele mele ! O, ticăloasă Farizada, mi-e silă de tine !

Și o înăbușeau sughițurile care îi zguduiau inima. Și crăișorul Faruz, tot atîta de amărît ca și soră-sa, începu s-o aline ; pe urmă, îi spuse :

— Ceea ce s-a întîmplat s-a întîmplat, o, Farizada, întrucît ce-i scris trebuie să se împlinească. Ci de data aceasta este rîndul meu să mă duc să-l caut pe fratele nostru și, totodată, să-ți aduc cele trei lucruri care i-au pricinuit robia în care pesemne că a căzut acuma.

Iar Farizada, rugîndu-se de el, strigă :

— Nu, nu ! fie-ți milă, nu te duce, dacă te duci să cauți ce a jinduit sufletul meu nesățios ! O, fratele meu, dacă ți s-ar întîmpla vreo năpastă, eu aș muri !

Ci plînsetele și lacrimile ei nu-l clătinară pe crăișorul Faruz din hotărîrea lui. Și încălecă pe cal și, după ce își

luă bun-rămas de la soră-sa, îi dete un șirag de mătănii făcut din mărgăritarele care fuseseră lacrimile curse din ochii de pruncă ai Farizadei atunci cînd plînsese ea a doua oară, și îi spuse :

— Dacă mărgăritarele acestea, o, sora mea, nu au să mai curgă printre degetele tale unele după altele, de parcă s-ar fi lipit, va fi semn că și eu am urmat soarta fratelui nostru !

Și Farizada, foarte tristă, spuse sărutîndu-l :

— Deie Allah, o, multdragul meu, să nu pățești nimic ! Și să te întorci acasă cu naica al nostru !

Și, la rîndu-i, prințul Faruz luă calea care ducea înspre meleagurile Indului.

Și, în cea de a douăzecea zi de călătorie, dete peste Bătrînul-Copacului, care ședea, cum îl găsise crăișorul Farid, cu degetul arătător de la mîna dreaptă în dreptul frunții. Și, după salamalekuri, moșneagul, întrebat, îi povesti prințului tot ce pățise frate-său, și stărui din toate puterile să-l întoarcă din drum. Ci, dacă văzu că nu are să ajungă la nici un căpătîi cu stăruința aceea, îi dete gogoloiul de piatră roșie. Și piatra îl duse pe flăcău la poalele muntelui acela al blestemului.

Și prințul Faruz se avîntă pe panta muntelui, și glasurile se stîrniră la pașii lui. Ci el nu le asculta. Și, la hulirile, la amenințările și la strigătele lor, nu răspundea nimic. Și iacătă că și ajunsese la jumătatea urcușului, cînd auzi deodată un strigăt în urma lui :

— Fratele meu ! Fratele meu ! să nu fugi de mine !

Și Faruz, uitînd de orice grijă, se întoarse înspre glasul acela, și fu schimbat pe dată într-o stană de piatră neagră.

Și, în palatul ei, Farizada, care nu lăsa din mînă șiragul de mărgăritare nici zi nici noapte, și care prefira necurmat boabele printre degete, simți deodată că boabele nu se mai supun curgerii depănate de ea, și văzu că se lipiseră unele de altele. Și strigă : „O, sărmanii frați

ai mei, supuși toanelor mele, am să vă găsesc!“ Și își sugrumă toată durerea în sine și, fără a mai zăbovi cu boceli zadarnice, se străvesti în haine de voinic, își luă armele, se încinse cu ele, și porni călare, luînd calea pe care o luaseră și frații ei.

Și, în cea de a douăzecea zi, dete de șeicul cel bătrîn, care sta sub copac, la marginea drumului. Și domnița îi dete bineţe și îi spuse :

— O, preacuvioase moșule taică, nu cumva ai văzut trecînd pe-aici, la douăzeci de zile unul de altul, doi crăișori tineri și frumoși, care căutau Pasărea-Vorbitoare, Copacul-Cîntător și Apa-ca-de-Aur ?

Și bătrînul răspunse :

— O, Farizada, stăpîna mea cu zîmbet de trandafir, i-am văzut și i-am îndrumat. Iar ei, vai ! ca și atîția alţi crăișori înainte de ei, au fost opriți în drumul lor de către cei Navede !

Și Farizada, dacă văzu că moșneagul îi spune pe nume, rămase pînă peste poate de nedumerită ; iar bătrînul îi zise :

— O, domniță a strălucirii, nu te-au amăgit aceia care ți-au povestit despre cele trei lucruri fără de asemuire, pe care au venit să le caute atîția crai și crăișori. Da ei nu ți-au spus și primejdiile care sînt de înfruntat într-o încercare atîta de grea ca încercarea în care ai intrat !

Și îi spuse Farizadei toate cîte avea de înfruntat, dacă se ducea să-și caute frații și cele trei minunății. Iar Farizada îi spuse :

— O, preacuviosule, sufletul meu este tulburat cu totul în sinea lui de vorbele tale, întrucît sufletu-i ușor de înfricoșat ! Ci cum să dau eu îndărăt, cînd sînt datoare să-mi găsesc frații ? O, preacuviosule, ascultă ruga unei surori iubitoare și povățuiește-mă cum să-i dezleg din vrajă !

Iar șeicul cel bătrîn răspunse :

— O, Farizada, fiică de rege, iacătă gogoloiul de piatră care are să te ducă pe urmele lor. Ci nu ai să poți să-i dezlegi din vrajă decît atunci cînd ai să fii stăpîna celor trei minunății. Și întrucît nu-ți primejduiești sufletul decît din pricina dragostei de frații tăi, și nu mînată de dorința de a dobîndi ceea ce nu este cu putință, atunci ceea ce este cu neputință are să-ți fie rob. Află, dar, că nici unul dintre fiii oamenilor nu au putut să biruie chemarea glasurilor lui Navede. Drept care, ca să-l răzbești pe Navede, trebuie să te într-armezi împotriva lui cu iscusință, întrucît Navede are mare putere. Iar iscusința fiilor oamenilor are să biruiască toate puterile lui Navede !

Și, după ce spuse toate astea, Bătrînul-Copacului îi dete Farizadei gogoloiul de piatră roșie ; pe urmă, scoase de la brîu un smoc de lînă și spuse :

— Cu smocul ăsta ușurel de lînă, o, Farizada, ai să-i biruiești pe toți ai lui Navede !

Și adăugă :

— Apleacă-ți înspre mine cununa capului tău, o, Farizada !

Iar ea își apleca înspre moșneag capul cel cu pletele pe o parte de aur iar pe cealaltă de argint. Și bătrînul spuse :

— Fiică a oamenilor, cu smocul acesta ușurel ai să biruiești puterile celor din văzduhuri și toate șiretlicurile lui Navede !

Și, făcînd smocul în două, îi puse Farizadei în fiecare ureche cîte un ghemotoc, și îi făcu semn cu mîna să purceadă la drum. Iar Farizada îl lăsă pe moșneag și zvîrli cu dibăcie piatra înspre munte.

Și ajunse astfel la cea dintîi stîncă, și descălecă de pe cal și porni să urce spre piscuri, iar glasurile se și stîrniră sub pașii ei, dintre stenii de piatră neagră, cu o larmă înfricoșătoare. Ci ca de-abia dacă auzea un

murmur surd, neprinzînd nici un cuvînt, nepricepînd nici un strigăt și, ca urmare, neîncercînd nici o spaimă. Și își văzu de suiș, fără a se opri, măcar că era gingașă și măcar că picioarele ei nu călcaseră vreodată decît nisipișul cel moale al cărărilor din grădinile casei. Și ajunse fără a se istovi în piscul muntelui. Și, în mijlocul podișului de pe piscul acela, zări o colivie de aur, dinaintea ei, pe un stîlp de aur. Și în colivie văzu Pasărea-Vorbitoare.

Și Farizada se repezi și puse mîna pe colivie, strigînd :

— Pasăre ! Pasăre ! ești a mea ! ești a mea ! Și n-ai să-mi scapi !

Și, tot atunci, își scoase, aruncîndu-le cît colo, doapele de lînă din urechi, rămase acuma de prisos, care o făcuseră surdă la strigătele și la hulele lui Navede. Întrucît toate glasurile lui Navede tăcuseră acuma, și o liniște mare domnea peste munte.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și opta noapte

Urmă :

Și în adîncul acelei tăceri mari, în limpezimea neclătinată, se ridică glasul Păsării-Vorbitoare. Și spuse, cu toți clopoțeii din ea, cîntînd pe limba ei de pasăre :

Ah, cum, ah cum,
O, Farizadă, o, Farizadă,
Tu, cea cu zîmbet

De trandafir,
Cum aș putea,
În ce orbiri,
Să-mi vreau acum
Spre nicăiri
Să-mi caut drum ?
O, noapte, ah !
Ah, ochi, priviri !
Eu știu, eu știu,
Eu, decît tine,
Eu știu mai bine
Cine ești tu !

O, Farizadă, o, Farizadă !
Ah, ochii, ah !
Ah, nopți senine !
Eu știu mai bine,
Ah, decît tine,
Cine ești tu,
Cine ești tu !
Ah, ochii, ochii,
Ah, ochii !
Eu
Roaba ta sînt,
Fără tăgadă,
Mereu,
Mereu,
O, Farizadă,
O, Farizadă !

Așa cînta, o, alăutelor ! așa cînta Pasărea-Vorbitoare. Iar Farizada, vrăjită pînă peste marginile vrăjirii, își uită și supărările și chinurile ; și, încrezîndu-se în vorba

păsării năzdrăvane care i se făgăduise roabă, nu pregetă să-i spună :

— O, Biulbiul el-Hazar, o, minune a văzduhului, dacă îmi ești roabă, dovedește-mi, dovedește-mi !

Și Biulbiul, drept răspuns, cîntă :

Farizadă, Farizadă,
Poruncește, poruncește,
Poruncește, Farizădă !
Întrucît, fără tăgadă,
A te asculta,
A te asculta,
A te asculta,
Pentru mine înseamnă
A mă și supune
La dorința ta !

Atunci Farizada îi spuse că are mai multe lucruri de cerut, și începu cu a o ruga să-i arate unde se află Copacul-Cîntător. Și Biulbiul, în cîntecul ei, îi spuse să se întoarcă înspre panta cealaltă a muntelui. Și Farizada se întoarse înspre panta dimpotriva pantei pe care urcase și privi. Și văzu la mijlocul povîrnișului acela un pom atîta de uriaș că umbra lui ar fi putut să adăpostească o oaste întreagă. Și se minună în cugetul ei, și nu-i da prin gînd cum ar putea să scoată din rădăcini și să ia cu ea pomul acela. Și Biulbiul, văzîndu-i nedumerirea, o lămuri, cîntînd, că nu era deloc trebuință să scoată din rădăcini copacul cel bătrîn, și că era destul să rupă o crenguță din el și s-o sădească în ce loc i-ar plăcea, și are să vadă pe dată cum prinde rădăcini și cum ajunge un pom tot așa de frumos ca și acela pe care îl vede aici. Și Farizada se duse la Copac și auzi cîntecul care se ridica din el. Și înțelese că se afla dinaintea Copacului-Cîntător ! Întrucît nici adierea vîntului în grădinile persienești, nici alăutele indienești, nici harpele Siriei, nici țimbalele Egiptului nu au scos nicicînd vreun cîntec

asemuitor cu zvonul cel dulce al gurilor cele fără de număr care se aflau nevăzute în frunzele Pomului acela cîntăreț.

Și, după ce Farizada, venindu-și în fire din vraja în care o cufundase cîntecul, rupse o ramură din Copacul-Cîntător, se întoarse la Pasărea Biulbiul și o rugă să-i arate unde se afla Apa-ca-de-Aur. Și Pasărea-Vorbitoare îi spuse să se întoarcă înspre soare-apune, și să se ducă să privească pe după stînca cea albastră pe care are s-o vadă acolo. Iar Farizada se întoarse înspre soare-apune și văzu o stîncă de peruzea curată. Și se duse înspre ea și, pe după stînca de peruzea curată, văzu cum izvora un pîrîiaș, subțire, ca de aur topit. Și apa aceea, toată de aur, a pîrîiașului pe care îl asuda stînca de peruzea, era încă și mai de-a mirările s-o vezi străvezie și limpede ca însăși apa peruzelelor.

Și pe stîncă, într-o scobitură, se afla un vas de cleștar. Și Farizada luă vasul și îl umplu cu apa cea strălucitoare. Și se întoarse la Biulbiul, cu olul de cleștar pe umăr și cu creanga cea cîntătoare în mînă.

Și iacătă că Farizada cea cu zîmbet de trandafir ajunse stăpînă pe cele trei minunății fără de asemuire.

Și îi spuse păsării Biulbiul :

— O, tu, cea mai frumoasă, mi-a mai rămas o rugăminte să-ți fac. Și anume spre a mi-o vedea îndeplinită am venit de-atîta de departe după tine !

Și, întrucît Pasărea o pofti să grăiască, Farizada spuse cu glas tremurător :

— Frații mei, o, Biulbiul, frații mei !

Biulbiul, dacă auzi vorbele acestea, păru tare stînjenită. Întrucît știa că nu sta în puterile ei să lupte împotriva celor mulți ai lui Navede și împotriva vrăjilor lor, și știa că și ea le era supusă dintotdeauna. Și își zise pe dată că, dacă ursita o ajutase pe domniță să izbîndească, îi era îngăduit și ei de aci înainte, fără de teamă, s-o slu-

jească și să se lepede acuma de stăpînii ei de pînă atunci. Și, drept răspuns, cîntă :

Cu stropii, cu stropii, cu stropi
De apă, din vasul cel plin, de cleștar,
O, Farizadă, o, Farizadă,
Cu stropii, cu stropii, cu stropii
Stropește, o, trandafirule al meu rar,
Stropește stanele-acelea de munte grămadă,
O, Farizadă, o, Farizadă !

Și Farizada luă într-o mînă olul de cleștar, iar în mîna cealaltă luă colivia de aur cu pasărea Biulbiul și creanga cea cîntătoare, și porni pe brîna muntelui în jos. Și orideciteori da de o stană de piatră neagră, o stropea cu cîteva picături de Apă-ca-de-Aur. Și piatra prindea viață și se schimba în om. Și Farizada, fără a lăsa nici o stană nestropită, dete în felul acesta și de frații ei.

Iar Farid și Faruz, dezlegați așa din vrajă, se repeziră s-o sărute pe sora lor. Și toți voinicii, pe care ea îi trezise din somnul lor de piatră, veniră să-i sărute mîna. Și se făgăduiră robi ai ei. Și toți laolaltă coborîră iarăși înspre cîmpie, și încălecară iarăși pe caii lor, după ce Farizada îi dezlegă și pe aceștia din vrajă. Și porniră înspre Copacul-Moșneagului.

Ci Moșneagul nu se mai afla pe pajiște, iar Copacul nici el nu mai era pe pajiște. Și Biulbiul, cînd fu întrebată de Farizada, îi răspunse cu un glas care se înăspri dintrodată :

— Pentru ce vrei să-l vezi iarăși, o, Farizadă ? El i-a dat fetei oamenilor învățătura de a se sluji de smocul de lînă care biruie glasurile rele, glasurile vrăjmașe, glasurile potrivnice și toate glasurile care tulbură lăuntrurile sufletului și îl oprese să ajungă în piscuri. Și precum dascălul pălește dinaintea învățăturii sale, tot așa și Moșneagul-Copacului s-a mistuit cînd ți-a trecut ție

învățătura lui, o, Farizadă! Și de-acuma înainte relele care îi chinuiesc pe cei mai mulți dintre oameni nu au să mai aibă nici o putere asupra sufletului tău. Întrucît ai să știi să nu-ți mai lași sufletul să asculte de întîmplări din afara ta, care nu au putere decît din pricina acestei ascultări. Și ai învățat să cunoști netulburarea, care este muma fericirilor toate!

Așa grăi Pasărea-Vorbitoare, pe locul unde se înălța înainte Copacul-Moșneagului. Și toți se minunară de frumusețea felului ei de a vorbi și de adîncimea cugetului său.

Și oastea care alcătuia alaiul Farizadei porni mai departe la drum. Ci nu peste mult ceata începu să scadă, întrucît voinicii slobozi din vrajă de Farizada, pe măsură ce ajungeau în dreptul drumului pe care veniseră, se înfățișau unul cîte unul dinaintea ei ca să-i mărturisească încă o dată vorbele lor de mulțumire și, sărutîndu-i mîna, își luau bun-rămas de la ea și de la frații ei. Și, în seara celei de a douăzecea zile, domnița Farizada și prinții Farid și Faruz ajunseră în pace la casa lor.

Or, de îndată ce se dete jos de pe cal, Farizada nu zăbovi să atîrne colivia în grădină, sub un umbrar. Și pe dată ce Biulbiul scoase cel dintîi tril al glasului ei, toate păsările deteră fuga s-o vadă și, dacă o văzură, îi deteră binețe laolaltă. Întrucît și filomelele și turturelele și ciocîrliile și silviile și cintezoii și sticleții și toate neamurile cele fără de sfîrșit ale păsăreturilor care sălășluiesc prin livezi mărturisiră că frumusețea ei este mai presus de frumusețea lor. Și, cu glasuri mai subțiri ori mai groase, ca niște almee, ținură hangul cu ciripitul lor la manelele ei singuratice. Și de fiecare dată cînd ea încheia un tril dibaci, ele își vădeau încîntarea cu niște urale pline de farmec, în limba lor de păsări.

Și Farizada se duse la un havuz mare, de alabastru, în a cărui oglindă își făcuse obiceiul să-și privească pletele-i cele de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă,

și vărsă în el o picătură din apa adusă în olul de cleștar. Și picătura de aur se umflă și se ridică și crescu în șuvoaie lucitoare, și nu conteni să țîșnească în sus și să cadă iarăși frîntă, revărsînd o reveneală de peșteră de mare în aerul aprins.

Și Farizada sădi, cu chiar mîinile sale, creanga luată din Pomul-Cîntător. Și creanga prinse numaidecît rădăcină și, în cîteva clipite, se făcu un copac la fel de frumos ca și acela din care odrăslise. Și se porni un cîntec atîta de frumos, că nici adierea vîntului prin livezile Persiei, nici alăutele indienești, nici harpele Siriei, nici țimbalele Egiptului nu ar fi putut să scoată farmecul unui cîntec așa de ceresc! Și, ca să asculte gurile cele nevăzute și fără de număr din frunzele cîntărețe, izvoarele se opriră din curgerea lor susurătoare, păsările însăși își curmară glasurile, iar adierea cea hoinară de pe cărări își strînse mătăsăriile.

Și viața își începu iarăși în casa și în grădinile acelea zilele sale de fericire netulburată. Iar Farizada își luă iarăși plimbările ei prin livezi, oprindu-se ceasuri în șir să stea de vorbă cu Pasărea-Vorbitoare, să asculte Pomul-Cîntător și să privească Apa-ca-de-Aur. Iar Farid și Faruz se dedară iarăși petrecerilor lor vînătorești și goanelor de-a călare.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și noua noapte

Urmă :

Or, într-o zi, pe o cărare din pădure, atîta de strîmtă încît ei nu putură să se dea la vreme de-o parte, cei doi

frați se întîlniră cu sultanul, care se afla la vînătoare. Și se deteră jos de pe cal, cu mare grabă, și se temeniră cu frunțile la pămînt. Și sultanul, peste măsură de uimit că vedea în pădurea aceea doi crăișori viteji de care el nu știa nimic, îmbrăcați falnic de parcă ar fi fost din chiar alaiul său, se simți ispitit să-i privească mai bine la chip și le spuse să se ridice. Și frații cei doi se ridicară în picioare, și șezură dinaintea sultanului, cu ochii plini de o măreție care se potrivea de minune cu înfățișarea lor cuviincioasă. Iar sultanul rămase tulburat de frumusețea lor și îi privi o vreme, fără a spune nimic, măsurîndu-i din creștet pînă în talpă. Pe urmă, îi întrebă cine sînt și unde locuiesc. Întrucît inima îi era fermecată de ei și se tulburase foarte. Iar ei răspunseră :

— O, rege al vremilor, sîntem fiii răposatului rob al tău, îngrijitorul de odinioară al grădinilor, și locuim nu departe de aici, în casa cu care ne-a îndatorat dărnicia ta !

Și sultanul se bucură nespus cunoscîndu-i pe feciorii slujitorului său cel credincios ; da se miră că nu se înfățișaseră la palat pînă în ziua aceea, spre a face parte din alaiul lui. Și îi întrebă de pricina nevenirii lor la palat. Și ei răspunseră :

— O, rege al vremilor, iartă-ne dacă nu am venit pînă astăzi să ne înfățișăm dinaintea mîinilor tale darnice ; da noi avem o soră, mezina noastră, care ne-a fost dată în seamă cu limbă de moarte de către părintele nostru, și pe care o veghem cu o dragoste ce nu ne îngăduie să putem gîndi a o părăsi !

Și sultanul fu înduioșat pînă peste măsură de legătura aceea frățească, și se tulbură tot mai tare de bucuria acelei întîlniri, zicîndu-și : „N-aș fi crezut vreodată că s-ar afla în împărăția mea doi flăcăi atîta de desăvîrșiți și totodată atîta de dezlegați de orice lăcomie !“ Și îi veni dorința de neînfrînt să-i vadă în casa lor, spre a-și răcori mai bine ochii cu chipurile lor. Și le mărturisi

numaidecît dorința sa celor doi flăcăi, care răspunseră că ascultă și că se supun, și grăbiră să-i fie străji. Și craiul Farid o luă curînd înainte spre a se duce s-o vestească pe sora sa Farizada de sosirea sultanului.

Și Farizada, care nu era deprinsă deloc să primească oaspeți, nu știa cum să se poarte spre a face cum se cuvine cinstea casei lor în fața sultanului. Și, în fîstîceala ei, nu găsi altceva mai bun decît să se ducă și să se sfătuiască cu prietena sa Biulbiul, Pasărea-Cîntătoare. Și îi spuse :

— O, Biulbiul, sultanul ne face cinstea de-a veni să ne vadă casa, iar noi trebuie să-l ospătăm. Grăbește, dar, de mă învață cum am putea să facem față, în așa fel ca el să plece mulțumit !

Și Biulbiul răspunse :

— O, stăpîna mea, este de prisos să pui bucătăreasa să gătească tăvi și tăvi de bucate. Întrucît numai o tavă i se potrivește astăzi sultanului și numai ea se cere să i se servească. Și aceasta-i o tavă cu castraveți umpluți cu mărgăritare !

Iar Farizada, de tot nedumerită și gîndind că limba Păsării a încurcat vorbele, se împotrivi spunînd :

— Pasăre ! Pasăre ! nu te gîndești ! Castraveți îndopați cu mărgăritare ! Păi o mîncare ca asta unde s-a mai pomenit ? Dacă regele ne face cinstea să vină la noi la masă, fără îndoială că vrea să mănînce ceva, nu să ronțăie mărgăritare ! De bună seamă că ai vrut să spui „o tavă de castraveți cu umplutură de orez“, o, Biulbiul ?

Ci Pasărea-Vorbitoare strigă supărată :

— Ba deloc ! Ba deloc ! Ba deloc ! O umplutură de mărgăritare, de mărgăritare, de mărgăritare ? Nicidecum de orez, nicidecum de orez, nicidecum de orez !

Și Farizada, care se încredea cu totul în Pasărea năzdrăvană, plecă degrabă să dea poruncă bucătăresei cea bătrînă să gătească tava de castraveți cu mărgăritare.

Şi, întrucît mărgăritarele nu lipseau din casă, nu fu greu să se găsească destul de multe spre a umple o tavă.

Estimp, sultanul, însoţit de craiul Faruz, intră în grădină. Şi Farid, care îl aştepta în poartă, îi ţinu scara şeii şi îl ajută să descalece. Iar Farizada cea cu zîmbet de trandafir, cu faţa ascunsă întîia oară sub iaşmac (întrucît aşa o povăţuise Biulbiul), veni să-i sărute mîna. Şi sultanul fu încîntat pînă peste poate de gingăşia ei aleasă şi de curăţia de iasomie ce se revărsa din toată făptura sa, şi, gîndindu-se la bătrîneţea lui fără de urmaşi, începu să lăcrimeze. Pe urmă spuse binecuvîntînd-o :

— Acela care lasă urmaşi după el nu moare ! O, părinte al unor copii atîta de frumoşi, dăruiască-ţi Allah un loc de vază de-a dreapta sa printre cei fericiţi !

Pe urmă adăugă, coborîndu-şi iarăşi privirile asupra Farizadei care sta tot plecată :

— Ci, o, fiică a slujitorului meu, o, lujer înmiresmat, du-ne la vreun tufiş unde să ne adăpostim de arşiţa zilei !

Şi sultanul, cu Farizada care tremura toată înaintea lui, şi cu cei doi fraţi ai ei în urmă, porni spre umbrar.

Şi cel dintîi lucru care îi sări în ochi sultanului Khosru Şah fu havuzul cu apa de culoarea aurului. Şi se opri o clipă să privească minunîndu-se, şi strigă :

— Ce apă minunată, ce plăcere-i să te uiţi la ea !

Şi se duse s-o vadă mai de aproape. Şi deodată auzi cîntarea Pomului-Cîntător. Şi întinse o ureche fermecată înspre muzica aceea care cobora din ceruri. Şi ascultă îndelung. Pe urmă strigă :

— O, ce cîntare cum n-am mai auzit vreodată !

Şi întrucît, ca să audă mai bine, pornise înspre partea de unde socotea că vine cîntecul, iacătă că deodată cîntecul încetă şi o tăcere mare adormi grădina toată. Şi din toiul acelei tăceri mari se ridică glasul Păsării-Vor-

bitoare, într-un cîntec singuratic, răsunător și pătimaș. Și zicea :

— Binevenit... sultanul... Khosru Șah ! Binevenit ! Binevenit ! Binevenit !

Și, cu cel din urmă tril scos de glasul acela care descînta văzduhurile, întreg corul păsăreturilor răspunse pe limba sa :

— Binevenit ! Binevenit ! Binevenit !

Și sultanul Khosru Șah fu uimit de toate astea, iar sufletul lui, cel atîta de tulburat de toate cîte văzuse într-un răstimp atîta de scurt, fu înduioșat pînă peste poate. Și strigă :

— Aici este casa fericirii ! Oh, mi-aș da și puterea și scaunul domnesc ca să locuiesc cu voi, o, copii ai grădinarului meu !

Pe urmă, cum el tocmai sta gata să înceapă a întreba pe Farizada și pe frații săi de obîrșia minunățiilor despre care el nu izbutea să-și dea întocmai seama, ei îi arătară Pomul-Cîntător și Pasărea Vorbitoare. Și Farizada îi spuse :

— În ce privește minunățiile acestea, este o poveste pe care am să i-o povestesc sultanului nostru stăpînul, după ce are să se odihnească !

Și îl pofti pe sultan să șadă chiar sub umbrarul ce slujea de adăpost păsării Biulbiul, și unde tocmai erau aduse bucatele pe o tabla mare. Și sultanul șezu jos, sub umbrar, la locul de cinste. Și i se deteră să mănînce castraveții cu mărgăritare, pe o farfurie de aur.

Și sultanul, căruia chiar că îi plăceau castraveții umpluți, cînd îi văzu pe farfuria pe care însăși Farizada i-o punea dinainte, fu încîntat de grija aceea pe care nu o pricepea. Ci numaidecît rămase peste măsură de nedumerit cînd văzu că în loc de a fi umpluți, ca de obicei, cu orez și cu fistic, castraveții erau îndopați cu mărgăritare. Și spuse Farizadei și fraților ei :

— Pe viața mea! ce noutate și la umplutura aceasta de castraveți! Da de cînd oare se pun mărgăritare în loc de orez și de fistic?

Iar Farizada era gata-gata să scape tablaua și s-o ia la fugă de tulburare, cînd Pasărea-Vorbitoare, dînd glas, îl strigă pe sultan pe numele lui, spunînd:

— O, stăpîne al nostru Khosru Șah!

Iar sultanul ridică fruntea înspre Pasărea cea vorbitoare, care vorbi mai departe cu un glas adînc:

— O, stăpîne al nostru Khosru Șah! Da de cînd copiii unui sultan al Persiei pot, de la naștere, să fie schimbați în alte viețuitoare? Dacă, dar, o rege al vremilor, ai crezut odinioară un lucru atîta de peste putință de crezut, nu ai temei să te minunezi dinaintea unui lucru așa de mărunt ca acesta de acum!

Pe urmă adăugă:

— Adu-ți aminte, o, stăpîne al nostru, de vorbele pe care le-ai auzit acum douăzeci de ani, într-o casă săracă! De le-ai uitat, o, stăpîne al nostru, îngăduie roabei Farizadei să ți le mai spună o dată!

Și Pasărea, cu un glas ca graiul cel dulce al fecioarelor, spuse:

— O, surorile mele! cînd am să fiu soția sultanului, am să-i dăruiesc niște urmași binecuvîntați! Întrucît feciorii pe care Allah i-ar face să se nască din împreunarea noastră ar fi vrednici de părintele lor în toate privințele; iar fata, care ne-ar răcori ochii, ar fi chiar zîmbetul cerului! Părul ei ar fi de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă; lacrimile ei, cînd ar plînge, ar fi mărgăritare; rîsetele ei ar fi dinari de aur, iar zîmbetele ei boboci de trandafir!

Și sultanul, la vorbele acestea, își ascunse capu-n palme și începu să suspine. Iar durerea lui cea veche se făcu mai vie decît în zilele amare ale trecutului. Și toate gîndurile înăbușite în afundul sufletului său deznădăjduit îi năvăliră deodată în inimă și i-o sfîșiară.

Ci îndată glasul Păsării Biulbiul se ridică iarăși, cîntînd voios. Și spunea :

— Dă-ți de-o parte iașmacurile, o, Farizadă, dinaintea tatălui tău !

Și Farizada, care nu putea să nu asculte de glasul prietenei sale, dete la o parte iașmacurile. Și, odată cu ele, căzu și panglica sub care îi sta strîns părul. Și sultanul văzu totul și, cu mîinile întinse înainte, se ridică scoțînd un strigăt mare. Și glasul Păsării Biulbiul îi strigă :

— Copila ta, o, rege !

Căci de aur pe-o parte îi erau pletele, și de argint pe partea cealaltă ; și avea două mărgăritare de bucurie pe pleoape, și un boboc de trandafir pe buze.

Și regele, tot atunci, se uită și la cei doi frați, care ședeau cuminți. Și se văzu în ei. Și glasul Păsării Biulbiul strigă :

— Copiii tăi, o, rege !

Și, pe cînd sultanul Khorsu Șah sta încă împietrit de tulburare, Pasărea-Vorbitoare povesti repede, și lui și copiilor lui, povestea lor adevărată, de la început pînă la sfîrșit, fără a uita nici un amănunt. Ci nu ar fi de nici un folos s-o mai spunem o dată.

Și nici nu-și sfîrșise ea bine povestea, că sultanul și copiii săi, strînși unii în brațele altora, își amestecau lacrimile și săruturile. Mărire aceluia carele adună la un loc după ce a despărțit, lui Allah Atotputernicul și Atotnepătrunsul !

Și, după ce își mai veniră oleacă în fire din tulburarea lor, sultanul spuse :

— O, copiii mei, hai cu mare grabă s-o găsim pe mama voastră !

Ci, o, ascultătorii mei, să nu mai zugrăvim tot ce s-a petrecut atunci cînd biata mamă, care trăia singurică în umbra chiliei sale, îl văzu pe soțul ei sultanul, și cînd află că este mama Farizadei cea cu zîmbet de trandafir, și a celor doi flăcăi minunați, frații Farizadei. Și mărire

lui Allah a căruia bunătate este fără de sfîrșit și al căruia județ nu greșește nicicînd, carele a făcut să moară de ciudă, în ziua strălucirii, cele două surori zavistnice, și carele a menit desfături lungi și viață plină de fericire regelui Khosru Șah, sultăniței soția sa, coconului cel frumos Farid, coconului cel frumos Faruz și domniței cea frumoasă Farizada, pînă ce a venit Despărțitoarea celor ce se au dragi și Spărgătoarea sindrofiilor. Și slavă Acelui carele, în veșnicia sa, nu cunoaște schimbarea.

Și-aceasta-i povestea cea minunată a Farizadei cea cu zîmbet de trandafir. Ci Allah este încă mai știutor !

După ce Șeherezada povesti povestea aceasta, micuța Doniazada strigă :

— O, sora mea, ce dulci sînt vorbele tale, și ce vrăjitoare, și ce proaspete, și ce gustoase ! Și ce minunată este povestea aceasta !

Iar regele Șahriar zise :

— E adevărat !

Și Doniazadei i se păru că vede ochii regelui umeziți, și îi spuse Șeherezadei încet de tot :

— O, sora mea, văd parcă o lacrimă în ochiul cel stîng al regelui, și parcă altă lacrimă în ochiul lui cel drept !

Și Șeherezada se uită la rege cu o uitătură furișă, zîmbi și spuse, sărutînd-o pe micuță :

— Fie ca regele să nu simtă o plăcere mai mică ascultînd povestea lui Kamar și a multpricepuței Halima !

Iar regele Șahriar zise :

— Nu cunosc povestea aceasta, Șeherezada, și știi că o aștept și că o doresc !

Ea spuse :

— De-o vrea Allah, și dacă regele îmi îngăduie, am s-o încep mîine.

Iar regele Şahriar, amintindu-şi de parabola adevăratei ştiinţe, spuse :

— Binevoiesc să am răbdare pînă mîine spre a asculta şi povestirea aceasta !

Şi cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute optzecea noapte

Micuţa Doniazada strigă :

— O, Şeherezada sora mea, Allah fie asupra ta ! grăbeşte de ne povesteşte povestea lui Kamar şi a multpriceputei Halima.

Şi Şeherezada spuse :

POVESTEA LUI KAMAR ȘI A MULTPRICEPUTEI HALIMA

Se povestește că a fost odată, în vechimea vremilor — ci Allah este mai știutor! — un negutător foarte prețuit, pe nume Abd el-Rahman, pe care Allah cel Atoatedătător îl binecuvîntase cu o fată și cu un fecior. Și negutătorul dedese numele de Steaua-Dimineții fetei sale, dată fiind frumusețea ei desăvîrșită, și de Kamar băiatului, dat fiind că era ca luna, întocmai. Ci cînd crescură mai mari, neguțătorul Abd el-Rahman, dacă văzu tot ce le hărăzise Allah copiilor ca farmec și ca desăvîrșire, i se făcu o frică amarnică să nu care cumva să i-i deoache vreun pofticios ori să i-i vicleneaseă vreun desmățat, și îi ținu închiși în casă pînă la vîrsta de paisprezece ani, neîngăduind nimănuia să-i vadă, afară de roaba cea bătrînă care îi îngrijea de mici. Ci într-o zi, cînd neguțătorul Abd el-Rahman, împotriva obiceiului său, era într-o stare de voioșie, soția lui, mama copiilor, îi spuse:

— O, părinte al lui Kamar, iacătă că fiul nostru Kamar are să ajungă la vremea însurătoarei și poate să se poarte de-aci înainte ca un bărbat. Da tu ce socoți? Au este el fată ori băiat, ia spune-mi?

Și negutătorul Abd el-Rahman, pînă peste poate de nedumerit, îi răspunse :

— Băiat !

Ea spuse :

— Apoi atunci pentru ce te încăpățînezi să-l ții ascuns, ca pe o fată, de ochii întregii lumi, și nu-l iei cu tine în suk, și nu-l duci să stea lîngă tine în prăvălie, ca să cunoască lumea și ca să-l cunoască și lumea pe el și să știe măcar în felul acesta că ai un fecior în stare să te moștenească și să rostuiască treburile vînzărilor și ale cumpărărilor ? Altminteri, după viața cea lungă (Allah meniți-o-ar fără de sfîrșit !), nimenea habar n-ar avea de urmașul tău, care degeaba le-ar spune oamenilor : „Eu sînt fiul negustorului Abd el-Rahman !“ că nu are să audă decît răspunsul plin de necrezală supărată, și pe bună dreptate : „Nu te-am văzut niciodată ! Și nu am auzit niciodată să se fi pomenit că negustorul Abd el-Rahman ar fi lăsat vreun fiu ori ceva care, mai deaproape sau mai de departe, să se asemuie cu un fiu !“ Și atunci, o, ce năprasnă pe capetele noastre ! stăpînirea are să vină și să pună gajba pe bunurile tale, și să-l despoaie pe fiul tău de dreptul lui !

Și, după ce spuse toate astea cu mare însuflețire, femeia urmă cu același glas :

— Și tot așa-i și cu fata noastră Steaua-Dimineții ! Aș vrea s-o arăt femeilor care vin pe la noi, cu nădejdea că are s-o ceară vreo mamă a vreunui flăcău de seama ei să-i fie acestuia soție, și că noi, la rîndu-ne, avem să ne putem bucura la nunta ei ! Căci lumea, o, taică al lui Kamar, este făcută din viață și din moarte, și noi nu știm ziua sorocului nostru !

La vorbele acestea ale soției sale, negutătorul Abd el-Rahman chibzui vreme de un ceas, pe urmă săltă capul și răspunse :

— O, fiică a moșu-meu, dreptu-i ! nimenea nu poate să fugă de ursita care îi este legată de gît. Ci tu știi

bine că nu mi-am ținut copiii ascunși în casă decît pentru că îmi era frică să nu-i deoache careva ! De ce, dar, mă învinuiești pentru chibzuința mea și uiți de grija ce m-a călăuzit ?

Ea spuse :

— Alungat fie Cel-rău, Procletul ! Roagă-te în numele Profetului, o, șeicule !

El spuse :

— Binecuvîntarea lui Allah să fie asupra sa și asupra tuturor alor săi !

Ea urmă :

— Și-acuma, pune-ți încrederea în Allah care are să știe cum să-l ferească pe copilul nostru de ispitele cele păcătoase și de ochiul cel rău. Și-apoi, iacătă colea turbanul din mătase albă de la Mossul pe care i l-am făcut lui Kamar și în care am avut grijă să cos cutiuța de argint în care se află închis sulul cu versetele cele sfinte, apărătoare de orice răutate ! Poți, dară, în toată liniștea, să-l iei astăzi cu tine pe Kamar, ca să-l duci să vadă sukul și să-i arăți, într-un sfîrșit, prăvălia tatălui său !

Și, fără a mai aștepta încuviințarea soțului ei, dete fuga să-l cheme pe băiatul pe care avusese grijă să-l îmbrace cu hainele lui cele mai frumoase, și îl aduse dinaintea părintelui său, care se umflă în sine și se lumină la vederea lui, și murmură :

— Mașallah ! Numele lui Allah fie asupra ta și împrejurul tău, ya Kamar !

Pe urmă, înduplecat de nevastă-sa, se ridică, îl luă de mînă și plecă cu el.

Cînd povestea ajunse aici, Seherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

Or, de cum trecură de pragul casei lor și făcură cîțiva pași în uliță, se pomeniră înconjurați de trecătorii care se opreau la ivirea lor, tulburați pînă peste marginile tulburării, de flăcău și de frumusețea lui, plină pentru suflete de pojarul iadului. Ci fu cu totul altceva cînd ajunseră la poarta sukului. Acolo, trecătorii se opriră de-a binelea din umblat și unii se duseră să-i sărute mîinile lui Kamar, după ce se temeniră cu salamalekurile de cuviință dinaintea tătîne-său, iar alții strigau :

— Ya Allah ! Soarele se arată a doua oară în dimineața aceasta ! Crai-nou strălucește ca-n luna Ramadan peste făpturile lui Allah ! Lună-nouă se ivește astăzi peste suk !

Și-așa se minunau din toate părțile, beți de încîntare și făcîndu-i urări de bine flăcăului, înghesuindu-se cu ghiotura împrejurul lui. Iar părintele acestuia, plin de mînie sugrumată și încurcat de tot, degeaba îi suduia și îi alimănea, că ei nici nu se sinchiseau, pierduți în minunare față de frumusețea cea peste fire care își făcea vrăjita-i intrare în suk, în ziua aceea de binecuvîntare. Și, în felul acesta, îi dedeau dreptate poetului, întorcînd asupra lor înșiși vorbele acestea :

Doamne, tu zămislit-ai frumusețea
Ca să ne ici și mințile cu ea !
Și tot tu spui : „Păziți-vă cu teamă
De ce-i poprit, și de mînia-mi grea !“

Doamne, tu frumuseților izvor,
Și care tot ce e frumos iubești,
Cum ar putea niște făpturi supuse

Să nu iubească ce-i ca din povești,
Cum să-și sugrume dorul care-i mînă
Spre ce-i scăldat în frumuseți cerești ?

Cînd neguțătorul Abd el-Rahman se văzu așa, în mijlocul șirurilor de bărbați și de muieri stînd grămadă dinaintea lui și înlemniți de minunare dinaintea fiu-său, rămase pînă peste poate de năucit și începu, în sufletul lui, s-o încarce cu blesteme pe nevastă-sa și s-o afurisească cu toate afurisirile pe care ar fi vrut să le arunce nechemaților aceia, punîndu-i în seamă toate cîte i se întîmplau atîta de vădit supărător. Pe urmă, la capătul răbdărilor, îi împinse repezit pe cei care îl impresurau și se furișă grabnic în prăvălia sa, pe care o deschise și în care, numaidecît, îl puse pe Kamar să stea jos, da în așa fel ca neobrăzarea trecătorilor să nu poată a-l atinge decît de departe. Iar prăvălia ajunse locul de oprire pentru tot sukul, iar îngrămădeala și-a celor mari și-a celor mici se făcu tot mai mare din clipă în clipă : întrucît cei care îl văzuseră vroiau să-l mai vadă, iar cei care nu îl văzuseră se trudeau din toate puterile să-l vadă și ei cît de cît.

Și iacătă că, estimp, se apropie de prăvălie un derviș cu privirea pierdută ca o rugăciune, și care, de cum îl zări pe Kamar cel frumos stînd lîngă tatăl său, și atîta de chipeș, se opri scoțînd niște oftaturi adînci și, cu un glas tulburat pînă peste poate, rosti stihurile acestea :

Ia uite ramul arborelui ban
Cum șade pe-o tulpină de șofran
Sub strălucirea lunii-n Ramadan.
Și cînd întreb apoi anume :
„Cum îți zice pe nume ?
Cum te numești tu ?“
El răspunde : „Lu-lu !“

Iar eu îl strig atunci de-aci :
„Li-li !“
Ci el răspunde-atunci așa :
„La-la !“[1]

După care, dervișul cel bătrîn, alintîndu-și într-una barba, pe care-o avea lungă și albă, se duse pînă lîngă prăvălie, între rîndurile de privitori care se deteră la o parte dinainte-i, din cinstire față de vîrsta lui înaintată. Și îl privi pe băiat cu niște ochi plini de lacrimi, și îi dărui un mănunchi de busuioc dulce. Pe urmă, șezu jos pe lavița tejghelei, pe locul cel mai de lîngă băietan. Și, cum sta așa, chiar că i se puteau potrivi pe bună dreptate aceste vorbe ale poetului :

Pe cînd băiatul cel cu chip frumos
Ședea în tihnă, iar vrăjita-i față
Era ca răsăritul luminos
Al lunii-n Ramadan — cu o măreață
Și rară călcătură iată vine
Un preacinstit șeic, cu-nfățișare
De derviș ars în schivnicii haine.
Cu osteneli și rîvne îndelungi
Liubovul cercetînd cu prisosință,
Întreaga-i taină, după-atîtea munci,
O dobîndise-n vrednică știință.
Neprecurmat, și fete și feciori
Oblăduise inima-i miloasă,

---

[1] Sau, cu alte cuvinte :
Eu îl întreb anume :
„Cum îți zice pe nume ?“
El răspunde : „Mărgăritar !“
Eu strig : „Vino la mine, așadar !“
Ci el răspunde-așa :
„Iaca ba ! Iaca ba !“

De-ajunse-ntocmai unei scobitori —
Bătrîne oase într-o piele roasă.
Gustînd ospățul ca un maghrebin,
Și-avea drăguțu-n preajmă-i totdeauna !
Ci, după cîte se spune, nu deplin
Pornit femeii să-i îndure struna,
Măcar că se vădise priceput
Și la mai acrișor, și la mai dulce,
Și tînărul Zeid fiind plăcut,
Și tînăra Zeinab, cînd să și-i culce :
Cu inima-nmuiată-n duioșie,
Iar restul tare pururi ca de piatră.
Era cu-adevărat minunăție !
Fie un țap cu cătătură șoatră,
Fie o capră smulsă din juvăț,
Fie o barbă ori obraz mai lin,
Șeicu-i gata la orice răsfăț,
Apururi sprinten, ca un magrebin !

Cînd oamenii care se buluceau fermecați dinaintea prăvăliei văzură starea de vrajă a dervișului, începură să-și împărtășească între ei cele ce cugetau zicînd :

— Uallah ! toți dervișii sînt la fel ! Seamănă cu jungherul negutătorului de colocase : nu fac nici o osebire între bărbătesc și femeiesc !

Iar alții strigau :

— Alungat să fie Cel-rău ! Dervișul scapără după băiatul cel drăgălaș ! Prăpădi-i-ar Allah pe dervișii de soiul ăsta !

Cît despre neguțătorul Abd el-Rahman, părintele tînărului Kamar, apoi el, dacă văzu toate acestea, își zise : „Cel mai cuminte-i să ne întoarcem acasă mai devreme decît de obicei“. Și, spre a-l hotărî pe derviș să plece, scoase de la chimir un galben și i-l dărui, spunînd :

— Ia-ți partea ta de astăzi, o, dervișule !

Şi, totodată, se întoarse înspre fiul său Kamar şi îi spuse :

— Ah, fiul meu, Allah s-o răsplătească pe maică-ta după cum i se cuvine, că ne-a pricinuit astăzi atîtea neplăceri !

Ci, întrucît dervişul nu se clintea de pe locul său şi nu întindea mîna ca să ia galbenul dăruit, îi spuse :

— Scoală-te, moşule, ca să închidem dugheana şi să ne ducem în calea noastră !

Şi, grăind aşa, se ridică în picioare şi dete să tragă obloanele amîndouă. Atunci dervişul fu nevoit să se scoale de pe laviţa pe care se pironise şi coborî în uliţă, ci fără a putea să-şi desprindă o clipă privirile de pe tînărul Kamar. Şi cînd neguţătorul şi fiul său, după ce încuiară prăvălia, îşi tăiară drum prin bulucul de lume şi porniră înspre ieşirea din suk, dervişul se luă după ei şi merse, păşind pe urmele lor şi însoţindu-le fiecare călcătură cu ţăcănitul băţului său, pînă la poarta casei lor. Iar neguţătorul, văzînd stăruinţa dervişului şi necutezînd să-l suduiască, din cinstire faţă de dreapta credinţă, precum şi din pricina oamenilor care se uitau la ei, se întoarse înspre acesta şi îl întrebă :

— Ce doreşti, o, dervişule ?

El răspunse :

— O, stăpîne al meu, tare doresc să mă pofteşti la tine în noaptea aceasta, şi tu ştii că acela, care este poftit este oaspetele lui Allah — proslăvit fie el !

Şi părintele lui Kamar spuse :

— Binevenit fie oaspetele lui Allah ! Intră, dară, o, dervişule !

Ci îşi zise în sineşi : „Pe Allah — ! am să văd eu cine mi-e schivnicul ăsta ! De-o avea vreun gînd ascuns faţă de fiu-meu, şi dacă soarta lui cea rea l-o ispiti să încerce ceva, fie din semne, fie din vorbe, negreşit că am să-l omor, am să-l îngrop în grădină, şi am să scuip pe mormîntul lui. Orice-ar fi, am să încep cu a pune să i se dea

demîncare, lucru ce se datorează oricărui oaspete pe care Allah ți-l scoate în cale !“ Și îl băgă în casă și porunci unei arăpoaice să-i ducă ibricul și ligheanul de spălat, și mîncare și băutură. Iar dervișul, după ce se spălă rostind numele lui Allah, se așeză a rugă și nu se mai ridică pînă ce nu îngînă toată *surata vacii*, pe care o lungi cu *surata mesei* și cu aceea a *pocăinții*. După care spuse *bismillah* și începu să ia din mîncărurile aduse pe tablale, ci fără lăcomie și cu multă cumpătare. Și mulțumi lui Allah pentru binefacerile lui.

Cînd negustătorul Abd el-Rahman află de la arăpoaica sa că dervișul sfîrșise de mîncat, își zise : „Acuma-i vremea să răzvedim cumu-i treaba !“ Și se întoarse înspre fiul său și-i spuse :

— O, Kamar, du-te la oaspetele nostru dervișul, și întreabă-l dacă are tot ce-i trebuiește, și stai cu el de vorbă o vreme, întrucît vorbele dervișilor care străbat pămîntul în lung și în lat sînt deseori plăcute de auzit, iar istorisirile lor sînt cu folos de ascultat pentru suflet. Șezi dară jos cît mai aproape de el și, dacă te-o lua de mînă, să nu ți-o tragi, întrucît acel care dă învățăminte îi place să simțească între el și învățăcelul său o legătură nemijlocită, care ajută să se prindă mai bine învățătura. Și, în toate cele, să arăți față de el luarea-aminte și supunerea pe care o cere rostul lui de oaspete și vîrsta-i înaintată !

Și, după ce îl povățui pe fiul său așa, îl trimise la derviș și dete fuga să se pitească la catul de deasupra, într-un loc de unde putea, fără a fi băgat de seamă, să vadă și să audă tot din odaia în care se afla dervișul.

Or, de îndată ce flăcăiașul cel frumos se ivi în prag, dervișul fu cuprins de o tulburare așa de mare că lacrimile îi țîșniră din ochi și se porni să suspine întocmai ca o mamă care și-a pierdut și și-a găsit iarăși copilul. Iar Kamar se duse lîngă el și, cu un glas dulce de să prefacă în miere și amarul smirnei, îl întrebă dacă mai ducea

lipsă de ceva și dacă își avusese parte de bunurile lui Allah pentru făpturile sale. Și șezu jos aproape de el, cu gingășie și cu îngrijire și, pe cînd se așeza, își dezveli coapsa, fără s-o facă anume, care era albă și fragedă ca un aluat de migdale. Și anume atunci ar fi putut poetul să spună cu tot temeiul, fără teamă de a fi dezmințit :

O, voi, dreptcredincioșilor, e-o coapsă
Numai migdale și mărgăritare !
Ci nu vă minunați că astăzi este
Ziua-nvierii, căci nu e lucoare
Nicicînd mai strălucită ca atunci
Cînd coapsele sclipesc duios și lungi.

Însă dervișul, dacă se văzu singur cu flăcăiașul, departe de a se lăsa ispitit față de el la vreo ușurătate de orice fel să fi fost, se trase cu cîțiva pași mai la o parte de locul pe care se aflase, spre a se duce să stea jos mai încolo, pe rogojină, cu o înfățișare răzvedită de cuviință și de cinstire de sine-însuși. Și se uita la el mai departe în tăcere, cu ochii plini de lacrimi și pradă unei tulburări la fel cu aceea care îl țintuise pe lavița din prăvălie. Iar Kamar rămase tare nedumerit de felul acesta de a se purta al dervișului ; și îl întrebă pentru ce se ferea așa și dacă are a se plînge de el ori de găzduirea din casa lor. Și dervișul, drept orice răspuns, recită într-un chip plin de simțire aceste cuvinte frumoase ale poetului :

Mi-e inima pe veci robită
De-al Frumuseții chip vrăjit,
Căci dragostea de Frumusețe
Te face-a fi desăvîrșit.

Ci nu vă minunați că astăzi este
Și neatinsă de dorinți,
Și slobodă de tot ce leagă
De simțuri și porniri fierbinți.

Doar din atare Frumusețe
Mi-am făurit al vieții țel;
Și mi-e lehamite și scîrbă
De toți care iubesc altfel.

Iacătă! Și tatăl lui Kamar vedea și auzea, și era pînă peste măsură de uluit. Și își zicea: „Mă plec dinaintea lui Allah pe care l-am supărat, prepuindu-l de gînduri desmățate pe dervișul acesta sfînt! Prăpădi-l-ar Allah pe Amăgitorul care îi ispitește pe oameni cu asemenea bănuieli despre aproapele lor!" Și, dumirit asupra rosturilor dervișului, se dete jos în mare grabă și intră în odaie. Și îi închină oaspetelui cel trimis de Allah salamalekurile și urările de cuviință, iar la urmă îi spuse:

— Allah fie asupra ta, o, fratele meu, te juruiesc să-mi mărturisești pricina tulburării și a lacrimilor tale, și pentru ce te face vederea fiului meu să scoți niște oftaturi atîta de adînci. Întrucît atare amar trebuie numaidecît să aibă o pricină!

Dervișul spuse:

— Adevărat grăiești, o, taică al găzduirilor!

El spuse:

— Dacă-i așa, nu mă mai zăbovi cu aflarea chiar de la tine a acestei pricini!

El spuse:

— O, stăpîne al meu, pentru ce mă silești să zădărăsc o rană care se zvîduise, și să-mi răsucesc jungherul în carne?

El spuse:

— În temeiul hatîrurilor care se datoresc găzduirii, mă rog ție, o, fratele meu, să-mi stîmperi nedumeririle!

Atunci dervișul spuse:

— Află, dar, o, stăpîne al meu...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și doua noapte

Urmă :

...Atunci dervișul spuse :

— Află, dar, o, stăpîne al meu, că sînt un biet derviș care străbate necurmat pămînturile și olaturile lui Allah, minunîndu-se de lucrurile de zi și de noapte ale Ziditorului. Or, într-o zi de vineri, dimineața, m-a dus ursita în orașul Bassra. Și, intrînd eu în cetate, am băgat de seamă că și sukurile și prăvăliile și dughenele erau deschise, cu toate mărfurile așezate pe tarabe, și cu toate merindele și cu tot ceea ce îndeobște se vinde și se cumpără, tot ce se mănîncă și se bea ; da mai băgai de seamă la fel că nici în sukuri, nici în prăvălii nu se vedea urmă de neguțător sau de cumpărător, de femeie ori de fetișcană, ori de vreun trecător, fie încolo, fie încoace, și peste tot era atîta părăsire și atîta pustietate, de nu se afla pe nici o uliță nici măcar un cîine ori vreo pisică ori vreun zbeg de copii ; ci pretutindenea numai pustiul și tăcerea, și numai singur sufletul lui Allah. Iar eu mă minunam de toate astea, și îmi ziceam în cugetul meu : „Cine știe în ce parte or fi putut să se ducă tîrgoveții din orașul acesta, cu pisicile și cu cîinii lor, de și-au părăsit așa pe tejghele toate aceste mărfuri !“ Ci, întrucît mă chinuia pe dinlăuntru o foame mare, nu zăbovii prea mult cu asemenea gînduri și, ducîndu-mă la tejgheaua cea mai arătoasă de plăcintar, mîncai toate plăcintele pe care le rîvneam și la care mă îndemna dorința. Pe urmă, pornii înspre taraba unui grataragiu și mîncai vreo trei-patru frigărui grase de miel și vreo doi pui fripți, calzi încă de la cuptor, cu cîteva gogoși ninse cu zahăr, cum de cînd sînt derviș călător limba méa n-a mai gustat și nasul meu n-a mai mirosit ; și mulțumii lui Allah pentru darurile lui asupra capului săracilor săi. După care, mă urcai în dugheana unui neguțător de sorbeturi și băui vreo

două ulcioare de sorbet înmiresmat cu nard și cu smirnă, cu care de-abia îmi stîmpărai oleacă cele mai dintîi doruri ale gîtului meu de atîta amar de vreme dezvățat de băuturile tîrgoveților cei bogați. Și detei mulțam Atoate-binefăcătorului carele nu îi uită pe drept-credincioșii săi și le dă încă de pe pămînt o dovadă despre gustul izvorului Salsabil. Dacă îmi potolii oleacă în felul acesta lăuntrurile, mă apucai să cuget la starea anapoda a orașului acela, care neîndoielnic că numai de puține clipe fusese părăsit de locuitorii săi. Și nedumerirea mea sporea pe măsură ce cugetam ; și începu să mi se facă o frică mare de vuietul pașilor mei prin singurătatea aceea, cînd auzii răsunînd o zvoană de alăute care, din cîte pricepui, venea drept înspre mine. Eu atunci, cu mințile cam vălmășite de lucrurile uluitoare la care eram singur martor, nu mai avusei nici o îndoială că nu m-aș afla acolo într-un oraș fermecat, și că acele cîntări pe care le auzeam n-ar fi cîntate de efriții și de ginnii cei procleți — prăpădi-i-ar Allah ! Și, cuprins de o spaimă amarnică, mă repezii în afundul afundului unei dughene de grăunțe, și mă pitii pe după un sac cu bob. Ci, întrucît eu din fire, o, stăpîne al meu, mă aflu sub stăpînia păcatului iscodirilor — ierta-m-ar Allah ! — nu mă lăsă inima să nu mă așez în așa chip încît să pot să mă uit pe uliță, de după sacul meu, și să văd fără ca să fiu văzut. Și nici nu sfîrșii eu bine să mă ghemuiesc cît mai mulțumitor, că și văzui cum se ivea în uliță un alai uluitor, nicidecum de ginni ori de efriți, ci hotărît că de huriile raiului. Se aflau acolo patruzeci de fetișcane, cu chipuri de lună, care veneau în frumusețea lor fără de văluri, pe două șiruri, cu o călcătură care singură ea era ca un cîntec. Iar înaintea lor pășea o liotă de cîntărețe din alăute și de dănțuitoare care își legănau după bătaia cîntecului mișcările lor de păsări. Că păsări erau, chiar de adevăratelea, și erau mai albe ca porumbițele și mai ușoare ca ele, de bună seamă. Căci

cum ar fi putut niște fete de oameni să fie atîta de gingașe și de ușoare ? Și nu erau mai degrabă decît niște făpturi venite din palatele Iramului-cel-cu-pilaștri, ori din grădinile raiului, ca să farmece pămîntul cu ivirea lor ? Orice-ar fi fost, o, stăpîne al meu, de îndată ce trecu și cea mai de pe urmă pereche dincolo de prăvălia în care mă ascunsesem pe după sacul de bob, văzui venind, pe o iapă cu stea în frunte și cu hăţurile ţinute de două arăpoaice tinere, o femeie împodobită cu atîta tinerețe și cu atîta frumusețe încît vederea ei îmi zbură minţile de tot, îmi pierdui răsuflarea și era mai-mai să mă prăbușesc pe spate, în dosul sacului cu bob, o, stăpîne al meu ! Și femeia aceea era cu atîta mai ameţitoare cu cît hainele ei erau înstelate cu nestemate, iar părul, gîtul, încheieturile de la mîini și de la picioare piereau sub focul adamantelor și sub salbele și brăţările de mărgăritare și de geme năstrăpate. Și de-a dreapta ei mergea o roabă care ţinea în mînă o sabie trasă, cu mînerul făcut dintr-o piatră de smarald. Iar iapa pe care o călărea pășea ca o regină mîndră de cununa de pe cap. Și arătarea aceea de strălucire se depărtă legănîndu-se, și mă lăsă cu o inimă înjunghiată de patimă, cu un suflet căzut rob pe veci, și cu doi ochi care nu mai uită și care spun faţă de orice frumusețe : „Ce ești tu pe lîngă ce am văzut eu ?“ Cînd alaiul pieri cu totul din vedere și cînd muzica acelor cîntăreţe nu mai răzbătea pînă la mine decît ca niște sunete îndepărtate, mă hotărîi să ies de după sacul de bob, și din prăvălie în uliţă. Și-o brodii bine, întrucît tot atunci, spre marea mea uimire, văzui sukurile însufleţindu-se și toţi neguţătorii ieșind ca din pămînt, spre a veni să-și ia în primire locurile la tejghelele lor, iar stăpînul prăvăliei în care mă ascunsesem, sămînţarul, ivindu-se, răsărit de nu știu unde, și apucîndu-se să-și vîndă grăunţele la crescătorii de orătănii și la alţi cumpărători. Și eu, tot mai buimac, mă hotărîi să-l oprese pe unul dintre trecători și să-l

întreb ce va să însemne toate cîte văzusem, și cum o cheamă pe domnița aceea minunată care călărea pe iapa cea cu stea în frunte. Ci, spre marea mea mirare, omul îmi aruncă o privire speriată, se gălbeni de tot la chip și, suflecîndu-și poalele mantiei, îmi întoarse spatele și își slobozi picioarele în vînt, într-o fugă mai sprintenă decît dacă l-ar fi alungat ceasul ursitei lui. Iar eu oprii alt trecător, și îl întrebai la fel. Ci, în loc să-mi răspundă, el se făcu că nici nu mă vede, nici nu mă aude, și își văzu de drumul lui, uitîndu-se în altă parte. Și mai întrebai așa o mulțime de lume; da nici unul nu vru să răspundă la întrebările mele; și toată lumea fugea de mine de parcă aș fi fost ieșit din vreo groapă cu scîrne ori de parcă aș fi vînturat vreo sabie tăietoare de capete. Eu atunci, îmi zisei în mine: „O, dervișule *cutărică*, nu-ți mai rămîne, ca să luminezi cumu-i treaba, decît să intri în prăvălia vreunui bărbier, ca să-l pui să te radă pe cap și, totodată, să-l iscodești. Întrucît, precum știi, oamenii care se îndeletnicesc cu meseria asta au mîncărici la limbă și stau cu vorba pururea pe vîrful buzelor. Și numai unul ca acesta poate că ți-ar spune ce vrei tu să afli!“ Și, cugetînd în felul acesta, intrai la un bărbier și, după ce îl plătii gras cu tot ce aveam, îi povestii toate cîte îmi ședeau pe inimă să le știu, și îl întrebai cine era domnița cea peste fire de frumoasă. Și bărbierul, tare înfricoșat, își roti ochii în dreapta și în stînga, și într-un sfîrșit răspunse: „Pe Allah, o, dervișule, moșule al meu, dacă ții să-ți păstrezi capul pe grumaz și gîtul întreg și nevătămat, ferește-te să nu carecumva să pomenești cuiva despre ce ai avut beleaua să vezi. Ba chiar că ai face bine, întru mai deplina ta tihnă, să părăsești numaidecît cetatea noastră, ori ești pierdut fără de izbavă! Și asta-i tot ce pot să-ți spun în privința aceasta; întrucît este vorba de o taină care bagă în sperieți toată cetatea Bassrei, în care oamenii mor ca lăcustele dacă îi paște pacostea să nu se

ascundă înaintea venirii alaiului. Cu adevărat, roaba care ține spada trasă retează capul celor necugetați pe care îi împinge ispita să se uite la alaiul de pe drum, ori care nu se ascund la trecerea lui. Și iacătă tot ce pot să-ți spun !“ Eu, atunci, o, stăpîne al meu, de îndată ce bărbierul isprăvi de-a mă rade pe cap, plecai din bărbierie și detei zor să ies din cetate ; și nu avusei liniște decît cînd mă văzui dincolo de ziduri. Și călătorii, pe cîmpuri și prin pustietăți, pînă ce ajunsei în cetatea voastră. Și îmi era sufletul mereu plin de acea frumusețe întrezărită, și atîta mă tot gîndeam la ea că descori și uitam să mai mănînc și să mai beau. Și în starea aceasta ajunsei astăzi dinaintea prăvăliei domniei tale, și îl văzui pe feciorul tău Kamar, care cu frumusețea lui îmi învie în minte întocmai frumusețea acelei copilandre mîndre peste fire din Bassra, și cu care se asemuie precum un frate cu fratele său. Și atîta de tulburat fusei de asemuirea aceasta de nici nu mai putui să-mi țin lacrimile, ceea ce, fără de îndoială, este faptă de om smintit ! Și aceasta-i, o, stăpîne al meu, pricina oftaturilor și a tulburării mele !

Și, după ce își încheie în felul acesta istorisirea, dervișul izbucni iarăși în plînset, uitîndu-se la tînărul Kamar ; și adăugă, în toiul lacrimilor :

— Allah fie asupra-ți, o, stăpîne al meu, acuma, dacă ți-am povestit ce ți-am povestit, și întrucît nu vreau să mă lăcomesc la găzduirea pe care i-ai dat-o slujitorului lui Allah, deschide-mi ușa de ieșire și lasă-mă să mă duc în rostul drumurilor mele. Și, dacă am o rugă de rostit asupra creștetului binefăcătorilor mei, apoi deie Allah, carele a zămislit două făpturi atîta de desăvîrșite ca feciorul tău și ca tinereaua din Bassra, să-și împlinească lucrarea îngăduindu-le să se împreune !

Și, spunînd acestea, dervișul se sculă, cu toate rugămințile părintelui lui Kamar care îl îndemna să mai steie, și mai chemă o dată binecuvîntarea asupra gazdelor sale, și plecă, oftînd, cum venise. Și-atîta cu el.

Ci în ceea ce îl privește pe tînărul Kamar, apoi acesta nu putu să închidă ochii toată noaptea, atîta de muncit fiind de povestirea dervișului, și atîta de tulburat de zugrăvirea fetișcanei. Și, dis-de-dimineață, de cu zori, intră în odaie la maică-sa, o deșteptă și îi spuse :

— O, maică, pune-mi niște lucruri într-o legăturică, întrucît trebuie să plec numaidecît la cetatea Bassrei, unde mă așteaptă scrisa mea !

Și maică-sa, la vorbele acestea, începu să se văicărească, plîngînd, și îl strigă pe bărbatu-său, ca să-i împărtășească și lui vestea cea atîta de uluitoare și de neașteptată. Iar tatăl lui Kamar încercă, da degeaba, să-l sfătuiască de bine pe fiul său, care nu vroi să asculte nici un sfat și care, în chip de încheiere, spuse :

— Dacă nu plec pe dată la Bassra, am să mor fără doar și poate !

Iar tatăl și mama lui Kamar, față cu spusele acestea răspicate și cu o hotărîre atîta de neclintită, nu putură decît să suspine, primind ceea ce fusese scris de la ursitoare. Și tatăl lui Kamar nu pregetă să arunce în seama neveste-si toate belelele cîte i se întîmplaseră din ceasul cînd se luase după sfaturile ei și îl dusese pe Kamar la suk. Și își zicea : „Iacătă unde s-au sfîrșit toate grijile și toată fereala ta, ya Abd el-Rahman ! Nu este ajutor și putere decît întru Allah cel atotputernic ! Ceea ce este scris cată să se îndeplinească, și nimenea nu poate să se lupte cu hotărîrile soartei !“ Iar maica lui Kamar, de două ori amărîtă — și că se vedea în felul acesta ținta imboldelilor soțului ei, și de durerea pe care i-o pricinuia hotărîrea feciorului — fu oricum nevoită să-i facă pregătirile de plecare. Și îi dete o pungulță în care avea grămădite patruzeci de nestemate mari, pietre de rubin, de diamant și de smarald, spunîndu-i :

— Ai grijă tare de punga aceasta, o, fiul meu ! Că ți-o fi de folos, dacă ai să ajungi să nu mai ai bani.

Iar taică-său îi dete nouăzeci de mii de dinari de aur pentru cheltuielile de drum și de ședere prin străini. Și amîndoi îl sărutară, plîngînd, și își luară rămas-bun de la el. Și tătîne-său îl dete în seama căpeteniei unei caravane care pleca spre Irak. Și Kamar, după ce sărută mîna tătîne-său și a maică-si, plecă înspre Bassra, însoțit de urările părinților săi. Și Allah îi meni bună-pace ; și ajunse cu bine în cetatea aceea.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și treia noapte

Urmă :

Or, se brodi ca tocmai ziua aceea a sosirii lui să fie o vinere dimineața ; și Kamar putu să se încredințeze că tot ce îi povestise dervișul era aidoma întru totul. Văzu, în adevăr, că sukurile erau goale, ulițele pustii, iar prăvăliile deschise însă fără nici un negutător și fără nici un mușteriu. Și, întrucît îi era foame, mîncă și bău tot ce-i plăcu, pe săturatele. Și numai ce-și sfîrși masa, că și auzi cîntarea și se repezi să se ascundă, așa cum făcuse și dervișul. Și o văzu ivindu-se în curînd pe domnița copilandră cu cele patruzeci de însoțitoare ale ei. Și, la vederea frumuseții ei, fu cuprins de o tulburare atîta de aprigă, încît căzu fără de simțire în ungherul lui.

Cînd își veni în fire, văzu că sukurile erau însuflețite și pline de lume, întocmai de parcă niciodată viața tîrgului nu s-ar fi oprit. Și, prefirîndu-și prin minte farmecele peste fire ale fetișcanei, se duse dintru-ntîi să-și cumpere niște haine falnice, tot ce putu să găsească mai

bogat și mai strălucit pe la negustorii de vază. Și pe urmă se duse la hammam de unde, după ce se scăldă îndelung și cu de-amănuntul, ieși luminos ca un rege tinerel. Și numai atunci porni să caute dugheana bărbierului cel care răsese altădată capul dervișului, și nu avu mult de căutat pînă s-o găsească. Și intră în bărbierie și, după salamalekurile de cuviință și dintr-o parte și din cealaltă, îi zise bărbierului :

— O, taică al mîinilor ușoare, vreau să-ți spun ceva în taină. Te rog, dar, să-ți închizi prăvălia pentru mușteriii pe care ai obiceiul să-i primești, și iacătă cu ce te despăgubesc de vremea pierdută !

Și îi puse în palmă o pungă plină cu dinari de aur, pe care bărbierul, după ce o prețălui cu o mișcare ușară de mînă, se grăbi s-o înghesuie la brîu. Și, cînd rămaseră numai ei doi în bărbierie, Kamar îi spuse :

— O, taică al mîinilor ușoare, sînt străin în cetatea aceasta. Și de la tine nu vreau să aflu decît pricina pentru care au fost părăsite de dimineață sukurile, în ziua aceasta de vineri !

Și bărbierul, cîștigat de dărnicia tînărului și de înfățișarea lui de emir, îi răspunse :

— O, stăpîne al meu, aici este o taină pe care niciodată nu m-am încercat s-o pătrund, măcar că fac și eu ca toată lumea și am grijă să mă ascund în toate vinerile dimineața. Da dacă treaba aceasta îți stă pe inimă, am să fac pentru tine ce n-aș face nici pentru fratele meu. Am să te pun, așadar, în legătură cu femeia mea, care știe tot ce se petrece în cetate, întrucît vinde parfumuri în toate haremurile din Bassra și pe la saraiurile celor mari și ale sultanului. Și, întrucît văd de pe chipul tău că arzi de nerăbdare să te luminezi cum e treaba și că, pe de altă parte, cele spuse de mine îți plac, dau fuga într-o clipeală pînă la fiica moșului meu, să-i spun tărășenia. Așteaptă-mă, dar, liniștit în prăvălie, pînă ce mă întorc !

Şi bărbierul îl lăsă pe Kamar în prăvălie şi dete fuga la nevastă-sa, ca să-i spună pricina ce-l aducea; şi totodată îi puse în palmă punga plină cu dinari de aur. Iar nevasta bărbierului, care avea mintea iute şi inima săritoare, răspunse :

— Să fie binevenit în cetatea noastră! Iacătă-mă-s gata să-l slujesc cu capul şi cu ochii mei! Du-te la el şi adu-mi-l încoace, ca să-i povestesc ce cată să ştie!

Şi bărbierul se întoarse la prăvălie, unde îl găsi pe Kamar stînd şi aşteptîndu-l, şi îi spuse :

— O, fiul meu, scoală-te şi hai cu mine la maica ta, fiica moşului meu, care m-a trimis să-ţi spun : „Treaba se poate face!"

Şi îl luă de mînă şi îl duse acasă, unde soţia sa îi ură bunvenit cu o înfăţişare binevoitoare şi îndatoritoare, şi îl pofti să şadă la locul de cinste, pe divan, şi îi spuse :

— Deie-i Allah copii şi spor oaspetelui cel frumos! Casa aceasta este casa ta, iar robii tăi sînt stăpînii casei! Eşti domn peste capetele şi peste ochii noştri. Porunceşte! A asculta înseamnă a ne supune!

Şi zori să-i aducă pe o tavă de aramă răcoritoarele şi dulceţurile datorite oaspeţilor, şi îl îmbie să ia cîteoleacă din fiecare fel, rostind de fiecare dată urarea cuvenită :

— Plăcerea şi reveneala în inima oaspetelui nostru!

Atunci Kamar scoase un pumn plin de dinari de aur şi îl puse în poala nevestei bărbierului, grăind :

— Fie-mi cu iertăciune puţinătatea! Ci, inşallah! am să ştiu eu să-ţi preţuiesc şi mai bine bunătatea!

Pe urmă îi spuse :

— Acuma, măicuţă, povesteşte-mi tot ce ştii despre ceea ce ştii!

Iar nevasta bărbierului spuse :

— Află, o, copilul meu, o lumină a ochilor şi cunună a capului, că sultanul din Bassra a primit într-o zi de la sultanul din ţara Indului ca peşcheş un mărgăritar

atîta de frumos, că de bună seamă va fi fost zămislit din vreo geană de soare dospită în vreun ou vrăjit din mare. Era și alb și dauriu, după felul în care îl priveai, și parcă frămînta în inima lui un pojar scăldat în lapte. Și regele se tot uită la el o zi întreagă, și dori, spre a nu se mai despărți de el nicicînd, să-l poarte legat la gît cu panglică de mătasă. Ci, întrucît mărgăritarul era nesmintit și neatins, porunci să vină toți giuvaergiii din Bassra și le spuse : „Vreau să găuriți cu meșteșug mărgăritarul acesta năstrăpat. Și cine se va pricepe să facă treaba fără a-i vătăma cumva miezul vrăjitor, acela poate să-mi ceară tot ce îi va pofti inima ; și va fi răsplătit, și cu prisosință ! Dar dacă nu va izbîndi cu desăvîrșire, ori dacă soarta lui cea rea l-o face să-l vatăme fie cît de cît, poate să se aștepte la cea mai neagră dintre morți ; întrucît am să pun să i se taie capul, după ce mai întîi am să-l fac să îndure toate caznele care s-or cuveni pentru păcătoasa lui de neîndemînare ! Ce ziceți, o, giuvaiergiilor ?“ Cînd auziră vorbele acestea ale sultanului și cînd văzură la ce își primejduiau sufletele, giuvaergiii se speriară cu mare spaimă și răspunseră : O, rege al vremilor, e lucru tare gingaș cu un mărgăritar ca acesta ! Și noi știm că și pentru un mărgăritar de rînd se cere o iscusință și o îndemînare aparte, și puțini meșteri giuvaergii ajung la bun sfîrșit fără nici un necaz de neînlăturat. Ne rugăm dar ție să nu ne pui în spinare ceea ce puterile noastre slabe nu pot să ducă, întrucît mărturisim că o iscusință cumu-i aceea pe care s-ar cădea s-o dovedim nu are să iasă niciodată din mîinile noastre. Ci putem să-ți spunem pe unul care ar ști să săvîrșească această vrăjitoarească artă, și care-i șeicul nostru !“ Iar regele întrebă : „Și cine-i șeicul vostru ?“ Ei răspunseră : „Este meșterul giuvaergiu Obeid ! El este nemăsurat mai dibaci decît noi, și are cîte un ochi în fiecare vîrf de deget, și o gingășie peste fire în fiecare ochi !“ Și

regele zise : „Duceți-vă să mi-l aduceți, și nu zăboviți !“ Iar giuvaergiii zoriră să se supună și se întoarseră cu șeicul lor, meșterul Obeid care, după ce sărută pămîntul între mîinile regelui, rămase încremenit, așteptînd poruncile. Și regele îi arătă ce lucru cerea de la el și ce răsplată sau ce osîndă îl aștepta, după izbîndă ori neizbîndă. Și, totodată, îi arătă mărgăritarul. Iar giuvaergiul Obeid luă mărgăritarul cel minunat și îl cercetă vreme de un ceas, și răspunse : „Să mor eu dacă nu-l găuresc !“ Și, pe loc, se ghemui pe vine, cu îngăduința regelui, și scoțîndu-și de la brîu niște scule gingașe puse mărgăritarul între cele două degete mari ale picioarelor lui strînse și, cu o dibăcie și cu o ușurință de neînchipuit, își mînui sculele așa cum ar face un copil cu un titirez și, în mai scurtă vreme decît ar trebui spre a găuri un ou, sfredeli mărgăritarul dintr-o parte pînă în cealaltă, fără de nici un cusur și fără de cea mai mică scrijelitură, cu două găurele pe-o măsură și pe-o potrivă. Pe urmă îl șterse cu mîneca și i-l întinse regelui, care se umplu și se înfioră de încîntare și de mulțumire. Și și-l petrecu pe după gît, legat cu un șiret de mătasă, și se sui să șadă pe tronul lui. Și se uita în toate părțile cu niște ochi luminați de bucurie, pe cînd mărgăritarul era ca un soare atîrnat de gîtul lui. După care, se întoarse înspre giuvaergiul Obeid și îi zise : „O, meștere Obeid, acuma-i rîndul dorinței tale !“ Iar giuvaergiul cugetă vreme de un ceas și răspunse : „Sporească Allah zilele regelui ! ci robul, care cu mîinile lui betege a avut neprețuita cinste de-a atinge mărgăritarul cel minunat și de a i-l da îndărăt găurit stăpînului nostru, după dorința sa, are o soție tare tînără pe care este dator s-o bucure cît mai des, dat fiind că el este tare bătrîn și că bărbații trecuți, care nu vor să se facă urîți de soțiile lor, se cade să se poarte față de ele cu tot soiul de gingășii și să nu facă nimic fără a le cere sfatul. Or, chiar că tocmai aceasta-i starea robului tău, o, rege al vremilor. El ar vroi să se

ducă să afle părerea soției sale în privința cererii pe care îi îngădui s-o facă stăpînului nostru cel preadarnic, și să vadă de nu are chiar ea vreo dorință de rostit, mai bună decît aceea pe care aș putea eu s-o închipui. Întrucît Allah a dăruit-o nu numai cu tinerețe și cu farmec, ci și cu o minte rodnică și pătrunzătoare și cu o judecată de toată minunea !“ Și regele răspunse : „Dă zor, Osta-Obeid, de te du să te sfătuiești cu soția ta și să te întorci să-mi aduci răspunsul, căci n-am să-mi aflu tihna sufletului decît atunci cînd am să-mi îndeplinesc făgăduiala !“ Și giuvaergiul plecă de la palat și se duse la nevastă-sa și îi povesti tărășenia. Și nevestica strigă : „Preamărit fie Allah, cel care face să vină și ziua mea mai nainte de soroc ! Am, cu adevărat, o dorință de rostit și un gînd, cam ciudat, ce-i drept, de îndeplinit ! Noi, din mila lui Allah și din sporul negustătoriilor tale, sîntem de mult bogați și la adăpost de nevoie pentru tot restul zilelor noastre. Nu avem dar nimica de rîvnit în privința aceasta, iar dorința pe care vreau să mi-o împlinesc nu are să coste nici o drahmă din vistieria domnească. Iacătă ! Du-te de-i cere regelui să-mi dea numai îngăduința de a mă preumbla în fiecare vinere, cu un alai asemenea cu acela al fetelor de regi, prin sukurile și pe ulițele din Bassra, fără ca nimenea să cuteze a se arăta atunci pe ulițe, sub pedeapsa de a-și pierde capul ! Și iacătă tot ce doresc de la rege ca răsplată a lucrului tău la mărgăritarul sfredelit !“ Cînd auzi vorbele acestea ale tinerei sale neveste, giuvaergiul fu peste poate de uluit și își zise : „Allah Karim ! Chiar că-i tare ascuțit la minte acela care se poate lăuda că ar ști ce se petrece în capul unei femei !“ Ci întrucît o iubea pe nevastă-sa, și fiind bătrîn și de altminteri tare urît, nu vroi s-o supere și se mulțumi să răspundă : „O, fiică a moșului meu, dorința ta este asupra capului și a ochiului meu ! Ci dacă negustătorii din sukuri au să-i lase prăvăliile ca să se ducă

să se ascundă, cît o trece alaiul, cîinii și pisicile au să le prade tarabele și au să se săvîrșească niște stricăciuni care au să ne împovăreze sufletul" Ea spuse: „Ca să nu pată așa, să se dea poruncă la toți locuitorii și la toți paznicii din sukuri să închidă în ziua aceea toți cîinii și toate pisicile. Întrucît eu vreau ca prăvăliile să rămînă deschise la trecerea alaiului meu! Și toată lumea, mari și mici, să se ducă să se ascundă în moschei, unde să se închidă ușile, așa ca nimenea să nu poată scoate capul și să se uite afară!" Atunci giuvaergiul Obeid se duse la rege și, pînă peste poate de fîstîcit, îi povesti ce vrea nevastă-sa. Iar regele spuse: „Prea bine!" Și porunci numaidecît să se dea strigare, în toată cetatea, de către pristavii domnești, poruncii ca toți locuitorii să-și lase prăvăliile deschise în toate vinerile, cu două ceasuri înainte de rugăciune, și să se ducă să se ascundă în moschei și să se ferească strașnic de a-și arăta capetele pe drumuri, sub pedeapsa de-a și le vedea zburate de pe grumazi. Și să le dea de știre să-și închidă cîinii și pisicile, măgarii și cămilele, și toate vitele de povară care ar putea să umble prin sukuri. Și de-atunci nevasta giuvaergiului se preumblă așa în fiecare vinere, două ceasuri pînă-n rugăciune, fără ca nici om, nici cîini, nici pisică să cuteze a se arăta pe drumuri. Și-i chiar ea, negreșit, ya sidi Kamar, aceea pe care ai văzut-o dimineața aceasta, în mîndrețea-i cu adevărat peste fire, în mijlocul alaiului ei de fetișcane și avînd-o în frunte pe roaba cea tînără care ține sabia trasă gata să reteze capul cui ar îndrăzni să se uite la ea cînd trece.

Și nevasta bărbierului, după ce îi povesti astfel lui Kamar ceea ce acesta dorise să afle, tăcu o clipă, îl cercetă zîmbind și adăugă:

— Da văd eu bine, o, îmbelșugatule cu chip de vrajă, o, stăpîne al meu binecuvîntat, că istorisirea asta nu îți este de-ajuns și că mai vrei de la mine și altele, de

pildă să-ți spun vreo cale de-a o mai vedea o dată pe tinerica aceea minunată, soția giuvaergiului cel bătrîn!

Şi Kamar răspunse :

— O, maică a mea, acesta-i, în adevăr, dorul cel mai adînc al inimii mele. Întrucît numai ca s-o văd pe ea am venit din țara mea, părăsindu-mi casa în care lipsa mea a lăsat în lacrimi un tată și o mama care tare mă mai iubesc.

Şi soția bărbierului spuse :

— Dacă-i așa, o, copilul meu, spune-mi numai ce lucruri scumpe și de preț ai la tine !

El spuse :

— O, maică a mea, am la mine, printre alte lucruri frumoase, niște pietre scumpe, de patru soiuri : pietrele de cel dintîi soi prețuiesc fiecare cinci sute de dinari de aur ; cele de al doilea soi prețuiesc fiecare șapte sute de dinari de aur ; cele de al treilea opt sute cincizeci ; iar cele de al patrulea o mie de dinari de aur, pe puțin, fiecare !

Ea întrebă :

— Şi sufletul tău e gata să lepede patru pietre de acestea, cîte una din fiecare soi ?

El răspunse :

— Sufletul meu e cît se poate de gata să lepede toate pietrele pe care le am și tot ce e al meu !

Ea spuse :

— Păi atunci ridică-te, o, fiul meu, o cunună a capului celor mai mărinimoși, și du-te de-l caută în sukul giuvaergiilor și al aurarilor pe giuvaergiul Osta-Obeid, și fă întocmai cum am să-ți spun !

Şi îi arătă tot ce ea vroi să-i arate, spre a-l ajuta să ajungă la capul dorurilor lui, și adăugă :

— În tot ce vei face, se cere multă grijă și răbdare, fiul meu. Ci tu, după ce vei face cum te-am învățat, să nu

uiţi să vii să-mi dai seama şi să aduci cu tine o sută de dinari de aur pentru bărbier, soţul meu, care-i un om sărac.

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute optzeci şi patra noapte

Urmă :

Şi Kamar răspunse că ascultă şi că se supune, şi ieşi din casa bărbierului, prefirîndu-şi încă o dată prin gînd, ca să şi le sape adînc în minte, poveţele neguţătoarei de parfumuri, soţia bărbierului. Şi îl proslăvea pe Allah care i-o scosese în cale, ca pe o piatră arătătoare de drum, pe această femeie de bine.

Şi aşa ajunse în sukul giuvaergiilor şi al argintarilor, unde toată lumea se repezi să-i arate prăvălia şeicului giuvaergiilor, Osta-Obeid. Şi intră în prăvălie şi îl văzu, în mijlocul ucenicilor săi, pe giuvaergiul pe care îl salută cu cea mai mare cuviinţă, ducîndu-şi mîna la inimă, la buze şi la cap, rostind :

— Pacea fie cu tine !

Iar Osta-Obeid îi întoarse salamalekul şi îl întîmpină cu bunăvoinţă şi îl rugă să şadă jos. Şi Kamar scoase atunci din pungă o gemmă rară, dar din soiul celor mai puţin frumoase dintre cele patru soiuri pe care le avea, şi îi spuse :

— O, meştere, doresc nespus să-mi faci la gemma aceasta un inel vrednic de meşteria ta, însă în chipul cel mai simplu, şi greu de un *miskal*, nu mai mult !

Şi îi puse în palmă totodată şi douăzeci de galbeni, spunînd :

— Aceştia, o, meştere, nu sînt decît o arvună măruntă faţă de plata cu care m-am socotit să-ţi răsplătesc lucrul ce ai să mi-l faci !

Şi tot aşa dete cîte un galben la fiecare dintre mulţii ucenici, în chip de bacşiş ; şi la fel şi mulţimii de cerşetori care se iviseră în uliţă de cum îl văzuseră intrînd în prăvălie pe tînărul străin îmbrăcat în straie scumpe. Şi, după ce făcu în felul acesta, plecă, lăsînd pe toată lumea uluită de filotimia, de frumuseţea şi de purtările-i alese.

Iar Osta-Obeid nu vroi să aducă nici o zăbovealâ la facerea inelului, şi, cum era dăruit cu o dibăcie fără de seamăn, şi cum avea la îndemîna sa toate mijloacele pe care nici un alt giuvaergiu de pe lume nu le mai avea, îl începu şi îl isprăvi, gata şlefuit şi lustruit, pînă la sfîrşitul acelei zile. Şi, întrucît tînărul Kamar nu urma să vie decît a doua zi, giuvaergiul luă inelul cu sine, seara, ca să-l arate şi soţiei sale, tinerica despre care este vorba, atîta de minunată i se părea piatra şi de o limpezime de-ţi venea s-o duci la gură şi s-o bei.

Cînd tinerica, soţia lui Osta-Obeid, văzu inelul, îl găsi tare frumos şi întrebă :

— Pentru cine-i ?

El răspunse :

— Pentru un tînăr străin care este şi mai strălucitor, şi încă cu mult, decît această gemmă minunată. Află, în adevăr, că stăpînul acestui inel, care m-a şi plătit dinainte aşa cum niciodată n-am fost plătit, este frumos şi zarif, cu nişte ochi care te bagă-n boală de dor, cu nişte obraji ca foile florii de bujor pe un strat bătut de iasomie, cu o gură ca pecetea lui Soleiman, cu nişte buze scăldate-n sîngele cornalinelor, şi cu un gît cum e gîtul de antilopă, care îşi poartă aşa de gingaş capul cum îşi poartă un fir de floare bobocul. Şi, ca să spun tot ceea

ce-i mai presus de orice grai, este frumos, de-adevărat frumos, și dulce pe cît e de frumos, lucru care face să se asemuie cu tine nu doar la desăvîrșiri, ci tot așa și la tinerețe și la trăsăturile chipului.

Așa giuvaergiul i-l zugrăvi soției sale pe tînărul Kamar, fără a vedea că vorbele lui aprindeau în inima tinerelei o patimă năprazuică și cu atîta mai cruntă cu cît cel îndrăgit nu fusese văzut. Și acest stăpîn al unei frunți pe care, ca niște castraveți pe un ogor gunoit, aveau să răsară coarnele, uita că nu se află pe lume un mai amarnic codoslîc, nici izbîndă mai neîndoielnică, decît codoslicul unui soț care laudă dinaintea neveste-si, fără să ia aminte la urmări, harurile și frumusețea unui necunoscut. Și iacă-așa, atunci cînd Allah preaînaltul vrea să pună în rotire hotărîrile menite făpturilor zămislite de el le face să bîjbîie prin negurile orbirii.

Or, tînăra nevestică a giuvaergiului îi ascultă vorbele și le așternu în adîncul minții ei, ci fără să-și dea pe față nimic din ispitele care o frămîntau. Și îi spuse soțului său, cu un glas nepăsător :

— Dă-mi să văd și eu inelul acela !

Și Osta-Obeid i-l dete, iar ea îl privi cu un ochi sastisit și și-l petrecu pe deget. Pe urmă spuse :

— Parcă ar fi fost făcut pe degetul meu ! Ia te uită ce bine îmi vine !

Și giuvaergiul răspunse :

— Trăiască degetele huriilor ! Pe Allah, o, stăpînă a mea, stăpînul inelului acesta este dăruit cu multă filotimie și-i tare îndatoritor, și chiar mîine am să-l rog să mi-l vîndă la orice preț o fi, și am să ți-l aduc !

În vremea aceasta, Kamar se dusese să-i dea seama nevestei bărbierului despre felul cum lucrase, după învățăturile ei ; și îi puse în palmă o sută de galbeni, ca dar pentru bărbierul cel sărac ! Și o întrebă pe ocrotitoarea sa ce-i mai rămînea de făcut. Iar ea îi spuse :

— Iacătă ! Cînd ai să te duci la giuvaergiu, să nu mai iei inelul pe care are să ți-l facă. Ci prefă-te că este prea strîmt pentru degetul tău, și dă-i-l în dar ; și arată-i altă gemmă, mult mai frumoasă decît cea dintîi, dintre acelea care prețuiesc șapte sute de dinari bucata ; și spune-i să ți-o pună la un inel într-un fel cît mai îngrijit. Totodată, dă-i șaizeci de dinari de aur lui, și mai dă cîte doi la fiecare dintre lucrătorii lui, ca bacșiș. Și să nu-i uiți nici pe milogii de la ușă. Și, de-ai să faci așa, lucrurile au să se întoarcă spre mulțumirea ta. Și nu uita, o, fiule, să vii iar să-mi dai seama despre toate, și să aduci cu tine cîte ceva și pentru soțul meu bărbierul, săracul acela !

Și Kamar răspunse :

— Ascult și mă supun !

Plecă dar de la soția bărbierului și, a doua zi, nu pregetă să se ducă în suk la giuvaergiul Osta-Obeid care, de cum îl văzu, se ridică în cinstea lui și, după salamalekuri și fíritisiri, îi înfățișă inelul. Iar Kamar se făcu a-l încerca, și spuse apoi :

— Pe Allah, o, meștere Obeid, inelul este foarte bine făcut, da-i puțin cam mic pentru degetul meu. Ia-l ! Ți-l las ca să-l dăruiești vreuneia dintre roabele cele multe din haremul tău ! Și iacătă acuma altă gemmă, care îmi place mai mult decît cea dintîi, și care are să fie și mai arătoasă pe un ghiul frumos.

Și, grăind acestea, îi înfățișă o gemmă de șapte sute de dinari de aur ; și totodată, îi dete șaizeci de dinari de aur lui, și mai dete cîte doi la fiecare dintre ucenicii săi, spunînd :

— Numai ca să vă răcoriți cu un sorbet ! Și nădăjduiesc că, dacă lucrul va fi încheiat repede, aveți să fiți mulțumiți toți de felul cum veți fi răsplătiți !

Și plecă, împărțind în dreapta și-n stînga bani de aur cerșetorilor adunați dinaintea ușii prăvăliei.

Cînd văzu atîta dărnicie la mușteriul său cel tînăr, giuvaergiul fu peste poate de uimit. Și seara, cînd se întoarse acasă, nu mai pridídea să-l laude, dinaintea neveste-si, pe străinul cel filotim, despre care spunea :

— Pe Allah ! nu se mulțumește să fie frumos cum n-au fost nicicînd nici cei mai frumoși, da are și-o mînă largă ca beizadelele !

Și cu cît vorbea, cu atîta făcea să se învîrsteze și mai mult în inima femeii sale dragostea pe care o simțea pentru tînărul Kamar. Iar cînd giuvaergiul îi puse în palmă inelul, darul de la mușteriul său, ea și-l trecu încet pe deget și întrebă :

— Și nu ți-a cerut să-i faci altul ?

El spuse :

— Ba da ! Și am lucrat la el toată ziua, cu atîta sîrg încît iacătă-l gata !

Ea spuse :

— Dă să-l văd !

Și ea îl luă, se uită la el zîmbind și spuse :

— Tare-aș vrea să-mi rămînă mie !

El spuse :

— Cine știe ? Tînărul acela ar fi în stare să mi-l lase, așa cum a făcut și cu fratele său !

Estimp, Kamar se dusese să-i povestească soției bărbierului tot ce se întîmplase, și să pună la cale ce mai avea de făcut. Și îi puse în palmă patru sute de dinari de aur pentru soțul ei bărbierul, săracul acela ! Iar ea îi spuse :

— Fiul meu, treburile tale se află pe drumul cel mai bun. Cînd ai să te duci la giuvaergiu, să nu iei inelul pe care l-ai poruncit ; ci mai degrabă fă-te că e prea mare, și lasă-i-l în dar. Pe urmă, dă-i altă nestemată, dintre acelea care prețuiesc nouă sute de dinari bucata ; și, așteptînd ca lucrarea să fie terminată, dă o sută de dinari meșterului și cîte trei la fiecare dintre ucenicii lui. Și să nu uiți, fiul meu, cînd ai să vii să-mi povestești ce-ai făcut, să-i aduci și omului meu, bărbierul, săracul

acela, cu ce să-și cumpere o bucată de pîine! Și Allah să te apere și să-ți sporească zilele scumpe, o, copile al dărniciei!

Or, Kamar urmă întocmai sfatul negutătoarei de parfumuri. Și giuvaergiul nu mai găsea cu ce vorbe și cu ce proslăviri să zugrăvească soției sale filotimia străinului cel frumos. Iar ea îi spuse, încercînd inelul cel nou:

— Nu-ți este oarecum, o, fiule al moșului meu, că nu l-ai poftit pînă acuma în casa ta pe un om care s-a arătat atîta de darnic față de tine? Și nu ești, totuși, mulțumită milei lui Allah, nici zgîrcit și nici nu te tragi din vreun neam de zgîrciți; da mi se cam pare că tu uneori uiți de cele ce se cuvin! Încît e de datoria ta să-l rogi numaidecît pe străinul acela să vină mîine și să guste din sarea găzduirii tale!

La rîndu-i, Kamar, după ce se sfătui cu soția bărbierului, căreia îi puse în palmă opt sute de dinari drept dar pentru săracul acela de bărbier — cu care numai să-și cumpere o bucată de pîine — nu pregetă să se ducă la prăvălia giuvaergiului ca să încerce al treilea inel. Și-așa, după ce și-l petrecu pe deget, îl scoase, se uită la el un răstimp cu oarecare silă, și spuse:

— E destul de bine făcut; ci piatra aceasta nu-mi place deloc. Păstrează-l, așadar, pentru vreuna dintre roabele tale, și fă-mi din gemma de colea un inel așa cum se cuvine! Și iacătă pentru tine o arvună de două sute de dinari, și cîte patru dinari pentru fiecare dintre ucenicii tăi. Și iartă-mă de toată supărarea pe care ți-o pricinuiesc.

Și, spunînd acestea, îi dete o gemmă albă și minunată, care prețuia o mie de dinari de aur. Și giuvaergiul, peste măsură de uluit, îi spuse:

— O, stăpîne al meu, au nu vrei să-mi cinstești casa cu chipul tău, și să-mi faci bucuria de a veni în seara aceasta să cinezi cu mine? Întrucît milele tale sînt asupra-mi, și inima mea s-a legat de mîna ta cea darnică!

Iar Kamar răspunse :
— Pe capul și pe ochii mei !
Și îi spuse unde se află hanul la care trăsese.
Or, venind seara, giuvaergiul se duse la hanul cu pricina, ca să-l ia pe musafirul său.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și cincea noapte

Urmă :

Și îl duse acasa, unde îl sărbători cu o primire falnică și cu un ospăț strălucit. Și, după ce fură strînse tablalele de mîncăruri și de băuturi, o roabă le aduse sorbeturile făcute de gazda cea tinerică cu chiar mîinile ei. Ci, cu toată ispita pe care o încerca, nevestica nu vroi nicicum să încalce datinele sindrofiilor, unde femeile nu iau parte niciodată la masă, și rămase în harem. Și trebui să aștepte acolo pînă ce viclenia ei să-și împlinească rostul.

Or, de-abia gustară Kamar și gazda lui din sorbetul cel minunat, că și căzură amîndoi într-un somn adînc : devreme ce copilandra avusese grijă să arunce în pocale un praf adormitor. Iar roaba care îi slujea pieri numaidecît ce-i văzu întinși fără de nici o mișcare.

Atunci tinerica, îmbrăcată numai cu cămășuța și gătită toată ca pentru cea dintîi noapte a ei de nuntă, dete la o parte perdeaua și intră în sala de ospețe. Și cine-ar fi văzut-o pe junișcuța aceea în toată mîndrețea ei, cu ochii plini de omoruri, și-ar fi simțit inima făcută fărîme și mințile zvînturate. Se duse, așadar, pînă lîngă Kamar,

pe care pînă atunci de-abia îl întrezărise pe fereastră, cînd intrase în casă, şi începu să-l privească lung. Şi văzu că era întru totul pe potriva ei. Şi, dintru-ntîi, şezu lîngă el şi începu să-l mîngîie dulce cu mîna pe obraz. Şi deodată puiculeana cea flămîndă se repezi ca o strigoaică lacomă pe flăcău şi începu să-i ciugulească de buze şi de obraji atîta de amarnic de ţîşnea sîngele...

Şi toată noaptea se scurse cu jocul acesta. Iar cînd se făcu ziuă, copilandra cea fierbinte se hotărî să se ridice, şi scoase din sîn patru osişoare de miel şi le puse în buzunarul lui Kamar. Şi, după asta, îl lăsă şi se întoarse în harem. Şi o trimise la el pe roaba de taină, care îi îndeplinea de obicei poruncile, chiar aceea ce ţinea spada trasă în vremea trecerii alaiului prin sukurile din Bassra. Iar roaba, spre a risipi somnul tînărului Kamar şi al bătrînului giuvaergiu, le suflă în nas un praf potrivnic prafului de adormit. Şi puterea acelui praf nu zăbovi mult pînă să se arate ; întrucît cei doi adormiţi se deşteptară numaidecît după ce strănutară. Iar roaba cea tînără îi spuse giuvaergiului :

— O, stăpîne al nostru, stăpîna noastră Halima m-a trimis să te trezesc şi să-ţi spun : Este ceasul rugăciunii de dimineaţă şi iacătă muezinul din minaret cum îi cheamă pe dreptcredincioşi. Şi mai iacătă, pe deasupra, ligheanul şi apa pentru spălatul cel de datină !

Şi bătrînul, încă buimac, strigă :

— Pe Allah ! tare adînc se mai doarme în odaia asta ! Ori de cîte ori mă culc aici, nu mă trezesc decît cînd soarele e sus !

Iar Kamar ce să răspundă ? Ci, ridicîndu-se să se spele, simţi că buzele şi faţa, fără a mai vorbi şi despre ceea ce nu se vedea, îi ardeau ca focul. Şi rămase pînă peste poate de nedumerit şi îi spuse giuvaergiului :

— Nu ştiu, da simt că buzele şi faţa îmi ard ca focul, iar şoldurile îmi sînt ca jarul. Ce să fie asta ?

Şi bătrînul răspunse :

— A, nu-i nimica ! Sînt pişcături de ţînţari ! Întrucît am făcut greşeala să dormim fără a ne coperi cu vălul !

Iar Kamar spuse :

— Bine, da cum se face că nu văd nici urmă de înţepături de ţînţar pe faţa ta, de vreme ce şi tu ai dormit lîngă mine !

El răspunse :

— Pe Allah ! dreptu-i ! Numai că tu trebuie să ştii, o, multchipeşule, că ţînţarilor le place obrazul cel fraged şi fără păr, şi li-i silă de feţele bărboase. Şi vezi bine şi tu ce sînge gingaş curge sub faţa ta cea frumoasă, şi ce barbă lungă atîrnă de pe obrajii mei amîndoi.

Spunînd acestea, se spălară, îşi făcură datoria rugăciunii, şi mîncară masa de dimineaţă împreună. După care Kamar îşi luă rămas-bun de la gazda sa şi plecă la nevasta bărbierului.

Or, o găsi aşteptîndu-l. Şi îl primi rîzînd, şi îi spuse :

— Hai, o, fiule, povesteşte-mi întîmplările din noaptea aceasta, măcar că le văd scrise cu o mie de semne pe chipul tău !

El spuse :

— În ce priveşte semnele, nu sînt decît nişte muşcături de ţînţari, măicuţă a mea, şi nimic altceva !

Iar nevasta bărbierului, la vorbele acestea, se puse pe un rîs şi mai vîrtos, şi spuse :

— Chiar nişte muşcături de ţînţari ? Da ospeţia ta în casa celei care ţi-e dragă n-a mai avut şi alte urmări ?

El răspunse :

— Nu, pe Allah ! afară de patru arşice, cu care se joacă copiii, şi pe care le-am găsit în buzunarul meu, fără să ştiu în ce fel or fi ajuns acolo !

Ea spuse :

— Ia arată-mi-le !

Şi bătrîna le luă, le cîntări o clipă şi spuse apoi:

— Tare mai eşti copil, o, fiul meu, dacă nu ai priceput că porţi pe faţă nu urmele înţepăturilor de ţînţari, ci urmele sărutărilor împătimite ale femeii ce ţi-e dragă. Iar arşicele acestea, pe care ea ţi le-a pus în buzunar, sînt o mustrare ce-ţi face că ţi-ai trecut timpul dormind, cînd ai fi putut să ţi-l foloseşti mai bine cu ea. Şi cu asta a vrut să-ţi spună: „Eşti un copil care îşi trece timpul dormind. Iată nişte arşice pe potrivea unui copil care nu ştie să se veselească cu altfel de joc." Or, iacătă, ăsta-i rostul arşicelor acestea, o, fiul meu. Şi-i un fel de a vorbi cît se poate de limpede dintru-ntîia dată. Şi de altminteri nu ai decît să faci cercarea chiar în seara aceasta. Ai să te prilejuieşti, aşadar, de poftirea pe care o să ţi-o facă giuvaergiul care, nu am nici o îndoială, o să te poftească iar la cină, iar tu nădăjduiesc că n-ai să uiţi să te porţi într-un chip care să te mulţumească, dar şi pe ea, şi s-o fericească şi pe bătrînica de mine, care te are drag, o, fiul meu! Şi adu-ţi aminte, o, lumină a ochilor mei, atunci cînd ai să te întorci la mine, de starea ticăloasă a soţului meu, bărbierul, sărăcanul acela amărît!

Şi Kamar răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei!

Şi se întoarse la hanul la care locuia. Şi-atîta cu el.

Estimp, tînăra Halima îl întrebă pe soţul său, bătrînul giuvaergiu, atunci cînd veni la ea în harem:

— Cum te-ai purtat faţă de străinul cel tînăr, oaspetele tău?

El răspunse:

— Cu toată cuviinţa şi cu toată cinstirea, o, *Cutărică!* Da pesemne că a petrecut o noapte tare rea, întrucît l-au pişcat ţînţarii amarnic!

Ea spuse:

— Asta-i numai din vina ta, dacă nu l-ai culcat sub vălul pologului. Da în noaptea aceasta fără de îndoială

că are să fie mai puțin necăjit. Căci trag nădejde că ai să-l mai poftești o dată. Şi asta-i cel mai puţin lucru pe care poţi să-l faci faţă de el spre a-i răsplăti toate dovezile de mărinimie cu care te-a coperit !

Iar giuvaergiul nu putu să răspundă decît că ascultă și că se supune, cu atît mai mult cu cît și el simțea la fel o mare dragoste față de flăcău.

Și-așa, atunci cînd Kamar veni la prăvălie, giuvaergiul nu pregetă să-l poftească iarăși, și toate se petrecură în noaptea aceea întocmai ca și în noaptea de dinainte, în ciuda vălului împotriva țînțarilor. Întrucît toată noaptea, de îndată ce băutura cea toropitoare își făcuse rostul, tînăra Halima, mai arzătoare ca niciodată, nu mai contenise să se zbuciume și să se frămînte într-un chip încă și mai năpraznic ca întîia oară. Și cînd tînărul Kamar, dimineața, în urma prafului suflat în nas, ieși din somnul lui greu, își simți fața ca de foc și tot trupul zdrobit de supturi, de mușcături și de altele asemenea din partea iubeței lui cea pojarnice. Ci nu dete nimica în vileag față de giuvaergiul care îl întrebă despre felul cum dormise, și, după ce își luă rămas-bun de la el, Kamar plecă să se ducă a-i da seamă nevestei bărbierului despre cele întîmplate. Și, cînd se uită în buzunar, găsi un cuțit ce-i fusese pus acolo. Și arătă cuțitul acele ocrotitoarei sale, punîndu-i în palmă cinci sute de dinari de aur, pentru soțul ei, sărăcanul acela ! Iar bătrîna, după ce îi sărută mîna, strigă atunci cînd văzu cuțitul :

— Allah să te ferească de năpastă, o, copilul meu ! Iacătă că drăguța ta s-a mîniat și că te amenință cu moartea, dacă te mai găsește adormit. Întrucît acesta-i tîlcul cuțitului ăsta pus în buzunarul tău !

Și Kamar, tare năucit, întrebă :

— Da, cum aș putea face să nu mai adorm ? Că eu și în noaptea asta eram tare hotărît să stau treaz, din toate puterile mele, ci n-am izbutit !

Ea răspunse :

— Păi, pentru asta, nu ai decît să-l lași pe giuvaergiu să bea numai el ; iar tu numai să te faci că ai golit pocalul cu sorbet, pe care să-l verși în spatele tău ; pe urmă să te prefaci adormit, cît o fi roaba de față. Și, în felul acesta, ai să ajungi la ținta cea dorită !

Și Kamar răspunse că ascultă și că se supune, și nu pregetă să urmeze întocmai acele povețe minunate.

Or, lucrurile se petrecură în felul arătat de către bătrînă. Întrucît giuvaergiul, la sfatul soției sale, îl pofti pe Kamar a treia oară la cină, după datina care cere ca musafirul să fie poftit trei seri la rînd. Și atunci cînd roaba care adusese sorbeturile îi văzu adormiți pe cei doi, se duse s-o vestească pe stăpînă-sa că puterea prafului se împlinise.

La vestea aceasta, pojarnica de Halima, mînioasă că-l vedea pe *flăcău nepricepînd nimic* din semnele ei, intră în sala de ospețe, cu jungherul în mînă, gata să-l împlînte în inima nechibzuitului. Ci deodată Kamar, rîzînd, se ridică în picioare și se temeni pînă la pămînt dinaintea tineruicii, care îl întrebă :

— A ! da cine te-a învățat o vicleníe ca asta ?

Și Kamar nu-i ascunse nicidecum că făcuse așa urmînd sfaturile nevestei bărbierului. Iar ea zîmbi a rîde și spuse :

— E isteață bătrîna ! Ci de-acuma înainte nu mai ai treabă decît cu mine. Și n-o să ai a te plînge !

Și, spunînd acestea, îl trase la ea pe tinerelul cel cu trupul fecior de orice atingere de femeie, și îl mînui într-un chip atît de priceput...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă :

...și îl mînui într-un chip atîta de priceput încît pe loc învăță să decline fără de șovăire toate cazurile, să pună forma pasivă la acuzativ, și să treacă forma directă în rostul ei activ, încît noaptea aceea fu cu totul și cu totul noaptea cocoșului ! Slavă lui Allah, cel carele dă aripi rostului dintîi al păsărilor, carele face să zburde iedul de cum se naște, carele face să se umfle grumazul puiului de leu, carele face să gîlgîie rîul de îndată ce iese din stîncă, și carele pune în inima dreptcredincioșilor săi un har de neînfrînt și frumos cum e cîntecul de ziuă al cocoșului !

Și, după ce multpriceputa Halima, cu ajutorul acelui viteaz lăncier proaspăt ieșit din ou, își potoli jarul care o mistuia, îi spuse, într-un potop de alinturi :

— Să știi, o, roadă a inimii mele, că eu nu aș mai putea să mă lipsesc de tine. Drept aceea, nu carecumva să socoți că o noapte sau două, o săptămînă sau două, o lună sau două, un an sau doi mi-ar fi destul ! Vreau să-mi petrec viața toată cu tine, să-l las pe soțul acesta bătrîn și urît, și să te urmez în țara ta. Ascultă-mă, așadar, și, dacă îți sînt dragă și dacă dovezile din noaptea aceasta te-au mulțumit, fă ceea ce am să-ți spun. Iacătă ! Dacă bătrînul de soț al meu te-o mai pofti încă o dată, să-i răspunzi : „Pe Allah, moșule al meu, Ibn-Adam este tare nevolnic din fire, și are sîngele cam greu ! Iar cînd își sporește musafirlîcul la cineva, ajunge de se scîrbesc de el și cei bogați și cei săraci, deopotrivă ! Iartă-mă, dar, că nu pot să primesc plăcuta ta poftire, întrucît mi-e teamă că aș săvîrși o necuviință ținîndu-te

așa trei sau patru nopți la rînd departe de haremul tău !“ Şi, după ce ai să-i vorbești în felul acesta, roagă-l să-ți închirieze o casă vecină cu casa noastră, pe motiv că astfel ați putea amîndoi să vă vedeți mai lesne și să petreceți rînd pe rînd o parte din noapte împreună, fără a se ivi vreo greutate nici pentru unul, nici pentru celălalt. Or, știu bine, soțul meu, are să vină să se sfătuiască cu mine în privința aceasta, iar eu am să-l îndemn să facă așa. Şi cînd avem să ajungem aici, Allah are să aibă grijă de ce mai este de făcut !

Iar tînărul Kamar răspunse :

— A asculta înseamnă a mă supune !

Şi i se jurui că are să facă întocmai după dorințele ei și, spre a-i pecetlui jurămîntul, mai făcu o lecție cu ea, de declinare, încă și mai amănunțită ca întîia oară. Şi, hotărît ! în noaptea aceea cîrja hagiului lucră cu sîrg pe cărarea netezită acuma.

Pe urmă, după sfatul drăguței sale, Kamar se duse și se culcă lîngă giuvaergiu, ca și cum nimica nu s-ar fi petrecut. Iar dimineața, după ce giuvaergiul se trezi de praful deșteptător, Kamar vroi să-și ia ziua-bună de la el, ca de obicei. Ci giuvaergiul nu-l lăsă să plece și îl pofti să mai vină iarăși să mănînce laolaltă masa de seară. Iar Kamar, neuitînd povața drăguței lui, nu vru nicicum să primească poftirea giuvaergiului ; îl înfățișă însă socoteala ce fusese pusă la cale, și îi spuse că numai așa era cu putință să nu se tulbure unul pe altul de aci înainte. Iar bătrînul giuvaergiu răspunse :

— Nu este nici o piedică !

Şi, fără a mai zăbovi, se ridică și se duse să ia cu chirie casa lipită de casa lui, o îmbrăcă bogat și îl așeză în ea pe tînărul său prieten. Şi dibacea Halima avu grijă, la rîndu-i, în mare taină, să pună a se face în zidul dintre case o deschizătură, ascunsă și pe-o parte și pe cealaltă cu un dulap.

Şi-aşa că, a doua zi, Kamar fu pînă peste poate de uluit cînd o văzu, de parcă-ar fi ieşit din nimic, pe iubita sa intrînd în odaia lui. Ci ea, după ce îl potopi cu alinturi, îi dezvălui taina cu dulapul şi, pe clipă pe dată, îi făcu semn să-şi îndeplinească datoria cocoşească. Iar Kamar se supuse cu sîrguinţă şi cu grăbire, şi mînui de şapte ori la rînd cîrja hagiască. După care, tînăra Halima, topită de pojarul domolit, scoase din sîn un jungher minunat al soţului ei giuvaergiul, pe care şi-l luase el însuşi cu cea mai mare grijă, şi pe care îl împodobise cu nestemate rare şi frumoase ; şi i-l dete lui Kamar, spunîndu-i :

— Pune-ţi jungherul acesta la brîu şi du-te la prăvălia lui Osta-Obeid, soţul meu, arată-i jungherul şi întreabă-l dacă îl găseşte pe gustul lui şi cît preţuieşte. Iar el are să te întrebe de la cine îl ai ; atunci să-i spui că, trecînd prin sukul armurierilor, ai auzit doi inşi care şedeau de vorbă, şi unul îi spunea celuilalt : „Ia uite ce dar mi-a făcut drăguţa mea, care îmi dă lucrurile soţului ei bătrîn, cel mai urît şi mai scîrbos dintre soţii babalîci !" Şi să adaugi că omul care vorbea aşa a venit la tine şi că ai cumpărat jungherul. Pe urmă să pleci din prăvălie şi să vii în mare grabă acasă, unde ai să mă găseşti în dulap, să-mi dai îndărăt jungherul !

Şi Kamar, luînd jungherul, se duse la prăvălia giuvaergiului, unde jucă pozna pe care iubita lui o ticluise.

Cînd văzu jungherul şi cînd auzi vorbele lui Kamar, giuvaergiul fu cuprins de o mare tulburare, şi răspunse cu nişte vorbe frînte, ca un ins cu minţile pierdute. Iar Kamar, văzînd starea giuvaergiului, ieşi din prăvălie şi dete fuga să-i ducă jungherul drăguţei sale, care îl aştepta în dulap. Şi flăcăul îi zugrăvi starea amarnică şi rătăcirea în care îl lăsase pe giuvaergiu, soţul ei.

Estimp, amărîtul de Osta-Obeid la rîndu-i dete fuga acasă, pradă vîrtejurilor bănuielii și suflînd ca un șarpe cuprins de furii. Și intră în casă, cu ochii ieșiți din cap, răcnind :

— Unde mi-e jungherul ?

Iar Halima, cu chipul cel mai neprihănit, răspunse holbînd niște ochi mari de nedumerire :

— Este la locul lui, în bisactea. Ci, pe Allah, o, fiule al moșului meu, te văd cu mintea tulbure și am să mă feresc să ți-l dau, de teamă că vrei să-l bagi în careva !

Iar giuvaergiul stărui, jurîndu-se că nu vrea să-l bage în nimeni. Atunci, descuind bisacteaua, Halima îi înfățișă jungherul. Și bătrînul strigă :

— Na minune !

Ea întrebă :

— Ce este oare așa de uluitor ?

El spuse :

— Mi s-a părut mai adineaori că am văzut jungherul acesta la brîul prietenului meu cel tînăr !

Ea spuse :

— Pe viața mea ! ai putea să ai vreo bănuială cît de cît asupra soției tale, o, tu, cel mai nevolnic dintre soți ?

Iar giuvaergiul îi ceru iertare și își dete toate silințele spre a-i potoli mînia.

Or, a doua zi, după ce jucă cu iubitul ei o partidă de șah împărțită în șapte părți, se gîndi prin ce mijloace să-l împingă pe giuvaergiul cel bătrîn să se despărțească de ea, și îi spuse lui Kamar :

— Vezi și tu că mijlocul cel dintîi nu ne-a izbutit. Or, acuma am să mă îmbrac ca o roabă, iar tu ai să mă duci la prăvălia soțului meu. Și ai să-mi dai iașmacul la o parte, spunîndu-i bătrînului că tocmai m-ai cumpărat din tîrg. Și o să vedem limpede dacă lucrul acesta are să-i deschidă ochii !

Și se ridică și se îmbrăcă într-adevăr ca o roabă, și îl însoți pe iubitul ei pînă la prăvălia soțului. Iar Kamar îi spuse bătrînului giuvaergiu :

— Uite o roabă pe care tocmai am cumpărat-o cu o mie de dinari de aur. Ia vezi dacă îți place !

Și, grăind acestea, îi ridică iașmacul. Iar giuvaergiul era mai-mai să cadă jos cînd o văzu pe nevastă-sa, împodobită cu nestematele cele strălucite pe care le lucrase chiar el, și purtînd pe deget inelele pe care Kamar i le dedese în dar. Și strigă :

— Cum o cheamă pe roaba aceasta ?

Iar Kamar răspunse :

— Halima !

Și giuvaergiul, la vorbele acelea, își simți beregățile cum i se umflă, și căzu pe spate. Iar Kamar și tinerica se folosiră de leșinul lui spre a pieri de acolo.

Cînd se trezi din leșin, Osta-Obeid dădu fuga acasă cît putu el de iute și, de data aceasta, era mai-mai să moară de uimire și de spaimă găsind-o pe soția sa îmbrăcată tot cu podoabele cu care tocmai o văzuse și strigă :

— Nu este putere și adăpost decît întru Allah cel atotputernic !

Iar ea îi spuse :

— O, fiule al moșului meu, da de ce te minunezi așa ?

El spuse :

— Prăpădi-l-ar Allah pe Cel-rău ! Tocmai am văzut o roabă pe care a cumpărat-o tînărul meu prieten, și care parcă erai chiar tu alta, așa îți semăna !

Iar Halima, ca sugrumată de supărare, strigă :

— Da cum de cutezi tu, o, pacoste cu barbă albă, să mă jignești cu niște bănuieli atît de nerușinate ? Du-te să te încredințezi cu ochii tăi, hai dă fuga la vecinul tău să vezi de nu cumva ai s-o găsești acolo pe roaba aceea ?

El spuse :

— Ai dreptate ! Nu se află bănuială care să nu se spulbere la o dovadă ca aceasta !

Şi coborî scara, şi ieşi din casa lui, spre a se duce la prietenul său Kamar.

Or, Halima, trecînd prin dulap, se şi afla acolo atunci cînd sosi soţul ei. Şi bietul de el, năucit de o asemănare atîta de mare, nu putu decît să îngaime :

— Mare-i Allah ! El zămisleşte jocurile firii, şi tot ce i se năzare !

Şi se întoarse acasă, pînă peste măsură de tulburat şi de buimăcit, şi, găsind-o pe nevastă-sa aşa cum o lăsase, nu putu decît s-o potopească cu laude şi să-i ceară iertăciune. Pe urmă, se întoarse la prăvălia lui.

Estimp Halima, trecînd prin dulap, se întoarse la Kamar şi îi spuse :

— Vezi şi tu că nu se află vreo cale de a-i deschide ochii moşneagului acesta cu barbă de ruşine ! Nu ne mai rămîne aşadar decît să plecăm de aici fără zăbavă. Eu mi-am şi orînduit lucrurile, iar cămilele sînt gata încărcate, şi tot aşa şi caii, iar caravana nu ne mai aşteaptă decît pe noi ca să pornească !

Şi se ridică şi, învăluindu-se cu iaşmacurile sale, îl hotărî s-o ducă înspre locul unde se afla caravana. Şi amîndoi încălecară pe caii care îi aşteptau, şi plecară. Iar Allah le scrise bună-pace, şi ajunseră în Egipt fără de nici o întîmplare neplăcută.

Cînd sosiră la casa părintelui lui Kamar şi cînd preacinstitul neguştor auzi de întoarcerea fiului său, bucuria umplu toate inimile, iar Kamar fu primit într-un potop de lacrimi de fericire. Şi cînd Halima intră în casă, toţi ochii rămaseră robiţi de frumuseţea ei. Iar tatăl lui Kamar îl întrebă pe fiul său :

— O, fiul meu, au este o domniţă ?

El răspunse :

— Nu este o domniță, ci este aceea a cărei frumusețe a fost pricina plecării mele. Întrucît ea este femeia despre care ne-a povestit dervișul. Și acuma am de gînd s-o iau de soție după *sunna* și după lege !

Și îi istorisi tatălui său toată povestea, de la început pînă la sfîrșit. Ci nu are nici un rost s-o mai spunem încă o dată.

Aflînd toată întîmplarea fiului său, preacinstitul negustor Abd el-Rahman strigă :

— O, fiule, blestemul meu să fie asupra ta, și pe lumea aceasta și pe cealaltă, dacă vei stărui în dorința de a te însura cu femeia asta ieșită din iad ! Ah, cugetă, o, fiul meu, că într-o zi s-ar putea să se poarte și față de tine într-un fel tot atît de ticălos ca și față de soțul ei dintîi ! Mai degrabă lasă-mă să-ți caut aici o soție printre fetele de neam bun !

Și îl dojeni îndelung și îi vorbi atîta de înțelept încît Kamar răspunse :

— Am să fac cum dorești tu, o, taică al meu !

Și preacinstitul negustor îl sărută pe fiul său, la vorbele acestea, și porunci numaidecît ca Halima să fie închisă într-un foișor lăturalnic, unde să aștepte pînă ce bătrînul are să ia o hotărîre în privința ei.

După care se apucă să caute prin tot orașul o soție potrivită pentru fiul său. Și, după multe alergături ale mamei lui Kamar pe la neveste de dregători și de negustori bogați, se sărbători nunta lui Kamar cu fata cadiului, care hotărît că era cea mai frumoasă tinerică din Cairo. Și, cu acest prilej, vreme de patruzeci de zile întregi, nu se precupețiră nici ospețele, nici luminațiile, nici danțurile, nici jocurile. Iar ziua de la sfîrșit fu o petrecere anume păstrată pentru cei săraci, pe care avură grijă să-i poftească să ia loc împrejurul tablalelor aduse pentru ei, cu deplină dărnicie.

Or, Kamar, care veghea el însuși slugile în vremea acestui ospăț, băgă de seamă printre sărăcime un om îmbrăcat mai prost decît cei mai săraci, și ars de soare, pe chip cu urmele unor oboseli lungi și ale unor amaruri grele. Și, oprindu-și asupra-i privirile spre a-l chema, îl cunoscu pe giuvaergiul Osta-Obeid. Și dete fuga să-i spună și lui tătîne-său, care zise :

— Acesta-i prilejul de a îndrepta, pe cît stă în puterea noastră, răul ce l-ai săvîrșit la îndemnul desfrînatei pe care am întemnițat-o !

Și se îndreptă înspre bătrînul giuvaergiu care era pe cale să plece și, strigîndu-l pe nume, îl îmbrățișă cu duioșie și îl întrebă ce pricină îl adusese în starea aceea de sărăcie. Iar Osta-Obeid îi povesti că plecase din Bassra, pentru ca nenorocirea lui să nu fie dată în vileag și să nu poată da dușmanilor săi prilejul de a-și rîde de el, dar că în deșert căzuse în mîinile unor arabi hoți care îi despuiaseră de tot ce avea ! Și preacinstitul Abd el-Rahman porunci ca giuvaergiul să fie dus degrabă la hammam și, după scaldă, să fie îmbrăcat cu haine alese ; pe urmă îi spuse :

— Ești oaspetele meu și îți datorez adevărul ! Află dar că soția ta Halima este aici, încuiată din porunca mea într-un foișor lăturalnic. Și mă gîndisem să ți-o trimit sub pază la Bassra ; ci, devreme ce Allah te-a îndrumat pînă aici, înseamnă că soarta acestei femei fusese hotărîtă dinainte. Așa că am să te duc la ea, iar tu ai s-o ierți sau ai să-i dai ceea ce i se cuvine. Întrucît nu trebuie să-ți ascund că știu toată întîmplarea cea urîtă, de care numai soția ta este vinovată ; întrucît bărbatul care se lasă ispitit de o femeie nu are a se învinui de nimic, dat fiind că bărbatul nu poate să înfrîngă pornirea pe care Allah a sădit-o în el ; ci femeia nu este alcătuită în același fel, iar dacă nu fuge de căutarea și de înghesuiala bărbaților, ea-i vinovată întotdeauna. Of, fratele

meu, se cere o mare vistierie de înțelepciune și de răbdare bărbatului care are o muiere !

Iar giuvaergiul spuse :

— Ai dreptate, fratele meu ! Numai soția mea este vinovată în treaba asta. Ci unde-i ?

Și tatăl lui Kamar spuse :

— În foișorul acela pe care îl vezi dinaintea ta, și iacătă cheile !

Iar giuvaergiul luă cheile cu o mare bucurie și porni înspre foișor, unde deschise ușile și intră la femeia sa. Şi se duse drept la ea, fără a spune o vorbă, și cu amîndouă mîinile, repezite deodată înspre ea...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și șaptea noapte

Urmă :

...o strînse de gît, strigînd :

— Așa să moară dezmățatele de teapa ta !

Iar negustorul Abd el-Rahman, spre a desăvîrși de îndreptat greșelile fiului său Kamar față de giuvaergiu, găsi drept și de cuviință dinaintea lui Allah cel preaînalt s-o mărite chiar în ziua nunții lui Kamar pe fiica sa Steaua-Dimineții cu Osta-Obeid. Ci Allah este mai mare și mai darnic !

Iar Șeherezada, dupa ce povesti astfel întîmplarea aceasta, tăcu. Și regele Șahriar strigă :

— Deie Allah, o, Şeherezada, ca toate muierile cele desfrînate să îndure soarta soţiei giuvaergiului. Întrucît aşa ar fi trebuit să se sfîrşească multe istorii dintre cîte mi-ai povestit! Adeseori chiar că am fost mîniat în sufletul meu, Şeherezada, văzînd că unele femei aveau un sfîrşit potrivnic gîndurilor şi socotelilor mele. Întrucît, în ce mă priveşte, ştii bine ce-am făcut cu dezmăţata şi ticăloasa de soţie — pe care n-ar mai avea-o Allah întru mila sa — ca şi cu toate roabele ei cele stricate!

Ci Şeherezada, nevrînd ca regele să zăbovească mai mult prin preajma unor atari gînduri, se feri ca de foc să răspundă ceva în privinţa aceasta, şi se grăbi să înceapă, precum urmează, povestea cu pulpa de berbec.

POVESTEA PULPEI DE BERBEC

Se povestește — ci Allah este mai știutor! — că trăia la Cairo, sub domnia unui rege dintre regii acelei țări, o femeie dăruită cu atîta viclenie și cu atîta iscusință încît a bea o înghițitură de apă ori a trece prin gaura unui ac cît de mic era pentru ea un lucru la fel de ușor. Or Allah — care dăruiește cum vrea el însușirile bune sau rele — pusese în femeia aceea o fire atîta de pojarnică încît de-ar fi trebuit să fie una dintre cele patru neveste ale unui musulman și să împartă după dreptate nopțile în patru, cîte o parte de fiecare nevastă, ar fi murit de dor și de așteptare. Și-așa că se pricepuse să-și orînduiască treburile atîta de bine încît izbutise să ajungă nu numai singura soție a unui bărbat, ci să se și mărite cu doi bărbați deodată, amîndoi din spița cocoșilor din Egiptul-de-Sus, care știu să mulțumească douăzeci de găini, una după alta. Și se folosise de atîta viclenie, și știuse atîta de bine să-și rostuiască lucrurile încît nici unuia dintre cei doi nu-i da prin minte nimica despre o împărțanie atîta de potrivnică legii și obiceiurilor dreptcredincioșilor. Și, de altminteri, era ajutată în matrapazlîcul ei de chiar meseria pe care o aveau cei doi

soți, întrucît unul era hoț de noapte, iar celălaltul pungaș de zi. Fapt care făcea ca atunci cînd unul se întorcea seara acasă, celălalt să se și afle plecat în căutarea vreunei trebi pe potrivă. Iar în ceea ce privește numele lor, apoi ei se numeau : hoțul Haram și pungașul Akil.

Și trecură zile și luni, iar hoțul Haram și pungașul Akil își îndeplineau cu măiestrie meseria de cocoși, în casă, și pe cea de vulpoi, în afara casei.

Or, într-o bună zi, hoțul Haram, după ce moștenirea ce-o avea de la tătîne-său o mulțumi pe fiica lui socrusău, chiar cu mai multă vrednicie decît de obicei, îi spuse soției sale :

— O treabă de mare însemnătate, o, nevastă, mă silește să lipsesc o vreme de acasă. Fie ca Allah să-mi scrie izbîndă, încît să mă întorc cît mai degrabă lîngă tine !

Iar femeia răspunse :

— Numele lui Allah fie asupra ta și împrejurul tău, o, frunte a oamenilor ! Da ce are să se facă amărîta de mine în vremea cît bărbatul ei are să fie plecat ?

Și se mohorî cumplit, și îi spuse un potop de vorbe de părere de rău, și nu îl lăsă să plece decît după cele mai calde semne de dragoste din partea ei. Și hoțul Haram, încărcat cu un sac de merinde pentru gură, pe care nevestica avusese grijă să i le gătească de drum, plecă în calea sa, încîntat și plesnind din limbă de mulțumire.

Or, de-abia trecuse vreun ceas de vreme de cînd acesta plecase, că Akil pungașul se întoarse acasă. Și soarta vroi ca, avînd o pricină ca și el să lipsească din oraș tocmai atunci, să-i vestească soției că are să plece. Iar nevestica nu pregetă să-i mărturisească și celui de al doilea soț toată ciuda pe care i-o pricinuia plecarea lui și, după felurite și spornice dovezi de o înflăcărare peste măsură, îi umplu un sac cu merinde de gură, pentru drum, și își luă rămas-bun de la el, chemînd asupra capu-

lui său binecuvîntările lui Allah — preamărit fie el ! Şi pungaşul Akil plecă, mîndru că are o soţie atîta de caldă şi atîta de grijulie, şi pocnind din limbă de mulţumire.

Şi întrucît soarta oricărui ins îl aşteaptă de obicei pe la vreo cotitură de drum, cei doi soţi aveau s-o găsească pe a lor tocmai în clipa cînd se gîndeau cel mai puţin la ea. În adevăr, la sfîrşitul zilei, pezevenghiul de Akil intră într-un han ce se afla în cale, gîndind să-şi petreacă noaptea acolo. Şi, cînd intră în han, nu găsi acolo decît un călător, cu care, după salamalekurile şi urările de datină şi dintr-o parte şi din cealaltă, legă îndată vorba. Or, acela era chiar hoţul Haram, care luase aceeaşi cale ca şi tovarăşul său, pe care nu-l cunoştea. Iar cel dintîi îi spuse celui de-al doilea :

— O, prietene, pari tare ostenit !

Iar celălalt răspunse :

— Pe Allah, am făcut astăzi dintr-o răsuflare drumul de la Cairo pînă aici ! Da tu, prietene, de unde vii ?

El răspunse :

— Tot de la Cairo ! Şi slăvit fie Allah care îmi scoate în drum un tovarăş atît de plăcut spre a-mi urma cu el drumul mai departe. Căci precum a zis Profetul — asupra-i fie rugăciunea şi pacea ! — „un tovarăş este cea mai bună merinde la drum !“ Da pînă una alta, spre a pecetlui prietenia noastră, hai să împărţim între noi pîinea şi să întingem în aceeaşi sare ! Iacătă, o, prietene, sacul meu cu merinde, în care am, spre a te îmbia, nişte curmale proaspete şi nişte friptură cu usturoi !

Iar celălalt răspunse :

— Allah sporească-ţi bunurile, o, prietene ! primesc cele cu care mă îmbii, cu toată dragostea inimii. Ci îngăduie să-mi aduc şi eu obolul.

Şi pe cînd cel dintîi îşi scotea din sac merindele, celălalt le aşternea pe ale sale pe masa la care şedeau.

După ce amîndoi isprăviră de pus pe masă ceea ce aveau de mîncare, văzură că au întocmai aceleaşi me-

rinde: turte de pîine cu susan, curmale și cîte o jumătate de pulpă de berbec. Și rămaseră pe dată uluiți pînă peste marginile uluirii cînd băgară de seamă că cele două jumătăți de pulpă de berbec se lipeau între ele cu o potriveală desăvîrșită. Și strigară:

— Allahu akbar! a fost scris ca piciorul acesta de berbec să-și vadă strînse alături amîndouă jumătățile, în pofida morții, a prăjelii și a îmbălsămatului!

Pe urmă, pungașul îl întrebă pe hoț:

— Pe Allah care-i asupra ta, o, prietene, aș putea să aflu de unde ai bucata aceasta de pulpă de berbec?

Iar hoțul răspunse:

— Mi-a dat-o fiica lui socru-meu, cînd am plecat de-acasă! Ci, pe Allah care-i asupra ta, o, prietene, aș putea să aflu la rîndu-mi de unde ai luat tu jumătatea asta de pulpă?

Iar panglicarul zise:

— Tot fiica lui socru-meu mi-a pus-o și mie în sac! Ci ai putea tu să-mi spui în ce mahala se află preacinstita-ți casă?

El spuse:

— Lîngă Poarta Biruințelor!

Iar celălalt strigă:

— Și eu tot așa!

Și repede, din întrebare în întrebare, cei doi pungași ajunseră să dobîndească încredințarea că, din ziua cînd se însuraseră, amîndoi erau sîmbrași fără să știe pe același culcuș și pe aceeași pătură. Și strigară:

— Alungat să fie Cel-rău! Iacătă-ne că amîndoi sîntem amăgiți de păcătoasa aceea!

Pe urmă, măcar că dovedirea aceasta era cît pe-aici dintru-ntîi să-i stîrnească la vreo năpraznă, izbutiră într-un sfîrșit, întrucît erau oameni cu cap, trecuți prin ciur și prin dîrmon, să priceapă că hotărîrea cea mai bună de luat era doar de a face cale întoarsă și de a răzvedi, cu chiar ochii și cu chiar urechile lor, ceea ce era de răzvedit

cu ticăloasa. Și, căzînd la învoială în privința aceasta, luară amîndoi drumul îndărăt spre Cairo, și nu peste mult ajunseră la casa lor.

Cînd nevestica, deschizîndu-le ușa, îi văzu pe cei doi soți ai ei laolaltă, nu mai avu cum să se îndoiască de faptul că viclenia îi fusese dovedită și, întrucît era femeie cu cap, trecută prin ciur și prin dîrmon, pricepu că ar fi zadarnic, de data asta, să caute vreo chichiță spre a mai oboroci o vreme adevărul. Și gîndi : „Inima și a celui mai crunt bărbat nu poate să îndure lacrimile femeii care îi e dragă !“ Și deodată, izbucnind în suspine și smulgîndu-și părul, se aruncă la picioarele celor doi soți, cerîndu-le milostivire.

Or, amîndoi o aveau dragă, iar inima lor era legată de nurii ei. Încît, cu toată ticăloșia sa vădită, simțiră că dragostea ce-o aveau pentru ea nu se știrbise întru nimic ; și o ridicară și îi deteră iertarea, ci numai după ce totuși îi făcură un potop de dojeni, cu ochii bulbucați. Pe urmă, cum ea sta tăcută cu o înfățișare tare spășită, îi spuseră că asta nu-i tot, ci că trebuia numaidecît să pună capăt, fără de zăbavă, stării aceleia atîta de potrivnică datinilor și legii dreptcredincioșilor. Și adăugară :

— Trebuie numaidecît să te hotărăști, pe loc, și să-l alegi pe acela dintre noi doi pe care vrei să-l ții ca soț !

La vorbele acestea ale celor doi soți, nevestica lăsă capu-n jos și chibzui adînc. Și degeaba o tot zoreau ei să ia fără de zăbavă o hotărîre, fu cu neputință s-o facă să-l arate pe cel pe care și l-ar fi vrut mai mult, căci pe amîndoi îi găsea deopotrivă ca bărbăție, ca vrednicie și ca sîrguință. Ci, întrucît cei doi, stîrniți de tăcerea sa, țipau la ea cu glas amenințător ca să-și rostească alegerea, ridică într-un sfîrșit capul și spuse :

— Nu este ajutor și milă decît întru Allah Cel-Atotputernic ! O, soții mei, de vreme ce mă siliți să aleg între voi, și să iau o hotărîre care sfîșie dragostea pe care v-am

dovedit-o deopotrivă, și întrucît, cugetînd și cumpănind urmările, nu am nici o pricină să țin la unul mai mult decît la celălalt, iată ce zic eu ! Voi amîndoi trăiți din îndemînarea voastră, și în privința aceasta vi-s sufletele liniștite, iar Allah, care judecă faptele făpturilor sale după harurile pe care le-a pus în inima lor nu are să vă alunge de la sînul milostivirii lui. Tu, Akil, te pricepi să șterpelești la lumina zilei, iar tu, Haram, hoțești noaptea. Și-așa că, mărturisesc dinaintea lui Allah și dinaintea voastră, am să-l păstrez ca soț pe acela dintre voi care are să dea cea mai vrednică dovadă de dibăcie, și are să săvîrșească isprava cea mai iscusită !

Și amîndoi răspunseră că ascultă și că se supun, plăcîndu-le numaidecît hotărîrea aceea, și se pregătiră pe dată să se înfrunte în meserie.

Or, cel dintîi trecu la fapte pungașul Akil, care plecă împreună cu sîmbrașul său Haram în sukul zarafilor. Și acolo îi arătă cu degetul un zaraf bătrîn ce se preumbla iavaș-iavaș de la o prăvălie la alta, și spuse :

— Îl vezi, o, Haram, pe zaraful acela ? Iacătă că eu, pînă a apuca el să-și sfîrșească trepăduiala de zaraf, mă prind să-l silesc a-mi da sacul lui de zaraf, plin cu aur !

Și rostind acestea, se apropie, ușor ca un fulg, de zaraful ce se preumbla de colo-colo, și îi șterpeli sacul plin cu dinari de aur, pe care îl avea la el. Și se întoarse la tovarășul său, care dintru-ntîi, cuprins de mare spaimă, dete să-l ocolească spre a nu se primejdui să fie priponit împreună cu el ca părtaș, dar care, pe urmă, minunat de o lovitură atîta de îndemînatică, începu să-l firitisească pentru dibăcia pe care o dovedise, și îi spuse :

— Pe Allah ! tare mă tem că eu, la rîndu-mi, n-am să pot niciodată să săvîrșesc o ispravă atîta de strălucită ! Eu gîndeam că a-l fura pe un zaraf este un lucru mai presus de puterile unui dreptcredincios !

Ci pungașul începu să rîdă și îi spuse :

— O, bietul de tine ! ăsta nu este decît un început, întrucît nu așa mă laud eu că am să pun gajba pe sacul lui ! Căci s-ar putea ca într-o zi ori alta cadiul să dea de urma mea și să mă silească să plătesc tare scump totul. Ci vreau să ajung stăpînul îndrituit al sacului, cu tot ce se află în el, făcînd în așa fel ca însuși cadiul să-mi dea, după lege, banii zarafului ăsta căptușit cu aur !

Și spunînd acestea, deschise sacul, numără galbenii cîți se aflau în el, luă zece dinari și puse în locul lor un inel de-al lui de aramă. După care îmbăieră cu grijă sacul și, apropiindu-se iar de zaraful prădat, îi strecură ușurel sacul în buzunarul caftanului, de parcă nu s-ar fi petrecut nimic. Îndemînarea este un dar de la Allah, o, dreptcredincioșilor !

Or, nici nu făcu zaraful bine cîțiva pași că pezevenghiul se și repezi înspre el, da cît mai fățiș de data aceasta și țipînd :

— Ticăloase, osînda ta-i aproape ! Dă-mi sacul meu îndărăt, ori haidem numaidecît amîndoi la cadiu !

Și zaraful, pînă peste poate de uimit că se vedea luat astfel din scurt de un ins pe care nu-l cunoștea nici după mamă, nici după tată, și pe care nu-l mai văzuse niciodată în viața lui, începu dintru-ntîi, spre a se feri de lovituri, să-și ceară un potop de iertăciuni și să se juruiască pe Ibrahim, pe Isac și pe Yacub că năpăstuitorul său se înșela și că, în ce îl privește, nu se gîndise nicicînd să-i răpească sacul ! Ci Akil, fără a vroi să dea ascultare vreuneia dintre jurămintele zarafului, asmuți împotriva lui tot sukul și, într-un sfîrșit, îl luă de caftan, strigînd :

— Haidem amîndoi la cadiu !

Și, întrucît zaraful se împotrivea, îl înșfăcă de barbă și îl tîrî, prin huietul de huiduieli, dinaintea cadiului.

Şi cadiul întrebă :

— Care-i necazul ?

Iar Akil răspunse degrabă :

— O, doamne al nostru, cadiule, de bună seamă că zaraful acesta, pe care îl aduc dinaintea mîinilor tale împărţitoare de dreptate, este cel mai afurisit hoţ care a intrat vreodată în sala ta de judeţe. Iacătă că, după ce mi-a furat sacul plin cu aur, cutează să se preumble prin suk liniştit, ca un musulman fără de vreo vină !

Iar zaraful, cu barba pe jumătate smulsă, gemu :

— O, stăpîne al nostru, cadiule, nu este adevărat ! Niciodată nu l-am văzut şi nu l-am cunoscut pe omul acesta care m-a chinuit şi m-a adus în starea jalnică în care mă aflu, după ce a stîrnit sukul împotriva mea şi mi-a spulberat pe totdeauna lefteria şi mi-a stricat faima de zaraf fără de pată !

Akil însă strigă :

— O, blestematule, au de cînd a ajuns cuvîntul unui cîine de zaraf mai presus decît cuvîntul unui dreptcredincios ? O, cadiule, doamne al nostru, vicleanul acesta tăgăduieşte că a furat, cu tot atîta neruşinare ca şi neguţătorul acela din ţara Indului, a cărui poveste aş putea s-o povestesc domniei tale, dacă nu o ştii !

Iar cadiul răspunse :

— Nu ştiu povestea neguţătorului din ţara Indului ! Da cumu-i ? Spune-mi-o pe scurt !

Şi Akil spuse :

— Pe capul şi pe ochii mei ! O, stăpîne al nostru, ca să vorbesc pe scurt, neguţătorul acela din ţara Indului era un ins care izbutise să dobîndească atîta încredere la oamenii din suk încît într-o zi i s-a încredinţat o hazna mare cu bani, fără a i se cere dovada de primire. Iar el se folosi de împrejurarea aceea spre a tăgădui că i se încredinţase vreun ban, în ziua cînd stăpînul haznalei veni să-şi

ia bunul îndărăt. Și, întrucît nu avea împotriva ticălosului nici un martor și nici un înscris, de bună seamă că tîlharul ar fi putut să mănînce în bună pace averea omului, dacă nu ar fi izbutit cadiul orașului, cu iscusința lui, să-l facă a mărturisi adevărul. Și, dobîndind acea mărturisire, a poruncit să i se alduiască vicleanului două sute de vergi la tălpi, și l-a izgonit din oraș !

Pe urmă Akil mai spuse :

— Și-acuma nădăjduiesc de la Allah, o, stăpîne al nostru, cadiule, că domnia ta, cel plin de înțelepciune și de agerime, lesne ai să găsești calea de a dovedi prefăcătoria zarafului ăsta ! Și, dintru-ntîi, îngăduie robului tău a te ruga să binevoiești a da poruncă să fie scotocit hoțul, spre a-l dovedi de hoț !

După ce ascultă povestea lui Akil, cadiul porunci cavazilor să-l scotocească pe zaraf. Și nu le trebui multă vreme pînă să găsească la el sacul cu pricina. Și învinuitul, gemînd, o ținea morțiș că sacul este bunul lui de drept. Iar Akil, din parte-i, mărturisea, cu un potop de jurăminte și de blesteme aruncate necredinciosului, că își cunoștea fără de șovăire sacul ce-i fusese șterpelit. Și cadiul, judecător priceput, porunci atunci ca fiecare pricinaș să spună ce pretindea că ar fi avînd în sacul cu pricina. Iar ovreiul spuse :

— În sacul meu, o, stăpîne al nostru, se află cinci sute de dinari de aur, nici unul mai mult, nici unul mai puțin, pe care i-am pus acolo azi-dimineață !

Iar Akil strigă :

— Minți, cîine ! doar dacă o să întorci îndărăt ceea ce nu este al tău ! Or, eu mărturisesc că în sacul acesta nu sînt decît patru sute nouăzeci de dinari, nici unul mai mult, nici unul mai puțin. Și, pe deasupra, mai trebuie să se afle acolo și un inel de aramă, împodobit cu pecetea mea, de nu cumva l-ai fi și prăpădit !

Şi cadiul desfăcu sacul, dinaintea martorilor, iar ceea ce se afla în sac nu putu decît să dea dreptate hoţomanului. Şi numaidecît cadiul îi dete lui Akil sacul, şi porunci să i se tragă pe dată o ciomăgeală zarafului, pe care uluirea îl amuţise !

Cînd hoţul Haram văzu izbînda renghiului cel atîta de dibaci al sîmbraşului său Akil, îl firitisi pe acesta şi îi spuse că i-ar fi tare anevoie să-l întreacă. Se înţelese totuşi cu el să se întîlnească iarăşi pe scară, în preajma palatului sultanului, spre a putea să încerce şi el la rîndu-i vreo ispravă care să nu fie prea nevrednică faţă de şiretlicul năzdrăvan la care fusese martor.

Încît, la căderea nopţii, cei doi tovarăşi se şi aflau la locul de întîlnire hotărît. Şi Haram îi spuse lui Akil :

— Tovarăşe al meu, tu ai izbutit să-ţi rîzi de barba unui zaraf şi de barba cadiului. Or, eu vreau să-l înfrunt pe chiar sultanul. Iacătă aşadar o scară de frînghie cu care am să ajung în iatacul sultanului ! Ci trebuie să mă însoţeşti, spre a fi martor la ce are să se petreacă !

Şi Akil, care nu era deprins nicicum cu hoţia adevărată, ci numai cu pungăşia, fu dintru-ntîi tare speriat de cutezanţa unei încercări ca aceea ; ci îi fu ruşine să dea îndărăt faţă de sîmbraşul lui, şi îl ajută să arunce scara de frînghie pe zidul saraiului. Şi se căţărară amîndoi pe scară, coborîră pe partea cealaltă, străbătură grădinile şi se strecurară chiar în palat, ocrotiţi de noapte.

Şi se furişară, de-a lungul coridoarelor, pînă chiar la iatacul sultanului ; şi Haram, dînd de-o parte o perdea de la o uşă, i-l arătă tovarăşului său pe sultanul adormit, lîngă care se afla un copilandru care îl freca pe tălpile picioarelor...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și opta noapte

Urmă :

...un copilandru care îl freca pe tălpile picioarelor. Şi copilandrul acela care, prin acea frecare ușura somnul regelui, părea toropit și el de somn și, spre a nu se lăsa să ațipească, mesteca o bucată de sacîz.

La priveliștea aceea, Akil, cuprins de frică, era gata-gata să se prăbușească pe spate ; dar Haram îi spuse la ureche :

— Pentru ce te sperii așa, tovarășe al meu ? Tu ai vorbit cu cadiul, iar eu, la rîndu-mi, vreau să vorbesc cu măria sa regele !

Şi, lăsîndu-l în dosul perdelei, se apropie de copilandru cu o sprinteneală de necrezut, îi puse căluș în gură, îl legă burduf și îl agăță, ca pe un sac, de tavan. Pe urmă, se așeză în locul băiatului și începu să-l frece pe rege la tălpile picioarelor, cu priceperea unui masagiu de la hammam. Şi, după un răstimp, își mișcă mîinile în așa fel încît să-l trezească pe sultan, care se porni să caște. Iar Haram, prefăcîndu-și glasul ca glasul unui copilandru, îi spuse sultanului :

— O, rege al vremilor ! întrucît înălțimea ta nu adoarme, n-ai vrea să povestesc ceva ?

Şi sultanul răspunse :

— Poți !

Iar Haram spuse :

— A fost o dată, o, rege al vremilor, într-un oraș oarecare, hoț cu numele de Haram și un pungaș cu numele de Akil, care trebuiau să se dovedească între ei la îndrăzneală și la dibăcie !

Şi îi povesti sultanului isprava lui Akil, cu toate amănuntele ei, și împinse cutezanța pînă la a-i istorisi tot ce se petrecea în chiar palat acolo, schimbînd doar numele

sultanului și locul întîmplării. Și, cînd sfîrși istorisirea, spuse :

— Și-acuma, o, rege al vremilor, pe care dintre cei doi soți îl socoate măria ta cel mai iscusit ?

Iar sultanul răspunse :

— Apoi, fără de nici o cîrtire, acela-i hoțul care s-a strecurat în palatul regelui !

Cînd auzi răspunsul, Haram, născocind o grabnică trebuință de a ieși afară, plecă de parcă se ducea la umblătoare. Și se îndreptă înspre tovarășul său, care tot timpul cît ținuse povestea își simțea sufletul cum își ia zborul de spaima nasului său. Și își luară drumul îndărăt pe unde veniseră, și ieșiră din palat la fel de norocoși cum intraseră.

Or, a doua zi, sultanul, care fusese destul de nedumerit că nu-l vedea venind îndărăt pe slujitorul său pe care îl credea dus la umblătoare, fu pînă peste poate de uluit cînd îl văzu agățat sus de tavan, întocmai ca în istorisirea pe care o ascultase povestită. Și numaidecît dobîndi încredințarea că chiar el fusese cel înșelat de hoțul cel îndrăzneț. Ci, departe de a fi supărat pe cel care îl amăgise astfel, dori să-l cunoască ; și, drept aceea, porunci să se dea de știre de către pristavii domnești că îl ierta pe insul care se furișase noaptea în saraiul său și că îi făgăduia o mare răsplată dacă se va înfățișa dinainte-i. Și Haram, cu credința în acea făgăduială, se duse la palat, și se înfățișă dinaintea sultanului, care îl lăudă strașnic pentru curajul lui și, spre a răsplăti atîta iscusință, îl căftăni pe dată căpetenie peste agia împărăției. Și, la rîndul ei, nevestica nu pregetă, cînd află întîmplarea, să-l aleagă pe Haram drept singurul ei soț, și trăi cu el în huzur și în bucurie. Ci Allah este mai știutor !

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, nu vroi să-l lase pe rege cu simțămintele stîrnite de istorisirea aceasta, și începu numaidecît să-i istorisească năstrușnica poveste care urmează.

CHEILE URSITEI

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că sultanul Egiptului, califul Mohammad ben-Theilun, era un stăpîn pe atîta de înțelept și de bun pe cît fusese de crud și de asupritor părintele său Theilun. Încît, departe de a se purta ca tătîne-său, schingiuindu-și supușii spre a-i face să plătească de trei și de patru ori aceleași biruri și poruncind să fie ciomăgiți spre a-i sili să dezgroape cele cîteva drahme pe care le ascunseseră în pămînt de frica birarilor, el se îndemna a face să învie iarăși tihna și să aducă dreptate îndărăt la norodul său. Și de toate comorile pe care tătîne-său Theilun le strînsese cu japca el se folosea spre a-i ocroti pe poeți și pe învățați, spre a-i răsplăti pe viteji și spre a veni în ajutorul celor nevoiași și năpăstuiți. Așa că Atoateîmpărțitorul făcea ca totul să izbîndească sub domnia lui blagoslovită : întrucît niciodată revărsările Nilului nu au mai fost atîta de statornice și de îmbelșugate, niciodată holdele nu au mai fost atîta de rodnice și de spornice, niciodată cîmpurile de lucernă și de cafeluțe nu au fost atîta de verzi, și niciodată neguțătorii nu au văzut curgînd atîta aur în dughenele lor.

Or, într-o zi din acele zile, sultanul Mohammad porunci să vină dinainte-i toți dregătorii de pe lîngă palatul său, spre a-i întreba, pe fiecare în parte, despre îndeletnicirile, despre slujbele lor trecute și despre leafa pe care o primeau de la visterie. Căci dorea astfel să cerceteze el însuși muncile și mijloacele lor de trai, zicîndu-și : „Dacă aflu vreunul cu o slujbă grea și cu o leafă ușoară, am să-i scad sarcinile și am să-i sporesc simbria ; da dacă aflu vreunul cu o leafă mare și cu o slujbă ușoară, am să-i scad simbria și am să-i sporesc munca !"

Și cei dintîi care se înfățișară între mîinile lui fură vizirii, care erau în număr de patruzeci, toți niște preacinstiți moșnegi, cu bărbi lungi și albe și cu chipuri pecetluite de înțelepciune. Și purtau pe cap niște mitre cu trei rînduri de turbane, împodobite cu pietre scumpe ; și se sprijineau pe niște cîrje lungi cu vîrful de ambră, semn al puterii lor. Pe urmă veniră valiii de vilaiete, căpeteniile de oști, și toți cei care, mai mult ori mai puțin, aveau în seamă să păstreze liniștea și să împartă dreptatea. Și rînd pe rînd îngenuncheară și sărutară pămîntul între mîinile califului, care îi cercetă îndelung, și îi răsplăti ori îi mazili, după cum i se părea lui că li se cuvine.

Iar cel care se înfățișă cel mai de pe urmă fu hadîmbul de gîdea, împlinitorul judeților. Și măcar că era gras, ca un ins bine hrănit care nu are nimic de făcut, era tare trist la înfățișare și, în loc să calce falnic, cu spada goală pe umăr, mergea cu capu-n jos și cu sabia în teacă. Și cînd ajunse între mîinile sultanului Mohammad ben-Theilun, sărută pămîntul și zise :

— O, doamne și cunună peste capul nostru, iacătă că ziua dreptății are să strălucească într-un sfîrșit și pentru robul împlinitor al judeților tale ! O, măria-ta, o, rege al vremilor, de la moartea răposatului tău părinte, sultanul Theilun — aibă-l Allah întru mila sa — zi de zi am tot văzut cum se împuținează treburile slujbei mele

și cum pier cîștigurile pe care le dobîndeam de pe urma ei. Iar viața mea, care odinioară fusese plină de noroc, se scurge acuma mohorîtă și zadarnică. Și dacă Egiptul are să se bucure tot așa de tihnă și de belșug necurmat, eu am să ajung în mare primejdie de-a muri de foame, fără a lăsa nicî barem cu ce să mi se cumpere un giulgiu — lungească-i Allah viața stăpînului nostru!

Cînd auzi vorbele acestea ale călăului, sultanul Mohammad ben-Theilun cugetă o bună bucată de vreme și pricepu că plîngerile gîdei erau întemeiate, întrucît chiverniselile cele mari ale slujbei sale îi veneau nu din simbria care nu era de cine știe ce laudă, ci din ceea ce scotea, ca daruri ori ca diate, de la cei pe care îi ucidea. Și strigă :

— Venim de la Allah și la el ne întoarcem ! Iacătă că-i adevăr adevărat că fericirea tuturora este o nălucire, și că ceea ce unuia îi aduce fericire, altuia poate să-i aducă vărsare de lacrimi ! O, călăule, potolește-ți sufletul și înseninează-ți ochii, întrucît de-aci înainte, spre a te ajuta să trăiești, acuma, cînd slujbele tale nu mai sînt plătite, ai să primești în fiecare an cîte două sute de dinari drept leafă ! Și deie Allah ca, pe tot timpul domniei mele, spada să-ți rămînă la fel de zadarnică precît este în ceasul acesta, și să se învăluiască în rugina cea pașnică a tihnei !

Și gîdele sărută pulpana mantiei califului și se orîndui la locul lui. O, toată întîmplarea aceasta nu dovedește decît ce stăpîn drept și milos era sultanul Mohammad.

Și, pe cînd divanul urma să se ridice, sultanul zări, în spatele șirurilor de dregători, un tare bătrîn șeic, cu chipul plin de crețuri și cu spinarea gîrbovită, pe care încă nu-l cercetase. Și îi făcu semn să se apropie și îl întrebă care era sarcina lui la palat. Iar șeicul răspunse :

— O, rege al vremilor, sarcina mea stă, întru totul și cu totul, numai în a veghea asupra unui sipețel pe care mi l-a dat în samă răposatul sultan, părintele tău.

Şi, pentru slujba aceasta, mi-a hotărît să mi se dea din vistierie zece dinari de aur pe lună !

Iar sultanul Mahommad se minună şi zise :

— O, şeicule, asta-i o simbrie cam prea mare pentru o slujbă atîta de uşoară ! Da ce se află în sipeţel ?

El răspunse :

— Pe Allah, o, stăpîne al nostru, iacătă se împlinesc patruzeci de ani acum de cînd am sipeţelul în samă, şi habar nu am ce se află în el !

Şi sultanul spuse :

— Du-te şi adu-l aici, cît mai degrabă !

Iar şeicul dete zor să îndeplinească porunca.

Or, sipeţelul pe care şeicul îl aduse dinaintea sultanului era făcut din aur greu şi era bogat împodobit. Iar şeicul, la porunca sultanului, îl deschise pentru întîia oară. Or, nu se afla înlăuntru decît un manuscript scris cu litere sclipitoare pe o piele de gazelă vopsită cu purpură. Şi mai era, la fund de tot, şi un piculeţ de pămînt roşu. Iar sultanul luă manuscriptul scris cu litere sclipitoare pe pielea de gazelă şi vru să citească ce spune. Ci, măcar că măria-sa era tare priceput la scriere şi la învăţătură, nu putu să buchisească nici baremi un cuvînt din literele necunoscute cu care era scris. Şi nici vizirii, nici ulemalele care se aflau de faţă nu izbutiră nimic mai mult. Iar sultanul porunci să vină, rînd pe rînd, toţi învăţaţii cei de faimă din Egipt, din Siria, din Persia şi din ţările Indului ; ci nici unul dintre ei nu ştiu nici măcar să spună în ce limbă fusese scris manuscriptul acela. Întrucît învăţaţii nu sînt de obicei decît nişte bieţi neştiutori înzorzonaţi cu turbane mari, drept toată priceperea.

Iar sultanul Mohammad puse atunci să se dea de ştire în toată împărăţia că are să-l răsplătească cu cea mai mare dintre răsplăţi pe acela care va putea să-i spună numai unde se află insul atîta de învăţat încît să ştie citi literele cele necunoscute.

Or, la puţină vreme după strigarea ştirii acesteia, un bătrîn cu turbanul alb se înfăţişă spre a sta de vorbă cu sultanul şi, după ce căpătă îngăduinţa de a vorbi, spuse :

— Allah să-i lungească viaţa stăpînului nostru sultanul ! Robul care se află între mîinile tale este un fost slujitor al tatălui tău, răposatul sultan Theilun, şi tocmai astăzi chiar se întoarce din surghiunul la care a fost osîndit ! Aibă-l Allah pe răposatul întru mila lui, că m-a osîndit la izgonirea aceasta ! Or, mă înfăţişez acuma între mîinile tale, o, doamne şi stăpîne al nostru, spre a-ţi spune că numai un om ştie să citească manuscriptul scris pe pielea de gazelă ! Şi omul acela-i stăpînul de drept al manuscriptului, şeicul Hassan Abdallah, fiul lui El-Aşar, care acuma-s patruzeci de ani a fost aruncat într-o temniţă, din porunca răposatului sultan. Şi Allah ştie de-o mai geme acolo ori de-o fi murit !

Iar sultanul întrebă :

— Şi pentru care pricină a fost închis şeicul Hassan Abdallah la temniţă ?

El răspunse :

— Din pricină că răposatul sultan vroia cu sila să-l facă pe şeic să-i citească manuscriptul, după ce i-l hrăpise !

Iar sultanul Mohammad, la vorbele acelea, îl trimise numaidecît pe căpetenia străjilor să-i cerceteze pe toţi întemniţaţii, cu nădejdea de a-l mai găsi printre ei pe şeicul Hassan Abdallah încă în viaţă, şi de a-l scoate de acolo. Şi vru soarta ca şeicul să mai fie viu. Iar căpetenia de străji, după porunca sultanului, îl îmbrăcă într-o mantie falnică şi îl aduse dinaintea stăpînului lor. Iar sultanul Mohammad văzu că era un bărbat cu înfăţişare preacinstită şi cu chipul bătut de suferinţi. Şi se ridică în cinstea lui, şi îl rugă să ierte răutatea nedreptăţii pe care îl făcuse s-o îndure califul Theilun, părintele său. Pe urmă îl pofti să stea jos lîngă el şi,

dîndu-i îndărăt manuscriptul scris pe piele de gazelă, îi spuse :

— O, preacinstitule șeic, nu vreau să mai păstrez o clipită lucrul acesta care nu este al meu, măcar de-ar fi să mă facă stăpîn pe toate comorile pămîntului !

Cînd auzi vorbele acestea ale sultanului, șeicul Hassan Abdallah vărsă un potop de lacrimi și, întorcîndu-și palmele înspre cer, strigă :

— Doamne, tu ești fîntîna înțelepciunii și tu faci să crească din același pămînt și otrava și iarba cea lecuitoare ! Iacătă patruzeci de ani din viața mea trecuți în afundul unei temnițe ! și-acuma îi datorez fiului asupritorului meu bucuria de a muri la soare ! Doamne, mărire și slavă ție, ale căruia județe sînt de nepătruns !

Pe urmă se întoarse înspre sultan și zise :

— O, stăpîne și doamne al nostru, ceea ce nu am vrut să dăruiesc asupririi, dau iacătă bunătății ! Manuscriptul acesta, pentru care mi-am primejduit de multe ori viața ca să ajungă în stăpînirea mea, de-acuma înainte este al tău de drept ! El este începutul și sfîrșitul tuturor științelor și el este singurul bun pe care l-am adus din orașul lui Ședad ben-Aad, cetatea cea tainică în care nici un om n-a putut să pătrundă, Aram-cea-cu-Pilaștri !

Iar califul îl sărută pe bătrîn și îi spuse :

— O, taică al meu, grăbește, rogu-mă ție, să-mi spui ce știi despre manuscriptul acesta scris pe piele de gazelă, și despre cetatea lui Ședad ben-Aad, Aram-cea-cu-Pilaștri !

Iar șeicul Hassan Abdallah răspunse :

— O, măria-ta, povestea acestui manuscript este povestea întregii mele vieți. Și dacă ea ar fi scrisă cu acul în colțul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură oricui ar citi-o cu cinstire !

Și povesti :

Află, o, rege, al vremilor, că tatăl meu era unul dintre negustorii cei mai bogați și cei mai respectați din Cairo. Iar eu eram singurul lui copil. Și tatăl meu n-a precupețit nimic pentru învățătura mea, și m-a dat la dascălii cei mai buni din Egipt. Încît, încă la douăzeci de ani, ajunsesem vestit printre ulemale pentru știința și pentru priceperea mea la cărțile celor de demult. Iar tatăl meu și mama mea, vrînd să se bucure de nunta mea, îmi deteră de soție o tînără fecioară cu ochii plini de stele, cu mijlocul mlădiu și gingaș, și ca o gazelă de zarifă și de subțire. Iar nunta mea fu împărătească. Și petrecui cu soția mea zile de bucurie și nopți de fericire. Și trăii așa zece ani, tot atîta de frumoși ca și în noaptea cea dintîi de nuntă. Ci, o, stăpîne al meu, cine poate să știe ce-i păstrează soarta pentru ziua de mîine ? Or, după acei zece ani, care trecură ca visul dintr-o noapte liniștită, ajunsei prada soartei, și toate urgiile se abătură dintr-odată peste fericirea casei mele. Întrucît, în răspas de cîteva zile, părintele meu pieri de ciumă, focul îmi mistui casa, iar apele mării înghițiră corăbiile care neguțau în depărtări bogățiile mele. Și sărac și gol ca pruncul cînd iese din sînul maicii sale, nu mai avusei, drept mijloc de trai, decît îndurarea lui Allah și mila drept-credincioșilor. Și începui să bat curțile pe la moschei, cu cerșetorii lui Allah ; și trăiam în cîrdășie cu sfinții fachiri cei cu vorba aleasă. Și mi se întîmpla adesea, în zilele cele mai grele, să mă întorc fără nici o coajă de pîine la sălașul meu și, după ce ajunasem toată ziua, să nu am seara nimica de mîncare. Și mă chinuiam pînă peste poate, și de ticăloșia mea și de cea a maicăi mele, a soției și a copiilor mei.

Or, într-o zi în care Allah nu-i trimisese nici un fel de pomană cerșetorului său, soția mea își scoase haina cea mai de pe urmă și mi-o dete plîngînd, și îmi spuse :

— Du-te de încearcă s-o vinzi în suk, spre a cumpăra pentru copiii noștri o bucată de pîine.

Iar eu luai haina femeii și ieșii din casă, spre a mă duce s-o vînd, întru norocul copiilor noștri...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și noua noapte

Urmă :

...Iar eu luai haina femeii și ieșii din casă, spre a mă duce s-o vînd, întru norocul copiilor noștri. Și, cum mă îndreptam înspre suk, mă întîlnii cu un beduin călare pe o cămilă roșie. Și beduinul își opri deodată cămila, cînd mă zări, o făcu să se lase în genunchi, și îmi spuse :

— Salamalekul fie asupra ta, o, fratele meu ! Nu cumva ai putea să-mi arăți unde-i casa unui negustor bogat pe care îl cheamă șeicul Hassan Abdullah, fiul lui Al-Așar ?

Iar eu, o, stăpîne al meu, mă rușinai de sărăcia mea, măcar că sărăcia, ca și bogăția, ne vine de la Allah, și răspunsei, lăsînd capu-n jos :

— Și asupra ta să fie salamalekul și binecuvîntarea lui Allah, o, taică de arabi ! Ci nu se află nicăieri în Cairo, din cîte știu, nici un om cu numele pe care l-ai rostit tu !

Și detei să-mi văd de cale. Ci beduinul sări jos din spinarea cămilei și, luînd mîinile mele în mîinile lui, îmi spuse cu un glas dojenitor :

— Allah este mare și îndurător, o, fratele meu !, da nu chiar tu ești șeicul Hassan Abdallah, fiul lui Al-Așar ?

Şi cum se poate să-l alungi pe oaspetele pe care Allah ţi-l trimite, şi să-ţi ascunzi numele ?

Eu atunci, pînă peste poate de încurcat, nu putui să-mi stăpînesc lacrimile şi, rugîndu-l într-una să mă ierte, îi luai mîinile ca să i le sărut ; ci el nu vroi să mă lase şi mă cuprinse în braţe, aşa cum un frate îl cuprinde pe fratele său. Iar eu plecai cu el înspre casa mea.

Şi, mergînd aşa cu beduinul, care îşi ducea cămila de căpăstru, inima şi mintea îmi erau chinuite de gîndul că nu aveam nimic cu ce să-l cinstesc pe oaspete. Şi, cînd ajunsei acasă, detei fuga să-i spun şi fiicei moşului meu despre întîlnirea aceea a mea ; iar ea îmi spuse :

— Străinul totdeauna-i oaspete de la Allah, şi pînă şi pîinea copiilor este a lui ! Întoarce-te, aşadar, şi vinde rochia pe care ţi-am dat-o şi, cu banii pe care ai să-i capeţi, cumpără cele cu care să-l omenim pe oaspetele nostru. Şi de ne-o mai lăsa ceva, avem să ne hrănim şi noi !

Iar eu, ca să ies din casă, trebuia să trec prin odaia de la intrare, unde îl lăsasem pe beduin. Şi, cum ascundeam rochia, el îmi spuse :

— Fratele meu, au ce duci tu sub haină ?

Iar eu răspunsei, lăsînd capu-n jos încurcat :

— Nu duc nimic !

Ci el stărui, zicînd :

— Allah fie asupra ta, o, fratele meu, mă rog ţie să-mi spui ce duci sub haină ?

Iar eu, tare stînjenit, răspunsei :

— Este rochia fiicei moşului meu, pe care o duc la vecinul nostru, care de meseria lui ştie să cîrpească rochiile !

Iar beduinul stărui mai departe şi îmi spuse :

— Dă să văd rochia aceea, o, fratele meu !

Iar eu, înroşindu-mă, îi arătai rochia, şi el strigă :

— Allah este îndurător şi darnic, o, fratele meu ! Iacătă că vreai să te duci şi să vinzi la mezat rochia so-

ției tale, mama copiilor tăi, spre a-ți îndeplini față de un străin îndatoririle ospeției !

Și mă sărută și îmi spuse :

— Ține, ya Hassan Abdallah, iacătă zece dinari de aur, de la Allah, spre a te duce să cumperi cu ei cele ce sînt de trebuință pentru nevoile noastre și pentru nevoile casei tale !

Iar eu nu putui să nu primesc darul oaspetelui, și luai banii de aur. Și belșugul și bunătatea se întoarseră în casa mea.

Or, în fiecare zi, beduinul, oaspetele meu, îmi da tot atîția bani și, după poruncile lui, eu îi cheltuiam în același chip. Și așa a ținut cincisprezece zile. Și îl slăveam pe Atoatedătătorul pentru binefacerile sale.

Or, în dimineața celei de a șaisprezecea zile, beduinul oaspetele meu îmi spuse, după salamalekuri :

— Ya Hassan Abdallah, nu vrei să te vinzi mie ?

Și eu răspunsei :

— O, stăpîne al meu, demult sînt robul tău și îți sînt dator vîndut !

Ci el îmi spuse :

— Nu, Hassan Abdallah, nu în felul acesta înțeleg eu lucrul ! Dacă îți cer să te vinzi, înseamnă că vreau să te cumpăr cu adevărat. Așa încît nu vreau nicidecum să mă tocmesc pentru cumpărarea ta, ci las pe seama ta să hotărăști singur prețul la care vrei să fii vîndut !

Iar mie nici măcar o clipă nu mi-a trecut prin minte că el n-ar vorbi așa decît spre a glumi ; și răspunsei, în chip de șagă :

— Prețul unui om slobod, o, stăpîne al meu, este hotărît de Cartea cea sfîntă la o mie de dinari, dacă omul este ucis dintr-o singură lovitură. Da dacă este ucis din mai multe bucăți, făcîndu-i-se două sau trei sau patru răni, ori dacă este tăiat în mai multe părți, atunci prețul lui ajunge să fie de o mie cinci sute de dinari !

Iar beduinul îmi spuse :

— Nu este nici o piedică, Hassan Abdallah ! am să-ți plătesc prețul acesta de la urmă, dacă vrei să te învoiești cu vînzarea ta !

Iar eu, pricepînd atunci că oaspetele meu nu glumea ci că era într-adevăr hotărît să mă cumpere, cugetam în sufletul meu : „Allah ți l-a trimis pe beduinul acesta spre a-ți mîntui copiii de la foame și de la prăpăd, ya șeicule Hassan ! Dacă îți este ursita să fii tăiat în bucăți, nu ai cum să scapi !“ Şi răspunsei :

— O, frate arab, primesc să mă vînd ! Ci îngăduie-mi numai să mă sfătuiesc cu ai mei în privința aceasta !

Iar el îmi răspunse :

— Fie !

Şi mă lăsă, plecînd la treburile lui.

Or, eu, o, rege al vremilor, mă dusei la maica, la soția și la copiii mei, și le spusei :

— Allah vă izbăvește de prăpăd !

Şi le povesti ce vroia beduinul. Şi, cînd auziră vorbele mele, maică-mea și nevastă-mea începură să se bată peste față și peste piept strigînd :

— O, ce urgie pe capul nostru ! Ce vrea să-ți facă beduinul acela ?

Iar copiii se repeziră la mine și se agățară de hainele mele. Şi plîngeau toți. Iar soția mea, care era femeie înțeleaptă și iscusită la sfaturi, urmă :

— Cine știe dacă blestematul acesta de beduin, dacă n-ai să vrei să te vinzi, nu are să ceară îndărăt banii pe care i-a cheltuit aici. Încît, ca să nu fii luat pe neașteptate, trebuie să te duci cît mai degrabă să găsești pe vreunul care să primească să cumpere casa aceasta amărîtă, cel mai de pe urmă bun care ți-a mai rămas, și, cu banii pe care ai să-i dobîndești, să-ți plătești datoria față de beduin. Şi, în felul acesta, nu ai să-i datorezi nimic și ai să fii slobod în făptura ta.

Şi izbucni în suspine, gîndind că îi și vedea pe copiii noștri fără de adăpost, pe drumuri. Iar eu începui să cuget la starea în care mă aflam, și eram pînă peste poate de încurcat. Și gîndeam necurmat : „O, Hassan Abdallah, nu da cu piciorul prilejului pe care ți-l trimite Allah ! Cu banii pe care ți-i dă beduinul ca să te cumpere, nu mai ai grija pîinii pentru casa ta !“ Pe urmă gîndii : „Bine, bine ! da pentru ce vrea el să te cumpere ! Și ce vrea să facă cu tine ? Baremi de-ai mai fi tînăr și frumos ! Da barba ta este ca poalele fustei bietei Agar ! și nu l-ai ispiti nici măcar pe un băștinaș din Egiptul-de-Sus ! Înseamnă că vrea să te omoare în mai multe dăți, de vreme ce te plătește urmînd cea de a doua prețuială !“

Ci, atunci cînd beduinul, spre seară, se întoarse acasă, socoteala mea era făcută și hotărîrea luată. Şi îl întîmpinai cu o față zîmbitoare și, după salamalekuri, îi spusei :

— Sînt al tău !

Atunci el se desfăcu la chimir, scoase o mie cinci sute de dinari de aur și mi-i numără, spunînd :

— Roagă-te întru Profetul, ya Hassan Abdallah !

Iar eu răspunsei :

— Cu el fie rugăciunea, pacea și binecuvîntările lui Allah !

Și el îmi spuse :

— Ei bine, frate al meu, acuma, că te-ai vîndut, poți să fii fără de teamă, întrucît viața are să-ți fie nevătămată, iar slobozenia întreagă. Cînd te-am tîrguit, nu am dorit decît să am un tovarăș plăcut și credincios în călătoria cea lungă pe care vreau s-o înfăptuiesc. Căci știi și tu că Profetul — aibă-l Allah întru mila sa — a spus : „Un tovarăș este merindea cea mai bună la drum !“

Eu atunci, tare bucuros, intrai în odaia în care se aflau maică-mea și nevastă-mea, și pusei dinaintea lor,

pe rogojină, cci o mie și cinci sute de dinari ai vînzării mele. Iar ele, cînd îi văzură, fără a vroi să asculte lămuririle mele, se porniră să scoată niște țipete amarnice, smulgîndu-și părul și bocindu-se, cum se face peste racla celor morți. Și strigau :

— Asta-i prețul sîngelui ! O, ce nenorocire ! o, ce nenorocire ! Niciodată n-avem să ne atingem de prețul sîngelui tău ! Și mai degrabă murim de foame, cu copii cu tot !

Iar eu, văzînd zădărnicia străduințelor mele de a le potoli, le lăsai o vreme să-și verse durerea. Pe urmă începui să le fac să cugete, jurîndu-le că beduinul era om de treabă, cu gînduri minunate ; și, pînă la urmă, le mai potoli oleacă văicărelile. Și mă folosii de liniștea aceea spre a le îmbrățișa, și pe copii la fel, și să-mi iau rămas-bun. Și, cu inima frîntă, îi lăsai în lacrimile jalei. Și plecai de-acasă, în tovărășia beduinului, stăpînul meu.

Și, de îndată ce ajunserăm în sukul de vite, cumpărai, după dorința lui, cîte o cămilă bine prețuită pentru iuțeala ei. Și, după porunca stăpînului meu, umplui sacii cu zahereaua trebuitoare la o călătorie lungă. Și, sfîrșind toate pregătirile noastre, îl ajutai pe stăpînul meu să încalece pe cămilă, încălecai și eu pe a mea și, după ce chemarăm în ajutor numele lui Allah, pornirăm la drum.

Și călătorirăm fără de popas, și ajunserăm curînd în pustie, unde drept orice suflet nu era decît numai sufletul lui Allah, și unde nu se vedea nici o urmă de călător pe nisipul mișcător. Iar stăpînul meu beduinul se călăuzea, prin acele nemărginiri, după niște semne numai de el știute și de cămila pe care călărea. Și merserăm așa, sub un soare arzător, vreme de zece zile, și fiecare zi mi se părea mai lungă decît o noapte cu vise rele.

Or, în cea de a unsprezecea zi, dimineața, ajunserăm la marginea unei cîmpii mari, cu un pămînt scînteietor ce părea făcut din fluturași de argint.

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzecea noapte

Urmă :

...Or, în cea de a unsprezecea zi, dimineața, ajunserăm la marginea unei cîmpii mari cu un pămînt scînteietor făcut parcă din fluturași de argint. Și în mijlocul acelei cîmpii, se înălța un stîlp de granit, tare înalt. Iar în vîrful stîlpului sta în picioare un bărbat tînăr, făcut din aramă roșie, și la mîna lui dreaptă, întinsă și desfăcută, atîrna pe fiecare dintre cele cinci degete cîte o cheie. Și cheia cea dintîi era de aur, cea de a doua de argint, cea de a treia de aramă chinezească, cea de a patra de fier, iar cea de a cincea de plumb. Și fiecare dintre cheile acelea erau un talisman. Iar insul care ar fi putut să ajungă stăpînul vreuneia dintre chei avea să se supună ursitei ce se afla legată de cheie. Întrucît acelea erau cheile ursitei : cheia de aur era cheia năpastelor, cheia de argint era cheia durerilor, cheia de aramă chinezească era cheia morții, cheia de fier era cheia faimei, iar cheia de plumb era cheia înțelepciunii și a fericirii.

Ci, eu, o, doamne al meu, pe vremea aceea habar nu aveam de lucrurile acestea pe care numai stăpînul meu le știa. Iar neștiința mea a fost pricina tuturor nenorocirilor mele. Ci nenorocirile, ca și norocirile, ne vin de

la Allah ce Atoateîmpărţitorul. Şi orice făptură trebuie să le primească cu umilinţă.

Aşadar, o, rege al vremilor, atunci cînd ajunserăm la piciorul stîlpului, stăpînul meu beduinul îşi îngenunchie cămila şi se dete jos pe pămînt. Şi făcui şi eu ca el. Şi-atunci, stăpînul meu scoase din torbă un arc de o înfăţişare ciudată, şi puse în el o săgeată. Şi struni arcul şi zvîrli săgeata înspre tînărul cel de aramă roşie. Ci, fie că dintr-o neîndemînare adevărată, fie că dintr-o neîndemînare prefăcută, săgeta nu ajunse pînă la înălţimea ţintită. Iar beduinul îmi spuse atunci :

— Ya Hassan Abdallah, iacătă acuma poţi să-ţi plăteşti datoria faţă de mine şi, dacă vrei, să-ţi răscumperi slobozenia. Căci ştiu că eşti puternic şi dibaci, şi numai tu poţi să nimereşti ţinta. Ia, dar, arcul acesta, şi fă aşa ca să doboare cheile.

Eu, atunci, o, doamne al meu, bucuros că pot să-mi plătesc datoria şi să-mi răscumpăr slobozenia, nu şovăii deloc să fac cele cerute de stăpînul meu. Şi luai arcul şi, cercetîndu-l, cunoscui că era lucru indienesc şi ieşit din mîinile unui meşter iscusit. Şi, dornic să-i arăt stăpînului meu priceperea şi dibăcia mea, înstrunai arcul cu nădejde şi ţintii mîna tînărului de pe stîlp. Şi de la cea dintîi săgeată făcui să cadă o cheie, şi era cheia de aur. Şi, tare mîndru şi bucuros, o ridicai şi o înfăţişai stăpînului meu. Ci el nu vroi nicidecum s-o ia şi, lepădîndu-se de ea, îmi spuse :

— Ia-o tu, o, săracule ! să fie ca preţ pentru dibăcia ta !

Iar eu îi mulţumii şi pusei cheia de aur la brîu. Şi habar nu aveam că aceea era cheia năpastelor.

Apoi, cu cea de a doua lovitură, făcui să mai cadă o cheie, care era cheia de argint. Iar beduinul nu vroi nicidecum s-o atingă, şi o pusei la chimirul meu lîngă cea dintîi. Şi habar nu aveam că aceea era cheia suferinţelor.

După care, cu alte două săgeți, mai doborîi două chei : cheia de fier și cheia de plumb. Și una era cea a faimei, iar cealaltă a înțelepciunii și a fericirii. Ci eu habar nu aveam. Și stăpînul meu, fără a-mi lăsa vreme să le ridic de pe jos, le și înhăță, scoțînd chiuituri de bucurie și strigînd :

— Binecuvîntat să fie sînul care te-a purtat, o, Hassan Abdallah ! Binecuvîntat să fie Acela carele ți-a îndrumat brațul și te-a învățat cum să ochești !

Și mă strînse în brațe și îmi spuse :

— De-acuma înainte îți ești singur stăpîn !

Iar eu îi sărutai mîna și vrusei iarăși să-i dau cheia de aur și cheia de argint. Ci el nu vroi să primească, spunînd :

— Sînt ale tale !

Eu atunci trăsei din torbă cea de a cincea săgeată și mă pregăteam să dobor și cheia de pe urmă, cea din aramă chinezească, de care nu știam că este cheia morții. Ci stăpînul meu se împotrivi strașnic dorinței mele, apucîndu-mă de mînă și strigînd :

— Ce ai de gînd să faci, nenorocitule ?

Iar eu, luat pe neașteptate, lăsai din nebăgare de seamă să se îndrepte săgeata spre pămînt. Iar ea se înfipse chiar în piciorul meu stîng, pe care mi-l întepă făcîndu-mi o rană grea. Și acesta fu începutul unui șir întreg de năpaste !

După ce stăpînu-meu, necăjit de pățania mea, îmi obloji cît putu mai bine rana, mă ajută să încalec pe cămila mea. Și ne urmarăm drumul mai departe.

Or, după trei zile și trei nopți de umblat tare amarnic pentru piciorul meu beteag, ajunserăm la o pajiște, unde poposirăm spre a ne petrece noaptea. Și în pajiștea aceea se aflau niște pomi de un soi cum nu mai văzusem vreodată în viața mea. Iar pomii aceia erau plini cu poame frumoase și coapte, care cu înfățișarea lor proaspătă și îmbietoare împingeau mîna să le culeagă. Și eu, îndemnat

de sete, mă tîrîi pînă la unul dintre pomii aceia și mă grăbii să culeg o poamă de-acelea. Și poama era de o culoare roșie aurită și avea o mireasmă amețitoare. Și o dusei la gură și mușcai. Și na ! Iacătă că dinții mi se înfipseră atîta de tare încît fălcile nu mai izbutiră să mi se desprindă din ea. Și detei să strig, ci din gura mea nu ieși decît un muget fără rost și înfundat. Și mă înnăbușeam înfricoșător. Și începui să fug dintr-o parte în cealaltă, șonticăind din piciorul meu șchiop și cu fructul acela înfipt între fălcile înțepenite, și dînd din mîini ca un zmintit. Pe urmă începui să mă tăvălesc pe pămînt, cu ochii ieșiți din cap.

Atunci, stăpînul meu beduinul, văzîndu-mă în starea aceea, dintru-ntîi se sperie rău. Iar cînd înțelese pricina zbuciumului meu, veni la mine și încercă să-mi desfacă fălcile. Ci strădaniile lui nu slujiră decît să-mi sporească durerea. Și, dacă văzu așa, mă lăsă și se duse de strînse de pe sub copaci vreo cîteva dintre poamele căzute pe jos. Și le cercetă cu luare-aminte și, într-un sfîrșit, alese una, iar pe celelalte le aruncă. Și se întoarse la mine și îmi spuse :

— Ia te uită la poama aceasta, Hassan Abdallah ! Iacătă gîngăniile cum o rod și o mistuie ! Ei bine, astea-s gîngăniile care au să te lecuiască de durerea pe care o înduri. Ci trebuie multă liniște și răbdare !

Apoi adăugă :

— Am socotit, într-adevăr, că dacă am să pun pe poama care îți închide gura cîteva gîngănii de-acestea, ele au să înceapă a roade poama și, în două trei zile cel mult, ai să scapi !

Și, cum era un om trecut prin multe, îl lăsai să facă așa, măcar că gîndeam : „Ya Allah ! trei zile și trei nopți într-un chin ca acesta ! Of, mai bună ar fi moartea !“ Iar stăpînul meu, șezînd jos lîngă mine, la umbră, făcu precum spusese, punînd pe afurisita de poamă gîngăniile cele izbăvitoare.

Și, în vreme ce gîngăniile rozătoare își începeau treaba, stăpînul meu scoase din sacul de merinde niște curmale și niște pîine uscată, și se apucă să mănînce. Și se oprea din cînd în cînd, spre a mă îndemna să am răbdare, spunîndu-mi :

— Vezi și tu, ya Hassan Abdallah, cum mă ține din drum lăcomia ta și cum mă zăbovește de la împlinirea rosturilor mele. Ci sînt om cuminte și nu mă necăjesc peste măsură de zăbava aceasta ! Fă și tu ca mine !

Și se pregăti să se culce, sfătuindu-mă să fac la fel.

Ci eu, vai ! îmi trecui noaptea și ziua următoare numai în chin. Și, pe deasupra durerilor din fălci și din picior, mă mai chinuiau și setea și foamea. Iar beduinul, spre a mă alina, mă încredința că lucrul gîngăniilor înaintează. Și, în felul acesta, mă făcu să am răbdare pînă în cea de a treia zi. Și, în dimineața celei de a treia zile, simții într-un sfîrșit că mi se descleștează fălcile. Și, rostind și binecuvîntînd numele lui Allah, zvîrlii cît colo poama cea blestemată cu gîngăniile izbăvitoare cu tot.

Atunci, slobozit în felul acesta, grija mea cea dintîi fu să socotesc în sacul de merinde și să pipăi burduful în care se afla apa. Ci pricepui că stăpînul meu zviduise tot în cele trei zile ale chinurilor mele, și mă pornii pe plîns, învinuindu-l de toate cîte înduram. Ci el, fără a se tulbura, îmi spuse cu dulceață :

— Drept ești tu, Hassan Abdallah ? Și oare-ar fi trebuit să mă las și eu să mor de foame și de sete ? Pune-ți, dar, mai degrabă credința în Allah și în profetul său, și scoală-te de caută vreun izvor unde să te adăpi !

Iar eu mă sculai atunci și pornii să caut apă, ori vreo poamă cunoscută. Ci, în ceea ce privește poamele, nu se aflau pe acolo decît cele din soiul cel primejdios și pe care le văzusem ce pot. Într-un sfîrșit, tot căutînd, dibuii pînă la urmă, într-o crăpătură de stîncă, un pîrîiaș cu

apa strălucitoare și proaspătă care te îmbia s-o bei. Și mă opream o clipă, și iarăși beam.

După care, oleacă mai potolit, mă încumetai să pornesc la drum și să mă iau pe urma stăpînului meu, care se și îndepărtase pe cămila lui roșie. Ci nici nu făcu bine cămila vreo sută de pași, că-mi și simții lăuntrurile cuprinse de niște junghieturi atîta de năprasnice încît gîndeam că toate focurile iadului se află în măruntaiele mele. Și începui să țip :

— O, mama mea ! Ya Allah ! O, mama mea !

Și mă străduiam, da degeaba, să domolesc goana cămilei, care cu pași mari alerga cît putea de repede pe urmele tovarășei sale vînteșe. Și, de săriturile pe care le făcea și de toată zdruncinătura aceea, chinurile mele ajunseră atîta de mari încît începui să scot niște urlete înfricoșătoare și să mă revărs cu niște înjurături pe cămila mea, pe mine însumi, și pe tot, încît beduinul mă auzi într-un sfîrșit și, întorcîndu-se înspre mine, mă ajută să opresc cămila și să mă dau jos de pe ea. Și mă ghemuii pe nisip, și — binevoiește a ierta păcătoșenia robului tău, o, rege al vremilor ! — dedei drumul flăcării din lăuntrul meu ! Și parcă toate măruntaiele se surpau afară din mine. Și o vijelie întreagă se învălmăși în bietul meu pîntec, cu toate tunetele zămislirii, în vreme ce stăpînul meu beduinul îmi spunea :

— Ya Hassan Abdallah, ai răbdare !

Iar eu, de toată năpasta, căzui jos la pămînt, leșinat. Și nu știu cît timp o fi ținut leșinul meu. Da cînd îmi venii în fire, mă văzui iarăși în spinarea cămilei care mergea în urma tovarășei ei. Și era seara. Și soarele se culca în spatele unui munte, la poalele căruia ajunserăm curînd. Și oprirăm să poposim acolo. Iar stăpînul meu îmi spuse :

— Allah să fie lăudat, cel carele nu îngăduie să rămînem flămînzi astăzi ! Ci tu să nu te îngrijezi de nimic,

și să stai liniștit, întrucît viața pe care am trăit-o cu prin pustiuri și drumurile multe cîte le-am făcut o să mă ajute să găsesc de mîncare ceva bun și întremător, acolo unde tu n-ai ști să dai decît de otrăvuri !

Și, grăind acestea, se duse înspre un tufăriș de ierburi cu frunzele groase, cărnoase și acoperite cu țepi, și începu să taie cîteva cu sabia. Și le jupui de coajă, și scoase la iveală un miez galben și zaharos, asemenea la gust cu miezul de smochină. Și îmi dete cîte vrusei, și mîncai pînă ce mă săturai, și mă învigorai.

Atunci începui să-mi mai uit oleacă suferințele ; și nădăjduiam că într-un sfîrșit am să-mi pot petrece liniștit noaptea într-un somn căruia de atîta timp îi uitasem gustul. Și, pe la răsărit de lună, îmi așternui pe pămînt mantia din păr de capră și mă pregăteam să mă culc, cînd beduinul, stăpînul meu, îmi zise :

— Ya, Hassan Abdallah, acuma ai să poți să-mi dovedești dacă îmi ești cu adevărat mulțumitor cît de cît...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și una noapte

Urmă :

...Ya Hassan Abdallah, acuma ai să poți să-mi dovedești dacă îmi ești cu adevărat mulțumitor cît de cît. Întrucît vreau ca în noaptea aceasta să te sui pe muntele acesta și, cînd ai să ajungi în vîrful lui, să aștepți acolo răsăritul soarelui. Atunci, stînd în picioare, întors cu fața înspre răsărit, să rostești rugăciunea de dimineață ;

pe urmă să cobori de pe munte. Și acesta-i ajutorul pe care ți-l cer ! Ci ia bine aminte, o, fiu al lui El-Așar, să nu carecumva să te lași furat de somn. Întrucît abureala acelui pămînt este cum nu se poate mai rea, și-așa că sănătatea ți-ar fi vătămată fără de mîntuire.

Eu, atunci, o, doamne al meu, în pofida vlăguielii amarnice și a durerilor de toate felurile, răspunsei că ascult și că mă supun, căci nu puteam să uit că beduinul dedese pîinea copiilor, a soției și a maicăi mele, și mă mai gîndeam și că poate, de n-aș fi vrut să-i dau acel ajutor ciudat, beduinul m-ar fi părăsit prin locurile acelea sălbatice.

Punîndu-mi, așadar, încrederea în Allah, pornii pe munte în sus și, în ciuda stării piciorului și a pîntecelui meu, ajunsei în vîrf cam pe la miezul nopții. Și pămîntul acolo era jilav și gol, fără de nici un copăcel și fără de nici un firicel de iarbă. Și vîntul înghețat care sufla năprasnic pe vîrful acela, și osteneala din toate zilele acelea de cazne mă aruncară într-o stare de toropeală așa de grea că nu mă putui opri să mă las a cădea jos la pămînt și, cu toate strădaniile voinței mele, să nu dorm pînă la ziuă.

Cînd mă deșteptai, soarele tocmai se ivea pe zare. Și vrusei să îndeplinesc pe dată dorința beduinului. Așa încît detei să sar în picioare, ci căzui numaidecît îndărăt, fără simțire, la pămînt ; căci picioarele mele se făcuseră groase cît ale unui elefant, și erau moi și mă dureau, și nu vroiau nicidecum să-mi sprijine trupul și pîntecele care mi se umflase ca un burduf. Iar capul mi-atîrna pe umeri mai greu decît dacă ar fi fost de plumb, și nu izbuteam să-mi ridic mîinile rămase înțepenite.

Atunci, de frică să nu-l supăr pe beduin, îmi silii trupul să se supună strădaniei voinței mele și, cu toate suferințele cumplite pe care le înduram, izbutii să mă țin pe picioare. Și mă întorsei înspre răsărit și rostii

rugăciunea de dimineață. Și soarele răsărind îmi lumina bietul trup și îmi așternea umbra nemăsurată înspre apus.

Or, îndeplinindu-mi astfel datoria, vrusei să cobor de pe munte. Ci povîrnișul era atîta de drept, iar eu eram atîta de slăbit, încît, de la pasul cel dintîi pe care îl încercai, picioarele mi se îndoiră sub greutatea trupului, iar eu căzui și mă rostogolii ca un bolovan, cu o iuțeală înfricoșătoare. Iar pietrele și spinăriile, de care degeaba trăgeam nădejde să mă pot agăța, departe de a-mi opri căderea, nu făceau decît să rupă fîșii-fîșii din carnea și din hainele mele. Și nu putui să pun capăt rostogolirii aceleia, stropind pămîntul cu sîngele meu, decît jos de tot, la poalele muntelui, în dreptul unde se afla stăpînul meu beduinul.

Or, acesta sta plecat peste pămînt și trăgea niște linii pe nisip, cu o luare-aminte atita de mare încît nu-și dete deloc seama că eram acolo și nu văzu deloc în ce fel venisem. Și, cînd gemetele mele necontenite îl rupseră de la treaba în care era cufundat, strigă, fără a se întoarce înspre mine și fără a mă privi :

— Al hamdù lillah ! Ne-am născut sub zodia norocului și totul ne-a izbîndit ! Iacătă că datorită ție, ya Hassan Abdallah, am putut într-un sfîrșit să dau de ceea ce căutam de amar de ani, măsurînd umbra pe care o așternea din vîrful muntelui capul tău.

Pe urmă adăugă, tot fără să ridice ochii :

— Vino degrabă de-mi ajută să sap pămîntul, colea unde am înfipt lancea !

Ci, întrucît eu nu răspundeam decît cu o tăcere întretăiată de gemete jalnice, ridică într-un sfîrșit capul și se înturnă înspre mine. Și mă văzu în ce stare eram, nemișcat pe pămînt și ghemuit în mine ca un bulgăre. Și veni înspre mine, țipînd :

— Necugetate de Hassan Abdallah, iacătă că nu m-ai ascultat și ai dormit pe munte. Și aburii cei răi ți-au trecut în sînge, și te-au otrăvit !

Și, cum clănțăneam din dinți și eram jalnic de văzut, se potoli și îmi zise :

— Asta-i ! ci să nu te îndoiești de ajutorul meu ! Am să te lecuiesc !

Și, grăind acestea, trase de la brîu un cuțit cu limba subțire și ageră și, pînă a apuca eu să mă feresc, îmi și spintecă strașnic, în mai multe locuri, pînteccle, mîinile, șoldurile și picioarele. Și numaidecît porni să curgă din mine apa șuvoaie ; și mă desumflam ca un burduf cînd se golește. Și pielea începu să fluture pe oasele mele, ca o haină prea largă cumpărată de chilipir. Ci nu peste mult mă simții oleacă mai ușurat ; și izbutii, în pofida slăbiciunii, să mă scol și să-l ajut pe stăpînul meu la munca la care mă chema.

Ne apucarăm, așadar, să scormonim pămîntul chiar în locul unde era înfiptă lancea beduinului. Și nu peste mult deterăm de o raclă de marmură albă, iar beduinul împinse la o parte pleoapa raclei și găsi dedesubt niște oseminte de om și manuscriptul scris pe pielea de gazelă vopsită cu purpură pe care îl ții în mînă, o, rege al vremilor, și pe care erau înșiruite niște litere de aur care ardeau.

Și, stăpînul meu, tremurînd, luă manuscriptul și, măcar că era scris într-o limbă necunoscută, începu să-l citească cu luare-aminte. Și, pe măsură ce-l citea, fruntea galbenă i se înroșea de plăcere, iar ochii îi sticleau de bucurie. Și, într-un sfîrșit, strigă :

— O, Hassan Abdallah, bucură-te ! în curînd avem să intrăm în Aram-cea-cu-Pilaștri, cetatea în care nici un adamit n-a mai călcat vreodată. Și acolo avem să

găsim obîrșia tuturor bogățiilor de pe pămînt, și sîmburele tuturor metalurilor de preț : pucioasa roșie.

Or, eu, pe care gîndul de a porni iarăși la drum mă înspăimînta pînă peste marginile spaimei, strigai cînd auzii vorbele acelea :

— Ah, doamne, iartă-l pe robul tău ! Întrucît acesta, măcar că îți împărtășește bucuria, socotește că toate comorile îi sînt de puțin folos, și ar vrea mai degrabă să fie sărac și sănătos la Cairo, decît bogat și îndurînd toate patimile în Aram-cea-cu-Pilaștri !

Și stăpînul meu, la vorbele acestea, se uită cu milă la mine și îmi spuse :

— O, săracul de tine ! Eu mă trudesc pentru fericirea ta tot atîta cît și pentru a mea ! Și pînă acuma tot așa am făcut mereu !

Iar eu strigai :

— Este adevărat, pe Allah ! Ci, vai, numai eu am avut parte de tot ce-i mai rău ! și soarta s-a asmuțit amarnic asupra mea !

Iar stăpînul meu, fără a lua seama mai mult la văicărelile și la cîrtelile mele, strînse pentru drum o grămadă mare de buruiene cu miezul asemănător la gust cu pulpa de smochină. Pe urmă încălecă pe cămilă. Iar eu fusei nevoit, vrînd-nevrînd, să fac ca el. Și ne urmarăm drumul mai departe înspre soare-apune, ocolind pe la poalele muntelui.

Și călătorirăm iarăși vreme de trei zile și trei nopți. Și, în cea de a patra zi, dimineața, zărirăm înaintea noastră, la marginea zării, un fel de oglindă întinsă ce răsfrîngea soarele. Și, apropiindu-ne, văzurăm că era un rîu mare de mercuriu ce ne tăia calea. Și peste el trecea o punte de cleștar fără primblă, așa de îngustă, așa de povîrnită și așa de lunecoasă încît un om cu mintea

întreagă nu s-ar fi încumetat să încerce a păşi pe ea.

Ci stăpînul meu beduinul, fără a şovăi o clipită, descălecă de pe cămilă şi îmi porunci să fac şi eu la fel, şi deterăm jos şeile spre a lăsa vitele să pască în voie. Pe urmă, scoase din desagi o pereche de papuci de lînă cu care se încălţă, şi îmi dete şi mie o pereche, poruncindu-mi să fac la fel ca el. Şi îmi spuse să-l urmez, fără să mă uit nici la dreapta, nici la stînga. Şi, cu pas hotărît, trecu puntea de cleştar. Iar eu, tremurînd tot, fusei nevoit, vrînd-nevrînd, să-l urmez. Şi Allah nu îmi meni să mor înecat în mercuriu. Şi ajunsei cu sufletul întreg pe malul celălalt.

Or, peste cîteva ceasuri de umblet în tăcere, ajunserăm la intrarea într-o vale neagră, înconjurată din toate părţile de stînci negre, şi în care nu creşteau decît nişte pomi negri. Şi, printre frunzişurile negre, văzui lunecînd nişte şerpi înfricoşători, mari şi negri, acoperiţi cu solzi negri. Şi, cuprins de spaimă, dedei dosul spre a fugi din locul acela de groază. Ci nu putui să mai cunosc locul pe unde intrasem, întrucît peste tot împrejurul meu stîncile cele negre se ridicau ca nişte pereţi de fîntînă.

La priveliştea aceea, mă lăsai să cad la pămînt, plîngînd, şi strigai înspre stăpînul meu :

— O, fecior din oameni de treabă, pentru ce m-ai adus la moartea mea pe drumul chinurilor şi al năpastelor ? Vai de mine şi de mine ! niciodată n-am să-mi mai văd copiii, şi nici pe mama lor, şi nici pe mama mea ! Ah, pentru ce m-ai scos din viaţa mea săracă, da atîta de liniştită ? Nu eram, este adevărat, decît un cerşetor pe drumurile lui Allah, da mă vînzoleam prin curţile de la moschei, şi ascultam zicalele cele alese ale sfinţilor cerşetori...

Cînd povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute nouăzeci şi doua noapte

Urmă :

...şi ascultam zicalele cele alese ale sfinţilor cerşetori !

Iar stăpînul meu, fără a se tulbura, îmi spuse :

— Fii bărbat, Hassan Abdallah, şi prinde inimă ! Căci nu ai să mori aici, ci în curînd ai să te întorci la Cairo, nu cel mai sărac printre săraci, ci mai bogat decît cel mai bogat dintre regi !

Şi, după ce spuse acestea, stăpînul meu şezu jos pe pămînt, desfăcu manuscrptul scris pe piele de gazelă şi începu să-l prefire, înmuindu-şi degetul arătător în gură, şi să-l citească, aşa de liniştit de parcă s-ar fi aflat în mijlocul haremului său. Pe urmă, după un ceas de vreme, ridică fruntea şi îmi zise :

— Vrei tu, ya Hassan Abdallah, să ieşim de aici cît mai degrabă şi să ne vedem la capătul călătoriei noastre ?

Iar eu strigai :

— Ya Allah ! dacă vreau ? Păi de bună seamă că vreau !

Şi adăugai :

— Numai spune-mi, mă rog ţie, ce trebuie să fac pentru aceasta. Trebuie să rostesc toate *surele* din *Coran ?* Ori mai degrabă să spun toate numele şi toate harurile cele sfinte ale lui Allah ? Ori mai degrabă să mă leg că am să mă duc în hagialîc zece ani în şir la Mecca şi la Medina ? Spune, o, stăpîne al meu, sînt gata de orice, ba şi la mai mult decît de orice !

Atunci stăpînul meu, privindu-mă într-una cu bunătate, îmi spuse :

— Nu Hassan Abdallah, nu ! Ce vreau să-ţi cer este ceva mai lesne decît toate astea. Nu ai decît să iei arcul

și săgeata de colea, și să străbați valea aceasta pînă ce ai să dai de un șarpe mare cu coarne negre. Și, cum ești îndemînatic, să-l ucizi dintr-o lovitură și să-mi aduci capul și inima lui ! Și asta-i tot ce trebuie să faci, dacă vrei să scapi din locurile acestea de jale !

Iar eu, la vorbele acelea, strigai :

— Vai ! Vai ! Au acesta-i un lucru atîta de ușor ? Pentru ce atunci, o, stăpîne al meu, nu-l săvîrșești chiar tu ? Din parte-mi, mărturisesc că am să mă las să mor pe locul meu, fără să mă clintesc din prăpădita mea de viață !

Ci beduinul mă bătu pe umăr și îmi spuse :

— Adu-ți aminte, o, Hassan Abdallah, de haina soției tale și de pîinea casei tale !

Iar eu, la amintirea aceea, izbucnii în lacrimi și mărturisii în sufletul meu că nu puteam să nu mă supun întru totul omului care îmi izbăvise casa și pe cei din casa mea. Și luai tremurînd arcul și săgeata, și mă îndreptai înspre stîncile cele negre unde vedeam cum se încovrigă înfricoșătorii balauri. Și nu peste mult detei de șarpele pe care îl căutam, și pe care îl cunoscui după coarnele care îi încununau capul cel negru și hîd. Și, chemînd în ajutor numele lui Allah, îl luai la ochi și slobozii săgeata. Iar șarpele sări în sus lovit, se zbătu răsucindu-se înspăimîntător, și se întinse o dată, ca să cadă apoi nemișcat pe pămînt. Și, cînd mă încredințai că e mort de-a binelea, îi tăiai capul cu cuțitul și, despicîndu-i pîntecele, îi scosei inima. Și dusei cele două bucăți la stăpînul meu beduinul.

Iar stăpînul meu mă primi cu bucurie, luă cele două bucăți de șarpe, și îmi spuse :

— Acuma, hai de mă ajută să fac focul !

Iar eu strînsei niște iarbă uscată și niște surcele, pe care i le adusei. Iar el întocmi o grămadă mare. Pe urmă,

scoase din sîn un diamant, îl întoarse înspre soarele care se afla în dricul cerului, și făcu să țîșnească o rază de lumină care aprinse numaidecît grămada de vreascuri.

Or, după ce focul se aprinse, beduinul scoase de sub mantie un ceaunaș de fier și un șipuleț tăiat dintr-o singură bucată de rubin, și în care se afla ceva roșu. Şi îmi zise :

— Te uiți la acest șipuleț de rubin, Hassan Abdallah ? Ci habar nu ai ce se află în el !

Şi se opri o clipită și spuse :

— Este sînge de Phoenix !

Şi, spunînd acestea, destupă șipul și îl goli în ceaunul de fier, în care adăugă inima și creierul șarpelui cu coarne. Şi puse ceaunul la foc și, deschizînd manuscriptul scris pe piele de gazelă, citi vorbele cele fără de înțeles pentru urechile mele.

Şi deodată se ridică în picioare, își dezveli umerii așa cum fac hagiii la plecarea de la Mecca și, înmuind un capăt de la brîul lui în sîngele de pasăre Phoenix amestecat cu creierul și cu inima șarpelui, îmi porunci să-l frec pe spinare și pe umeri cu capătul acela al brîului. Şi mă apucai să îndeplinesc porunca. Şi, pe măsură ce-l frecam, băgai de seamă că pielea de pe spatele și de pe umerii lui începe să se umfle și să strălucească, lăsînd încet-încet să se ivească niște aripi care creșteau văzînd cu ochii și care în curînd ajunseră pînă la pămînt. Iar beduinul le scutură cu putere, stînd pe pămînt, și dintr-odată, luîndu-și vînt, se ridică în văzduh. Iar eu, dorindu-mi mai degrabă să mor de o mie de ori decît să rămîn părăsit în locurile acelea amarnice, îmi adunai toată puterea și toată bărbăția ce-mi mai rămăseseră și îl înșfăcai strașnic pe stăpînul meu de brîul care, din fericire, spînzura încă de el. Şi zburai laolaltă cu bedu-

inul afară din valea aceea neagră din care nu nădăjduiam că am să mai ies. Şi ajunserăm pînă în slava norilor.

Or, n-aş putea să-ţi spun, o, doamne al meu, cît timp a ţinut drumul nostru prin văzduh. Da ştiu că am ajuns degrabă deasupra unei cîmpii largi cu zarea închisă în depărtare de un brîu de cleştar albastru. Iar pămîntul din cîmpia aceea părea făcut din pulbere de aur, iar pietrele erau nestemate. Şi, în mijlocul acelei cîmpii, se ridica un oraş plin cu palate şi cu grădini.

Iar stăpînul meu strigă :

— Iată Aram-cel-cu-Pilaştri !

Şi, oprindu-se de a mai bate din aripi, pe care le întinse larg şi fără a le mai mişca, se lăsă în jos, cu mine cu tot. Şi, atinserăm pămîntul chiar la temelia zidurilor cetăţii lui Şeddad, fiul lui Aad. Iar aripile stăpînului meu se micşorară încet-încet şi pieriră.

Or, zidurile acelea erau durate din rînduri de cărămizi de aur puse peste rînduri de cărămizi de argint, şi aveau şapte porţi asemuitoare cu porţile raiului. Poarta dintîi era de rubin, cea de a doua de smarald, cea de a treia de agat, cea de a patra de corai, cea de a cincea de jasp, cea de a şasea de argint, iar cea de a şaptea de aur.

Şi intrarăm în cetate pe poarta de aur, şi merserăm înainte chemînd în ajutor numele lui Allah. Şi trecurăm pe nişte uliţe mărginite de palate împodobite cu nişte şiruri de stîlpi de alabastru şi de grădini în care văzduhul sub care se hodineau era de lapte, iar rîurile erau de ape înmiresmate. Şi ajunserăm la un palat care domnea peste oraş, şi care era zidit cu o măiestrie şi cu o măreţie pînă peste marginile închipuirii, şi cu terasele sprijinite pe mii de stîlpi de aur, cu nişte primbluri din cleştar colorat şi cu pereţii bătuţi în smaralde şi în safire. Şi în mijlocul acelui palat se răsfăţa o grădină fermecată,

în care pămîntul mirosind a mosc era scăldat de trei rîuri de vin curat, de apă de trandafiri și de miere. Iar în mijlocul grădinii se ridica un foișor, și sub bolta făcută dintr-un singur smarald se adăpostea un jeț de aur roșu bătut în pietre de rubin și în mărgăritare. Iar pe jeț se afla un sipețel de aur.

Or, tocmai sipetul acela, o, rege al vremilor, se află acum în mîinile tale.

Iar beduinul, stăpînul meu, luă sipetul și îl deschise. Și găsi în el un praf roșu, și strigă :

— Iacătă pucioasa cea roșie, ya Hassan Abdallah ! Aceasta-i Kimia învățaților și a filozofilor, care toți au murit fără s-o găsească !

Iar eu zisei :

— Aruncă praful acela prăpădit, o, stăpîne al meu, și hai mai bine să umplem sipetul cu nestematele care ghiftuiesc palatul !

Iar stăpînul meu se uită la mine cu milă și îmi spuse :

— O, bietul de tine ! Pulberea aceasta este însăși obîrșia tuturor bogățiilor de pe pămînt ! Și numai un firicel din praful acesta este deajuns ca să prefacă în aur pînă și metalele cele mai de rînd. Asta-i Kimia ! Acesta-i sulful cel roșu, o, biet neștiutor ce ești ! Cu praful acesta, dacă aș vrea, aș zidi niște palate mai frumoase decît cel de aici, aș întemeia niște orașe mai strălucitoare decît cel de aici, aș cumpăra oameni, precum și sufletul celor neprihăniți, aș duce întru ispită însăși virtutea, și m-aș face fiu de rege !

Iar eu îi spusei :

— Și poți, oare, o stăpîne al meu, cu praful acesta, să-ți lungești viața măcar cu o zi, ori să ștergi un ceas din anii care ți s-au dus ?

Iar el îmi răspunse :

— Allah singur este mare !

Şi eu, nefiind încredinţat de rostul puterilor acelui sulf roşu, m-am apucat mai departe să adun de pe jos pietrele cel scumpe şi mărgăritarele. Şi îmi şi tixisem cu ele chimirul, buzunarele şi turbanul, cînd stăpînul meu răcni la mine :

— Vai de tine şi de tine, om cu mintea grosolană ! Ce faci acolo ? Au tu nu ştii că, dacă am răpi fie şi numai o piatră din pămîntul acesta şi din locurile acestea, am fi pe dată pedepsiţi cu moartea ?

Şi ieşi cu paşi mari din palat, ducînd cu el sipetul. Iar eu, măcar că tare mîhnit, îmi scuturai buzunarele, chimirul şi turbanul, şi plecai după stăpînul meu, ci tot întorcîndu-mi mereu capul spre bogăţiile acelea fără de număr. Iar în grădină îl ajunsei pe stăpînul meu, care de frică să nu mă las ispitit de toate cîte mi se înfăţişau vederii şi îmi şedeau la îndemînă, mă luă de braţ, s-o străbatem. Şi ieşirăm din cetate pe poarta de rubin.

Iar cînd ajunserăm aproape de zarea de cleştar albastru, zarea se deschise dinaintea noastră şi ne lăsă să trecem. Şi, după ce trecurăm, ne întoarserăm să mai vedem o dată cîmpia de minuni şi cetatea lui Aram ; ci şi cîmpia şi cetatea pieriseră. Şi ne pomenirăm pe ţărmul apei de mercur, peste care trecurăm, ca şi întîia oară, pe punica de cleştar.

Şi ne găsirăm cămilele pe malul dimpotrivă al rîului. Iar eu mă dusei la cămila mea ca la un prieten vechi. Şi, după ce strînsei la loc curelele de la şei, încălecarăm pe cămile ; iar stăpînul meu îmi spuse :

— Ne întoarcem în Egipt !

Iar eu ridicai mîinile, mulţumind lui Allah pentru această bunăvestire.

Ci, o, doamne al meu, cheia de aur și cheia de argint se aflau tot la mine, iar eu nu știam că acelea erau cheile năpastelor și ale chinurilor...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și treia noapte

Urmă :

...iar eu nu știam că acelea erau cheile năpastelor și ale durerilor.

Și-așa, cît ținu drumul tot, pînă ce ajunserăm la Cairo, îndurai multe patimi și multe lipsuri, și dusei toate relele pe care mi le prilejuia sănătatea mea sfărîmată. Ci, ca-ntr-un făcut despre a cărui pricină habar nu aveam, numai pe mine mă băteau năpastele drumului, în vreme ce stăpînul meu, tihnit, voios și pînă peste poate de mulțumit, parcă înflorea de pe urma tuturor necazurilor care mă bîntuiau. Și trecea peste primejdii și printre năpaste surîzînd, și călca prin viață ca pe un preș de mătase.

Și așa ajunserăm la Cairo, iar cea dintîi grijă a mea fu să dau fuga pe dată pînă acasă. Și găsii acolo ușa spartă și aruncată ; iar cîinii fără de stăpîn își făcuseră adăpost în casa mea. Și nimenea nu era acolo să mă întîmpine. Și nu văzui nici urmă de maica, de soția și de copiii mei. Iar un vecin, care mă văzuse cînd intrasem și care auzea țipetele jalei mele, deschise ușa casei lui și îmi spuse :

— Ya Hassan Abdallah, fie-ți zilele alungite cu zilele care s-au pierdut! Toți ai tăi din casă s-au prăpădit!

Iar eu, la vestea aceea, căzui la pămînt, leșinat.

Or, cînd mă deșteptai din leșin, îl văzui lîngă mine pe stăpînul meu beduinul, care mă îngrijea și mă stropea pe față cu apă de trandafiri. Iar eu, înăbușindu-mă de lacrimi și de suspine, nu putui de data aceasta să mă oprese de a-i arunca niște sudalme și de a-l învinui că el este pricina tuturor nenorocirilor mele. Și multă vreme îl încărcai cu toate blestemele, făcîndu-l răspunzător de relele care se strîngeau și se asmuțeau asupra mea. Ci el, fără a-și pierde nimica din seninătate și fără a se clinti din liniștea lui, mă bătu pe umăr și îmi spuse:

— Toate ne vin de la Allah și la Allah se duc toate!

Și, luîndu-mă de mînă, mă scoase afară din casă. Și mă duse într-un palat falnic, pe țărmurile Nilului, și mă sili să locuiesc cu el acolo. Și, întrucît vedea că nimica nu izbutește să-mi scuture sufletul de mîhnire și de posomoreli, binevoi, nădăjduind că m-oi mai alina, să împartă cu mine tot ceea ce avea. Și, împingînd filotimia pînă peste marginile firii, se apucă să mă învețe științele cele tainice, și mă dăscăli cum să citesc în cărțile de alchimie și cum să buchisesc manuscriptele cabalistice. Și adeseori poruncea să se aducă dinainte-mi chintale de plumb, pe care îl punea să se topească pînă da în clocot și, aruncînd atunci în el un strop din sulful cel roșu din sipet, preschimba metalul acela de rînd în aurul cel mai curat.

Ci mie, în mijlocul comorilor și împresurat de voioșia și de ospețele pe care stăpînul meu le da în fiecare zi, îmi era trupul doborît de dureri și sufletul îmi era amărît. Și nu izbuteam nici măcar să rabd pe mine hainele cele bogate și stofele cele scumpe cu care mă silea el să mă îmbrac. Și mi se aduceau bucatele cele mai alese și băuturile cele mai plăcute, ci cu totul și cu totul zadarnic,

întrucît eu nu simțeam decît silă și greață față de toate. Și aveam niște iatacuri strălucite, și niște paturi făcute din lemn aromitor, și niște divanuri de purpură ; ci somnul nu îmi închidea ochii. Iar grădinile saraiului nostru, răcorite de reveneala apelor Nilului, erau pline cu pomi dintre cei mai aleși, aduși cu multă cheltuială din țările Indului, din Persia, din China și din Insule ; și niște jgheaburi întocmite cu meșteșug ridicau apa Nilului și o făceau să cadă îndărăt în șuvoaie răcoritoare în niște havuzuri de marmoră și de porfir ; ci eu nu mă înfruptam din nici unul dintre acele farmece, întrucît o otravă fără de leac îmi îmbibase trupul și sufletul.

Ci în ce îl privește pe stăpînul meu beduinul, apoi zilele lui se scurgeau în toiul huzururilor și al desfătărilor, iar nopțile lui erau un început al bucuriilor din rai. Și locuia nu departe de mine într-un palat îmbrăcat în mătase țesută cu fir de zarafir, unde lumina era dulce ca lumina de lună. Iar palatul acela se afla în mijlocul unor tufișuri de portocali și de lămîi printre care se îngemănau iasomiile și trandafirii. Și acolo petrecea el în fiecare noapte cu tot alți oaspeți, pe care îi cinstea împărătește. Și cînd inimile și simțurile lor erau pregătite pentru desfătare, cu vinuri de soi și cu muzici și cîntări, punea să li se perinde pe dinaintea ochilor niște fetișcane, frumoase ca huriile, cumpărate cu greutatea lor în aur pe la tîrgurile din Egipt, din Persia și din Siria. Iar cînd vreunul dintre oaspeți arunca o privire de dorință înspre vreuna dintre ele, stăpînul meu o lua de mînă și, înfățișînd-o celui care o dorea, îi spunea acestuia :

— O, doamne al meu, îndatorează-mă luînd-o în casa ta pe roaba aceasta.

Și-așa, toți care îl cunoșteau îi ajungeau prieteni. Și nu i se mai spunea decît Emirul-cel-Falnic.

Or, într-o zi, stăpînul meu, care venea deseori să mă vadă în iatacul în care beteșugurile mă sileau să trăiesc singuratic, se ivi pe neașteptate, aducînd cu el o copilandră proaspătă. Şi beduinul avea un chip luminat de beție și de plăcere, și niște ochi pătimași în care ardea un foc fără de pereche. Şi veni de șezu lîngă mine, și îmi zise :

— Ya Hassan Abdallah, vreau să cînt ! Tu nu mi-ai auzit pînă acuma glasul. Ia ascultă !

Şi, luîndu-mă de mînă, începu să cînte stihurile acestea, cu un glas vrăjit, legănînd din cap :

Vino, copilă ! E un înțelept
Cel care lasă numai bucuria
Să-i umple viața, și o poartă-n piept.
Habotnicii să-și bea habotnicia
Cu apă goală — tu să-mi torni din plin
Din vinul care-aprinde în rubin
Obrajii tăi. Vreau să-l golesc cu sete
Pînă-am să-mi pierd și mințile deplin,
Ci bea tu mai întîi, pe îndelete,
Bea fără teamă, dă-mi-l mie-apoi,
Să sorb adînc din cupa-nmiresmată
De tot parfumul buzei tale moi.
Nu-i nici un martor care să ne vadă,
Doar portocalii ce-și trimit prin vînt
Miresmele care ca vinu-mbată,
Și apele doar, care curg rîzînd...
Vreau glasul tău cu patimă să-mi cînte,
Și-n patimi să mă-nvăluie duios,
Încît și filomelele înfrînte
Să tacă și să-și pară de prisos.
Hai, cîntă-mi, scumpo, cîntă-mi fără teamă,
Cu patimă, că numai eu te-ascult !

Iar tu, în noaptea care-și cere vamă,
Nimic altceva n-ai s-auzi mai mult
Decît cum se deschide trandafirul
Și inima mea cu fiori bătînd.
Doar eu te-ascult, doar eu te văd, iubire !
Ah, scoate-ți vălul, că numai eu sînt,
Alți martori nu avem —poate doar luna
Și poate doar tovarășele ei.
Apleacă-ți fruntea și mă lasă-ntr-una
Să ți-o sărut ! Și lasă-mă, de vrei,
Și ochii mari să ți-i sărut, și gura,
Și sînu-ți alb ca neaua să-l sărut.
Ah, fără teamă-apleacă-ți lin făptura,
Nu-i nimenea în preajmă nevăzut,
Doar trandafirii din grădina-n floare
Și-aroma iasomiilor, socot.
Hai, vino-n calda mea îmbrățișare,
Mă mistuie iubirea, nu mai pot.
Ci mai ales, și mai întîi de toate,
Ascunde-te după iașmac, frumos,
Căci dacă te-ar vedea Allah vreodată,
N-aș mai scăpa de ochiul lui gelos.

Și, după ce cîntă astfel, beduinul stăpînul meu scoase un oftat adînc de fericire, își lăsă capul pe pieptul meu și păru că adoarme. Iar fata care îi sta pe genunchi se desfăcu din brațele lui, ca să nu-i tulbure tihna, și se dete la o parte binișor. Iar eu mă răsucii înspre el ca să-l acopăr și să-i sprijin capul cu o pernă ; și atunci băgai de seamă că răsuflarea i se curmase ; și mă aplecai înspre el, peste măsură de îngrijorat, și văzui că își dedese sufletul ca un fericit, surîzînd vieții ! Aibă-l Allah întru mila sa !

Eu, atunci, cu inima strînsă de pieirea stăpînului meu, care, cu toate cîte-au fost, totdeauna se dovedise față de mine plin de blîndețe și de bunăvoință și uitîndu-mi că toate belelele se înghesuiseră asupra capului meu din ziua cînd îl întîlnisem pe el, poruncii să i se facă o înmormîntare împărătească. Îi spălai trupul chiar eu în apele îmbălsămătoare, îi astupai frumos cu bumbac înmiresmat toate găurile trupului, îl depărtai, îi pieptănai barba cu grijă, îi vopsii sprîncenele, îi cănii genele, și îl bărbierii pe cap. Pe urmă îl acoperii, pînzuindu-l în loc de giulgiu cu o pînză minunată ce fusese țesută pentru un rege de-al Persiei, și îl așezai într-o raclă făcută din lemn de aloe încrustat cu aur.

După care chemai pe toți prietenii pe care stăpînul meu și-i făcuse cu dărniciile lui ; și poruncii la cincizeci de robi, îmbrăcați toți cu haine pe potriva împrejurării, să poarte cu schimbul racla pe umerii lor. Și, după ce alaiul se alcătui, pornirăm înspre cimitir. Și o liotă întreagă de bocitoare, pe care le arvunisem anume, venea în urma alaiului, scoțînd țipete de jale și fluturîndu-și basmalele deasupra capetelor, în vreme ce cititorii din *Coran* deschideau drumul cîntînd *surele* cele sfinte, la care mulțimea răspundea, pe rînd „Nu este alt Dumnezeu decît unul Allah ! Și Mahomed este trimisul lui Allah !“ Și toți musulmanii întîlniți în cale se înghesuiau să vină și să ajute la ducerea raclei, fie și măcar numai atingînd-o cu mîna. Și îl îngroparăm, în vuietul plînsetelor unui întreg norod. Și pusei să fie înjunghiată pe mormîntul lui o turmă întreagă de oi și de cămile tinere.

Or, după ce îmi îndeplinii astfel datorința față de răposatul meu stăpîn, și după ce șezui în capul pomenilor date spre pomenirea răposatului, mă afundai în palat ca

să încep a pune orînduială în treburile moștenirii. Şi grija cea dintîi a mea fu să încep cu descuierea sipetului de aur, spre a vedea dacă se *mai află în* el praful de pucioasă roșie. Ci nu găsii acolo decît puținul care se mai vede și acum, și pe care îl ai sub ochi, o, rege al vremilor! Întrucît stăpînul meu, datorită risipei lui de pomină, îl prăpădise pe tot, preschimbînd în aur chintale peste chintale de plumb. Ci puținul care se mai afla în sipet ar fi putut ajunge să-l îmbogățească și pe cel mai mare dintre regi. Şi nu eram deloc îngrijorat în privința aceasta. Şi, de altminteri, nu mă mai îngrijoram deloc de bogății, în starea jalnică în care mă aflam. Da vroiam să știu ce cuprindea manuscriptul cel tainic de pe pielea de gazelă, pe care stăpînul meu nu vroise niciodată să mă lase să-l citesc, măcar că mă învățase să buchisesc literele talismanice. Şi îl desfăcui și-l străbătui. Şi-abia atunci, o, doamne al meu, aflai, printre alte lucruri peste fire, pe care am să ți le spun într-o zi, însușirile prielnice și neprielnice ale celor cinci chei ale ursitei. Şi pricepui că beduinul nu mă cumpărase și nu mă luase cu el decît ca să ocolească amarnicile însușiri ale celor două chei, cheia de aur și cheia de argint, abătînd asupra mea puterile lor cele rele. Şi trebui să chem în ajutor toate îndemnurile cele bune ale Profetului — asupra-i fie rugăciunea și pacea! — ca să nu-l blestem pe beduin și să nu scuip pe mormîntul lui.

Încît, nu mai zăbovii să scot de la brîu cele două chei afurisite și, ca să mă descotorosesc de ele pe totdeauna, le aruncai într-un ceaun și aprinsei focul spre a le topi și a le face să piară pe veci. Şi, totodată, începui să caut cele două chei — cheia slavei și cheia înțelepciunii și a fericirii. Ci degeaba scotocii palatul tot pînă în cele mai

ascunse unghere, că nu le găsii. Și mă întorsei la ceaun, să veghez topirea celor două chei blestemate.

Or, în vreme ce eu vegheam la treaba aceasta...

Cînd povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și patra noapte

Urmă :

...Or, în vreme ce eu vegheam la treaba aceasta și nădăjduiam că, nimicind cele două chei aducătoare de rău, am să mă scutur pe totdeauna de soarta mea cea rea, și pe cînd întețeam focul, spre a ușura topirea care nu se făcea atîta de repede pe cît aș fi vrut, văzui deodată palatul năpădit de străjile califului, care se repeziră asupră-mi și mă tîrîră dinaintea stăpînului lor.

Și califul Theilun, părintele tău, îmi spuse cu asprime că știa că eu cunosc taina alchimiei, și că trebuia, pe dată, să i-o dezvăluiesc și lui, și să-l fac să se bucure de ea. Ci eu, știind, vai ! cum că Theilun califul, asupritorul norodului, are să se slujească de știință împotriva dreptății și pentru a face rău, nu vrusei să spun nimic. Iar califul, pînă peste măsură de mînios, puse să fiu legat în lanțuri și mă aruncă în temnița cea mai întunecată. Și, totodată, puse să fie pustiit și dărîmat tot palatul nostru, din creștet pînă în temelie, și se făcu stăpîn pe sipetul de aur în care se afla manuscriptul scris pe piele de gazelă, precum și cele cîteva grăunțe de pulbere roșie. Și îl puse să vegheze sipetul pe acest preacinstit șeic, care îl aduse acum între mîinile tale, o rege al vre-

milor. Şi în fiecare zi califul poruncea să fiu pus la schingiuiri, nădăjduind că aşa are să dobîndească de la slăbiciunea trupului meu darea în vileag a tainei. Ci Allah m-a dăruit cu harul răbdării. Şi vreme de ani şi ani am trăit aşa, aşteptîndu-mi de la moarte slobozenia.

Şi-acuma, o, doamne al meu, pot să mor liniştit, întrucît prigonitorul meu s-a dus să dea seamă lui Allah de faptele lui şi întrucît pot să mă apropii de cel mai drept şi de cel mai mare dintre regi !

După ce ascultă povestea aceasta a bătrînului Hassan Abdallah, sultanul Mohammad ben-Theilun se ridică din jeţul său şi îl sărută pe moşneag, strigînd :

— Mărire lui Allah carele îngăduie slujitorului său să îndrepte nedreptatea şi să aline năpastele !

Şi îl căftăni numaidecît pe Hassan Abdallah în slujba de mare-vizir, şi îl îmbrăcă cu chiar mantia sa împărătească. Şi îl dete în grija vracilor cei mai iscusiţi din împărăţie, ca aceştia să ajute la zviduirea sa. Şi porunci diecilor cei mai îndemînatici de la palat să scrie frumos cu litere de aur povestea aceasta peste fire, şi să o păstreze în dulapul cu izvoade al împărăţiei.

După care, încredinţat întru totul de însuşirile sulfului cel roşu, califu vroi fără de zăbavă să-i încerce puterea. Şi porunci să fie aduse şi să fie puse la topit, în nişte cuptoare mari de cărămidă arsă, o mie de chintale de plumb ; şi aruncă peste ele sulful cel roşu care rămăsese pe fundul sipetului, rostind vorbele magice pe care i le şoptea bătrînul Hassan Abdallah. Şi numaidecît tot plumbul se preschimbă în aur strecurat.

Sultanul atunci, nevroind ca toată comoara aceea să se prăpădească pe lucruri zadarnice, hotărî s-o folosească la o lucrare care să fie plăcută Celui Preaînalt. Şi se gîndi să dureze o moscheie care să nu-şi aibă asemuirea în toate ţările musulmane. Şi chemă pe arhitecţii cei mai

vestiți din împărăția lui, și le porunci să tragă, după arătările lui, liniile acelei moschei, fără a lua seama la greutățile zidirii ori la gîndul grămezilor de bani cît ar putea să coste. Și arhitecții așternură la poalele unei coline care se ridica deasupra orașului un pătrat uriaș cu fiecare latură a lui întoarsă înspre unul dintre cele patru părți de seamă ale zării. Și în fiecare colț puseră cîte un turn îngemănat de minune, cu vîrful împodobit cu un cerdac și încununat cu o boltă de aur. Și pe fiecare latură a moscheii ridică un șir de pilaștri pe care se sprijineau niște arcuituri mărunte, vîrtoase, dar bortelite dulce, și-i închipuiră o terasă cu primblă de aur minunat dăltuită. Și, în mijlocul clădirii, ridicară o boltă mare, atît de ușoară și de înalt durată, de părea că stă fără nici un fel de sprijin între cer și pămînt. Iar peretele boltei fu acoperit cu un smalț de culoarea azurului, și presărat cu stele de aur. Și niște marmuri rare alcătuiră podeaua. Iar mozaicul de pe ziduri fu făcut din pietre de jasp, de porfir, de agată, de sidef cu mărgăritare și gemme scumpe. Iar stîlpii și arcuiturile fură acoperite cu sure din *Coran* întrețesute, sculptate și zugrăvite în culori alese. Și, pentru ca zidirea aceea minunată să fie ferită de foc, la întocmirea ei nu se folosi nici o bucățică de lemn. Și șapte ani întregi și șapte mii de oameni și șapte mii de chintale de dinari de aur fură folosiți pentru săvîrșirea acelei moschei. Și fu numită Moscheia sultanului Mohammad ben-Theilun. Și cu numele acesta este cunoscută și în zilele noastre.

În ceea ce îl privește pe preacinstitul Hassan Abdallah, apoi acesta nu peste multă vreme își dobîndi iarăși sănătatea și puterile și trăi, cinstit și slăvit, pînă la vîrsta de o sută douăzeci de ani, care fu sorocul menit de ursitoarea lui. Ci Allah este mai știutor! Că el singur este fără de moarte!

Iar Şeherezada după ce istorisi astfel povestea aceasta, tăcu. Şi regele Şahriar zise :

— Hotărît, nimeni nu poate să scape de ursita lui ! Ci, o, Şeherezada, povestea aceasta mult m-a mai întristat.

Iar Şeherezada spuse :

— Să mă ierte măria ta, însă chiar din pricina aceasta am să-ţi povestesc numaidecît povestea cu *Papucii care nu se mai prăpădesc,* scoasă din *Divanul năzbîtiilor uşuratice şi al înţelepciunii vesele* al şeicului Magid-Eddin Abu-Taher Mohammad, pe care coperе-l Allah cu îndurarea sa şi aibă-l întru mila lui !

CUPRINSUL

Lector : NICOLAE TEICĂ
Tehnoredactor : ELENA CĂLUGĂRU

Bun de tipar 28.06.1974. Tiraj 60 090 ex. broșate.
Coli ed. 13,89. Coli tipar 9,25.

Tiparul executat sub comanda
nr. 40 366 la Combinatul Poligrafic
„Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1
București
Republica Socialistă România

o mie și una de nopți

« Iubite Gherasime Gorjane !

Halimaua tradusă de domnia-ta, deși este cu nume de Mitologie Arăbească și s-a tipărit de obște în ideea tutulor ca o poemă plină de minciuni, însă fii incredințat (zic aceasta și prin critica a multor învățați) că nu poate fi altă carte mai folositoare pentru omenire decît dînsa. Orice sfătuire bună și sfîntă curge în rîuri de miere dintr-însa, ajunge numai să o citească fiecare cu de aproape băgare de seamă și cu judecată înaltă. Ea este un farmec atît de puternic încît cu voie și fără voie aduce pe cei răi la cunoștința bunului și pe cei buni îi intărește întru cele bune, ca în veci să nu se smintească. Care carte dară poate fi mai plină de daruri atîta de active în sufletul fiecărui ? Cu toate că mă laud zicînd cum că am citit nenumărate cărți morale, dar ca dînsa nu mi s-a întîmplat și întru adevăr că nici va mai fi alta.

Fii dară sănătos ! Isprăvește prin tipar și tomul al 4-lea și crede-mă întru adevăr că prin traducerea ei ț-ai ridicat monument vecinic în mijlocul patriei, la care vor privi cu multă plăcere și zel toți viitori români.

Și sînt al dumitale ca un frate și slugă.

N. IPĂTESCU

1836, mai, 10»

Lei 8

editura minerva